TERRY PRATCHETT

SERIA LUMEA DISC

DOMNUL CU COASA

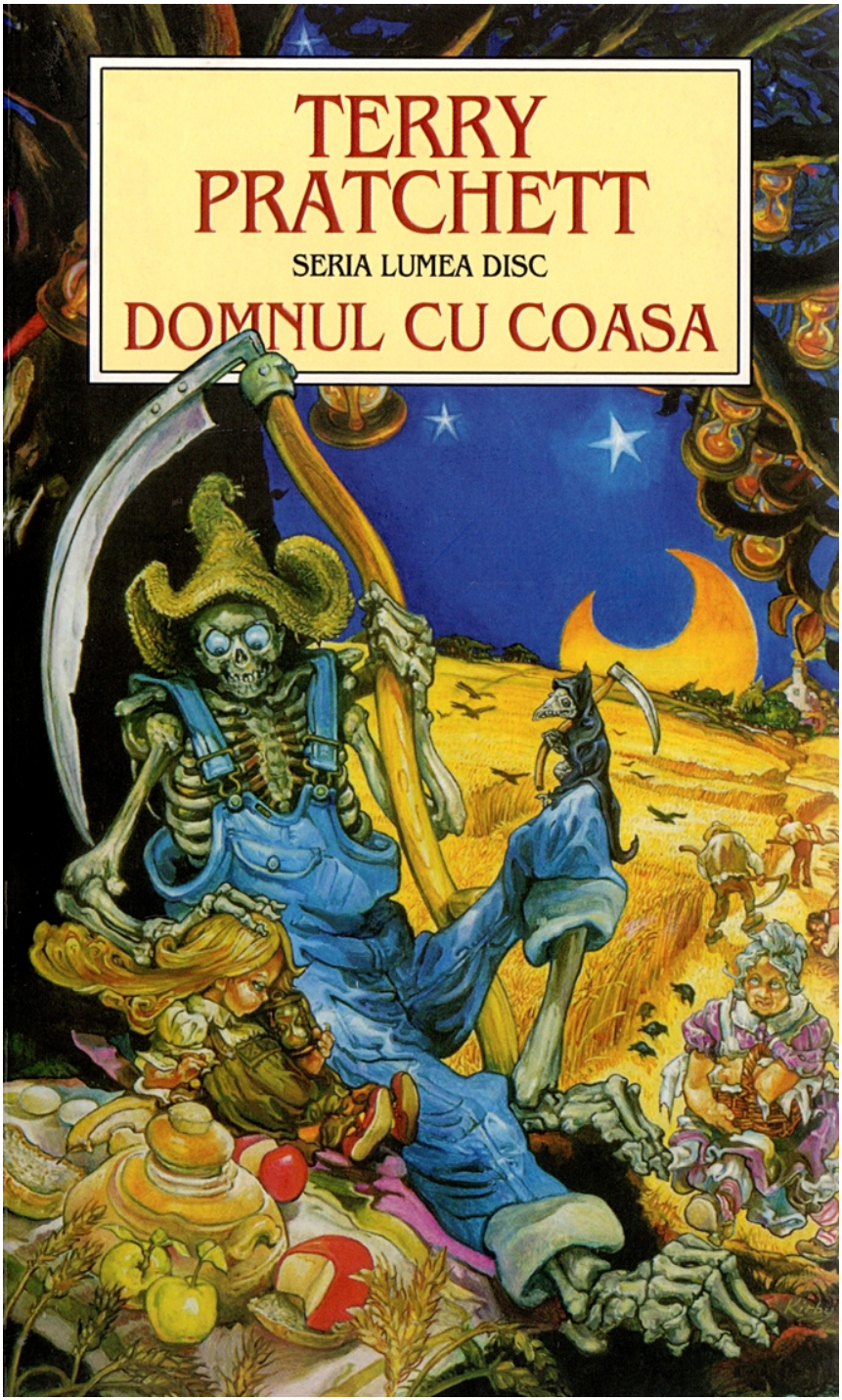

TERRY PRATCHETT

DOMNUL CU COASA

Traducere din limba engleză
BOGDAN MIHĂILEANU

Dansul Morris este comun tuturor lumilor locuite din multivers.

Se dansează sub cerurile albastre pentru a sărbători revenirea la viaţă a solului şi sub stelele goale deoarece este primăvară şi, cu ceva noroc, dioxidul de carbon se va dezgheţa iar. Nevoia este simţită de fiinţele din adâncul mărilor care nu au văzut niciodată Soarele şi de oameni urbani a căror singură legătură cu ciclurile naturii este că Volvo-ul lor a dat odată peste o oaie.

Este dansat cu inocenţă de tineri matematicieni cu bărbi răvăşite după o interpretare nepriceputa la acordeon a „Chiriaşului doamnei Widgery" şi cu ferocitate de cei ca Bărbaţii Morris Ninja din Noul Ankh, care pot face lucruri stranii şi îngrozitoare doar cu o batistă şi un clopoţel.

Şi niciodată nu este dansat corect.

În afară de Lumea Disc, care este plată şi sprijinită pe spatele a patru elefanţi care călătoresc prin spaţiu pe carapacea Marelui A'Tuin, ţestoasa lumii.

Şi chiar acolo, doar într-un singur loc au înţeles cum se face corect. Este un sătuc în creierii Munţilor Vârfu Berbecului, unde marele şi simplul secret este transmis din generaţie în generaţie.

Acolo, bărbaţii dansează în prima zi a primăverii, înainte şi înapoi, purtând clopoţei legaţi sub genunchi şi cămăşi albe fluturând. Oamenii vin şi privesc. După aceea se frige un taur la proţap şi, în mare, e considerată o zi plăcută de ieşit cu familia.

Dar nu acesta este secretul.

Secretul este *celălalt* dans.

Şi acesta nu se va întâmpla încă.

Se aude un ticăit, ca de ceas. Şi, într-adevăr, în cer există un ceas, iar ticăitul secundelor proaspăt bătute se scurge din el.

Cel puţin, arată ca un ceas. Dar, de fapt, este exact opusul unui ceas, iar limba mare îl parcurge doar o dată.

Sub un cer palid se află o câmpie. Este acoperită de curbe ușor unduite care ți-ar putea aminti de altceva dacă le-ai vedea de la depărtare și, dacă chiar le-ai vedea de la depărtare, ai fi foarte bucuros că ești, de fapt, la mare depărtare.

Trei siluete cenușii pluteau puțin deasupra ei. Ce erau ele exact nu poate fi descris într-un limbaj normal. Unii oameni le-ar putea spune heruvimi, deși nu aveau nici un pic de roz în obrăjori. S-ar putea număra printre cei care au grijă ca gravitația să funcționeze și ca timpul să rămână separat de spațiu. Să le zicem controlori. Controlori ai realității.

Purtau o conversație fără să vorbească. Nu aveau nevoie să vorbească. Doar schimbau realitatea, astfel încât era ca și cum ar fi vorbit.

Unul spuse:

Nu s-a mai întâmplat până acum. Se poate face?

Unul spuse:

Va trebui să se facă. Există o *personalitate*. Personalitățile se sfârșesc. Doar forțele rezistă.

O spuse cu anumită satisfacție.

Unul spuse:

În plus... au avut loc neregularități. Când ai personalitate, ai neregularități. E bine cunoscut.

Unul spuse:

A lucrat ineficient?

Unul spuse:

Nu. Pe el nu putem să îl prindem cu asta.

Unul spuse:

Asta e ideea. Cuvântul *el*. A deveni o personalitate *este* ineficient. Dacă gravitația și-ar dezvolta o personalitate? Dacă s-ar hotărî să îi *placă* oamenii?

Unul spuse:

l-ar sufoca de atâta dragoste?

Unul spuse, cu un glas care ar fost și mai rece dacă nu ar fi atins deja zero absolut:

Nu.

Unul spuse:

Scuze. Glumeam și eu.

Unul spuse:

În plus, uneori își pune întrebări despre munca lui. Astfel de gânduri sunt periculoase.

Unul spuse:

Nu încape discuție.

Unul spuse:

Deci, ne-am înțeles?

Unul, care părea să se fi gândit la ceva, spuse:

O clipă. Nu cumva tocmai ai folosit pronumele singular „eu“? Doar nu-ți dezvolți o personalitate, nu?

Unul spuse, vinovat:

Cine? Noi?

Unul spuse:

Unde există personalitate, există neînțelegere.

Unul spuse:

Da. Da. Foarte adevărat.

Unul spuse:

În regulă. Dar ai grijă pe viitor.

Unul spuse:

Deci ne-am înțeles?

Ridicară privirea la fața lui Azrael, conturată pe cer. De fapt, *era* cerul.

Azrael dădu aprobator din cap, încet.

Unul spuse:

Foarte bine. Unde e locul ăsta?

Unul spuse:

Este Lumea Disc. Călătorește prin spațiu pe spatele unei țestoase uriașe.

Unul spuse:

Oh, una din *alea.* Mie nu-mi plac deloc.

Unul spuse:

Iar începi. Ai spus „mie“.

Unul spuse:

Nu! Nu! N-am spus! Niciodată n-am zis „mie“!... oh, tu-i...

Izbucni în flăcări și arse așa cum face un norișor de vapori, iute și fără mizerii reziduale. Aproape imediat, altul apăru. Era identic la înfățișare cu fratele lui dispărut.

Unul spuse:

Asta să fie învățătură de minte. A deveni o personalitate înseamnă sfârșitul. Și acum... să mergem.

Azrael îi urmări cum se îndepărtau plutind aproape de pământ.

Este greu să deslușești gândurile unei creaturi atât de mari, încât în spațiul real lungimea ei ar fi măsurată doar în termenii vitezei

luminii. Dar el își întoarse uriașa masă și, cu ochi în care stelele s-ar fi putut pierde, căută printre miliardele de lumi una plată.

Pe spatele unei țestoase. Lumea Disc – lume și oglindă a lumilor.

Suna interesant. Și, în închisoarea lui de un miliard de ani, Azrael era plictisit.

Iar aceasta este camera în care viitorul curge în trecut prin pâlnia lui acum.

Cronografele acoperă pereții. Nu clepsidre, deși au aceeași formă. Nu cronometre pentru fiert ouăle, cum ai putea cumpăra ca suvenir prins de o plăcuță cu numele hotelului ales înscris semeț pe ea de cineva cu același bun-gust ca o gogoașă cu gem.

Înăuntru nici măcar nu este nisip. Sunt secunde, transformând la nesfârșit *poate* în *a fost*.

Și fiecare cronograf al vieții are un nume pe el.

Iar încăperea este plină de șuieratul ușor al oamenilor care trăiesc.

Închipuiește-ți scena...

Iar acum, adaugă țăcănitul ascuțit de os pe piatră, apropiindu-se.

O siluetă întunecată traversează câmpul vizual și se îndreaptă spre rafturile nesfârșite de sticlărie sibilantă. Țac, țac. Aici e o sticlă cu jumătatea de sus aproape goală. Degete de os se ridică și se întind. Aleg. Și alta. Aleg. Și mai multe. Mult, mult mai multe. Aleg, aleg.

Totul e o zi de muncă. Sau ar fi, dacă zilele ar exista aici.

Țac, țac, pe măsură ce forma întunecată se mișcă răbdător în lungul șirurilor.

Și se oprește.

Și șovăie.

Căci aici este un mic cronograf din aur, nu mai mare decât un ceas de buzunar.

Nu era aici ieri sau nu ar fi fost dacă ieri ar exista aici.

Degetele descărnate se strâng în jurul lui și îl ridică în lumină.

Are un nume pe el, scris cu majuscule micuțe.

Numele este *MOARTE*.

Moarte puse jos cronograful, apoi îl ridică iar. Nisipurile timpului se scurgeau deja în el. Îl întoarse experimental, pentru orice eventualitate. Nisipul continuă să se scurgă, doar că acum mergea în sus. De fapt, nu se așteptase la nimic altceva.

Însemna că, și dacă zilele de mâine ar putea exista aici, nu aveau să mai fie. Deloc.

În aerul din spatele lui avu loc o mișcare.

Moarte se întoarse încetișor și se adresă siluetei care se unduia neclar în semiîntuneric.

— DE CE?

Îi spuse.

— DAR NU ESTE... CORECT.

Îi spuse că Nu, era corect.

Nici un mușchi nu se mișcă pe fața lui Moarte, pentru că nu avea nici unul.

— VOI FACE RECURS.

Îi spuse că *el* ar trebui să știe că nu exista recurs. Niciodată recurs. Niciodată.

Moarte se gândi la asta apoi zise:

— ÎNTOTDEAUNA MI-AM FĂCUT DATORIA CUM AM CREZUT DE CUVIINȚĂ.

Silueta se apropie plutind. Aducea niței cu un călugăr cu glugă și robă cenușie.

Îi spuse: Știm. De aceea te lăsăm să păstrezi calul.

Soarele era aproape de orizont.

Ființele cu viața cea mai scurtă de pe Lumea Disc erau efemeridele, care abia reușeau să o ducă douăzeci și patru de ore. Două dintre cele mai bătrâne zburau fără țintă în zigzag peste apele unui râu cu păstrăvi, discutând istorie cu unii dintre membrii mai tineri ai puitului de seară.

— Nu mai ai acum parte de soare ca pe vremuri, zise una dintre ele.

— Aici ai dreptate. Aveam un soare ca lumea în orele bune de demult. Era galben tot. Fără chestia asta roșie.

— Și era și mai sus.

— Era. Ai dreptate.

— Iar nimfele și larvele îți arătau ceva respect.

— Așa e. Așa e, spuse cealaltă efemeridă cu vehemență.

— Eu zic, dacă efemeridele din orele astea s-ar comporta ceva mai bine, am mai avea un soare cum se cuvine.

Efemeridele mai tinere ascultau politicoase.

— Îmi amintesc, spuse una dintre efemeridele mai în vârstă, când toate astea erau câmpuri, cât vedeai cu ochii.

Efemeridele mai tinere se uitară în jur.

— Încă sunt câmpuri, se încumetă una dintre ele, după o pauză politicoasă.

— Îmi aduc aminte când erau câmpuri *mai bune,* zise tăios efemerida bătrână.

— Da, spuse colega ei. Și mai era o vacă.

— Așa e! Așa e! Îmi aduc aminte de vacă. A stat chiar acolo pentru, oh, patruzeci, cincizeci de minute. Era maro, parcă.

— Nu mai vezi așa vaci în orele astea.

— Nu mai vezi vaci deloc.

— Ce e o vacă? zise unul dintre pui.

— Vezi? spuse triumfător cea mai bătrână dintre efemeride. Poftim! Asta e Ephemeroptera modernă. Se opri. Ce făceam înainte să vorbim despre soare?

— Zburam fără țintă în zigzag peste apă, spuse una dintre musculițele mai tinere. Cu asta nu risca nimic, oricum.

— Nu, înainte de asta.

— Hm... ne spuneai despre Marele Păstrăv.

— Ah. Da. Corect. Păstrăvul. Ei, vedeți voi, dacă ați fost efemeride bune, zburând în zigzag de colo-colo cum se cuvine...

— ... ascultându-i pe cei mai bătrâni și mai înțelepți...

— ... da, și ascultând de cei mai bătrâni și mai înțelepți, atunci, în cele din urmă, Marele Păstrăv...

Pleosc.

Pleosc.

— Da? zise una dintre musculițele mai tinere.

Nu primi nici un răspuns.

— Marele Păstrăv ce? făcu neliniștită o altă efemeridă.

Se uitară în jos la o serie de cercuri concentrice care se întindeau pe apă.

— Semnul sfânt! zise o efemeridă. Îmi aduc aminte că mi s-a spus despre el. Un Cerc Mare în apă! Acesta va fi semnul Marelui Păstrăv!

Cea mai mare dintre efemeridele tinere se uită gânditoare la apă. Începea să își dea seama că, fiind cea mai în vârstă dintre musculițele de față, avea acum privilegiul de a pluti cel mai aproape de suprafață.

— Se spune, zise efemerida din fruntea mulțimii care zbura în zigzag, că atunci când Marele Păstrăv vine la tine, te duci pe un tărâm în care curg... în care curge...

Musculițele nu mănâncă. Era pierdută.

— În care curge apă, încheie ea jalnic.

— Ca să vezi! spuse efemerida cea mai bătrână.

— Trebuie să fie tare bine acolo, zise cea mai tânără.

— Oh? De ce?

— Pentru că nimeni nu mai vine înapoi.

Pe când cele mai bătrâne lucruri de pe Lumea Disc erau faimoșii Pini Numărători, care cresc chiar la limita zăpezilor veșnice din înaltul Munților Vârfu Berbecului.

Pinul Numărător este unul dintre puținele exemple cunoscute de evoluție împrumutată.

Cele mai multe specii își fac singure evoluția, descurcându-se din mers, adică în felul pe care l-a vrut Natura. Și toate acestea sunt foarte firești și organice și în concordanță cu ciclurile misterioase ale cosmosului, care crede că nimic nu se compară cu milioane de ani de încercări și erori foarte frustrante pentru a da speciilor fibră morală și, în unele cazuri, coloană vertebrală.

Aceasta este, probabil, în regulă din punctul de vedere al speciilor, dar din perspectiva indivizilor implicați poate fi chiar de porc sau, cel puțin, de o mică reptilă rozalie care se hrănește cu rădăcini și care s-ar putea ca, odată, să evolueze într-un porc.

Așadar, Pinii Numărători evitau toate acestea lăsând alte legume să evolueze pentru ei. O sămânță de pin, așezându-se oriunde pe Disc, adoptă imediat cel mai eficient cod genetic local prin intermediul rezonanței morfice și devine orice se potrivește mai bine solului și climatului, de obicei descurcându-se mult mai bine la asta decât copacii nativi pe care, de obicei, îi uzurpă.

Totuși, ceea ce îi face pe Pinii Numărători absolut remarcabili este felul în care numără.

Fiind vag conștienți că ființele umane învățaseră să spună vârsta unui copac numărându-i inelele, primii Pini Numărători stabiliseră că acesta era *motivul pentru care oamenii taie copaci.*

Peste noapte, fiecare Pin Numărător își reajustase codul genetic pentru a produce pe trunchi, cam la înălțimea ochilor, vârsta lui exactă. În mai puțin de un an, fuseseră doborâți până aproape de dispariție de industria plăcuțelor ornamentale cu numere pentru casă și doar foarte puțini supraviețuiseră în locurile în care se ajungea greu.

Cei șase Pini Numărători din acest pâlc îl ascultau pe cel mai bătrân, al cărui trunchi noduros anunța că avea treizeci și unu de mii șapte sute treizeci și patru de ani. Conversația dură șaptesprezece ani, dar a fost grăbită.

— Îmi amintesc când toate astea nu erau câmpuri.

Pinii se uitară în zare peste mii de mile de teren. Cerul pâlpâi ca un efect special prost dintr-un film despre călătoriile în timp. Zăpada

apăru, stătu o clipă și se topi.

— Ce-a fost asta? spuse pinul cel mai de aproape.

— Gheață. Dacă poți s-o numești gheață. Aveam ghețari *adevărați* pe vremuri. Nu ca gheața de care ai parte acum, un anotimp e aici, în următorul a dispărut. Rămânea cu anii.

— Ce s-a întâmplat cu ea, atunci?

— S-a dus.

— Unde s-a dus?

— Unde se duc lucrurile. Totul se grăbește.

— Uau! Asta a fost dură.

— Ce a fost?

— Iarna, adineauri.

— Asta numești tu iarnă? Când eram puiet aveam ierni...

Apoi copacul dispăru.

După o pauză șocată de vreo doi ani, unul dintre cei din pâlc zise:

— S-a dus! Pur și simplu! Azi era aici, mâine nu mai era!

Dacă ceilalți copaci ar fi fost oameni, s-ar fi foit pe loc.

— Se întâmplă, băiete, zise cu grijă unul dintre ei. A fost luat într-un Loc Mai Bun[1], poți fi sigur de asta. A fost un copac *bun*.

Arborele mai tânăr, care nu avea decât cinci mii o sută unsprezece ani, spuse:

— Ce fel de Loc Mai Bun?

— Nu suntem siguri, zise unul din pâlc. Tremură neliniștit într-o adiere lungă de o săptămână. Dar credem că presupune... rumeguș.

Cum copacii nu erau capabili nici măcar să simtă orice eveniment care avea loc în mai puțin de o zi, nu auziră zgomotele topoarelor.

Windle Poons, cel mai bătrân vrăjitor din întreaga facultate a Universității Nevăzute...

... casa magiei, a vrăjitoriei și a meselor copioase...

... urma să moară și el...

Știam, într-un fel fragil și nesigur.

Firește, se gândea el în timp ce mergea în scaunul lui cu rotile pe lespezile din piatră către biroul de la parter, într-un mod *general,* toată lumea știe că va muri, chiar și oamenii obișnuiți. Nimeni nu știa unde erai înainte să te naști, dar când *erai* născut, nu trecea mult până să descoperi că sosisei cu biletul de întoarcere gata taxat.

Dar vrăjitorii *chiar* știau. Nu dacă moartea implica violență sau crimă, desigur, dar dacă ceea ce o provoca era doar un simplu caz de a ți se termina viața, atunci... ei, știai. De obicei, aveai premoniția la

timp pentru a returna cărțile la bibliotecă, a te asigura că cel mai bun costum al tău era curat și a împrumuta sume de bani de la prieteni.

Avea o sută treizeci de ani. Își dădu seama că cea mai mare parte a vieții fusese bătrân. Nu părea drept, zău.

Și nimeni nu spusese nimic. Pomenise acest lucru în Sala Neobișnuită cu o săptămână în urmă și nimeni nu pricepuse aluzia. Chiar și la prânz, astăzi, abia dacă vorbiseră cu el. Până și așa-zișii lui vechi prieteni păreau să îl evite, și nici măcar nu *încerca* să împrumute bani.

Era ca și cum nimeni nu și-ar fi adus aminte de ziua ta, doar că mai rău.

Avea să moară singur-singurel și nimănui nu-i păsa.

Deschise ușa lovind-o cu roata scaunului și bâjbâi pe masa de lângă ușă după amnar.

Asta era altă chestie. Aproape nimeni nu mai folosea amnare în ziua de azi. Cumpărau chibriturile galbene mari și mirositoare pe care le făceau alchimiștii. Windle nu era de acord. Focul era important. Nu ar fi trebuit să poți să îl pornești așa, pur și simplu, nu dădeai dovadă de respect. Ăștia erau oamenii de acum, tot timpul grăbiți și... focurile. Da, pe vremuri era mult mai cald. Focurile pe care le aveau acum nu te încălzeau decât dacă aproape te suiai pe ele. Era ceva la lemn... era felul greșit de lemn. Totul era greșit acum. Mai subțire. *Mai nec*lar. Nimic nu mai avea viață cu adevărat. Și zilele erau mai scurte. Mmm. Ceva se întâmplase cu zilele. Erau zile mai scurte. Mmm. Fiecărei zi îi lua un an să se scurgă, ceea ce era ciudat, pentru că zilele, la plura*l, treceau* ca vântul. Nu erau multe lucruri pe care oamenii să vrea ca un vrăjitor de o sută treizeci de ani să le facă, iar Windle căpătase obiceiul de a sosi la masă cu până la două ore înainte, doar pentru a pierde timpul.

Zile nesfârșite, care treceau rapid. Nu avea nici o logică. Mmm. Să știi, acum nu mai ai parte de logica pe care obișnuiai să o ai în vremurile de demult.

Și acum lăsau ca Universitatea să fie condusă de simpli băieți. Pe vremuri, fusese condusă de vrăjitori adevărați, bărbați mari și puternici, construiți ca barjele, felul de vrăjitori pe care chiar să vrei să îi urmezi. Apoi, brusc, aceștia plecaseră cu toții undeva și Windle era luat de sus de băieții ăștia care încă mai aveau câțiva dintre proprii lor dinți. Ca puștiul ăla, Ridcully. Windle își aducea bine aminte de el. Un băiat slăbuț, cu urechi clăpăuge, nu își ștergea niciodată nasul ca lumea, a plâns după maică-sa în dormitor în prima noapte. Cineva

încercase să îi spună lui Windle că Ridcully era Arhicancelar acum. Mmm. Probabil că îl luau de prost.

Unde era afurisitul ăla de amnar? Degetele... pe vremuri aveai parte de degete ca lumea...

Cineva trase apărătoarea unei lămpi. Altcineva îi vârî un pahar în mâna cu care pipăia.

— Surpriză!

Pe holul din casa lui Moarte este un ceas cu un pendul ca o lamă, dar fără limbi, căci în casa lui Moarte nu există timp, doar prezent. (Exista, firește, un prezent înainte de prezentul de acum, dar acela era tot prezentul. Era doar unul mai vechi.)

Pendulul este o lamă care l-ar fi făcut pe Edgar Allan Poe să lase totul baltă și să o ia de la capăt în rol de comic de scenă în turneul Creveți-la-coșciug. Se leagănă cu un slab vum-vum, tăind ușurel feliuțe subțiri de interval din slănina eternității.

Cu pași mari, Moarte trecu pe lângă ceas și intră în întunecimea sumbră a biroului său. Albert, servitorul lui, îl aștepta cu prosopul și cârpele de praf.

— Bună dimineața, stăpâne.

Moarte se așeză tăcut în scaunul mare. Albert puse prosopul peste umerii ascuțiți.

— Încă o zi frumoasă, spuse el, cu un ton plăcut.

Moarte nu zise nimic.

Albert scutură cârpa de lustruit și îi dădu gluga jos lui Moarte.

— ALBERT.

— Domnule?

Moarte scoase micuța clepsidră din aur.

— VEZI ASTA?

— Da, domnule. N-am mai văzut una așa până acum. A cui este?

— A MEA.

Ochii lui Albert se rotiră într-o parte. Pe un colț al mesei de lucru a lui Moarte era o clepsidră mare într-un cadru negru. Nu conținea nisip.

— Credeam că aceea este a dumneavoastră, domnule? zise el.

— A FOST. ACUM ESTE ASTA. UN CADOU DE PENSIONARE. DE LA AZRAEL ÎN PERSOANĂ.

Albert se uită cu atenție la lucrul din mâna lui Moarte.

— Dar... nisipul, domnule. *Curge.*

— CAM AȘA E.

— Dar asta înseamnă... adică...?

— ÎNSEAMNĂ CĂ ÎNTR-O ZI NISIPUL SE VA FI SCURS DE TOT, ALBERT.

— Știu asta, domnule, dar... dumneavoastră... credeam că Timpul e ceva ce se întâmplă altora, domnule. Nu? Nu dumneavo*astră, domnule*.

Până la sfârșitul frazei, glasul lui Albert deveni rugător.

Moarte dădu jos prosopul și se ridică.

— VINO CU MINE.

— Dar sunteți *Moarte,* stăpâne, spuse Albert alergând crăcănat după silueta înaltă care îl conducea pe hol și pe coridorul spre grajd. Nu e vreo glumă, nu? adăugă el plin de speranță.

— NU SUNT CUNOSCUT PENTRU SIMȚUL UMORULUI.

— Păi, firește că nu, fără supărare. Dar ascultați, nu puteți să muriți, pentru că sunteți Moarte, ar trebui să vă întâmplați vouă înșivă, ar fi ca șarpele care își mănâncă singur coada...

— CU TOATE ACESTEA, VOI MURI. NU EXISTĂ APEL.

— Dar ce o să se întâmple cu *mine?* spuse Albert. Groaza luci pe vorbele lui ca firele de metal pe tăișul unui cuțit.

— VA EXISTA ALT MOARTE.

Albert se sumeți.

— Chiar nu cred că aș putea servi un stăpân nou, zise el.

— ATUNCI ÎNTOARCE-TE ÎN LUME. ÎȚI VOI DA BANI. AI FOST UN SERVITOR BUN, ALBERT.

— Dar dacă mă întorc...

— DA, spuse Moarte. VEI MURI.

În întunecimea caldă, cabalină a grajdului, calul lui Moarte își ridică privirea din ovăz și scoase un nechezat slab de întâmpinare. Numele calului era Binky. Era un cal adevărat. În trecut, Moarte încercase armăsari de foc și cai scheletici, dar îi găsise incomozi, mai ales pe cei de foc, care aveau obiceiul să își aprindă ieslea și să rămână în mijlocul ei privind jenați.

Moarte dădu jos șaua din cârligul ei și îi aruncă o privire lui Albert, care suferea o criză de conștiință.

Cu mii de ani în urmă, Albert alesese să îl slujească pe Moarte decât să moară. Nu era chiar nemuritor. Timpul real era interzis pe tărâmul lui Moarte. Nu exista decât acel *acum* care se schimba continuu, dar care se petrecea mult timp. Îi rămăseseră mai puțin de două luni de viață adevărată; își chivernisea zilele ca pe lingouri de aur.

— Eu, hm... începu el. Adică...

— ÎȚI ESTE FRICĂ SĂ MORI?

— Nu că nu aș vrea... adică, eu întotdeauna... doar că viața e un obicei la care e greu să renunți...

Moarte îl privi curios, așa cum te-ai uita la un gândac care a aterizat pe spate și nu se poate întoarce pe picioare.

În cele din urmă, Albert amuți.

— ÎNȚELEG, zise Moarte, luând căpăstrul lui Binky.

— Dar nu păreți deloc îngrijorat! Chiar o să *muriți?*

— DA. VA FI O AVENTURĂ MINUNATĂ.

— Va fi? Nu vă este frică?

— NU ȘTIU CUM SĂ ÎMI FIE FRICĂ.

— V-aș putea arăta, dacă doriți, se oferi Albert.

— NU. AȘ VREA SĂ AFLU SINGUR. VOI AVEA EXPERIENȚE. ÎN FINAL.

— Stăpâne... dacă vă duceți, va fi...?

— UN NOU MOARTE SE VA RIDICA DIN MINȚILE CELOR VII, ALBERT.

— Oh. Albert păru ușurat. Nu se întâmplă să știți cum va fi, nu?

— NU.

— Poate că ar fi mai bine, știți, să fac niței curat, să pregătesc un inventar, chestii din astea?

— BUNĂ IDEE, spuse Moarte, cât de blând putu. CÂND MĂ VOI ÎNTÂLNI CU NOUL MOARTE, TE VOI RECOMANDA DIN SUFLET.

— Oh, deci o să îl vedeți?

— OH, *DA*. ȘI ACUM TREBUIE SĂ PLEC.

— Ce, așa de repede?

— DESIGUR. NU TREBUIE SĂ PIERD TIMPUL!

Moarte își reglă șaua, iar apoi se întoarse și ținu mândru minuscula clepsidră în fața nasului coroiat al lui Albert.

— UITE! AM TIMP. ÎN CELE DIN URMĂ, AM *TIMP!*

Albert se dădu în spate neliniștit.

— Și acum, când îl aveți, ce veți face cu el? spuse servitorul.

Moarte se sui pe cal.

— AM DE GÂND SĂ ÎL *PETREC*.

Petrecerea era în plină desfășurare. Afișul pe care scria „La revedere Windle 130 Anii Glorioșii” făcea un pic de burtă din cauza căldurii. Lucrurile ajungeau în punctul în care nu mai era nimic de băut, în afară de punci, și nimic de mâncat, în afară de ciudatul sos

galben cu tortilla extrem de suspecte, dar *nimănui nu îi păsa.* Vrăjitorii trăncăneau cu veselia forțată a celor care se văd toată ziua și acum se văd toată seara.

În mijlocul a toate acestea, Windle Poons ședea cu un pahar uriaș de rom în mână și cu o pălărie haioasă pe cap. Mai că îi dădeau lacrimile.

— O petrecere de plecare adevărată! murmura el tot timpul. N-am mai avut una de când când bătrânul „Falsificator" Hocksole S-A Dus, majusculele își ocupară locurile cu ușurință, în, mm, Anul Marsuinului, mm, Intimidant. Credeam că le-au uitat cu toții.

— Bibliotecarul a căutat toate detaliile, spuse Trezorierul, arătând spre un urangutan mare care încerca să sufle într-o piuitoare de petrecere. Tot el a făcut și sosul de banane. Sper să îl mănânce cineva în curând.

Se aplecă.

— Doriți să vă mai servesc niște salată de cartofi? zise el, cu vocea intenționat tare folosită pentru a vorbi cu imbecilii și oamenii bătrâni.

Windle își făcu pâlnie la ureche o mână tremurătoare.

— Ce? Ce?

— Mai multă! salată! Windle?

— Nu, mulțumesc.

— Încă un cârnat, atunci?

— Ce?

— Cârnat!

— Îmi fac niște gaze ceva de groază toată noaptea, spuse Windle.

Se gândi o clipă, apoi luă cinci.

— Hm, strigă Trezorierul, nu cumva știți ce oră...?

— Ha?

— Ce! Oră?

— Nouă și jumătate, zise Windle iute, chiar dacă neclar.

— Ei, ce bine, spuse Trezorierul. Vă permite să aveți restul serii, hm, liber.

Windle scormoni în ascunzișurile înfiorătoare ale scaunului său cu rotile, un cimitir pentru perne vechi, cărți jerpelite și bomboane antice, pe jumătate supte. Scoase o cărticică mică și verde și i-o împinse Trezorierului în mâini.

Acesta o întoarse. Pe copertă, erau mâzgălite cuvintele: „Windle Poons Jurnalu Luiu". O feliuță de slănină indica pagina pentru ziua în curs.

Sub Lucruri de Făcut, puchinit și dezlânat, o mână scrisese:

„Murit“.

Trezorierul nu se putut abține să dea pagina.

Da. Sub Lucruri de Făcut pentru ziua următoare: „Născut“.

Privirea îi alunecă în lături, spre o măsuță dintr-o parte a camerei. În ciuda faptului că încăperea era destul de aglomerată, exista o zonă de podea liberă în jurul mesei, ca și cum aceasta ar fi avut un soi de spațiu personal pe care nimeni nu avea de gând să îl invadeze.

În Ceremonia de Plecare existaseră instrucțiuni speciale privind măsuța. Trebuia să aibă o față de masă neagră, cu câteva însemne magice brodate pe ea. Avea o farfurie, conținând cele mai bune tartine. Avea un pahar cu vin. După îndelungi discuții între vrăjitori, fusese adăugată și o pălărie haioasă din hârtie.

Toate aveau un aer expectativ.

Trezorierul își scoase ceasul și îi deschise capacul.

Era un ceas de buzunar ultimul răcnet, cu limbi. Arătau nouă și un sfert. Îl scuturâ. O ușiță se deschise sub 12 și un demon foarte mic își scoase capul și zise:

— Termină, șefu', pedalez cât pot de repede!

Închise ceasul și se uită în jur disperat. Nimeni nu părea nerăbdător să se apropie prea mult de Windle Poons. Trezorierul simți că de el depindea să poarte o conversație politicoasă. Trecu în revistă subiectele posibile. Cu toate prezentau probleme.

Windle Poons îi dădu o mână de ajutor.

— Mă gândesc să revin ca femeie, spuse el pe un ton degajat.

Trezorierul căscă de câteva ori.

— Abia aștept, continuă Poons. Cred că ar putea fi, hm, tare distractiv.

Trezorierul răsfoi cu disperare repertoriul său limitat de discuții mărunte despre femei. Se aplecă spre urechea noduroasă a lui Windle.

— Nu înseamnă cam mult, făcu un gest fără țintă, spălat rufe? Și făcut paturi și bucătărie și toate chestiile astea?

— Nu în felul de, mm, viață la care mă gândesc *eu,* zise Windle hotărât.

Trezorierul închise gura. Arhicancelarul bătu cu o lingură în masă.

— Fraților... începu el, când se lăsă ceva asemănător cu liniștea. Aceasta atrase un cor puternic și inegal de ovații.

— După cum știți cu toții, ne aflăm aici în această seară pentru a marca, ah, *retragerea* – râsete neliniștite – vechiului nostru prieten și coleg Windle Poons. Știți, văzându-l pe bătrânul Windle cum stă aici în seara asta, îmi aduce aminte, din întâmplare, de povestea vacii cu

trei picioare de lemn. Se pare că era o vacă și...

Trezorierul își lăsă mintea să rătăcească. Știa povestea. Arhicancelarul strica întotdeauna poanta și, în orice caz, avea alte lucruri la care să se gândească.

Se tot uita la măsuță.

Trezorierul era un suflet blând, chiar dacă neliniștit și îi plăcea destul de mult slujba lui. Înainte de orice, pentru că nici un alt vrăjitor nu o voia. Mulți vrăjitori voiau să fie Arhicancelar, de exemplu, sau șeful unuia dintre cele opt ordine vrăjitorești, dar practic nici unul nu voia să își petreacă o grămadă de timp într-un birou în care să frunzărească hârtii și să facă socoteli. Toată hârțogăraia Universității obișnuia să se acumuleze în biroul Trezorierului, ceea ce însemna că se ducea obosit la culcare, dar măcar dormea liniștit și nu trebuia să caute prea mult după scorpioni nepoftiți în cămașa de noapte.

A ucide un vrăjitor de rang mai mare era un mod recunoscut de a avansa în grad. Totuși, singura persoană care ar fi putut dori să îl omoare pe Trezorier era altcineva care obținea o plăcere tăcută din coloane de cifre, toate aranjate ordonat, și astfel de oameni nu sunt adesea atrași de crimă[2].

Își aduse aminte de copilărie, demult, în Munții Vârfu Berbecului. El și sora lui obișnuiau să lase un pahar cu vin și un fursec în fiecare Noapte de Veghea Vierului pentru Moș Vier. Lucrurile erau altfel atunci. Era mult mai tânăr, nu știa multe și, probabil, era mult mai fericit.

De exemplu, nu știuse că într-o zi s-ar putea să fie vrăjitor și să se alăture altor vrăjitori pentru a lăsa un pahar cu vin, un fursec și un pateu cu pui cam suspect sub o pălărie din hârtie de petrecere pentru...

... altcineva.

Fuseseră și petreceri de Veghea Vierului când era băiețel. Întotdeauna urmau un anumit tipar. Tocmai când toți copiii erau pe punctul de a li se face rău de nerăbdare, unul dintre adulți spunea, cu șiretenie: „Cred că o să avem un musafir special!” Și, uimitor, ca la un semn, se auzea un clinchet suspect de clopoței de vier afară la fereastră și înăuntru venea...

... înăuntru venea...

Trezorierul scutură din cap. Bunicul cuiva cu mustăți false, firește. Un bătrânel vesel cu un sac de jucării, scuturându-și zăpada de pe cizme. Cineva care îți *dădea* ceva.

Pe când în seara *asta*...

Desigur, bătrânul Windle probabil că privea diferit lucrurile. După o sută și treizeci de ani, probabil că moartea avea o anumită atracție. Probabil că deveneai destul de interesat să afli ce urmează.

Anecdota întortocheată a Arhicancelarului se apropia anevoie de final. Vrăjitorii adunați râseră îndatoritori, apoi încercară să o înțeleagă.

Trezorierul se uită pe ascuns la ceas. Acum era nouă și douăzeci.

Windle Poons ținu un discurs. Era lung, dezlânat și dezarticulat și vorbea despre bunele zile de demult și el părea să creadă că cei mai mulți dintre cei din jurul lui erau oamenii care muriseră cam de cincizeci de ani, dar asta nu conta pentru că îți făceai un obicei din a nu-l asculta pe bătrânul Windle.

Trezorierul nu-și putea lua ochii de la ceas. Din interior venea scârțâitul roții, în timp ce demonul pedala răbdător pe drumul lui spre infinit.

Și douăzeci și cinci de minute.

Trezorierul se întrebă cum trebuia să se întâmple. Oare auzeai – „Cred că o să avem un musafir special" – tropote de copite afară?

Oare ușa chiar se deschidea sau El trecea prin ea? Ce întrebare prostească! Era vestit pentru abilitatea Lui de a intra în locuri bine închise – *mai ales* în locuri bine închise, dacă te gândeai logic. Trebuia doar să te închizi bine oriunde și nu mai era decât o problemă de timp.

Trezorierul spera că El avea să folosească ușa cum se cuvine. Și așa avea nervii întinși ca o coardă.

Nivelul conversației scădea. Destul de mulți dintre ceilalți vrăjitori, observă Trezorierul, aruncau priviri spre ușă.

Windle se afla în centrul unui cerc care se lărgea cu foarte mult tact. Nimeni nu îl evita cu adevărat, doar că ceea ce părea a fi o mișcare browniană îi îndepărta ușurel pe toți.

Vrăjitorii îl pot vedea pe Moarte. Și când un vrăjitor moare, Moarte vine în persoană pentru a-l conduce Dincolo. Trezorierul se întreba de ce așa ceva era considerat un plus...

— Nu știu la ce vă uitați cu toții, zise Windle cu voioșie.

Trezorierul își deschise ceasul.

Ușița de sub 12 se deschise brusc.

— Dar chiar nu poți să încetezi cu scuturatul ăsta? chițăi demonul. Îmi tot pierd șirul.

— Scuze, șuieră Trezorierul.

Era nouă și douăzeci și nouă.

Arhicancelarul făcu un pas înainte.

— Ei, la revedere, Windle, spuse el, scuturând mâna ca de pergament a bătrânului. Locul ăsta nu o să mai fie la fel fără tine.

— Nu știu cum o să suportăm, zise Trezorierul recunoscător.

— Succes în viața următoare, spuse decanul. Fă-ne o vizită dacă se întâmplă să te afli prin apropiere și dacă, știi, să mai ții minte cine ai fost.

— Să nu ne uiți, m-auzi? rosti Arhicancelarul.

Windle Poons dădu prietenos din cap. Nu auzise ce spuseseră. Dădea aprobator din cap din principiu.

Vrăjitorii, ca unul, se întoarseră cu fața la ușă.

Ușița de sub 12 se deschise iar.

— Bing bing bong bing, zise demonul. Binga-banga bong bing bing.

— Ce? făcu Trezorierul, speriat.

— Nouă și jumătate, spuse demonul.

Vrăjitorii se întoarseră spre Windle Poons. Se uitau ușor acuzator.

— La ce vă uitați? zise el.

Brațul secundarului de pe ceas înaintă cu un scârțâit.

— Cum te simți? spuse decanul cu voce tare.

— Mai bine ca niciodată, zise Windle. A mai rămas ceva, mm, rom?

Vrăjitorii reuniți îl urmăriră cum își turnă o cantitate generoasă în carafă.

— Ai face bine să o iei mai încet cu chestia aia, spuse decanul neliniștit.

— Sănătate! rosti Windle Poons.

Arhicancelarul bătu darabana cu degetele pe masă.

— Domnule Poons, zise el, ești *sigur?*

Windle o luase pe drumul celălalt.

— Au mai rămas ceva toturerile? Nu că ar fi mâncare adevărată, spuse el, să bagi biscuiți tari în mocirlă, ce-i așa special la asta? Ce mi-ar prinde bine acum ar fi una dintre plăcintele cu carne ale domnului Dibbler...

Și apoi muri.

Arhicancelarul aruncă o privire colegilor lui vrăjitori, iar apoi se îndreptă în vârfurile picioarelor de scaunul pe rotile și ridică încheietura cu vene albăstrii pentru a-i lua pulsul. Clătină din cap.

— Așa vreau să mă duc și eu, zise decanul.

— Cum, bălmăjind despre plăcinte cu carne? făcu Trezorierul.

— Nu. Târziu.

— Stați așa. Stați așa! spuse Arhicancelarul. Nu e bine, să știți. Conform tradiției, Moarte *însuși* apare la moartea unui vrăji...

— Poate că a fost ocupat, făcu iute Trezorierul.

— Așa e, zise decanul. Aud că e o epidemie de gripă serioasă spre Quirm.

— A mai fost și-o furtună cam puternică azi-noapte. Mă gândesc că sunt o grămadă de naufragii, spuse conferențiarul de la Rune Moderne.

— Și, firește, este primăvară, când ai parte de o mulțime de avalanșe în munți.

— Și de molime.

Arhicancelarul își mângâie gânditor barba.

— Hmm, făcu el.

Dintre toate creaturile din lume, doar trolii cred că toate ființele vii trec prin Timp invers. Dacă trecutul este vizibil și viitorul este ascuns, spun ei, atunci înseamnă că stai cu fața în direcția greșită. Tot ce este viu trece prin viață cu spatele înainte. Iar aceasta este o idee foarte interesantă, având în vedere că a fost inventată de o rasă ai cărei membri își petrec cea mai mare a timpului pocnindu-se unul pe altul în cap cu pietre.

Oricum ai lua-o, Timpul este ceva ce ființele vii posedă.

Moarte galopa în jos prin norii negri înalți.

Și acum avea și el Timp.

Timpul vieții lui.

Windle Poons se zgâi în beznă.

— Alo? făcu el. Alo. E cineva aici? Salutare?

Se auzi un foșnet îndepărtat și slab, ca al vântului la capătul unui tunel.

— Ieși, ieși la iveală de oriunde ai fi, zise Windle, glasul tremurându-i de o voioșie nebună. Nu-ți face griji, abia aștept, sincer să fiu.

Bătu din palmele sale spectrale și le frecă una de alta cu entuziasm forțat.

— Să mergem. Unii dintre noi au vieți noi la care să se ducă, spuse el.

Întunericul rămase nemișcat. Nu era nici o formă, nici un sunet. Era vid, fără contur. Spiritul lui Windle Poons înaintă pe suprafața

beznei.

Clătină din cap.

— A naibii poznă! mormăi el. Asta nu-i bine deloc.

Rămase pe acolo o vreme, iar apoi, pentru că nu părea să mai fie nimic pentru el, se îndreptă spre singura casă pe care o cunoscuse vreodată.

Era o casă pe care o ocupase vreme de o sută și treizeci de ani. Nu îl aștepta înapoi și se împotrivi din răsputeri. Trebuia să fii ori foarte hotărât, ori foarte puternic pentru a depăși așa ceva, dar Windle Poons fusese vrăjitor mai bine de un veac. În plus, era ca și cum ți-ai fi spart propria casă, vechea și cunoscuta proprietate în care ai locuit ani întregi. Știi unde este metaforica fereastră care nu se închide bine.

Pe scurt, Windle Poons se întoarse la Windle Poons.

Vrăjitorii nu cred în zei în același fel în care cei mai mulți oameni nu găsesc necesar să creadă, să zicem, în mese. Știu că ele există, știu că ele sunt acolo cu un scop, probabil sunt de acord că ele își au locul într-un univers bine organizat, dar nu înțeleg ce rost ar avea să creadă, să umble spunând: „O, măreață masă, fără de care suntem nimicnicie". Oricum, zeii există fie dacă crezi sau nu în ei, fie doar ca o funcție a credinței, așa că în oricare dintre cazuri ai putea la fel de bine să ignori toată treaba și să mănânci din poală.

Cu toate acestea, există o micuță capelă chiar lângă Sala Mare a Universității, căci, deși vrăjitorii sprijină exact filosofia descrisă mai sus, nu devii un vrăjitor de succes băgându-le zeilor sula în coastă, chiar dacă acea coastă există doar într-un sens eteric sau metaforic. Pentru că, deși vrăjitorii nu cred în zei, știu cu siguranță că *zeii* cred în zei.

Și în această capelă era întins corpul lui Windle Poons. Universitatea instituise regula de a rămâne expus douăzeci și patru de ore de la afacerea jenantă din urmă cu douăzeci de ani cu răposatul Prissal „Veselul Pus pe Șotii" Teatar.

Trupul lui Windle Poons își deschise ochii. Două monede zornăiră pe podeaua din piatră.

Mâinile, puse una peste alta pe piept, se descleștară.

Windle își înălță capul. Un idiot îi prinsese un crin pe burtă.

Ochii i se rotiră într-o parte și în alta. De fiecare parte a capului era câte o lumânare.

Își ridică și mai mult capul.

Și acolo jos mai erau două lumânări.

„Mulţumesc Cerurilor pentru bătrânul Teatar", gândi el. Altfel m-aş uita deja la interiorul unui capac din lemn de pin, cam ieftin.

„Ciudat, se gândi el. Gândesc. Clar.

Uau."

Windle se întinse pe spate, simţind cum spiritul îi reumplea corpul ca un metal topit lucitor curgând într-o matriţă. Gânduri încinse la alb ardeau prin bezna creierului său, aprindeau neuronii puturoşi.

„Niciodată nu a fost aşa când eram în viaţă.

Dar nu sunt mort.

Nici mort, nici viu.

Cumva, neviu.

Sau nemort.

Oh, *vai...*"

Se ridică în capul oaselor. Muşchi care nu mai funcţionaseră cum se cuvenea de şaptezeci sau optzeci de ani intrară în supraturaţie. Pentru prima dată în toată viaţa lui, se corectă singur, mai bine îi zicem „perioada existenţei", corpul lui Windle Poons se afla în întregime sub controlul lui Windle Poons. Iar spiritul lui Windle Poons nu avea de gând să accepte obrăznicii de la o grămadă de muşchi.

Acum trupul stătea în picioare. Rotulele se împotriviră o vreme, dar nu erau în stare să facă faţă atacului de putere a voinţei mai mult decât poate face faţă un ţânţar bolnav unei lămpi cu benzină.

Uşa capelei era încuiată. Totuşi, Windle descoperi că cea mai slabă apăsare era de ajuns pentru a smulge încuietoarea din lemnărie şi a lăsa amprente în metalul clanţei.

— Oh, măiculiţă, zise el.

Se pilotă în coridor. Zăngănitul îndepărtat de tacâmuri şi zumzetul vocilor sugerau că una dintre cele patru mese zilnice ale Universităţii era în plină desfăşurare.

Se întrebă dacă aveai voie să mănânci când erai mort. Probabil că nu, se gândi el.

Şi, oricum, ar fi putut mânca? Nu că nu i-ar fi fost foame, doar că... ei, ştia cum să gândească, iar mersul şi mişcarea nu însemnau decât contractarea unor nervi destul de evidenţi, dar cum funcţionează exact stomacul?

Windle începu să îşi dea seama că trupul uman nu este condus de creier, în ciuda a ce crede acesta din urmă. De fapt, este condus de zeci de sisteme automate complexe, toate zbârnâind şi ţăcănind cu

acel fel de precizie care nu este observată până se strică.

Se inspectă din camera de control a craniului său. Se uită la uzina chimică tăcută a ficatului cu același sentiment de amețeală cu care ar privi un constructor de canoe butoanele unui megapetrolier computerizat. Misterele rinichilor așteptau ca Windle să deprindă controlul renal. În esență, ce era o splină? Și cum scăpai de ea?

Simți că îl lasă inima.

Sau, mai degrabă, nu.

— Oh, pe zei, mormăi Windle și se sprijini de perete.

Deci, cum funcționa? Era *sistolă... diastolă... sistolă... diastolă...? Și mai erau și* plămânii...

Ca un jongler care învârte optsprezece farfurii – ca un om care încearcă să programeze un videorecorder după un manual tradus din japoneză în olandeză de un culegător de orez coreean – de fapt, ca un om care descoperă ce înseamnă cu adevărat autocontrolul total, Windle Poons înaintă legănându-se.

Vrăjitorii Universității Nevăzute pun mare preț pe mesele mari, îmbelșugate. Nu te poți aștepta ca un om să treacă la vrăjitorii serioase, susțineau ei, fără supă, pește, vânat, câteva uriașe platouri cu carne, o plăcintă ori două, ceva mare și tremurător ornat cu cremă, mici gustări pe pâine prăjită, fructe, nuci și o bombonică de mentă groasă cât o cărămidă, la cafea. Trebuia să aibă ceva în stomac. De asemenea, era important ca mesele să fie servite la ore fixe. Asta dădea formă zilei, spuneau ei.

În afară de Trezorier, firește. Nu mânca mult, dar își consuma nervii. Era cu siguranță anorexie, căci, de fiecare dată când se uita în oglindă, vedea un bărbat gras. Era Arhicancelarul care stătea în spatele lui și striga la el.

Și a fost soarta nefericită a Trezorierului să stea în fața ușilor când Windle Poons le-a spart pentru că era mai ușor decât să bâjbâie cu clanțele.

Își mușcă lingura de lemn.

Vrăjitorii se rotiră pe bănci și se holbară.

Windle Poons se clătină o clipă, stabilind controlul corzilor vocale, al buzelor și al limbii, iar apoi zise:

— Cred că s-ar putea să fiu în stare să metabolizez alcool.

Arhicancelarul fu primul care-și reveni.

— Windle! spuse el. Credeam că ai murit!

Trebuia să accepte că nu era o replică prea bună. Nu pui oamenii

pe o lespede înconjurată de lumânări și crini doar pentru că tu crezi că îi doare capul și că vor să stea întinși preț de o jumătate de oră.

Windle făcu câțiva pași înainte. Vrăjitorii cei mai de aproape se dădură peste cap în încercarea de a scăpa.

— Sunt mort, prost tânăr și nenorocit, mormăi el. Crezi că umblu arătând așa tot timpul? Vai de capul meu! Se uită urât la vrăjitorimea adunată. Știe cineva de aici ce ar trebui să facă o splină?

Ajunse la masă și reuși să se așeze.

— Probabil e ceva în legătură cu digestia, zise el. Ciudat, poți să treci prin viață cu chestia asta afurisită ticăind sau ce face ea, gâlgâind sau mai știu eu ce, și habar n-ai pentru ce naiba e. Ca atunci când stai întins în pat noaptea și auzi cum îți face stomacul sau altceva *pic-priip-priip.* Pentru *tine* e doar un bolborosit, dar cine știe ce procese de schimburi chimice minunat de complicate au loc de fapt...

— Ești nemort? rosti Trezorierul reușind, în cele din urmă, să pronunțe cuvintele.

— Nu am *cerut* să fiu, spuse Windle Poons iritat, uitându-se la mâncare și întrebându-se cum naiba o transformai în Windle Poons. M-am întors doar pentru că nu aveam unde să mă duc în altă parte. Crezi că eu vreau să fiu aici?

— Dar, desigur, zise Arhicancelarul, nu a... îl știi pe tipul ăla, cel cu craniul și coasa...

— Nu l-am văzut, spuse scurt Windle, cercetând cele mai apropiate feluri de mâncare. Chiar te scoate din țâțâni, nemoartea asta.

Vrăjitorii își făcură unul altuia semne înnebunite peste capul lui. El ridică privirea și se uită urât la ei.

— Și să nu credeți că nu văd toate semnele alea înnebunite, zise el.

Și își dădu seama cu uluire că era adevărat. Ochi care văzuseră în ultimii șaizeci de ani printr-un văl palid și neclar fuseseră forțați să funcționeze precum cel mai bun aparat optic.

De fapt, două corpuri principale de gânduri ocupau mințile vrăjitorilor Universității Nevăzute.

Ceea ce gândeau cei mai mulți dintre vrăjitori era „e îngrozitor, chiar e bătrânul Windle aici, era un ramolit împiedicat așa de nostim, cum putem scăpa de el? *Cum putem scăpa de el?*“

Ceea ce gândea Windle Poons, în carlinga zumzăitoare și luminoasă a creierului său, era „păi, e adevărat. Există viață după moarte. Și e aceeași. Ăsta e norocul meu.“

— Ei, zise el, ce-o să faceți?

După cinci minute, șase dintre cei mai bătrâni vrăjitori alergau pe coridorul vântos în siajul Arhicancelarului, căruia roba i se umfla în urmă.

Conversația decurgea astfel:

— *Trebuie* să fie Windle! Chiar vorbește ca el!

— Nu e bătrânul Windle! Bătrânul Windle era mult mai bătrân!

— Mai bătrân? Mai bătrân decât *mort?*

— Zice că își vrea dormitorul înapoi, dar eu nu înțeleg de ce ar trebui să mă mut...

— I-ai văzut ochii? Ca sfredelul!

— Ha? Ce? Cum adică? Vrei să spui ca piticul ăla care ține băcănia de pe Strada Cablului?

— Adică parcă se înfig în tine!

— ... are o priveliște minunată asupra grădinilor, am pus să îmi fie mutate acolo toate lucrurile și nu e corect...

— S-a mai întâmplat așa ceva?

— Păi, a fost bătrânul Teatar...

— Da, dar el nu murea de fapt, doar avea obiceiul să se vopsească în verde pe față, să împingă capacul de pe coșciug și să strige „Surpriză, surpriză”...

— Până acum n-am mai avut un *zombi* aici.

— E zombi?

— Cred că da...

— Deci asta înseamnă că o să cânte la tobe din cazane și că o să danseze toată noaptea dansul ăla de gagici?

— Asta fac ei?

— Bătrânul Windle? Parcă n-ar fi genul lui. Niciodată nu i-a plăcut să danseze când era în viață...

— Oricum, nu poți să te încrezi în zeii ăia voodoo. Niciodată să nu ai încredere într-un zeu care rânjește tot timpul și poartă joben, ăsta e motto-ul meu.

— Al naibii să fiu dacă o să renunț la dormitorul meu pentru un zombi după ce am așteptat ani întregi să îl primesc...

— Zău? Ce motto ciudat.

Windle Poons se plimba iar prin interiorul propriului cap.

Ciudat lucru. Acum era mort sau nu mai trăia sau ce-o fi fost, dar mintea lui era mai clară ca oricând.

Și controlul părea să devină mai ușor, de asemenea. Abia mai

trebuia să își facă probleme cu sistemul respirator, splina părea să meargă într-un fel, simțurile funcționau cu toată viteza. Sistemul digestiv mai păstra ceva mister, totuși.

Se privi într-un platou de argint.

Încă arăta mort. Față palidă, roșu sub ochi. Un corp mort. Funcționând, dar totuși, în mare, mort. Era asta corect? Era asta dreptate? Era asta o răsplată potrivită pentru cineva care crezuse cu tărie în reîncarnare vreme de aproape o sută treizeci de ani? Te întorci ca un *cadavru?*

Nu era de mirare că nemorții erau considerați în mod tradițional a fi foarte furioși.

Ceva minunat, dacă priveai pe termen lung, era pe cale să se petreacă.

Dacă priveai pe termen scurt sau mediu, ceva oribil era pe cale să se petreacă.

Era ca diferența dintre a vedea o stea nouă și frumoasă pe un cer de iarnă și *chiar* a fi aproape de supernovă. Era diferența dintre frumusețea picăturilor de rouă de dimineață pe o pânză de păianjen și a fi o gâză.

Era ceva ce, în mod normal, nu s-ar fi întâmplat în mii de ani.

Era gata să se întâmple acum.

Era gata să se întâmple acum în fundul unui bufet nefolosit dintr-o pivniță dărăpănată din mahalaua Umbrelor, cea mai veche și mai rău-famată parte din Ankh-Morpork.

Plici.

Era un sunet la fel de moale ca primul picur de ploaie pe un secol de praf.

— Poate că am putea face o pisică neagră să meargă pe coșciugul lui.

— Nu a avut coșciug! se tângui Trezorierul, a cărui legătură cu sănătatea mintală era întotdeauna ușor nesigură.

— Bine, deci îi luăm un coșciug nou și drăguț și apoi punem o pisică neagră să treacă peste el?

— Nu, e o prostie. Trebuie să îl facem să scape apă.

— Ce?

— Să scape apă. Nemorții nu pot s-o facă.

Vrăjitorii, care se înghesuiseră în biroul Arhicancelarului, acordară acestei afirmații toată atenția lor plină de fascinație.

— Ești sigur? zise decanul.

— E un lucru bine știut, spuse sec conferențiarul de la Rune Moderne.

— Obișnuia să scape apă tot timpul când era în viață, zise decanul nesigur.

— Nu și când e mort, totuși.

— Da? Are logică.

— Să *treacă* o apă curgătoare, spuse conferențiarul de la Rune Moderne. E *să treacă* o apă curgătoare. Scuze. Nu pot să o traverseze.

— Păi, nici *eu* nu pot să traversez apa curgătoare, zise Decanul.

— Nemort! Nemort! Trezorierul începea să se cam dezlipească.

— Oh, nu-l mai tachinați, spuse Conferențiarul bătându-l pe spate pe omul care tremura.

— Păi, nu pot, făcu decanul. Mă scufund.

— Nemorții nu pot traversa o apă curgătoare nici măcar pe *pod*.

— Și el e singurul, ha? O să avem o molimă de așa ceva, ha? zise lectorul.

Arhicancelarul bătu darabana cu degetele pe birou.

— Oameni morți care să meargă de colo-colo sunt ceva neigienic, spuse el.

Asta îi amuți. Nimeni nu o privise așa, dar Mustrum Ridcully era exact genul de om care ar fi făcut-o.

Mustrum Ridcully era, în funcție de punctul tău de vedere, fie cel mai rău, fie cel mai bun Arhicancelar pe care Universitatea Nevăzută îl avusese în o sută de ani.

Pentru început, era prea mult din el. Nu că era deosebit de mare, doar că avea acel fel de personalitate uriașă care umple orice spațiu disponibil. Se îmbăta criță la cină și acesta era un comportament vrăjitoresc bun și acceptat. Dar apoi se întorcea în camera lui și juca darts toată noaptea și pleca la cinci dimineața la vânătoare de rațe. Striga la oameni. Încerca să îi *încurajeze*. Și mai niciodată nu purta o robă cum se cuvine. O convinsese pe doamna Whitlow, temuta menajeră a Universității, să îi facă un fel de costum cu pantaloni largi în roșu și albastru țipător; de două ori pe zi, vrăjitorii stăteau uluiți și îl priveau cum alerga hotărât în jurul clădirilor Universității, cu pălăria de vrăjitor fixată bine pe cap cu o sfoară. Din când în când striga voios la ei, căci fundamentală pentru alcătuirea oamenilor ca Mustrum Ridcully este o credință de fier că tuturor celorlalți le-ar plăcea și lor, dacă ar încerca.

— Poate că o să moară, își spuneau ei unul altuia plini de speranță,

în timp ce îl priveau cum încerca să spargă crusta de pe râul Ankh pentru a face o baie dis-de-dimineață. Toate exercițiile astea sănătoase nu pot să-i facă bine.

Povești ajungeau la Universitate. Arhicancelarul rezistase două runde de luptă cu mâinile goale cu Detritus, uriașul trol bun la toate de la Toba Reparată. Arhicancelarul făcuse skandenberg cu Bibliotecarul pentru un pariu și, deși firește că nu câștigase, își păstrase brațul. Arhicancelarul voia ca Universitatea să își facă propria echipă de fotbal pentru marele meci al orașului de Ziua de Veghe a Vierului.

Din punct de vedere intelectual, Ridcully își păstra poziția din două motive. Unul era că niciodată nu se răzgândea în nici o privință. Celălalt era că îi lua câteva minute să înțeleagă orice nouă idee care îi era prezentată, iar aceasta este o caracteristică foarte valoroasă pentru orice conducător, deoarece orice lucru pe care încă mai încearcă cineva să îl explice după două minute este probabil important și orice lucru la care a renunțat după vreun minut este aproape sigur ceva cu care nici n-ar fi trebuit să te plictisească.

Părea să existe mai mult Mustrum Ridcully decât putea conține un singur trup.

Plici. Plici.

În bufetul întunecat din pivniță, un întreg raft era aproape plin.

Exista exact atât Windle Poons cât putea încăpea într-un trup, iar el îl conducea cu grijă pe coridoare.

„Nu m-am așteptat la așa ceva, se gândi el. Nu *merit* asta. S-a făcut o greșeală pe undeva."

Simți o adiere rece pe față și își dădu seama că ieșise legănându-se în aer liber. În fața lui se aflau porțile Universității, bine ferecate.

Dintr-odată, Windle Poons se simți puternic claustrofob. Așteptase ani întregi să moară, iar acum o făcuse, și iată-l blocat în acest... *mausoleum* cu o grămadă de moși proști, unde ar fi fost nevoit să își petreacă restul vieții fiind mort. Ei, primul lucru pe care îl avea de făcut era să iasă și să își pună capăt cum se cuvine...

— 'Seara, domnu' Poons.

Se întoarse foarte încet și văzu mica siluetă a lui Modo, piticul grădinar al Universității, care ședea în întuneric fumându-și pipa.

— Oh. Salut, Modo.

— Auzii că v-au luat de mort, domnu' Poons.

— Hm. Da. Așa e.

— Văd că ați trecut peste asta.

Poons dădu din cap și se uită nefericit la ziduri. Porțile Universității erau întotdeauna încuiate la apus în fiecare seară, obligându-i pe studenți și pe restul personalului să sară gardul. Se îndoia foarte mult că ar fi fost în stare să facă asta.

Își încleștă și își descleștă pumnii. Ei, bine...

— Mai e vreo poartă pe aici, Modo? zise el.

— Nu, domnu' Poons.

— Păi, unde ar trebui să avem una?

— Scuze, domnu' Poons?

Se auzi zgomotul zidăriei torturate, urmat de o gaură în zid care aducea pe departe cu forma lui Poons. Windle își întinse mâna în spate și își culese pălăria.

Modo își reaprinse pipa. „Vezi o grămadă de lucruri interesante în meseria asta", se gândi el.

Într-o fundătură, temporar în afara razei vizuale a trecătorilor, cineva pe nume Reg Pantof, care era mort, se uită într-o parte și în alta, scoase din buzunar o pensulă și o cutie cu vopsea și desenă pe zid cuvintele:

MORT DA! DUS NU!

... și fugi sau, cel puțin, plecă legănându-se cu mare viteză.

Arhicancelarul deschise fereastra în aerul nopții.

— Ascultați, zise el.

Vrăjitorii ascultară.

Un câine lătră. Undeva, un hoț fluieră și primi răspuns de pe un acoperiș din apropiere. În depărtare, un cuplu avea acel fel de ceartă care îi face pe cei mai mulți de pe străzile din jur să își deschidă ferestrele, să asculte și să ia notițe. Dar acestea erau doar temele principale pe fundalul continuu al zumzetului și bâzâitului orașului. Ankh-Morpork torcea prin noapte, *en route* spre răsărit, ca o uriașă creatură vie, deși, desigur, aceasta era doar o metaforă.

— Ei? spuse șeful de promoție. Nu aud nimic special.

— Asta voiam să zic. În fiecare zi, zeci de oameni mor în Ankh-Morpork. Dacă ar începe toți să revină ca bietul Windle, nu credeți că am ști? Ar fi un scandal general. Mai mare decât de obicei, adică.

— Întotdeauna există câțiva nemorți, spuse decanul cu neîncredere. Vampiri, zombi, banshee și tot așa.

— Da, dar ei sunt nemorți mai *natural,* zise Arhicancelarul. Ei știu cum să se descurce. Sunt născuți pentru asta.

— Nu poți să te naști ca să fii nemort, arătă șeful de promoție[3].

— Vreau să zic că e ceva tradițional, se răsti Arhicancelarul. Unde am copilărit eu existau niște vampiri foarte respectabili. Erau în acea familie de secole întregi.

— Da, dar beau sânge, spuse șeful de promoție. Asta nu mi se pare prea respectabil.

— Am citit că de fapt nu le trebuie sângele, zise decanul nerăbdător să fie de ajutor. Au nevoie doar de ceva ce e în sânge. Hemogoblini cred că le spune.

Ceilalți vrăjitori se uitară la el.

Decanul ridică din umeri.

— Habar n-am, zise el. Hemogoblini. Așa spunea acolo. Are legătură cu faptul că oamenii au fier în sânge.

— Eu sunt al naibii de sigur că nu am goblini de fier în sânge, spuse șeful de promoție.

— Cel puțin, sunt mai buni ca zombii, zise decanul. O clasă de oameni mult mai bună. Vampirii nu își târșâie tot timpul picioarele.

— Oamenii pot fi transformați în zombi, să știți, spuse conferențiarul de la Rune Moderne, pe un ton conversațional. Nici măcar nu îți trebuie magie. Doar ficatul unui anumit pește rar și extract dintr-un soi anume de rădăcină. O lingură, și când te trezești, ești zombi.

— Ce fel de pește? făcu șeful de promoție.

— Eu de unde să știu?

— De unde să știe oricine, atunci? se miră șeful de promoție cu răutate. S-a trezit careva într-o dimineață și a spus hei, iaca o idee. O să transform pe cineva în zombi, nu îmi trebuie decât niște ficat de pește rar și o bucățică de rădăcină, nu am decât să aflu care? Vezi coada din fața colibei, nu? Nr. 94, ficat de pește-zebră roșu și rădăcină de manioc... n-a mers. Nr. 95, ficat de pește-sabie și rădăcină dum-dum... n-a mers. Nr. 96...

— Ce tot zici acolo? întrebă Arhicancelarul.

— Nu făceam decât să arăt improbabilitatea intrinsecă a...

— Taci, spuse Arhicancelarul sec. Mie mi se pare... mi se pare că... uite, moartea trebuie să continue, da? Moartea trebuie să aibă loc. Asta înseamnă să fii viu. Ești viu, apoi mori. Nu poate să înceteze să aibă loc.

— Dar pentru Windle n-a apărut, sublinie decanul.

— Se întâmplă tot timpul, spuse Ridcully, ignorându-l. Tot felul de lucruri mor tot timpul. Chiar și legumele.

— Dar nu cred că Moarte a venit vreodată pentru un cartof, zise decanul cu îndoială.

— Moarte vine pentru toate, spuse Arhicancelarul cu fermitate.

Vrăjitorii dădură din cap aprobator, cu înțelepciune.

După o vreme, șeful de promoție zise:

— Știți, am citit zilele trecute că fiecare atom din corp se schimbă la fiecare șapte ani? Cei noi se tot prind și cei vechi tot cad. Se întâmplă tot timpul. Minunat, zău.

Șeful de promoție putea face unei conversații ceea ce poate face o melasă destul de groasă rotițelor unui ceas de precizie.

— Da? Și ce se întâmplă cu cei vechi? spuse Ridcully, interesat fără voia lui.

— Nu știu. Plutesc în aer, cred, până se prind de altcineva.

Arhicancelarul păru jignit.

— Ce, chiar și de vrăjitori?

— Oh, da. De toată lumea. Face parte din miracolul existenței.

— Da? Mie mi se pare că e vorba de igienă proastă, zise Arhicancelarul. Și bănuiesc că nu ai cum să oprești asta?

— N-aș crede, spuse șeful de promoție nesigur. Nu cred că ar trebui să oprești miracolele existenței.

— Dar asta înseamnă că totul e făcut din altceva, zise Arhicancelarul.

— Da. Nu e *uimitor?*

— E dezgustător, asta e, spuse Ridcully scurt. Oricum, ce vreau să zic... ce vreau să zic... S*e opri*, încercând să își aducă aminte. Nu poți să anulezi moartea, asta e ideea. Moarte nu poate muri. Ar fi ca și cum ai cere unui scorpion să se înțepe singur.

— De fapt, rosti șeful de promoție, întotdeauna pregătit cu o informație utilă, *poți* face un scorpion să...

— Taci, zise Arhicancelarul.

— Dar nu se poate să avem un vrăjitor nemort care se plimbă peste tot, spuse decanul. Nu poți să știi ce i-ar putea veni în cap să facă. Trebuie să... îl oprim. Pentru binele lui.

— Așa e, zise Arhicancelarul. Pentru binele lui. N-ar trebui să fie prea greu. Trebuie că există zeci de feluri de a-i veni de hac unui vampir.

— Usturoi, spuse sec șeful de promoție. Vampirilor nu le place usturoiul.

— Nu-i vina lor. Nici eu nu-l suport, zise decanul.

— Nemort! Nemort! spuse Trezorierul arătând acuzator cu degetul. Îl ignorară.

— Da, și mai sunt obiectele sacre, zise șeful de promoție. Nemortul obișnuit se face praf de îndată ce se uită la ele. Și nu le place lumina zilei. Și dacă se ajunge la ce e mai rău, îi îngropi la răspântie. Asta e la sigur, da. Și bagi un par în ei să fii sigur că nu se mai ridică.

— Cu usturoi pe el, spuse Trezorierul.

— Păi, da. Cred că ai putea să pui usturoi pe el, acceptă fără tragere de inimă șeful de promoție.

— Nu cred că ar trebui să pui usturoi pe o friptură bună{4}, zise decanul. Doar nițel ulei și mirodenii.

— Niște boia e bună, spuse conferențiarul de la Rune Moderne cu bucurie.

— Gura, zise Arhicancelarul.

Plici.

Balamalele ușii bufetului cedară în cele din urmă, lăsând conținutul să se reverse pe podea.

Sergentul Colon din Garda Orașului Ankh-Morpork era de serviciu. Păzea Podul de Alamă, principala legătură dintre Ankh și Morpork. De furt.

Când venea vorba de prevenirea infracționalității, sergentul Colon considera că cel mai sigur era să gândești la scară mare.

Exista o școală de gândire care credea că cel mai bun mod de a fi recunoscut drept apărător înfocat al legii în Ankh-Morprok ar fi fost să patrulezi străzile și aleile, să mituiești informatori, să urmărești suspecți și așa mai departe.

Sergentul Colon chiulea de la această școală. *Nu,* s-ar fi grăbit el să spună, pentru că a încerca să reduci infracționalitatea în Ankh-Morpork era ca și cum ai fi încercat să reduci sarea din mare și singura recunoaștere pe care o putea primi un apărător înfocat al legii era de felul: „Hei, cadavrul ăla din șanț nu e bătrânul sergent Colon?", *ci* pentru că ofițerul legii inteligent, novator și modem ar fi trebuit să fie întotdeauna cu un pas înaintea infractorului contemporan. Într-o zi, cineva cu siguranță avea să încerce să fure Podul de Alamă, iar atunci ar fi dat de sergentul Colon chiar acolo, așteptându-l.

Între timp, îi oferea un loc liniștit și ferit de vânt unde putea să se relaxeze fumând o țigară și probabil să nu vadă nimic care l-ar fi putut

deranja.

Se sprijini cu coatele pe parapet, gândindu-se absent la Viață.

O siluetă ieși împleticindu-se din ceață. Sergentul Colon recunoscu familiara pălărie țuguiată a unui vrăjitor.

— Bună seara, domnule ofițer, cârâi purtătorul ei.

— 'Neața, Domnia Ta.

— Ești bun să mă ajuți să mă sui pe parapet, domnule ofițer?

Sergentul Colon șovăi. Dar tipul era un vrăjitor. Puteai să ai probleme serioase dacă nu ajutai un vrăjitor.

— Încerci o vrajă nouă, Domnia Ta? zise el voios, ajutând trupul slab, dar surprinzător de greu, să se urce pe zidăria fărâmicioasă.

— Nu.

Windle Poons își dădu drumul de pe pod. Se auzi o bufnitură[5].

Sergentul Colon se uită în jos, în timp ce apele Ankhului se închideau la loc, încet.

Vrăjitorii ăștia! Tot timpul puneau la cale ceva.

Privi o vreme. După câteva minute avu loc o agitație în mâzga și gunoaiele de la baza unuia dintre pilonii podului, unde niște trepte unsuroase duceau spre apă.

Apăru o pălărie ascuțită.

Sergentul Colon îl ascultă pe vrăjitor urcând încetișor treptele, înjurând pentru sine.

Windle Poons ajunse iar pe pod. Era murat.

— Ar trebui să te duci să te schimbi, sugeră sergentul Colon. Ai putea să te îmbolnăvești de moarte, dacă stai așa.

— Ha!

— Și să îți pui picioarele în fața unui foc puternic, eu asta aș face.

— Ha!

Sergentul Colon se uită la Windle Poons care stătea în propria lui băltoacă.

— Ai încercat vreun fel special de magie subacvatică, Domnia Ta? se încumetă el.

— Nu chiar, domnule ofițer.

— Întotdeauna m-am întrebat cum e sub apă, zise sergentul Colon încurajator. Mist'rele adâncurilor, creaturi stranii și minunate... mama mi-a spus odată o poveste despre un băiețel care s-a transformat în sirenă, bine, nu chiar sirenă, și avea tot felul de aventuri în m...

Vocea îi pieri sub privirea înspăimântătoare a lui Windle Poons.

— E plictisitor, spuse Windle. Se întoarse și începu să se depărteze legănându-se prin ceață. Foarte, foarte plictisitor. Chiar foarte

plictisitor.

Sergentul Colon rămase singur. Își aprinse o țigară nouă cu o mână tremurătoare și începu să meargă grăbit spre sediul general al Gărzii.

— Fața aia, își spuse el. Și ochii ăia... ca un cumîizice... cum îl cheamă pe afurisitul ăla de pitic care ține băcănia de pe Strada Cablului...

— Sergent!

Colon împietri. Apoi se uită în jos. O figură se uita în sus la el de la nivelul solului. Când își reveni, desluși trăsăturile ascuțite ale vechiului său prieten, Lua-Mi-aș Singur Beregata Dibbler, argumentul vorbitor și umblător al Lumii Disc în favoarea teoriei că omenirea se trăgea dintr-o specie de rozătoare. Lui LMSB Dibbler îi plăcea să se descrie ca un negustor aventurier; tuturor celorlalți le plăcea să îl descrie ca un vânzător ambulant ale cărui șiretlicuri de făcut bani dădeau întotdeauna greș din cauza vreunei mici, dar vitale erori, cum ar fi încercarea de a vinde lucruri care nu îi aparțineau sau care nu funcționau sau, uneori, care nici nu existau. Este bine cunoscut că aurul zânelor se evaporă până dimineață, dar este o lespede de beton armat în comparație cu unele dintre mărfurile lui Beregată.

Stătea la capătul de jos al unor trepte care duceau la una dintre nenumăratele pivnițe din Ankh-Morpork.

— Salut, Beregată.

— Vrei să cobori nițel aici, Fred? Mi-ar prinde un pic de ajutor legal.

— Ai vreo problemă, Beregată?

Dibbler se scobi în nas.

— Păi, Fred... E o infracțiune să ți se dea ceva? Adică, fără să știi?

— Cineva îți dă lucruri, Beregată?

Beregată dădu aprobator din cap.

— Habar n-am. Știi că îmi țin marfa aici?

— Da.

— Vezi tu, tocmai am coborât să fac un mic inventar și... Flutură neajutorat din mână. Ei... uită-te...

Deschise ușa pivniței.

În beznă ceva făcu *plici.*

Windle Poons mergea legănându-se fără țintă pe o alee întunecată din mahalaua Umbrelor, cu brațele întinse în față, cu palmele atârnându-i de la încheieturi. Nu știa de ce. Doar că părea modul corect de a o face.

Să sară de pe o clădire? Nu, nici asta nu ar fi mers. Era destul de greu să meargă și așa, iar două picioare rupte nu i-ar fi fost de ajutor. Otravă? Își închipuia că ar fi trebuit să fie ca și cum l-ar fi durut foarte rău stomacul. Ștreang? Să stea să atârne ar fi fost probabil și mai plictisitor decât să zacă pe fundul râului.

Ajunse într-o curte zgomotoasă unde se întâlneau câteva alei. Șobolanii fugiră din calea lui. O pisică scuipă și o tuli peste acoperișuri.

În timp ce stătea și se întreba unde se afla, de ce și ce ar fi trebuit să se întâmple acum, simți vârful unui cuțit pe șira spinării.

— În regulă, tataie, zise un glas din spatele lui, banii sau viața.

În întuneric, gura lui Windle Poons formă un rânjet oribil.

— Să știi că nu mă joc, moșule, spuse glasul.

— Ești din Breasla Hoților? zise Windle fără să se întoarcă.

— Nu, suntem... liber-profesioniști. Haide, să vedem ce culoare au banii tăi.

— N-am, spuse Windle.

Se întoarse. În spatele lui erau doi tâlhari.

— Pe zei, uită-te la *ochii* lui, zise unul dintre ei.

Windle își ridică brațele deasupra capului.

— Oooooooh, gemu el.

Tâlharii se retraseră. Din nefericire, în spatele lor era un zid. Se lipiră de el.

— OoooOOOooootăiați-oooOOOooo, făcu Windle care nu își dăduse seama că singura cale de scăpare era prin el.

Înnebuniți de groază, așa-zișii atacatori se aruncară pe sub brațele lui, dar nu înainte ca unul dintre ei să își înfigă cuțitul până în plăsele în pieptul ca de porumbel al lui Windle.

Acesta se uită în jos la pumnal.

— Hei! Era roba mea cea mai bună! zise el. Voiam să fiu îngropat în... vezi ce-ai făcut? Știi cât de greu se coase mătasea? Vino aici în cli... Uită-te la ea, chiar unde se vede...

Ascultă. Nu se mai auzea nici un zgomot în afară de sunetul grăbit și care se îndepărta al pașilor.

Windle Poons scoase cuțitul.

— Ar fi putut să mă omoare, mormăi el, aruncându-l.

În pivniță, sergentul Colon ridică unul dintre obiectele care stăteau în mormane uriașe pe podea.

— Cred că sunt cu miile, zise Beregată din spatele lui. Ce vreau eu

să știu este cine le-a pus aici?{6}

Sergentul Colon întoarse obiectul iar și iar în mână.

— N-am mai văzut așa ceva până acum, spuse el. Îl scutură. I se lumină fața. Drăguțe, nu?

— Ușa a fost închisă și toate cele, spuse Beregată. Mi-am plătit cota la Breasla Hoților.

Colon scutură iar obiectul.

— Frumos, zise el.

— Fred?

Colon, fascinat, privea minusculii fulgi de zăpadă care cădeau în interiorul micului glob din sticlă.

— Hmm?

— Ce ar trebui *să fac?*

— Habar n-am. Cred că sunt ale tale, Beregată. Nu-mi dau seama de ce ar vrea cineva să scape de ele, totuși.

Se întoarse către ușă. Beregată îi păși în cale.

— Atunci face doișpe bănuți, spuse el mieros.

— Ce?

— Pentru cel pe care tocmai l-ai băgat în buzunar, Fred.

Colon pescui globul din buzunar.

— *Haide!* protestă el. Doar le-ai găsit aici! Nu te-au costat nimic!

— Da, dar mai e depozitarea... ambalarea... manipularea...

— Doi bănuți, zise Colon cu disperare.

— Zece.

— Trei.

— Șapte bănuți – și-mi iau singur beregata, bagă de seamă.

— S-a făcut, spuse sergentul fără tragere de inimă. Scutură iar globul.

— Drăguț, nu? zise el.

— Merită fiecare bănuț, spuse Dibbler. Își frecă palmele plin de speranță. O să se vândă ca pâinea caldă, adăugă el, luând o mână întreagă de globuri și vârându-le într-o cutie.

Încuie ușa în urma lor când plecară.

În beznă, ceva făcu *plici.*

Ankh-Morpork a avut întotdeauna o bună tradiție de a primi călduros oameni de toate rasele, culorile și formele, dacă aveau bani și un bilet de întoarcere.

Conform faimoasei publicații a Breslei Neguțătorilor, *La bună venită în Ankh-Morporku, Orașului celor o Mie de Surprize,* „ție

musafire îți ieste asiguratu un cald bun-venitu în nenumăratule hanuri și ospătările ale acestui Anticu Orașu, unde mulți sa speccialisat în sactisfacerea gustului musafiri din părți depărtate. Deci dacă ieşti omu, trolu, piticii, goblin sau gnommu, Ankh-Morporku înnalță Paharu cu veselie și zice: Noroc! Să, Trăieşti! Pân, la Fund!".

Windle Poons nu știa unde se duceau nemorții să se simtă bine. Tot ce știa, și știa cu certitudine, era că, dacă se putea simți bine undeva, atunci probabil că în Ankh-Morpork era.

Pașii făcuți anevoie îl purtau tot mai adânc în Umbre. Doar că nu mai erau atât de anevoioși acum.

Mai mult de un veac, Windle Poons trăise între zidurile Universității Nevăzute. În termeni de ani acumulați, se poate să fi trăit mult timp. În termeni de experiență, avea cam treisprezece ani.

Vedea, auzea și mirosea lucruri pe care nu le văzuse, auzise sau mirosise niciodată până atunci.

Mahalaua Umbrelor era cea mai veche parte a orașului. Dacă ai fi putut face o hartă în relief a păcatului, a răutății și a imoralității generale, cam ca acele reprezentări ale câmpului gravitațional din jurul unei găuri negre, atunci chiar în Ankh-Morpork Umbre ar fi fost înfățișată de un puț. De fapt, Umbre semăna deosebit de mult cu fenomenul astronomic antemenționat: avea o mare putere de atracție, lumina nu scăpa din el și ar fi putut fi, într-adevăr, o poartă spre altă lume. Cealaltă.

Umbre era un oraș în interiorul unui oraș.

Străzile erau pline. Siluete mascate se furișau spre treburile lor. O muzică ciudată se ridica de pe scările care urcau în stradă. La fel și mirosurile tari și incitante.

Poons trecu pe lângă băcănii pentru goblini și baruri de pitici, din care răzbăteau sunete de cântece și bătăi, pe care în mod tradițional piticii le fac în același timp. Și erau troli, care treceau prin mulțime ca... ca niște oameni mari care trec printre oameni mici. Și nici nu își târau picioarele.

Până în acest moment, Windle văzuse troli doar în părțile mai selecte ale orașului{7}, unde se mișcau cu o grijă exagerată să nu omoare pe cineva cu bâta și să îl mănânce din greșeală. În Umbre, mergeau liniștiți, fără teamă, cu capetele ridicate atât de sus, încât aproape că se înălțau deasupra omoplaților.

Windle rătăcea prin mulțime ca o bilă trasă la întâmplare pe o masă de pinball. Aici, o răbufnire de zgomote afumate dintr-un bar îl întoarse în stradă, acolo o intrare discretă promițând plăceri

neobișnuite și interzise îl atrăgea ca un magnet. Viața lui Windle Poons nu indusese nici măcar acele foarte multe plăceri obișnuite și permise. Nici nu era sigur că știa ce erau astea. Niște desene de lângă o intrare primitoare, luminată în roz, îl lăsară și mai zăpăcit, dar incredibil de nerăbdător să învețe.

Mergea de colo-colo cuprins de o uimire satisfăcută.

Ce loc! Doar la zece minute de mers sau la cincisprezece minute de legănat de Universitate! Și nici nu știuse că era aici! Ce de oameni! Ce de zgomot! Ce de *viață!*

Câțiva indivizi de diferite forme și specii îl îmbrânciră. Unul sau doi începură să zică ceva, închiseră iute gura și plecară în grabă.

Se gândeau... ce ochi avea! Ca sfredelul!

Și atunci o voce din umbre zise:

— Salut, băiețaș. Vrei să te distrezi?

— Oh, *da!* spuse Windle Poons căzut în reverie. Oh, da! Da!

Se întoarse.

— Oh, la naiba! Se auzi sunetul cuiva care se depărta rapid pe o alee.

Lui Windle îi pică fața.

Viața, evident, era doar pentru cei vii. Poate că treaba asta cu înapoi în corpul tău fusese o greșeală, până la urmă. Fusese un prost să creadă altfel.

Se întoarse și, abia obosindu-se să își mai facă inima să bată, se îndreptă înapoi spre Universitate.

Windle își târa picioarele prin curte, către Sala Mare. Arhicancelarul ar fi știut ce era de făcut...

— Uite-l!

— Ele**!**

— Prinde-l!

Șirul gândurilor lui Windle se prăbuși de pe o stâncă. Se uită în jur la cinci fețe roșii, îngrijorate și, mai presus de orice, cunoscute.

— Oh, salut, domnule decan, zise el nefericit. Și dumneata ești șeful de promoție? Oh, și Arhicancelarul, asta e...

— Apucă-l de braț!

— Nu te uita în ochii lui!

— Apucă-l de celălalt braț!

— E pentru binele tău, Windle!

— Nu e Windle, e o creatură a Nopții!

— Te asigur...

— I-ai prins picioarele?

— Înșfacă-l de picior!

— Înșfacă-l de celălalt picior!

— Ați înșfăcat totul? tună Arhicancelarul.

Vrăjitorii dădură aprobator din cap.

Mustrum Ridcully căută în cotloanele uriașe ale robei lui.

— Așa, demon în formă de om, mârâi el. Ce părere ai de asta? *Ah-ha!*

Windle miji ochii la micul obiect care îi era vârât triumfător sub nas.

— Păi, hm... spuse el cu modestie, aș zice... da... hmm... da, mirosul este foarte caracteristic, nu e... da... destul de sigur. *Allium sativum.* Usturoiul domestic obișnuit. Nu?

Vrăjitorii se holbară la el. Se holbară la micul cățel alb de usturoi. Se holbară iar la Windle.

— Am dreptate, nu? zise el și făcu o încercare de a zâmbi.

— Hm, făcu Arhicancelarul. Da. Da, așa e. Ridcully căută în jur să mai adauge ceva. Bravo, zise el.

— Mulțumesc pentru că ați încercat, spuse Windle. Chiar apreciez.

Păși înainte. Vrăjitorii ar fi putut la fel de bine să încerce să țină pe loc un ghețar.

— Iar acum o să mă duc să mă întind nițel, zise el. A fost o zi grea.

Intră clătinându-se în clădire și scârțâi pe coridoare până când ajunse la camera lui. Se părea că altcineva își mutase lucrurile înăuntru, dar Windle se ocupă de asta pur și simplu adunându-le pe toate dintr-o mișcare a brațelor și aruncându-le afară pe coridor.

Apoi se întinse în pat.

Somn. Ei, era obosit. Ăsta era un început. Dar a dormi însemna a pierde controlul, iar el nu era prea sigur că toate sistemele erau deja complet funcționale.

Totuși, până la urmă, chiar trebuia să doarmă? Totuși, era mort. Asta ar fi trebuit să fie ca somnul, doar că mai mult. Se spunea că a muri era ca a adormi, deși, firește, dacă nu erai atent, bucățele din tine puteau să putrezească și să cadă.

Ce trebuia să faci când dormeai, totuși? Să visezi... asta nu însemna să îți pui ordine în amintiri sau cam așa ceva? Cum făceai?

Se uită fix în tavan.

— Niciodată nu m-am gândit că a fi mort ar fi atât de greu, spuse el cu voce tare.

După o vreme, un scârțâit slab îl făcu să întoarcă privirea.

Deasupra șemineului era un sfeșnic ornamental, prins de un braț în perete. Era o piesă de mobilier atât de cunoscută, încât Windle nu o văzuse cu adevărat vreme de cincizeci de ani.

Se deșuruba. Se rotea încetișor, scârțâind la fiecare răsucire. După șase rotiri, căzu și zăngăni pe podea.

Fenomenele inexplicabile nu erau în sine neobișnuite pe Lumea Disc[8]. Doar că în mod normal aveau mai multă logică sau, cel puțin, erau ceva mai interesante.

Nimic altceva nu părea să fie gata să se miște. Windle se relaxă și se întoarse la reorganizarea amintirilor lui. Erau niște chestii acolo de care uitase complet.

Se auziră scurt niște șoapte afară, apoi ușa se dădu de perete...

— Prinde-l de picioare! Prinde-l de picioare!

— Ține-i mâinile!

Windle încercă să se ridice în capul oaselor.

— Oh, salutare la toată lumea, zise el. Ce s-a întâmplat?

Arhicancelarul, stând la picioarele patului, scormoni într-un sac și scoase un obiect mare și greu.

Îl ridică.

— *Ah-ha!* făcu el.

Windle se zgâi la el.

— Da? spuse el cu amabilitate.

— Ah-*ha,* făcu iar Arhicancelarul, dar cu ceva mai puțină convingere.

— Este o secure simbolică pentru două mâini din cultul lui Io cel Orb, spuse Windle.

Arhicancelarul îl privi cu ochii goi.

— Hm, da, zise el, așa e.

O aruncă peste umăr aproape desprinzându-i decanului urechea stângă și vârî iar mâna în sac.

— Ah-*ha!*

— Acesta este un exemplar destul de bun al Dintelui Mistic al lui Offler, Zeul Crocodil, spuse Windle.

— Ah-ha!

— Iar ăsta e... stai să văd... da, ăsta e un set asortat de Rațe Zburătoare sacre ale lui Ordpor cel de Prost Gust. Hei, e amuzant!

— Ah-ha.

— Ăsta... nu-mi spune, nu-mi spune... ăsta e sfântul *linglong* al renumitului cult Sootee, nu?

— Ah-ha?

— Cred că acesta este peștele cu trei capete al religiei peștelui cu trei capete Howanda, zise Windle.

— E ridicol, spuse Arhicancelarul, lăsând peștele să cadă.

Vrăjitorii se pleoștiră. Până la urmă, obiectele religioase nu erau un leac atât de sigur pentru nemorți.

— Chiar îmi pare rău că vă dau atâta bătaie de cap, zise Windle.

Dintr-odată, decanul se însenină.

— Lumina zilei! făcu el agitat. Asta ne trebuie!

— Apucați draperia!

— Apucați cealaltă draperie!

— Unu, doi, trei... acum!

Windle clipi în lumina puternică a soarelui.

Vrăjitorii își ținură respirația.

— Îmi pare rău, spuse el. Se pare că nu merge.

Se pleoștiră iar.

— Nu simți *nimic?* zise Ridcully.

— Nici o senzație că te transformi în praf și că explodezi? spuse șeful de promoție plin de speranță.

— De obicei mi se cojește nasul dacă stau prea mult în soare, zise Windle. Nu știu dacă asta ajută cu ceva. Încercă să zâmbească.

Vrăjitorii se uitară unii la alții și ridicară din umeri.

— Afară, spuse Arhicancelarul.

Ieșiră abătuți.

Ridcully îi urmă. Se opri în ușă și dădu din deget către Windle.

— Această atitudine necooperantă, Windle, nu îți face *nici un* bine, zise Arhicancelarul și trânti ușa după el.

După câteva secunde, cele patru șuruburi care țineau clanța ușii se deșurubară foarte încet. Se ridicară, orbitară o vreme lângă tavan, iar apoi căzură.

Windle se gândi o vreme la asta.

Amintiri. Avea o grămadă. O sută și treizeci de ani de amintiri. Când era în viață, nu era în stare să își amintească nici a suta parte din lucrurile pe care le știa, dar acum era mort, mintea îi era curățată de orice altceva, în afară de singurul fir de argint al gândurilor lui, le simțea pe toate acolo. Tot ce citise, tot ce văzuse vreodată, tot ce auzise vreodată. Toate erau acolo, puse pe căprării. Nimic nu era uitat. Totul era la locul lui.

Trei evenimente inexplicabile într-o singură zi. Patru, dacă includeai faptul că își continua existența. Asta chiar era inexplicabil.

Trebuia să fie explicat.

Ei, asta era problema altcuiva. Acum toate erau problema altcuiva.

Vrăjitorii stăteau aplecați în fața ușii camerei lui Windle.

— Ați luat totul? spuse Ridcully.

— De ce nu putem să punem niște servitori s-o facă? mormăi șeful de promoție. E nedemn.

— Pentru că vreau să fie făcut ca lumea și cu demnitate, se răsti Arhicancelarul. Dacă cineva o să îngroape un vrăjitor la răspântie cu un par înfipt în el, atunci vrăjitorii ar trebui să o facă. În definitiv, suntem prietenii lui.

— Până la urmă, ce e chestia asta? zise decanul, cercetând unealta din mâinile lui.

— Se numește lopată, spuse șeful de promoție. I-am văzut pe grădinari că le folosesc. Înfigi capătul ascuțit în pământ. Apoi devine nițel cam tehnic.

Ridcully se uită prin gaura cheii.

— Iar stă întins, zise el.

Se ridică, scuturându-și praful de pe genunchi și apucă clanța ușii.

— Bun, făcu el. Țineți-vă după mine. Unu... doi...

Grădinarul Modo împingea o roabă plină cu crenguțe de gard viu către un foc din spatele noii clădiri de cercetare a Magiei de Înaltă Putere, când vreo șase vrăjitori trecură pe lângă el în ceea ce era pentru vrăjitori mare viteză. Windle Poons era ținut pe sus între ei.

Modo îl auzi spunând:

— Zău, domnule Arhicancelar, ești *sigur* că asta o să meargă...?

— Nu o facem decât în interesul tău, zise Ridcully.

— Sunt sigur, dar...

— Curând o să te facem să te simți ca pe vremuri, spuse Trezorierul.

— Ba nu, șuieră decanul. Asta-i toată ideea!

— Curând o să te facem să nu te mai simți iar ca pe vremuri, bâigui Trezorierul în timp ce dădeau colțul.

Modo apucă din nou mânerele roabei și o împinse gânditor spre zona izolată în care își întreținea focul, grămezile de compost, movila de frunze mucegăite și micuța magazie în care ședea când ploua.

Fusese ajutor de grădinar la palat, dar slujba asta era mult mai interesantă. Chiar vedeai viața.

Societatea din Ankh-Morpork este o societate de stradă,

întotdeauna se petrece ceva interesant. În acest moment, vizitiul unei căruțe pline de fructe trase de doi cai îl ținea pe decan la șase inchi în aer de gulerul robei decanului și îl amenința că o să îi întoarcă fața decanului la spatele decanului.

— Sunt piersici, da? tot urla el. Știi ce se întâmplă cu piersicile dacă stau prea mult? Se *bat.* Multe lucruri de pe aici o să fie *bătute.*

— Sunt vrăjitor, să știi, zise decanul bălăngănind din pantofii lui ascuțiți. Dacă nu ar fi faptul că ar fi împotriva regulilor ca eu să folosesc magia în orice altceva decât un fel defensiv, în mod clar ai avea o grămadă de belele.

— Ce faceți, până la urmă? spuse vizitiul, coborându-l pe decan pentru a se putea uita bănuitor peste umărul lui.

— Da, zise un bărbat care încerca să controleze un echipaj care trăgea o căruță cu bușteni, ce se petrece? Aici sunt oameni plătiți la oră, să știi!

— Mișcă-te acolo-n față!

Vizitiul căruței cu bușteni se întoarse pe capră și se adresă cozii de care din spatele lui.

— Nu e vina mea, da? E o grămadă de vrăjitori care sapă naibii *strada!*

Fața noroită a Arhicancelarului se ridică peste marginea gropii.

— Oh, în numele cerului, domnule decan! spuse el. Ți-am zis să te ocupi de asta!

— Da, tocmai îl rugam pe acest domn să dea înapoi și să meargă pe alt drum, rosti decanul, care se temea că începe să se sufoce.

Cel cu fructele îl întoarse, astfel încât să poată vedea în lungul străzilor aglomerate.

— Ai încercat vreodată să dai înapoi șaizeci de căruțe odată? întrebă el. Nu e ușor. *Mai ales* atunci când nimeni nu se poate mișca pentru că voi ați făcut în așa fel, că toate căruțele sunt blocate până după colțul străzii și nimeni nu se poate mișca pentru că fiecare stă în calea celuilalt, corect?

Decanul încercă să dea aprobator din cap. Se întrebase și el despre cât de înțelept era să sapi o groapă la intersecția dintre Strada Zeilor Mărunți și Bulevardul Broad Way, două dintre cele mai aglomerate străzi din Ankh-Morpork. Atunci i se păruse logic. Chiar și cel mai insistent nemort ar fi trebuit să rămână destul de bine îngropat sub acel volum de trafic. Singura problemă era că nimeni nu se gândise serios la dificultatea de a săpa pe două dintre străzile principale în cel mai agitat moment al zilei.

— Bine, bine, ce se-ntâmplă aici?

Mulțimea de spectatori se deschise pentru a face loc siluetei masive a sergentului Colon din Gardă. Se mișcă printre oameni într-un mod de neoprit, stomacul lui arătând drumul. Când îi văzu pe vrăjitori, băgați până la mijloc într-o groapă în mijlocul străzii, uriașa lui față roșie se lumină.

— Ce avem noi aici? zise el. O bandă de hoți internaționali de răspântii?

Era copleșit de bucurie. Strategia lui polițienească pe termen lung dădea roade!

Arhicancelarul își vărsă peste cizme o lopată de argilă de Ankh-Morpork.

— Nu fi prost, omule, se răsti el. Este de o importanță vitală.

— Oh, da. Așa spun toți, zise sergentul Colon, un om greu de abătut de la un curs al gândurilor odată ce prindea viteza mentală. Fac rămășag că există sute de sate din locuri păgâne cum e Klatch care ar plăti bani frumoși pentru o frumoasă răscruce prestigioasă ca asta, ha?

Ridcully se uită în sus la el cu gura căscată.

— Ce tot turui acolo, sergent? spuse el. Arătă cu nervozitate spre pălăria lui ascuțită. Nu m-ai auzit? Suntem vrăjitori. Asta e o treabă de vrăjitori. Așa că, dacă ai putea să dirijezi traficul în jurul nostru, bun băiat...

— ... piersicile astea se bat numai cât te uiți la ele... rosti o voce din spatele sergentului Colon.

— Idioții ăștia bătrâni ne țin în loc de jumătate de oră, zise un văcar care pierduse de mult controlul a patruzeci de juncani care acum rătăceau pe străzile din jur. Vreau să-i văd arestați.

Sergentul își dădu seama că, din greșeală, se așezase în centrul scenei într-o piesă de teatru care implica sute de oameni, unii dintre ei vrăjitori, cu toții mânioși.

— Deci ce faceți aici? îngăimă el.

— Ne îngropăm colegul. Ce ți se pare că facem? spuse Ridcully.

Ochii lui Colon se rotiră spre un coșciug deschis așezat pe marginea drumului. Windle Poons îi făcu încetișor cu mâna.

— Dar... nu e mort... nu? rosti el, fruntea încreținându-i-se în timp ce încerca să o ia înaintea situației.

— Aparențele pot fi înșelătoare, zise Arhicancelarul.

— Dar tocmai mi-a făcut cu mâna, ripostă sergentul, disperat.

— Și?

— Păi, nu e normal pentru...

— E în regulă, domnule sergent, spuse Windle.

Sergentul Colon se apropie pâș-pâș de coșciug.

— Nu te-am văzut aruncându-te în râu noaptea trecută? zise el din colțul gurii.

— Da. Mi-ai fost de mare ajutor, spuse Windle.

— Și pe urmă, te-ai aruncat iar cumva, zise sergentul.

— Mă tem că da.

— Dar ai stat o grămadă acolo jos.

— Păi, era foarte întuneric, vezi tu. N-am găsit treptele.

Sergentul Colon fu nevoit să accepte logica acestor lucruri.

— Ei, cred că trebuie să fie mort, atunci, spuse el. Nimeni care nu e mort nu ar putea sta acolo jos.

— Așa e, aprobă Windle.

— Dar de ce faci cu mâna și vorbești? zise Colon.

Șeful de promoție scoase capul din groapă.

— Nu este neobișnuit ca un corp mort să se miște și să scoată zgomote după moarte, sergent, explică el. Totul se reduce la spasme musculare involuntare.

— De fapt, șeful de promoție are dreptate, spuse Windle Poons. Am citit pe undeva.

— Oh. Sergentul Colon se uită în jur. Bun, zise el șovăielnic. Păi... e corect, cred...

— În regulă, am terminat, spuse Arhicancelarul ieșind din groapă, e destul de adâncă. Haide, Windle, treci înăuntru.

— Chiar sunt foarte mișcat, să știți, zise Windle, întinzându-se înapoi în coșciug.

Era unul destul de bun, de la morga de pe Strada Ulmilor. Arhicancelarul îl lăsase pe el însuși să îl aleagă.

Ridcully apucă un ciocan de lemn.

Windle se ridică iar în capul oaselor.

— Cu toții se deranjează atât...

— Da, bine, făcu Ridcully, uitându-se în jur. Acum... la cine e parul?

Toată lumea privi la Trezorier.

Trezorierul privi nefericit.

Scotoci într-un sac.

— N-am găsit nici unul, spuse el.

Arhicancelarul își puse mâna peste ochi.

— Bine, zise el încetișor. Știi că nu mă surprinde? Nu mă

surprinde deloc. Ce ai luat? Coaste de miel? O bucată bună de porc?

— Țelină, spuse Trezorierul.

— E de la nervi, făcu iute decanul.

— Țelină, spuse Arhicancelarul, autocontrolul lui fiind destul de puternic pentru a îndoi potcoave pe el. Bun.

Trezorierul îi înmână o legătură verde și jilavă. Ridcully o luă.

— Acum, Windle, zise el, aș vrea să îți imaginezi că ceea ce am în mână...

— E destul de bine, spuse Windle.

— Nu sunt prea sigur că pot să bat...

— Nu mă deranjează, te asigur, zise Windle.

— Nu?

— Principiul este sigur, spuse Windle. Dacă doar îmi dai țelina, dar tu *crezi* că bați un par, probabil că asta e de ajuns.

— Asta e foarte cuviincios din partea ta, zise Ridcully. Asta arată un spirit foarte respectabil.

— Esprit de corp, spuse șeful de promoție.

Ridcully se uită urât la el și îi întinse teatral țelina lui Windle.

— Ia asta! zise el.

— Mulțumesc, spuse Windle.

— Și acum, să punem capacul și să mergem la prânz, zise Ridcully. Stai liniștit, Windle. Sigur trebuie să meargă. Astăzi e ultima zi din restul vieții tale.

Windle stătea întins în beznă, ascultând zgomotul ciocanului. Se auzi un bufnet și niște imprecații înfundate la adresa decanului pentru că nu ținuse bine capătul. Iar apoi, răpăitul pământului pe capac, devenind mai slab și mai îndepărtat.

După o vreme, un uruit îndepărtat sugeră că se restabilea comerțul orașului. Auzea chiar și voci înfundate.

Bătu în capacul coșciugului.

— Puteți să faceți mai puțină gălăgie? ceru el. Aici jos sunt oameni care încearcă să fie morți!

Auzi vocile oprindu-se. Apoi sunetul pașilor care se depărtau iute.

Windle stătu întins acolo o vreme. Nu știa cât de mult. Încercă să își oprească toate funcțiile, dar asta nu făcea decât ca lucrurile să fie incomode. De ce era așa de greu să mori? Se părea că alți oameni reușeau chiar și fără exercițiu.

De asemenea, îl mânca piciorul.

Încercă să se întindă să se scarpine și mâna îi atinse ceva mic și cu o formă neregulată. Reuși să își pună degetele în jurul obiectului.

Se simțea ca o legătură de chibrituri.

Într-un coșciug? Credea cineva că el ar fi fumat un trabuc în liniște ca să treacă vremea mai repede?

După ceva eforturi, reuși să își scoată o cizmă cu cealaltă și să o facă să urce ușurel spre el până când putu să o prindă. Asta îi oferi o suprafață aspră pe care să frece chibritul...

Lumina sulfuroasă umplu lumea lui mică și dreptunghiulară.

O bucățică de carton era prinsă de interiorul capacului.

O citi.

O citi iar.

Chibritul se stinse.

Aprinse altul, doar pentru a verifica dacă ceea ce citise exista cu adevărat.

Mesajul era tot ciudat, chiar și a treia oară:

Mort? Deprimat?
Te simți ca și cum ai vrea să o iei de la capăt?
Atunci de ce nu vii la
CLUBUL UN NOU ÎNCEPUT
În zilele de joi, 12 PM, Strada Ulmilor 668
ORICE CORP E BINE-VENIT

Al doilea chibrit se stinse, luând și ultima răsuflare de oxigen.

Windle stătu întins în beznă o vreme, gândindu-se la următoarea lui mișcare și terminând țelina.

Cine s-ar fi gândit?

Și, dintr-odată, răposatul Windle Poons își dădu seama că nu exista problema altcuiva și că tocmai când credeai că lumea te-a dat deoparte, aceasta se dovedea a fi plină de stranietate. Știa din experiență că cei vii nu aflau niciodată nici jumătate din ce se întâmpla cu adevărat, pentru că erau prea ocupați *să fie* vii. „Spectatorul vede cel mai mult din meci", își spuse el.

Cei vii erau cei care ignorau tot ce era straniu și minunat, pentru că viața era prea plină de plictis și de lumesc. Dar *era* stranie. Avea în ea lucruri ca șuruburi care se deșurubau singure și mesaje pentru morți.

Hotărî să afle ce se petrecea. Și apoi... dacă Moarte nu avea să vină la el, avea să meargă el la Moarte. Până la urmă, avea drepturi. Da. Avea să conducă cea mai mare căutare a unui dispărut din toate timpurile.

Windle rânji în beznă.

Dispărut... credea Moarte.

Astăzi era *prima* zi din restul vieții lui.

Și Ankh-Morpork se afla la picioarele lui. Bine, metaforic. Singurul drum era în sus.

Întinse mâna, pipăi în întuneric căutând cartonașul și îl desprinse. Și-l băgă între dinți.

Windle Poons își înțepeni tălpile în capătul cutiei, își împinse mâinile pe lângă cap și se încordă.

Argila umedă a Ankh-Morporkului se mișcă nițel.

Windle se opri din obișnuința de a trage o gură de aer și își dădu seama că nu avea rost. Împinse iar. Capătul coșciugului se făcu țăndări.

Windle trase către el și sfâșie pinul solid ca pe hârtie. Rămase cu o bucată de scândură care ar fi fost o sapă total nefolositoare pentru oricine lipsit de forța unui zombi.

Întorcându-se pe burtă, vârând pământul în jurul lui și împingându-l în spate cu picioarele, Windle Poons săpa spre un nou început.

Închipuiește-ți un peisaj, o câmpie și curbe unduitoare.

Este vară târzie în ținutul de iarbă de sub piscurile semețe ale înalților munți Vârfu Berbecului, iar culorile predominante sunt ocru și auriu. Căldura pârjolește terenul. Lăcustele pocnesc, ca într-o tigaie. Chiar și aerul este prea fierbinte să se miște. Este cea mai călduroasă vară din câte își pot aminti oamenii și, prin aceste părți, asta înseamnă un timp lung, lung.

Închipuiește-ți o siluetă călare, mișcându-se încet pe un drum cufundat un deget în praf printre lanurile de grâu care deja promit o recoltă neobișnuit de îmbelșugată.

Închipuiește-ți un gard din lemn uscat, copt. E un anunț prins pe el. Soarele a șters literele, dar încă se mai pot citi.

Închipuiește-ți o umbră, căzând peste anunț. Aproape o auzi citind cele două cuvinte.

O potecă se desprinde din drum, către un grup de case decolorate.

Închipuiește-ți pași târșâiți.

Închipuiește-ți o ușă, deschisă.

Închipuiește-ți o încăpere întunecoasă, răcoroasă, zărită prin ușa deschisă. Nu este o cameră în care oamenii stau prea mult. Este o cameră pentru oamenii care trăiesc afară, dar trebuie să intre uneori,

când se întunecă. Este camera pentru hamuri și câini, o cameră în care hainele de ploaie sunt atârnate la uscat. Lângă ușă, e un butoi de bere. Pe podea sunt dale de piatră și, pe grinzile tavanului, cârlige pentru slănină. O masă tocită, la care ar putea sta treizeci de oameni flămânzi.

Nu sunt oameni. Nu sunt câini. Nu e bere. Nu e slănină.

După ciocănit urmă tăcere, apoi lipăitul papucilor pe lespezi. În cele din urmă, o bătrână slabă cu fața de culoarea și textura unei nuci scoase capul pe după ușă.

— Da? zise ea.

— ANUNȚUL ZICEA „CAUT OM".

— Da? Da? E acolo dinainte de iarna trecută!

— PARDON? NU AVEȚI NEVOIE DE AJUTOR?

Fața zbârcită se uită gânditor la el.

— Nu pot să plătesc mai mult de șase bănuți pe săptămână, să știi, spuse ea.

Silueta înaltă profilându-se în lumina soarelui păru să se gândească la asta.

— DA, zise în cele din urmă.

— Nici n-aș ști de unde să încep să te pun la muncă. N-am mai avut un ajutor cum se cuvine de trei ani. Îi mai plătesc pe terchea-berchea ăștia leneși din sat când am nevoie de ei.

— DA?

— Nu te deranjează, deci?

— AM UN CAL.

Bătrâna se uită pe după străin. În curte era cel mai impresionant cal din câți văzuse vreodată. Miji ochii.

— Și ăla-i calul *tău?*

— DA.

— Cu atâta argint pe hamuri și toate cele?

— DA.

— Și vrei să muncești pentru șase bănuți pe săptămână?

— DA.

Bătrâna țuguie buzele. Se uită de la străin la cal și la prăpădul din ogradă. Păru să ajungă la o hotărâre, posibil în sensul că cineva care nu deținea cai probabil că nu avea de ce să se teamă prea mult de un hoț de cai.

— O să dormi în hambar, s-a-nțeles? spuse ea.

— SOMN? DA. FIREȘTE. DA, VA TREBUI SĂ DORM.

— Oricum, nu te-aș putea lua în casă. N-ar fi cinstit.

— HAMBARUL VA FI DESTUL DE ADECVAT, VĂ ASIGUR.

— Dar poți să vii în casă pentru masă.

— MULȚUMESC.

— Mă numesc domnișoara Flitworth.

— DA.

Ea așteptă.

— Bănuiesc că ai și tu un nume, rosti ea.

— DA. ESTE CORECT.

Ea așteptă iar.

— Păi?

— MĂ SCUZAȚI?

— Cum te cheamă?

Străinul o privi fix o clipă, iar apoi se uită în jur înnebunit.

— Haide, zise domnișoara Flitwort. Nu angajez pe nimeni fără nume. Domnul...?

Silueta se uită în sus.

— DOMNUL SKY[9]?

— Nu cheamă pe nimeni domnul Cer.

— DOMNUL... DOOR[10]?

Ea dădu din cap în semn de aprobare.

— S-ar putea. S-ar putea să fie domnul Door. Am cunoscut odată un tip căruia-i zicea Doors. Da. Domnul Door. Și numele mic? Nu-mi spune că nu ai nici așa ceva. Trebuie să fii un Bill sau Tom sau Bruce ori unul dintre numele alea.

— DA.

— Ce?

— UNUL DINTRE ACELEA.

— Care?

— HM. PRIMUL?

— Ești un Bill?

— DA?

Domnișoara Flitworth își dădu ochii peste cap.

— Bine, Bill Sky... zise ea.

— DOOR.

— Da. Scuze. Bine, Bill Door...

— SPUNEȚI-MI BILL.

— Și tu poți să-mi spui domnișoara Flitworth. Bănuiesc că vrei să iei cina?

— AȘ VREA? AH. DA. MASA DE SEARĂ. DA.

— Arăți pe jumătate mort de foame, să-ți spun adevărul. Mai mult de jumătate, zău.

Se uită printre gene la siluetă. Cumva, era foarte greu să fii sigur cum arăta Bill Door sau chiar să îți aduci aminte exact cum suna vocea lui. În mod clar, era acolo și, în mod clar, vorbise – altfel cum de ți-ai mai fi adus aminte ceva?

— Prin părțile astea sunt o grămadă de oameni care nu-și folosesc numele cu care s-au născut, zise ea. Întotdeauna spun că n-ai nimic de câștigat să te apuci să pui întrebări personale. Bănuiesc că *poți* să muncești, domnule Bill Door? Încă primesc fânul de pe pășunile de sus și o să fie mult de muncă pentru că urmează secerișul. Știi să folosești o coasă?

Bill Door păru să mediteze la întrebare o vreme. Apoi spuse:

— CRED CĂ RĂSPUNSUL ESTE UN „DA“ HOTĂRÂT, DOMNIȘOARĂ FLITWORTH.

Nici Lua-Mi-aș Singur Beregata Dibbler nu vedea rostul de a pune întrebări personale, cel puțin în măsura în care i se aplicau lui și sunau cam ca: „Lucrurile astea sunt ale tale ca să le vinzi?”. Dar nimeni nu părea să apară să îl bruftuluiască pentru că îi vindea proprietatea, iar asta era de ajuns pentru el. Vânduse mai mult de o mie din micile globuri în această dimineață și fusese nevoit să angajeze un trol pentru a păstra un flux de la misterioasa sursă de alimentare din pivniță.

Oamenilor le plăceau la nebunie.

Principiul de funcționare era distractiv de simplu și ușor de deprins pentru cetățeanul mediu din Ankh-Morpork după câteva începuturi ratate.

Dacă scuturai globul, un nor de mici fulgi albi de nea se agitau în lichidul dinăuntru și se așezau, delicat, pe un model micuț al unui faimos reper din Ankh-Morpork. În unele globuri, era Universitatea sau Tumul Farmecelor ori Podul de Alamă sau Palatul Patricianului. Detaliile erau uimitoare.

Apoi se terminară. „Ei, se gândi Beregată, păcat.“ De vreme ce, practic, nu îi aparținuseră – deși, *moral,* firește, *moral* erau ale lui – nu putea să se plângă. Bine, se putea plânge, desigur, dar doar pentru sine și nu cuiva anume. Poate că era mai bine așa, dacă stătea să se gândească. Adună multe, vinde ieftin. Scapă de ele – era mult mai ușor să le răspândești într-un gest de inocență rănită când spuneai: „Cine, eu?“.

Erau tare drăguțe, totuși. În afară de, cam ciudat, scris. Era pe fundul fiecărui glob, cu litere tremurate, amatoricești, ca și cum ar fi fost făcute de cineva care nu mai văzuse scrisul până atunci și încerca să copieze ceva. Pe fundul fiecărui glob, sub micuța clădire complicată acoperită de fulgi de zăpadă, erau cuvintele:

ami tire de la
ankh-morpork

Mustrum Ridcully, Arhicancelar al Universității Nevăzute, era un autocondimentator neruşinat[11]. Avea propria olivieră specială care îi era pusă în față la fiecare masă. Era formată din sare, trei feluri de piper, patru soiuri de muștar, patru feluri de oțet, cincisprezece feluri diferite de chutney și favoritul lui: sosul Wow-Wow, un amestec de scumble, castraveciori murați, capere, muștar, mango, curmale, wahooni, esență de anșoa, astafetida și, important, sulf și salpetru pentru mai multă putere. Ridcully a moștenit rețeta de la unchiul său care, după o litră de sos la o masă mare într-o seară, a luat un biscuite de cărbune să își liniștească stomacul, și-a aprins pipa și a dispărut în *circumstanțe misterioase,* deși pantofii lui au fost găsiți pe acoperiș în vara următoare.

La prânz aveau carne de berbec rece. Berbecul mergea bine cu sosul Wow-Wow; în noaptea morții rudei lui Ridcully, de exemplu, mersese cel puțin trei mile.

Mustrum își legă șervetul la gât, își frecă palmele și se întinse.

Oliviera se mișcă.

Se întinse iar. Aceasta alunecă mai departe.

Ridcully oftă.

— Bine, băieți, zise el. Fără magie la masă, știți regulile. Cine se joacă cu prostiile astea?

Ceilalți vrăjitori bătrâni se uitară fix la el.

— Eu, eu, eu nu cred că putem să ne mai jucăm, spuse Trezorierul, care în acest moment ricoșa doar ocazional din marginile sănătății mintale, eu, eu, eu cred că am pierdut niște piese...

Se uită în jur, chicoti și reveni la încercările lui de a tăia carnea de berbec cu o lingură. În prezent, ceilalți vrăjitori îi luau cuțitele din cale.

Întreaga olivieră pluti în aer și începu să se învârtă încetișor. Apoi explodă.

Vrăjitorii, șiroind de oțet și mirodenii scumpe, se uitară prostiți.

— Probabil sosul a fost de vină, se încumetă decanul. Noaptea trecută sigur a devenit cam instabil.

Ceva îi căzu în cap și aterizâ în mâncarea din fața lui. Era un șurub negru din fier, lung de câțiva inchi.

Un altul îl lovi ușurel pe Trezorier.

După o secundă sau două, un al treilea aterizâ cu vârful în jos pe masă lângă mâna Arhicancelarului și se înfipse acolo.

Vrăjitorii își îndreptară privirile în sus.

Seara, Marea Sală era luminată de un candelabru masiv, deși cuvântul asociat atât de des cu sticlărie prismatică strălucitoare părea nepotrivit pentru chestia uriașă, grea, neagră și incrustată cu seu care atârna din tavan ca o amenințătoare datorie la bancă. Ar fi putut ține o mie de lumânări. Era chiar deasupra mesei vrăjitorilor în vârstă.

Un alt șurub zornăi pe podea, lângă șemineu.

Arhicancelarul își drese glasul.

— Fugim? sugeră el.

Candelabrul căzu.

Bucăți de masă și de veselă se izbiră de pereți. Cocoloașe mortale de seu cât capul unui om de mari zburară vâjâind prin ferestre. O lumânare întreagă, propulsată din sfărâmături cu o viteză nefirească, se înfipse câțiva inchi într-o ușă.

Arhicancelarul se desfăcu din rămășițele scaunului său.

— Domnule Trezorier! țipă el.

Trezorierul era exhumat din șemineu.

— Hm, da, domnule Arhicancelar? îngăimă el.

— Ce a însemnat *asta?*

Lui Ridcully, pălăria i se ridică de pe cap.

Era o pălărie vrăjitorească obișnuită, țuguiată și cu borurile pleoștite, dar adaptată stilului de viață activ al Arhicancelarului. Avea înfiptă în ea muște de pescuit. O arbaletă-pistol foarte mică era vârâtă în panglica ei în caz că Arhicancelarul vedea ceva de împușcat în timp ce alerga, iar Mustrum Ridcully descoperise că partea ascuțită avea dimensiunea potrivită pentru o sticluță de Străvechiul Brandy Special al lui Bentinck. Era destul de atașat de pălăria lui.

Dar aceasta nu mai era atașată de el.

Plutea ușurel prin încăpere. Se auzi un gâlgâit slab, dar distinct.

Arhicancelarul sări în picioare.

— *'tu-i...! răc*ni el. Chestia aia face nouă dolari jumatea de litru!

Făcu un salt după pălărie, rată și continuă până când ajunse să plutească la câțiva metri deasupra solului.

Trezorierul ridică o mână, neliniștit.

— Se poate să fie carii?

— Dacă mai văd d-astea, mârâi Ridcully, dacă mai văd, mă auzi, o să mă înfurii tare rău!

Fu lăsat la podea în același timp în care ușile mari se deschiseră. Unul dintre îngrijitorii colegiului dădu buzna înăuntru, urmat de un pluton de gărzi ale Palatului Patricianului.

Căpitanul gărzii îl măsură din cap până în picioare pe Arhicancelar cu expresia unuia pentru care cuvântul „civil“ se pronunță pe același ton ca „gândac”.

— Tu ești șefu'? întrebă el.

Arhicancelarul își netezi roba și încercă să își îndrepte barba.

— Eu sunt Arhicancelarul acestei universități, da, spuse el.

Căpitanul gărzii se uită curios prin sală. Studenții stăteau cu toții ghemuiți în capătul opus. Pete de mâncare acopereau cea mai mare parte a pereților, până la înălțimea tavanului. Bucăți de mobilă zăceau pe lângă sfărâmăturile candelabrului, ca arborii în jurul zonei de impact a unui meteorit căzut.

Apoi vorbi cu tot dezgustul unei persoane a cărei educație se oprise la vârsta de nouă ani, dar care auzise ea povești...

— Ne răsfățăm cu un pic de distracție tinerească, nu? zise el. Aruncăm cu de colo-colo cu chifle, chestii din astea?

— Pot să întreb ce înseamnă această prezență nepoftită? spuse Ridcully cu răceală.

Căpitanul gărzii se sprijini în suliță.

— Păi, zise el, uite cum stă treaba. Patricianul s-a baricadat în dormitorul lui în baza faptului că mobila din palat aleargă peste tot de nu-ți vine să crezi, bucătarii nici nu vor să mai intre în bucătărie în baza a ce se întâmplă acolo...

Vrăjitorii încercară să nu se uite la vârful suliței. Începea să se deșurubeze singur.

— Oricum, continuă căpitanul, fără să bage de seamă slabele sunete metalice, Patricianul strigă prin gaura cheii, vezi tu, și îmi zice: „Douglas, mă întreb dacă nu te-ar deranja să dai o fugă până la Universitate și să îl întrebi pe șef dacă e drăguț să dea o raită pe aici, dacă nu e prea ocupat?”. Dar, dacă vreți, eu pot să mă întorc să-i spun că vă distrați studențește.

Vârful suliței aproape se desprinsese de coadă.

— M-ascultați? zise căpitanul bănuitor.

— Hmm? Ce? făcu Arhicancelarul, desprinzându-și ochii de pe

metalul care se învârtea. Oh. Da. Păi, te asigur, omule, că nu noi suntem cauza...

— Aargh!

— Pardon?

— *Vârful* suliței mi-a căzut pe *picior!*

— Chiar așa? făcu Ridcully cu inocență.

Căpitanul gărzii țopăia de colo-colo.

— Ascultă, negustori de scamatorii afurisiți, veniți sau nu? spuse el între sărituri. Șefu' nu e prea încântat. Nu e prea încântat deloc!

Un uriaș nor amorf de Viață plutea peste Lumea Disc, ca apa care se adună în spatele unui baraj când sunt închise ecluzele. Fără Moarte care să ia forța vitală când se termina, aceasta nu avea unde să se ducă.

Ici și colo se descărca în activități paranormale la întâmplare, ca pâlpâirile de fulgere de vară înainte unei furtuni puternice.

Tot ce există tânjește să trăiască. Asta înseamnă ciclul vieții. Acesta este motorul care alimentează mărețele pompe biologice ale evoluției. Totul încearcă să mai înainteze nițel pe copac, cățărându-se cu ghearele sau tentaculele ori târându-se în sus către următoarea nișă până când ajunge chiar în vârf – ceea ce, în final, nu pare să fi meritat tot acel efort.

Tot ce există tânjește să trăiască. Chiar și lucrurile care nu sunt vii. Lucruri care au un fel de sub-viață, o viață metaforică, o *aproape* viață. Iar acum, în același fel în care un val brusc de căldură face să apară boboci nefirești și exotici...

Era ceva la micile globuri. Trebuia să le iei în mână și să le scuturi nițel, să privești drăguții fulgi de nea agitându-se și sclipind. Iar apoi să le iei acasă și să le pui pe șemineu.

Iar apoi să uiți de ele.

Relația dintre Universitate și Patrician, conducător absolut și dictator aproape milostiv al Ankh-Morporkului, era una complexă și subtilă.

Vrăjitorii susțineau că, fiind slujitori ai unui adevăr superior, nu se supuneau legilor pământești ale orașului.

Patricianul spunea că, într-adevăr, așa era, dar că ar face naibii bine să își plătească taxele ca toți ceilalți.

Vrăjitorii spuneau că, fiind adepți ai luminii înțelepciunii, nu datorau supunere nici unui muritor.

Patricianul spunea că asta se putea să fie adevărat, dar că, de asemenea, datorau orașului o taxă de două sute de dolari de persoană per an, plătibilă trimestrial.

Vrăjitorii spuneau că Universitatea stătea pe pământ magic și că, prin urmare, era scutită de taxe și că, oricum, nu puteai pune taxă pe cunoaștere.

Patricianul spunea că puteai. Era două sute de dolari *per capita;* dacă *per capita* era o problemă, atunci se putea aranja o decapitare.

Vrăjitorii spuneau că Universitatea nu plătise niciodată taxe autorității civile.

Patricianul spunea că nu avea de gând să rămână civilizat prea mult timp.

Vrăjitorii spuneau dar cum rămâne cu termenele lejere?

Patricianul spunea că el vorbea despre termene lejere. Nu ar fi vrut ei să afle cum era cu termenii duri.

Vrăjitorii spuneau că fusese un conducător în, oh, trebuia să fie Secolul Libelulei, care încercase să spună Universității ce să facă. Patricianul putea veni să se uite la el, dacă dorea.

Patricianul spunea că avea să vină. Chiar avea să vină.

În final, se conveni că, deși vrăjitorii, firește, nu plăteau taxe, aveau totuși să facă o donație pe deplin voluntară de, oh, să zicem două sute de dolari de persoană, fără discriminare, *mutatis mutandis,* necondiționat, care să fie folosită în scopuri nemilitare și acceptabile din punct de vedere al protecției mediului.

Această interacțiune dinamică a structurilor de putere era cea care făcea din Ankh-Morpork un loc atât de interesant, de antrenant și, mai presus de orice, atât de al naibii de sângeros în care să trăiești[12].

Bătrânii vrăjitori nu ieșeau des să se plimbe pe ceea ce probabil că *La bună venită în Ankh-Morporku* ar fi numit drumurile înțesate și străduțele intime ale orașului, dar era imediat evident că ceva nu era în regulă. Nu că pietrele de pavaj nu zburau uneori prin aer, dar de obicei le arunca cineva. În mod normal, nu pluteau singure.

O ușă se dădu de perete și un costum de haine ieși, cu o pereche de pantofi dansând în urma lui și o pălărie plutind la câteva degete deasupra gulerului gol. La mică distanță în spatele lor venea un bărbat slab străduindu-se se facă cu o flanelă înhățată la repezeală ceea ce de obicei se obține cu o întreagă pereche de pantaloni.

— Treci imediat înapoi! țipă el în timp ce dădea colțul. Încă mai datorez șapte dolari pentru tine!

O a doua pereche de pantaloni o luă la fugă pe stradă și se grăbi după ei.

Vrăjitorii se adunară la un loc, precum un animal speriat cu cinci capete țuguiate și zece picioare, întrebându-se cine avea să facă primul comentariu.

— Al naibii de uimitor, zise Arhicancelarul.

— Hmm? făcu decanul încercând să sugereze că vedea tot timpul lucruri mai uimitoare decât acela și că doar atrăgând atenția asupra unor simple haine care alergau de unele singure, Arhicancelarul cobora nivelul întregii vrăjitorimi.

— Oh, *haide*. Nu cunosc mulți croitori pe aici care să mai dea o pereche de pantaloni de rezervă la un costum de șapte dolari, spuse Ridcully.

— Oh, zise decanul.

— Dacă mai trece pe lângă noi, încearcă să-i pui piedică, să pot să arunc o privire la etichetă.

Un cearșaf se strecură printr-o fereastră de la etaj și plecă în zbor peste acoperișuri.

— Știți, spuse conferențiarul de la Rune Moderne încercând să își păstreze glasul calm și relaxat, nu cred că asta e magie. Nu se *simte* ca magia.

Șeful de promoție scotoci într-unul dintre buzunarele adânci ale robei lui. Se auzi un zornăit înfundat, un foșnet și câte un orăcăit. În cele din urmă, scoase un cub din sticlă albastru-închis. Avea un cadran în față.

— Ții așa ceva în buzunar? zise decanul. Un instrument așa de valoros?

— Ce naiba-i asta? spuse Ridcully.

— Un instrument de măsurare a magiei uimitor de sensibil, zise decanul. Măsoară densitatea unui câmp magic. Un taumometru.

Șeful de promoție ridică mândru cubul și apăsă un buton lateral.

Un ac de pe cadran se bălăngăni un pic și se opri.

— Vezi, doar un fundal natural, care nu reprezintă nici un pericol pentru public.

— Vorbește mai tare, spuse Arhicancelarul, nu te-aud în zarva asta.

Țipete și bufnituri se ridicau din casele aflate de o parte și de alta a străzii.

Doamna Evadne Cake era mediu, bătând spre mic.

Nu era o slujbă solicitantă. Puțini oameni care mureau în Ankh-Morpork se arătau foarte dispuși să stea la taclale cu rudele lor rămase în viață. Pune cât mai multe dimensiuni mistice se poate între tine și ei, ăsta era motto-ul lor. Își umplea timpul dintre angajamente cu croitoria și munca la biserică – orice biserică. Doamna Cake era foarte înfocată în privința religiei, cel puțin în termenii doamnei Cake.

Evadne Cake nu era unul dintre acei mediumi cu perdea de mărgele și bețișoare parfumate, în parte pentru că nu-i plăceau bețișoarele parfumate, dar în principal pentru că era foarte bună în meseria ei. Un bun scamator te poate ului cu o simplă cutie de chibrituri și un pachet de cărți absolut obișnuit, dacă doriți să îl examinați, domnule, veți vedea că e un pachet de cărți absolut obișnuit – nu are nevoie de mese care se îndoaie la o atingere de deget și de complicatele jobenuri pliante ale prestidigitatorilor mai slabi. Și, în același fel, doamna Cake nu avea nevoie de prea multe obiecte ajutătoare. Chiar și globul de cristal de categorie industrială era acolo doar ca un hatâr făcut clienților ei. De fapt, doamna Cake putea citi viitorul într-un castron cu terci de ovăz[13]. Putea avea o revelație într-o tigaie cu slănină prăjită. Petrecuse o viață băgându-și nasul în lumea spiritelor, doar că în cazul lui Evadne, a-și băga nasul nu era chiar termenul potrivit. Nu era genul care să își bage nasul. Era mai mult un caz de a da buzna în lumea spiritelor și a cere să stea de vorbă cu directorul.

Și, în timp ce își pregătea micul dejun și tăia hrană de câine pentru Ludmilla, începu să audă voci.

Erau foarte slabe. Nu că ar fi fost la marginea auzului, pentru că nu erau felul de voci pe care urechile normale le pot auzi. Erau în capul ei.

... ai grijă ce faci... unde sunt... nu mai împingeți acolo...

Și apoi se stinseră iar.

Fură înlocuite de un scârțâit din camera alăturată. Împinse deoparte oul fiert și trecu legănându-se prin perdeaua de mărgele.

Zgomotul venea de sub învelitoarea din pânză de iută, sobră și fără farafastâcuri a globului ei de cristal.

Evadne se întoarse în bucătărie și alese o tigaie grea. O flutură prin aer o dată sau de două ori, cântărind-o, apoi se furișă spre cristalul acoperit.

Ridicând tigaia gata să pocnească orice lucru neplăcut, smuci deoparte husa.

Globul se rotea încet, iar și iar, în suportul lui.

Evadne îl privi o vreme. Apoi trase draperiile, își lăsă greutatea pe un scaun, luă o gură mare de aer și zise:

— E cineva aici?

Cea mai mare parte a tavanului căzu.

După câteva minute și ceva luptă, doamna Cake reuși să își elibereze capul.

— Ludmilla!

Se auziră pași ușori pe coridor, iar apoi ceva intră din curtea din spate. Era în mod clar, chiar atractiv, femeie, după forma generală, și purta o rochie absolut obișnuită. De asemenea, părea să sufere de un caz de păr în exces pe care nici toate lamele roz și delicate din lume nu l-ar fi putut îndepărta. De asemenea, în acest sezon se purtau unghiile și dinții lungi. Te-ai fi așteptat ca jivina să mârâie, dar vorbi cu o voce plăcută și, în mod sigur, umană.

— Mamă?

— Îs acilea.

Înfricoșătoarea Ludmilla ridică o grindă uriașă și o aruncă ușurel într-o parte.

— Ce s-a întâmplat? Nu ai avut premoniția pornită?

— O oprii să vorbesc cu brutarul. Măiculiță, ce sperietură am mai tras.

— Să-ți fac o cană cu ceai?

— Ei, știi că întotdeauna spargi ceștile când ai Perioada.

— Am devenit mai bună, zise Ludmilla.

— Bravo, fetiță, dar îmi fac eu, mulțam frumos.

Doamna Cake se ridică în picioare, își scutură praful de tencuială de pe șorț și spuse:

— Au strigat! Au strigat! Dintr-odată!

Modo, grădinarul Universității, plivea un răzor de trandafiri când străvechiul și catifelatul gazon de lângă el se umflă și din el înmuguri un Windle Poons deloc peren, care clipi din cauza luminii.

— Modo, tu ești?

— Așa este, domnu' Poons, zise piticul. Să vă dau o mână de ajutor?

— Cred că mă descurc, mulțumesc.

— Am o lopată în magazie, dacă doriți.

— Nu, totul e în regulă.

Windle se trase din iarbă și își scutură pământul de pe rămășițele robei.

— Scuze pentru gazon, adăugă el uitându-se la gaură.

— Lăsați, domnu' Poons.

— A durat mult să îl faci să arate așa?

— Cam cinci sute de ani, cred.

— Mamă, îmi pare rău. Țînteam spre pivniță, dar se pare că mi-am pierdut direcția.

— Nu vă faceți griji, domnu' Poons, spuse piticul cu voioșie. Oricum, toate cresc ca nebunele. O umplu în după-amiaza asta, mai pun niște semințe și cinci sute de ani o să treacă în zbor, stați să vedeți.

— La cum merg lucrurile, cred că o să stau, zise Windle posac. Se uită în jur. Arhicancelarul e aici? spuse el.

— I-am văzut pe toți ducându-se la palat, zise grădinarul.

— Atunci cred că mă duc să fac repede o baie și să mă schimb. N-aș vrea să deranjez pe nimeni.

— Am auzit că n-ați fost doar mort, dar și îngropat, spuse grădinarul în timp ce Windle se depărta clătinându-se.

— Așa este.

— Nu poți să ții un om bun la pământ, ha?

Windle se întoarse.

— Apropo... unde e Strada Ulmilor?

Modo se scobi în ureche.

— Nu e cea care pleacă din Drumul Minei de Melasă?

— Oh, da. Îmi amintesc.

Modo se întoarse la plivitul lui.

Natura circulară a morții lui Windle Poons nu îl preocupa prea mult. Până la urmă, copacii păreau morți iama, și înfloreau iar primăvara. Semințe vechi și uscate intrau în pământ, și plante tinere și proaspete ieșeau din el. Practic nimic nu murea pentru prea mult timp. Uite compostul, bunăoară.

Modo credea în compost cu aceeași pasiune cu care alți oameni credeau în zei. Grămezile lui de compost se umflau, fermentau și străluceau slab în întuneric, poate din cauza ingredientelor misterioase și posibil ilegale pe care Modo le băga în ele, deși nu se dovedise nimic și, oricum, nimeni nu avea chef să scormonească întruna să vadă ce conținea.

Numai chestii moarte, dar cumva vii. Și, cu siguranță, făcea trandafirii să crească. Șeful de promoție îi explicase lui Modo că trandafirii lui creșteau așa de mari pentru că era un miracol al existenței, dar Modo credea în secret că nu voiau decât să ajungă cât

mai departe posibil de compost.

În noaptea asta, pe grămezi le aștepta un ospăț. Buruienile o duceau foarte bine. Nu știuse că plantele puteau să crească atât de repede și de luxuriant. „Trebuie să fie de la compost", se gândi Modo.

Când vrăjitorii ajunseră la palat, acesta era în plin tărăboi. Piese de mobilier pluteau pe tavan. Un banc de tacâmuri, ca peștișori argintii în aer, țâșni pe lângă Arhicancelar și plonjă într-un coridor. Locul părea să fie cuprins de un uragan selectiv și cu o minte ordonată.

Veniseră și alți oameni. Printre ei un grup îmbrăcat foarte asemănător cu vrăjitorii în multe feluri, deși un ochi antrenat putea vedea diferențe importante.

— Preoți? zise decanul. Aici? Înaintea *noastră?*

Cele două grupuri începură foarte pe ascuns să adopte poziții care le lăsau mâinile libere.

— La ce sunt ăștia buni? spuse șeful de promoție.

Avu loc o scădere vizibilă a temperaturii metaforice.

Un covor trecu unduindu-se.

Arhicancelarul întâlni privirea enormului înalt Preot al lui Io cel Orb, care, ca preot vechi al unui zeu vechi în panteonul amestecat al Lumii Disc, era lucrul cel mai apropiat de un purtător de cuvânt pe probleme religioase pe care îl avea Ankh-Morpork.

— Nebuni creduli, mormăi șeful de promoție.

— Cârpaci necredincioși, spuse un mic acolit, ițindu-și capul pe după masa Înaltului Preot.

— Idioți creduli!

— Gunoaie atee!

— Cretini servili!

— Scamatori copilăroși!

— Preoți însetați de sânge!

— Vrăjitori băgăreți!

Ridcully ridică o sprânceană. Înaltul Preot dădu foarte încet din cap.

Lăsară cele două grupuri să își arunce jigniri de la o distanță sigură și merseră nepăsători către o parte ceva mai liniștită a încăperii unde, lângă o statuie a unuia dintre predecesorii Patricianului, se întoarseră iar față în față.

— Deci... cum mai merg lucrurile în afacerea plictisirii zeilor? zise Ridcully.

— Facem tot ce stă în umilele noastre puteri. Cum merge cu

amestecul periculos în lucrurile pe care omul nu a fost făcut să le înțeleagă?

— Destul de bine. Destul de bine. Ridcully își scoase pălăria și căută în partea țuguiată. Pot să îți ofer ceva de băut?

— Alcoolul este o capcană pentru spirit. Vrei o țigară? Cred că voi vă permiteți.

— Nu eu. Dacă ți-aș spune ce îți face chestia asta la plămâni...

Ridcully deșurubă vârful ascuțit al pălăriei și turnă o porție generoasă de coniac în el.

— Și, făcu el, ce se întâmplă?

— Am avut un altar care a plutit prin aer și a căzut peste noi.

— Un candelabru s-a desprins singur. *Toate* se desfac singure. Știi că am văzut un costum de haine alergând pe lângă noi când veneam aici? Două perechi de pantaloni la șapte dolari!

— Hmm. Ai văzut eticheta?

— În plus, totul palpită. Vezi cum palpită totul?

— Am crezut că voi sunteți de vină.

— Nu e magie. Nu cumva zeii sunt mai nefericiți decât de obicei?

— Se pare că nu.

În spatele lor, preoții și vrăjitorii țipau unii la alții cu nasurile aproape lipite.

Înaltul Preot veni puțin mai aproape.

— Cred că aș putea fi destul de puternic să stăpânesc și să înfrâng o micuță capcană, zise el. Nu m-am mai simțit așa de când doamna Cake făcea parte din turma mea.

— Doamna Cake? Ce e o doamnă Cake?

— Ai... Chestii îngrozitoare din Dimensiunile Donjonale și alte chestii, da? Pericole teribile ale profesiei tale necredincioase?

— Da.

— Noi avem pe cineva care se numește doamna Cake.

Ridcully îl privi întrebător.

— Nu întreba, spuse preotul, înfiorându-se. Fii recunoscător că nu va trebui să afli niciodată.

Ridcully îi dădu în tăcere coniacul.

— Fie vorba între noi, zise preotul, ai vreo idee despre toate astea? Gărzile încearcă să îl scoată pe Domnia Sa de acolo. Știi că o să vrea răspunsuri. Nici nu sunt sigur că știu întrebările.

— Nici magie, nici zei, spuse Ridcully. Poți să îmi dai înapoi capcana? Mulțumesc. Nici magie, nici zei. Asta nu ne lasă prea multe variante, nu?

— Nu cumva e vreun fel de magie de care nu știți?

— Dacă e, nu știm nimic despre ea.

— Corect, acceptă preotul.

— Nu cumva pun zei la cale ceva mai lipsit de sfințenie? zise Ridcully, apucându-se de un ultim pai. S-or fi certat vreo doi? Se joacă cu merele de aur sau așa ceva?

— Acum e foarte multă liniște pe frontul zeilor, spuse Înaltul Preot. Ochii îi sclipeau în timp ce vorbea, ca și cum ar fi citit dintr-un scenariu din capul lui. Hiperopia, zeița pantofilor, crede că Sandelfon, zeul coridoarelor, este fratele geamăn demult pierdut al lui Grune, zeul fructelor care apar în afara sezonului. Cine a pus capra în patul lui Offler, Zeul Crocodil? Oare Offler face o alianță cu Sek cel cu șapte Mâini? Între timp, Hoki Bufonul se ține de vechile lui trucuri...

— Da, da, bine, zise Ridcully. Eu, unul, niciodată nu am reușit să fiu interesat de toate chestiile astea.

Între timp, decanul încerca să împiedice tentativa conferențiarului de la Rune Moderne de a-l transforma pe preotul lui Offler Zeul Crocodil într-un set de valize asortate, iar Trezorierului îi curgea rău sânge din nas din cauza unei lovituri norocoase cu o cădelniță.

— Ceea ce avem de prezentat aici, spuse Ridcully, este un front unit. Corect?

— De acord, zise Înaltul Preot.

— Bun. Deocamdată.

Un covoraș trecu pe lângă ei șerpuind, la nivelul ochilor. Înaltul Preot înapoie sticla de coniac.

— Apropo, mama spune că nu i-ai mai scris în ultima vreme, zise el.

— Da... Ceilalți vrăjitori ar fi fost surprinși de privirea plină de căință a Arhicancelarului lor.

— Am fost ocupat. Știi cum e.

— Mi-a spus să nu uit să îți amintesc că ne așteaptă pe amândoi la masă de Veghea Porcului.

— N-am uitat, zise Ridcully încruntat. Abia aștept. Se întoarse către încăierarea din spatele lor.

— Terminați, spuse el.

— Fraților! Încetați! urlă Înaltul Preot.

Șeful de promoție eliberă capul marelui preot al Cultului lui Hinki. Doi vicari se opriră din a-i da șuturi Trezorierului. Urmă o aranjare generală a hainelor, o căutare a pălăriilor și un acces de tuse rușinată.

— Așa e mai bine, zise Ridcully. Deci, eu și Eminența Sa, Înaltul

Preot am hotărât...

Decanul se uită urât la un episcop foarte mic.

— A dat în mine! A dat în mine!

— Ooo! Nici gând, fiule.

— Ba al naibii să fie dacă n-ai dat, șuieră decanul. Dintr-o parte, ca să nu te vadă!

— ... am hotărât... repetă Ridcully privindu-l amenințător pe decan, să căutăm o soluție pentru tulburările actuale într-un spirit de frăție și de bunăvoință și asta *te include și pe tine, șefule de de promoție.*

— N-am putut să mă abțin! M-a *împins.*

— Bine. Fii iertat! zise arhidiaconul lui Thrume cu hotărâre.

Se auzi o bufnitură de deasupra. Un șezlong coborî scările în galop și trecu prin ușa sălii.

— Cred că gărzile încă mai încearcă să îl elibereze pe Patrician, spuse Înaltul Preot. Se pare că până și coridoarele lui secrete s-au încuiat singure.

— Toate? Credeam că diavolul șiret avea din astea peste tot, zise Ridcully.

— Toate sunt încuiate, spuse Înaltul Preot. Toate.

— Aproape toate, rosti un glas din spatele lui.

Tonul vocii lui Ridcully nu se schimbă când el se întoarse, doar că i se mai adăugă o picătură de sirop.

Se părea că o siluetă ieșise din zid. Era om, însă doar din întâmplare. Subțire, palid și îmbrăcat din cap până în picioare în negru prăfuit, Patricianul îl făcea întotdeauna pe Ridcully să se gândească la un flamingo de pradă, dacă ai fi putut găsi un flamingo negru și cu răbdarea unei pietre.

— Ah, seniorul Vetinari, zise el, cât mă bucur că sunteți teafăr!

— Domnilor, vă aștept în Biroul Dreptunghiular, spuse Patricianul. În spatele lui, un panou din zid alunecă înapoi fără zgomot.

— Cred, hm, că sus sunt mai multe gărzi care încearcă să vă elibereze... începu Înaltul Preot.

Patricianul dădu dintr-o mână subțire.

— Nici prin cap nu-mi trece să-i opresc, zise el. Le dă ceva de lucru și îi face să se simtă importanți. Altfel, nu ar avea altceva de făcut decât să stea toată ziua în picioare, să arate amenințător și să își controleze vezicile. Veniți pe aici.

Conducătorii celorlalte bresle din Ankh-Morpork apărură câte

unul, câte doi, umplând treptat camera.

Patricianul ședea încruntat, uitându-se la hârtiile de pe birou în timp ce ei se certau.

— Păi, nu suntem noi, zise șeful alchimiștilor.

— Lucrurile zboară tot timpul când sunteți voi prin preajmă, spuse Ridcully.

— Da, dar asta e doar din cauza reacțiilor exoterme neprevăzute, zise alchimistul.

— Lucrurile sar în aer, traduse alchimistul-șef adjunct, fără să ridice privirea.

— S-ar putea să *sară* în aer, dar coboară iar pe pământ. Nu zboară de colo-colo și, de exemplu, nu încep să se deșurubeze, spuse șeful lui încruntându-se spre el în semn de avertisment. Oricum, de ce ne-am face asta cu mâna noastră? Vă zic, e iadul pe pământ la mine în atelier. Chiar înainte să ies, un obiect din sticlă uriaș și foarte scump s-a făcut arșice!

— Pe cinstea mea, a fost o retorică ascuțită, rosti un glas nefericit.

Trupurile îngrămădite se dădură la o parte, scoțându-l la iveală pe secretarul general și prost-șef al Breslei Nebunilor și Saltimbancilor.

Tresări din cauza atenției, dar oricum el tresărea de obicei tot timpul. Avea înfățișarea unui om a cărui față fusese punctul de impact a prea multe farfurii cu budincă, ai cărui pantaloni fuseseră prea des udați cu var, ai cărui nervi se puteau dezintegra total la sunetul încă unei perne chițăitoare. Ceilalți conducători de bresle încercau să se poarte frumos cu el, în același fel în care oamenii încearcă să se poarte frumos cu cei care stau pe marginile clădirilor foarte înalte.

— Ce vrei să spui, Geoffrey? zise Ridcully, cât de blând putu.

Nebunul înghiți în sec.

— Păi, vezi tu, mormăi el, avem ascuțit, cum sunt aşchiile şi salut care e un vas mare din sticlă pentru alchimie și, astfel, obținem un joc de cuvinte cu „retorică ascuțită” cu care seamănă și care înseamnă și, bine, o replică arzătoare. Retorică ascuțită. Înțelegi? E un joc de cuvinte. Hm. Nu e foarte bun. Da.

Arhicancelarul se uită în ochii ca două ouă moi.

— Oh, un calambur, spuse el. Firește. Hohoho! Le făcu un semn de încurajare celorlalți.

— Hohoho! zise Înaltul Preot.

— Hohoho! spuse conducătorul Breslei Asasinilor.

— Hohoho! făcu alchimistul-șef. Și, știi, și mai amuzant e că a fost un alambic.

— Deci, ceea ce îmi spuneți voi, zise Patricianul în timp ce mâini grijulii îl duceau de acolo pe Nebun, este că nici unul dintre voi nu e responsabil pentru aceste evenimente?

Îl privi cu subînțeles pe Ridcully în timp ce vorbea.

Arhicancelarul era pe punctul să răspundă, când ochii îi fură atrași de o mișcare de pe biroul Patricianului.

Acolo era o mică machetă a Palatului într-un glob din sticlă. Și, lângă ea, era un cuțit de tăiat hârtie.

Acesta se îndoia încetișor.

— Ei? spuse Patricianul.

— Nu noi, zise Ridcully cu o voce spartă.

Patricianul îi urmări privirea.

Cuțitul era deja curbat ca un arc.

Patricianul studie mulțimea sfioasă până când îl găsi pe căpitanul Doxie din Garda de Zi a orașului.

— *Tu* nu poți să faci nimic?

— Hm. Cum ar fi, domnule? Cuțitul? Hm. Cred că l-aș putea aresta pentru că se strâmbă.

Seniorul Vetinari ridică brațele.

— Deci! Nu e magie! Nu sunt zeii! Nu sunt oamenii! Ce *este?* Și cine o să oprească toate astea? Pe cine să chem?

Jumătate de oră mai târziu, micuțul glob dispăruse. Nimeni nu observă. Niciodată nu observă.

Doamna Cake știa pe cine avea să cheme.

— Ești acolo, Un-Om-Găleată? zise ea.

Apoi se feri, pentru orice eventualitate.

O voce ascuțită și arțăgoasă se revărsă din neant.

unde ai fost? nu pot să mă mișc aici!

Doamna Cake își mușcă buza. Un astfel de răspuns direct însemna că spiritul ei călăuzitor era îngrijorat. Când nu era preocupat de nimic, petrecea cinci minute vorbind despre bizoni și mari spir'te albe, deși dacă Un-Om-Găleată fusese vreodată lângă un spir't alb, îl băuse și putea ghici oricine ce ar fi făcut unui bizon. Și tot băga „hm-uri" și „ce-uri" în conversație.

— Ce vrei să spui?

a fost o catastrofă sau altceva? vreo molimă de zece secunde?

— Nu. Nu cred.

e o presiune mare aici, să știi. Ce ține totul pe loc?

— Ce vrei să spui?

tacitacitaci încerc să vorbesc cu doamna! voi de-acolo, mai încet cu găligia! da? cine zice...

Doamna Cake auzea alte voci care încercau să îl acopere.

— Un-Om-Găleată!

sălbatic păgân, asta sunt eu? Și știi ce îți zice sălbaticul ăsta păgân? ascultă, sunt aici de o sută de ani, da! nu trebuie să accept așa ceva de la cineva care încă e cald! bine... gata, te...

Vocea i se pierdu.

Doamna Cake își încleștă fălcile.

Vocea îi reveni.

... oh, da? oh, da? băi, oi fi fost tu mare când erai viu, prietene, dar acum și aici ești doar un cearșaf găurit! oh, deci nu-ți place, oh...

— Iar o să înceapă să se bată, mamă, zise Ludmilla, care stătea încolăcită lângă cuptorul din bucătărie. Întotdeauna le spune oamenilor „prietene" chiar înainte să-i pocnească.

Doamna Cake oftă.

— Și se pare că o să se bată cu o *grămadă* de oameni, zise Ludmilla.

— Oh, bine. Du-te și adu-mi o vază. Una ieftină, bagă de seamă.

Mulți bănuiesc, dar nu toată lumea *știe,* că fiecare lucru are o formă spirituală asociată care, la moartea lui, există pentru puțin timp în spațiul vântos dintre lumea viilor și cea a morților. Asta este important.

— Nu, nu aia. Aia a fost a bunicii tale.

Această supraviețuire fantomatică nu durează mult fără o conștiință care să o țină la un loc, dar în funcție de ce vrei, poate dura destul.

— Aia e bună. Niciodată nu mi-a plăcut modelul.

Doamna Cake luă din labele fiicei ei o vază portocalie cu bujori roz pe ea.

— Mai ești acolo, Un-Om-Găleată? zise ea.

... o să te fac să regreți ziua în care ai murit, plângăcios...

— Prinde.

Lăsă vaza să cadă pe cuptor. Se sparse.

O clipă mai târziu, se auzi un sunet din Partea Cealaltă. Dacă un spirit fără corp ar fi lovit un alt spirit fără corp cu fantoma unei vaze, așa ar fi sunat.

așa, spuse glasul lui Un-Om-Găleată, *și mai am din astea, da?*

Familia Cake, mama și fiica păroasă, își făcură semne din cap.

Când Un-Om-Găleată vorbi iar, glasul îi șiroia de satisfacție

îngâmfată.

o mică altercație pentru întâietate aici, spuse el. *Îmi rezolvam nițel spațiul personal, am o grămadă de probleme aici, Doamnă Cake. E ca într-o sală de așteptare...*

Se auzi o zarvă ascuțită de alte voci fără corp.

... te rog, poți să transmiți un mesaj domnului...

... spune-i că e o pungă cu monede pe marginea coșului...

... Agnes nu trebuie să primească argintăria după ce a zis despre Molly a noastră...

... n-am avut timp să hrănesc pisica, poate cineva să se ducă... tacitacitaci! Ăsta era iar Un-Om-Găleată. *Habar n-ai, nu? aici vorbesc fantomele, da? să hrănească pisica? ce s-a întâmplat cu „sunt foarte fericit aici și vă aștept să veniți lângă mine”?*

... ascultă, dacă mai vine cineva lângă noi, o să stăm unii în capul altora...

nu contează, nu despre asta e vorba, atâta zic. Când ești spirit sunt anumite lucruri pe care trebuie să le spui. Doamnă Cake?

— Da?

trebuie să spui cuiva despre asta.

Doamna Cake dădu aprobator din cap.

— Acum plecați cu toții, zise ea. Mă ia una dintre durerile mele de cap.

Globul de cristal se stinse.

— Păi! spuse Ludmilla.

— N-am de gând să le spun preoților, zise doamna Cake cu fermitate.

Nu că doamna Cake nu ar fi fost o femeie religioasă. Era, într-adevăr, după cum s-a sugerat deja, o femeie foarte religioasă. Nu exista biserică, templu, moschee sau mic grup de pietre puse în picioare nicăieri în oraș la care să nu fi mers într-un moment sau altul, motiv pentru care era mai temută decât o Epocă a Iluminismului; doar apariția în prag a micului corp gras al doamnei Cake era de ajuns pentru a-i împietri ca morți pe cei mai mulți preoți în mijlocul slujbei.

Morți. Asta era ideea. Toate religiile aveau păreri foarte ferme despre vorbitul cu morții. Și doamna Cake avea. Ele susțineau că era un păcat. Doamna Cake susținea că era doar politețe obișnuită.

Acest lucru ducea de obicei la o dezbatere ecleziastică aprinsă care avea drept rezultat faptul că doamna Cake îi oferea preotului-șef „o frântură din mintea ei“. Deja erau atât de multe frânturi din mintea

doamnei Cake rămase prin oraș, încât era cam de mirare că mai exista destul de multă pentru a o alimenta pe doamna Cake, dar, cam ciudat, cu cât mai multe frânturi din mintea ei împărtășea, cu atât mai multe păreau să rămână.

Mai era și problema Ludmillei. Ludmilla era o problemă. Răposatul domn Cake, odihnească-se în pace, nici măcar nu fluierase la lună plină în toată viața lui, iar doamna Cake avea bănuiala sumbră că Ludmilla era o urmare a trecutului îndepărtat al familiei în munți sau poate că luase genetică în copilărie. Era destul de sigură că mama ei făcuse odată o aluzie circumspectă la faptul că stră-unchiul Erasmus trebuia uneori să își mănânce mâncarea sub masă. În orice caz, Ludmilla era o tânără cinstită și decentă trei săptămâni din patru și o jivină-lup păroasă perfect educată în restul timpului.

Adesea preoții nu reușeau să vadă lucrurile așa. Cum până ca doamna Cake să înceapă să se certe cu orice preot[14] mijlocea relația ei cu zeii, de obicei deja preluase prin forța pură a personalității aranjamentele florale, ștersul prafului în altar, curățenia templului, frecarea pietrei de sacrificiu, învirginarea vestigială onorifică, repararea preșurilor și orice alt rol de sprijin religios important, plecarea ei avea ca rezultat un haos total.

Doamna Cake se încheie la haină.

— N-o să meargă, zise Ludmilla.

— O să încerc la vrăjitori. Ar trebui să li se spună, rosti doamna Cake.

Tremura de importanță, ca o mică minge de fotbal înfuriată.

— Da, dar ai zis că ei nu ascultă niciodată, spuse Ludmilla.

— Trebuie încercat. Apropo, ce cauți afară din camera ta?

— Oh, mamă. Știi cât urăsc camera aia. Nu-i nevoie...

— Nu poți să fii destul de precaută. Dacă ți-ar intra în cap să te duci să vânezi găinile oamenilor? Ce-ar spune vecinii?

— Niciodată nu am simțit nici cel mai mic impuls de a vâna o găină, mamă, zise Ludmilla pe un ton plictisit.

— Sau să fugi după căruțe lătrând.

— Asta fac *câinii,* mamă.

— Tu fă bine și întoarce-te la tine în cameră, încuie-te înăuntru și vezi-ți de cusut ca o fată cuminte.

— Știi că nu pot să țin acele cum trebuie, mamă.

— Încearcă de dragul mamei tale.

— *Da,* mamă, zise Ludmilla.

— Și nu te du lângă fereastră. Nu vrem să îi deranjăm pe oameni.

— Da, mamă. Și tu ai grijă să îți pornești premoniția, mămico. Știi că nu mai ai vederea la fel de bună.

Doamna Cake își privi fiica urcând scările. Apoi încuie ușa din față în urma ei și porni către Universitatea Nevăzută unde, auzise ea, erau prea multe prostii de toate felurile.

Oricine ar fi văzut înaintarea doamnei Cake pe stradă ar fi observat unul sau două detalii ciudate. În ciuda mersului ei haotic, nimeni nu se lovea de ea. Nu o evitau, doar că ea nu era unde erau ceilalți. La un moment dat, ea șovăi și păși pe o alee. O clipă mai târziu, un butoi se rostogoli dintr-o căruță care era descărcată în fața unei taverne și se sparse pe pavaj în locul unde ar fi stat ea. Ieși de pe alee și păși peste spărturi, mormăind pentru sine.

Doamna Cake petrecea o grămadă de vreme mormăind. Gura i se mișca neîncetat, ca și cum ar fi încercat să desprindă o fărâmiță supărătoare de undeva dintre dinții din spate.

Ajunse la înaltele porți negre ale Universității și șovăi iar, ca și cum ar fi ascultat o voce interioară.

Apoi păși într-o parte și așteptă.

Bill Door stătea întins în întunericul din podul cu fân și aștepta. Dedesubt, auzea din când în când sunetele cabaline ale lui Binky – o mișcare ușoară, câte o plescăitură.

Bill Door. Deci acum avea un nume. Firește, întotdeauna avusese un nume, dar fusese numit după ceea ce întrupa, nu după ceea ce era. Bill Door. Suna bine, solid. Domnul Bill Door. William Door, dl Billy D. – nu. Nu Billy.

Bill Door se întinse mai bine în fân. Băgă mâna în robă și scoase clepsidra din aur. Era, destul de vizibil, mai puțin nisip în partea de sus. O puse la loc.

Și mai era și acest „somn". Știa ce era. Oamenii o făceau destul de mult. Se întindeau și somnul se întâmpla. Probabil că avea un scop. Îl aștepta cu interes. Avea să fie nevoit să îl supună analizei.

***

Noaptea pluti peste lume, urmată cu calm de o nouă zi.

Se produse o agitație în cotețul găinilor din partea opusă a curții.

— Cucuri... hm.

Bill Door se uita fix la tavanul hambarului.

— Cucurigu... hm.

Lumina cenușie se strecura printre crăpături.

Însă cu doar câteva clipe înainte acolo fusese lumina roșie a

apusului de soare.

Șase ore dispăruseră!

Bill ridică clepsidra. Da. Nivelul era în mod clar scăzut. În timp ce așteptase să trăiască somnul, ceva îi furase o parte din... din *viață*. Îl mai și ratase total...

— Cucu... cucuri... hm.

Coborî din șură și ieși în ceața slabă a dimineții.

Găinile mai bătrâne îl priviră cu precauție când se uită în casa lor. Un cocoșel antic și arătând cam jenat se încruntă la el și ridică din umeri.

Se auzi un zăngănit dinspre casă. Un capac vechi din fier era atârnat lângă ușă, iar domnișoara Flitworth îl lovea puternic cu un polonic.

Merse cu pași lungi acolo pentru a investiga.

— PENTRU CE FACEȚI ACEST ZGOMOT, DOMNIȘOARĂ FLITWORTH?

Ea se întoarse, cu polonicul pe jumătate ridicat.

— Măiculiță, trebuie că mergi ca pisica!

— TREBUIE?

— Adică nu te-am auzit.

Se dădu în spate și îl măsură din cap până în picioare.

— Tot e ceva la tine și nu îmi dau seama ce, zise ea. Aș vrea să știu ce e.

Scheletul de doi metri o privi cu stoicism. I se părea că nu avea nimic de spus.

— Ce vrei la micul dejun? zise bătrâna. Nu că ar conta, că e terci de ovăz.

Mai târziu, se gândi: trebuie să fi mâncat, pentru că e gol castronul. Dar de ce nu îmi pot aduce aminte?

Și apoi urmă problema coasei. Se uită la ea ca și cum nu ar mai fi văzut așa ceva. Ea îi arătă coada cu mânere și tălpica de sprijinit în iarbă. El le privi politicos.

— CUM SE ASCUTE, DOMNIȘOARĂ FLITWORTH?

— E destul de ascuțită, în numele Cerului.

— CUM SE ASCUTE MAI MULT?

— Nu se poate. Ascuțit înseamnă ascuțit. Nu poți să o ascuți mai mult.

El lovi fără țintă cu ea și scoase un șuierat dezamăgit.

Și mai era și iarba.

Pășunea era sus pe dealul din spatele fermei, cu vedere spre ogor.

Ea îl privi o vreme.

Era cea mai interesantă tehnică din câte văzuse. Nici nu ar fi crezut că era practic posibil.

În cele din urmă, ea spuse:

— E bine. Știi mișcarea și ce mai trebuie.

— MULȚUMESC, DOMNIȘOARĂ FLITWORTH.

— Dar de ce câte un fir de iarbă o dată?

Bill Door se uită o vreme la șirul ordonat de lujeri.

— EXISTĂ ȘI ALT FEL?

— Poți să tai mai multe dintr-o singură mișcare, să știi.

— NU. NU. UN FIR O DATĂ. O DATĂ, UN FIR.

— Nu o să tai multe *așa,* zise doamna Flitworth.

— PÂNĂ LA ULTIMUL, DOMNIȘOARĂ FLITWORTH.

— Da?

— CREDEȚI-MĂ PE CUVÂNT.

Domnișoara Flitworth îl lăsă să își vadă de treabă și se întoarse în casă. Rămase la fereastra bucătăriei și urmări o vreme silueta întunecată și îndepărtată, care se mișca pe coasta dealului.

„Mă întreb ce a făcut până acum? se gândi ea. Trebuie să aibă un Trecut. E unul dintre acei Bărbați Misterioși. Poate că a dat o spargere și acum se Ascunde."

Cosise deja un rând întreg. Câte una o dată, dar cumva mai repede decât un om care tăia snop cu snop...

Singura lectură a doamnei Flitworth era *Almanahul și catalogul de semințe al fermierului,* care putea ține un an întreg în privată dacă nu era nimeni bolnav. Pe lângă informațiile serioase despre fazele lunii și plantarea semințelor, acesta avea o anumită plăcere sinistră să povestească diferitele crime în masă, jafuri urâte și dezastre naturale care se abătuseră asupra umanității, în genul „15 iunie, anul Hermelinei Neașteptate: în această zi acum 150 de ani, un om, ucis de o ploaie de gulaș în Quirm" sau „14 persoane mor de mâna lui Chume, faimosul aruncător de hering".

Treaba importantă la toate acestea era că se întâmplau foarte departe, posibil printr-un fel de intervenție divină. Singurele lucruri care se întâmplau de obicei pe plan local erau furtul câte unei găini și, din când în când, câte un trol rătăcitor. Desigur, existau și hoți și bandiți pe dealuri, dar se înțelegeau bine cu localnicii și erau de mare importanță pentru economia locală. Chiar și așa, i se părea că în mod cert avea să se simtă mai în siguranță cu încă cineva în preajmă.

Silueta întunecată de pe coasta dealului avansase bine cu al doilea

rând. În spatele ei, iarba cosită se usca la soare.

— AM TERMINAT, DOMNIȘOARĂ FLITWORTH.

— Atunci du-te și dă de mâncare la scroafă. O cheamă Nancy.

— NANCY, spuse Bill rotind cuvântul în gură ca și cum ar fi încercat să îl vadă din toate părțile.

— După mama mea.

— MĂ VOI DUCE SĂ DAU DE MÂNCARE SCROAFEI NANCY, DOMNIȘOARĂ FLITWORTH.

Doamnei Flitworth i se păru că nu trecură decât câteva secunde.

— AM TERMINAT, DOMNIȘOARĂ FLITWORTH.

Ea se uită la el printre gene. Apoi, încetișor și intenționat, își șterse mâinile pe o cârpă, ieși în curte și se îndreptă spre cotețul porcului.

Nancy era băgată până la ochi în troaca cu mâncare.

Domnișoara Flitworth se întrebă ce comentariu ar fi trebuit să facă mai exact. În cele din urmă, spuse:

— Foarte bine. Foarte bine. Tu, tu, tu sigur muncești... iute.

— DOMNIȘOARĂ FLITWORTH, DE CE NU CÂNTĂ COCOȘUL BINE?

— Ah, așa e Cyril. N-are memoria bună. Ridicol, nu? Sper s-o nimerească.

Bill Door găsi o bucățică de cretă în vechea fierărie a fermei, localiză o bucată de scândură printre gunoaie și scrise cu mare grijă pentru o vreme. Apoi înfipse scândurica în fața cotețului găinilor și i-o arătă lui Cyril.

— ASTA VEI CITI, zise el.

Cyril se uită miop la „Cucurigu" scris cu litere gotice groase. Undeva în mintea lui minusculă și nebună de galinacee înțelese foarte clar și înspăimântat că ar face bine să învețe foarte, foarte repede să citească.

Bill Door se lăsă pe spate în fân și se gândi la ziua care trecuse. Se părea că fusese una destul de plină. Cosise iarbă, hrănise animalele și reparase o fereastră. Găsise o salopetă veche atârnată în hambar. Părea mult mai potrivită pentru un Bill Door decât o robă țesută din beznă absolută, așa că o îmbrăcase. Iar domnișoara Flitworth îi dăduse o pălărie din paie cu boruri largi.

Și se încumetase să meargă o jumătate de milă până în oraș. Nu era nici măcar un oraș cu un cal. Dacă cineva ar fi avut vreun cal, l-ar fi mâncat. Locuitorii păreau să își câștige existența furându-și unii

altora rufele puse la uscat.

Exista o piață a orașului, care era ridicolă. Era doar o răscruce lărgită cu un turn cu ceas. Și mai era o tavernă. Intrase în ea.

După pauza inițială în care mințile tuturor se reconcentraseră pentru a-i face lui loc, fuseseră precaut de ospitalieri; știrile circulă și mai repede pe o viță-de-vie cu puțini ciorchini.

— Tu trebuie să fi omul nou de la domnișoara Flitworth, zise barmanul. Un anume domn Door, aud.

— SPUNE-MI BILL.

— Ah? Era o fermă îngrijită pe vremuri. N-am crezut că bătrâna fată o să rămână.

— Ah, aprobară doi bătrâni de lângă foc.

— AH.

— Ești nou prin părțile asta, ha? zise barmanul.

Tăcerea bruscă a celorlalți bărbați din bar fu ca o gaură neagră.

— NU NEAPĂRAT.

— Ai mai fost pe aici, nu?

— DOAR ÎN TRECERE.

— Se zice că bătrâna domnișoară Flitworth e dusă, spuse una dintre siluetele de pe lavițele din jurul pereților înnegriți de fum.

— Dar cu mintea ascuțită brici, ia seamă, rosti un alt băutor cocârjat.

— Oh, da. E isteață. Dar tot dusă.

— Și se zice că are cutii pline de comori în salon.

— E strânsă la pungă, știu eu.

— Poftim. Oamenii bogați sunt întotdeauna strânși la pungă.

— Bine. Isteață și bogată. Dar tot nebună e.

— Nu se poate să fii nebun și bogat. Trebuie să fii excentric dacă ești bogat.

Tăcerea se întoarse și pluti. Bill Door căută cu disperare ceva de zis. Niciodată nu fusese bun să pălăvrăgească. Nu avusese prea multe ocazii să o facă.

Ce spuneau oamenii în asemenea momente? Ah. Da.

— VOI CUMPĂRA FIECĂRUIA CÂTE O BĂUTURĂ, anunță el.

Mai târziu, îl învățară un joc format dintr-o masă cu găuri și plase pe margine și bile cioplite cu măiestrie din lemn și, din câte se părea, bilele trebuia să ricoșeze una din alta pentru a intra în găuri. Se numea Miliard. Juca bine. De fapt, juca perfect. La început nu știu cum să o facă. Dar după ce îi auzi suspinând mirați de câteva ori, se corectă și începu să facă greșeli cu o precizie sârguincioasă; până îl

învățară darts, era foarte bun la ele. Cu cât făcea mai multe greșeli, cu atât îl plăceau oamenii mai mult. Așa că propulsa micile săgeți cu pene cu o măiestrie rece, fără să lase vreuna să cadă mai aproape de jumătate de yard de țintele pe care i le ofereau. Chiar făcu una să ricoșeze din floarea unui cui și dintr-o lampă pentru a ateriza în berea cuiva, ceea ce îl făcu pe unul dintre bătrâni să râdă atât de tare, încât trebui să fie dus afară la aer curat.

Îi spuseseră Bunul Bill.

Nimeni nu îi mai spusese așa.

Ce seară ciudată.

Existase totuși și un moment neplăcut. Auzise o voce mică spunând: „Omul ăsta e un schielete" și se întorsese pentru a vedea o fetiță în cămașă de noapte care se uita la el peste bar, fără groază, dar cu un fel spaimă fascinată.

Proprietarul, pe care deja Bill Door știa că îl chema Lifton, râsese neliniștit și își ceruse iertare.

— Asta e fantezia ei, zise el. Câte zic copiii, ha? Hai, Sal, treci înapoi în pat. Și cere-ți scuze domnului Door.

— E un schielete cu haine pe el, spuse copilul. De ce nu curge băutura pe jos?

El aproape că se panicase. Puterile lui intrinsece începeau să scadă, deci. În mod normal, oamenii nu puteau să-l vadă – ocupa un punct mort în simțurile lor, pe care îl umpleau undeva în capetele lor cu ceva ce preferau să întâlnească. Dar incapacitatea adulților de a-l vedea clar nu era sigură împotriva acestui fel de declarație insistentă, iar el putea simți zăpăceala din jur. Apoi, tocmai la timp, mama ei venise din camera din spate și o luase pe fetiță. Se auziseră comentarii înfundate de felul „... un schielete cu haine pe el..." dispărând pe după cotul scărilor.

Și tot timpul, ceasul străvechi de deasupra șemineului ticăise și iar ticăise, tăind secunde din viața lui. Păruseră atât de multe, nu cu mult timp în urmă...

Auzi un ciocănit slab în ușa hambarului, sub pod. Apoi cum se deschide ușa.

— Ești cuviincios, Bill Door? zise glasul domnișoarei Flitworth în întuneric.

Bill Door analiză propoziția căutându-i sensul în context.

— DA? îndrăzni el.

— Ți-am adus o cană cu lapte fierbinte.

— DA?

— Haide, repede. Altfel se răcește.

Bill Door coborî cu grijă pe scara de lemn. Domnișoara Flitworth ținea o lampă în mână și avea un șal pe umeri.

— Are și scorțișoară. Lui Ralph al meu întotdeauna îi plăcea scorțișoara. Suspină.

Bill Door era atent la tonurile joase și la cele înalte în același fel în care un astronaut este conștient de tiparele climatice de sub el; toate erau vizibile, toate acolo, toate întinse pentru studiu și toate complet desprinse de trăirea reală.

— MULȚUMESC, spuse el.

Domnișoara Flitworth se uită în jur.

— Ți-ai făcut un adevărat cămin aici, spuse ea cu voioșie.

— DA.

Își trase șalul mai bine pe umeri.

— Atunci, mă întorc în casă, zise ea. Poți să îmi aduci cana înapoi dimineață.

Plecă iute prin noapte.

Bill Door luă băutura în podul pentru fân. O puse pe o grindă joasă, se așeză și o privi mult după ce se răci și lumânarea se stinse.

După o vreme, băgă de seamă un șuierat insistent. Scoase clepsidra de aur și o puse chiar în celălalt capăt al podului, sub o grămadă de fân.

Nu mai conta.

Windle Poons se chiora la numerele caselor – o sută de Pini Numărători muriseră doar pentru această stradă – și își dădu seama că era miop din obișnuință. Își îmbunătăți privirea.

Dură ceva vreme să găsească 668 pentru că era, de fapt, la primul etaj deasupra unei croitorii. Intrarea se făcea printr-o alee. La capătul ei era o ușă din lemn. Pe vopseaua ei scorojită, cineva prinsese un anunț pe care scria cu litere optimiste:

Intrați! Intrați! Clubul Un Nou Început.
A fi Mort e doar Începutul!!!

Ușa dădea spre trepte care miroseau a vopsea veche și a muște moarte. Scârțâiau și mai mult decât genunchii lui Windle.

Cineva desenase pe pereți. Limbajul era exotic, dar tonul general era destul de familiar: *Stafiile lumii, Ridicați-vă, Nu ai Nimic de pierdut decât Lanțurile* și *Majoritatea Tăcută vrea Drepturi Mortale* și *Opriți*

vitalismului acum!!!

În capul scării era un palier cu o singură ușă. Odată ca niciodată, cineva atârnase o lampă cu petrol în tavan, dar arăta de parcă nu o mai aprinsese nimeni de o mie de ani. Un păianjen străvechi, trăind probabil din rămășițele petrolului, îl urmări atent din cuibul lui suspendat.

Windle se uită iar la cartonaș, luă o gură mare de aer din obișnuință și ciocăni.

Arhicancelarul intră înapoi în Colegiu cuprins de furie, cu ceilalți ținându-se cu disperare după el.

— Pe cine o să cheme! *Noi* suntem vrăjitorii aici!

— Da, dar de fapt nu știm ce se întâmplă, nu? spuse decanul.

— Așa că o să aflăm! mârâi Ridcully. Nu știu pe cine o să cheme *el,* dar sunt al naibii de sigur pe cine o să chem *eu!*

Se opri brusc. Ceilalți vrăjitori se îngrămădiră în el.

— Oh, nu, făcu șeful de promoție. Te rog, nu asta!

— N-are nimic, zise Ridcully. N-ai de ce să îți faci griji. De fapt, am citit despre el noaptea trecută. Poți să îl faci cu trei bucățele de lemn și...

— Patru cm3 de sânge de șoarece, zise șeful de promoție tânguitor. Nici n-ai nevoie de asta. Poți să folosești două bucățele de lemn și un ou. Trebuie să fie un ou proaspăt, totuși.

— De ce?

— Cred că șoarecele e mai fericit așa.

— Nu, adică oul.

— Oh, cine știe ce simte un ou?

— Oricum, spuse decanul, e periculos. Întotdeauna am avut impresia că el stă în octogramă doar pentru imagine. Nu suport când se uită la tine și pare că numără.

— Da, zise șeful de promoție. Nu trebuie să facem asta. Ne descurcăm cu cele mai multe lucruri. Dragoni, monștri. Șobolani. Mai țineți minte șobolanii de anul trecut? Ziceai că-s peste tot. Seniorul Vetinari nu a vrut să ne asculte, oh, nu. I-a plătit nenorocitului ăluia ușuratic în pantaloni cu roșu și galben o mie de bani de aur ca să scape de ei.

— A mers, totuși, spuse conferențiarul de la Rune Moderne.

— Bineînțeles că a mers, la naiba, zise decanul. A mers și în Quirm și Sto Lat. I-ar fi mers și în Pseudopolis dacă nu l-ar fi recunoscut cineva. Așa-zisul domn Uimitorul Maurice și Rozătoarele lui Educate!

— Nu are rost să încerci să schimbi subiectul, spuse Ridcully. Vom face Ritul lui AshKente. Bine?

— Și îl vom invoca pe Moarte, zise decanul Oh, măiculiță.

— Moarte e în regulă, spuse Ridcully. E un tip profesionist. Are o treabă de făcut. Corect. Joacă cinstit, nici o problemă. El o să știe ce se întâmplă.

— Oh, măiculiță, făcu iar decanul.

Ajunseră la poartă. Doamna Cake păși înainte, blocându-i calea Arhicancelarului.

Ridcully ridică sprâncenele.

Arhicancelarul nu era genul de bărbat care are o plăcere specială din a fi dur și necioplit cu femeile. Sau, spus altfel, era dur și necioplit cu toată lumea, indiferent de sex, ceea ce era egalitate într-un fel. Și dacă următoarea discuție *nu* ar fi avut loc între cineva care asculta ce spuneau oamenii cu câteva secunde înainte să spună și cineva care nu asculta deloc ce spuneau oamenii, toate ar fi putut fi foarte diferite. Sau poate că nu.

Doamna Cake începu cu un răspuns.

— Nu sunt draga ta femeie! se răsti ea.

— Și cine ești tu, dragă femeie? zise Arhicancelarul.

— Păi, nu așa se vorbește cu o persoană respectabilă, spuse doamna Cake.

— Nu trebuie să te simți jignită, zise Ridcully.

— Oh, vai, asta fac? spuse doamna Cake.

— Doamnă, de ce îmi răspunzi înainte să zic ceva?

— Ce?

— Ce vrei să spui?

— Ce vrei să spui *tu?*

— Ce?

Se holbară unul la altul, prinși într-o încleștare conversațională de neînfrânt. Apoi doamna Cake își dădu seama.

— Iar am premoniții premature, zise ea. Își băgă un deget în ureche și îl zgâlțâi cu un pleoscăit. E bine acum. Deci, motivul.

Dar Ridcully se săturase.

— Domnule Trezorier, ești drăguț să-i dai acestei femei un bănuț și să o trimiți în treaba ei?

— Ce? făcu doamna Cake, dintr-odată incredibil de înfuriată.

— Sunt prea multe chestii din astea în vremurile noastre, îi spuse Ridcully decanului în timp ce se îndepărtau agale.

— E vorba de presiunea și de stresul de a trăi într-un oraș mare,

zise șeful de promoție. Am citit undeva. Îi afectează pe oameni într-un mod ciudat.

Păşiră prin portița făcută într-una dintre uşile mari, iar decanul o închise în nasul doamnei Cake.

— S-ar putea să nu vină, spuse șeful de promoție în timp ce traversau curtea interioară. Nu a venit la petrecerea de adio a sărmanului Windle.

— O să vină pentru Rit, zise Ridcully. Nu îi trimite doar o invitație, îi pune și un afurisit de RSVP pe ea!

— Oh, bine. Mie îmi place sherry, făcu Trezorierul.

— Taci, domnule Trezorier.

Era o alee, undeva în mahalaua Umbrelor, care era zona cea mai străbătută de alei dintr-un oraș străbătut de alei.

Ceva mic și lucitor intră rulând pe ea, apoi dispăru în beznă.

După o vreme, se auziră zgomote metalice slabe.

Atmosfera din biroul Arhicancelarului era foarte rece.

În cele din urmă, Trezorierul îngăimă:

— Poate că e ocupat?

— Taci, spuseră vrăjitorii, la unison.

Ceva se întâmpla. Podeaua din interiorul octogramei magice desenate cu cretă se albea de chiciură.

— N-a mai făcut niciodată aşa, zise șeful de promoție.

— Totul e greșit, să știți, spuse decanul. Ar trebui să avem niște lumânări și niște cazane și niște chestii care să bolborosească în creuzete și niște praf strălucitor și ceva fum colorat...

— Ritul nu are nevoie de nimic din chestiile astea, zise Ridcully tăios.

— *El* s-ar putea să nu aibă nevoie de ele, dar eu am, mormăi decanul. Când o faci fără toate podoabele potrivite e ca și cum ți-ai da jos toate hainele când faci baie.

— Eu aşa fac, spuse Ridcully.

— Hm. Bine, fiecare cu ale lui, firește, dar unora dintre noi le place să creadă că păstrează *standardele*.

— Poate e în vacanță? zise Trezorierul.

— Oh, da, rânji decanul. Pe vreo plajă pe undeva? Niște băuturi cu gheață și o pălărie cu Pupă-mă Iute?

— Stați aşa. Stați aşa. Vine cineva, șuieră șeful de promoție.

Contururile slabe ale unei siluete cu glugă apărură deasupra

octogramei. Tremura neîncetat, ca și cum ar fi fost văzută prin aer supraîncins.

— El e, spuse decanul.

— Nu e el, zise conferențiarul de la Rune Moderne. E doar o robă cenu... nu e nimic înăuntru...

Se opri.

Silueta se întoarse, încetișor. Era plină, sugerând un posesor, dar în același timp dădea o senzație de goliciune, ca și cum ar fi fost doar o formă pentru ceva fără formă proprie. Gluga era goală.

Golul îi privi pe vrăjitori câteva secunde, apoi se concentra asupra Arhicancelarului.

Spuse:

Cine ești?

Ridcully își înghiți nodul din gât.

— Hm. Mustrum Ridcully, Arhicancelar.

Gluga dădu din cap. Decanul își băgă un deget în ureche și îl învârti. Roba nu vorbea. Nu se auzea nimic. Doar că, după aceea, aveai o amintire apărută dintr-odată a ceva ce doar nu reușise să fie spus și nu știai cum ajunsese acolo.

Gluga spuse:

Ești o ființă superioară pe această lume?

Ridcully se uită la ceilalți vrăjitori. Decanul se încruntă.

— Păi... știi... da... primul între egali și toate alea... da... îngăimă Ridcully.

I se spuse:

Aducem vești bune.

— Vești bune? Vești bune? Ridcully se zvârcolea sub privirea neprivită. Oh, *bun.* Astea chiar *sunt* vești bune.

I se spuse:

Moarte s-a pensionat.

— Pardon?

I se spuse:

Moarte s-a pensionat.

— Oh? Astea sunt... vești... zise Ridcully șovăielnic. Uh. Cum? Exact... cum?

I se spuse:

Ne cerem iertare pentru scăderea recentă a standardelor.

— Scădere? făcu Arhicancelarul, acum pe deplin buimac. Păi, uh, nu sunt sigur că... adică, firește, tipul tot timpul bocănea, dar în cea mai mare parte a timpului noi abia...

I se spuse:

Totul a fost foarte dezordonat.

— A fost? Chiar a fost. Oh, păi, nu putem să avem dezordine, zise Arhicancelarul.

I se spuse:

Trebuie să fi fost îngrozitor.

— Păi, eu... adică... cred că noi... nu sunt sigur... trebuie să fi fost?

I se spuse:

Dar acum povara este ridicată. Bucurați-vă. Asta este tot. Va urma o scurtă perioadă de tranziție înainte ca un candidat potrivit să se prezinte, iar apoi funcționarea obișnuită va fi reluată. Între timp, ne cerem iertare pentru orice inconveniențe inevitabile provocate de efectele vieții în exces.

Silueta se undui și începu să dispară.

Arhicancelarul dădu disperat din mâini.

— Stai! zise el. Nu poți să pleci așa! Îți ordon să stai! Ce funcționare? Ce înseamnă toate astea? Cine ești?

Gluga se întoarse spre el și spuse:

Noi suntem nimic.

— Asta nu ajută! Cum te cheamă?

Noi suntem uitare.

Silueta pieri.

Vrăjitorii amuțiră. Chiciura din octogramă începea să se sublimeze la loc în aer.

— Oh-oh, făcu Trezorierul.

— Scurtă perioadă de tranziție? Asta e acum? spuse decanul.

Podeau se zgâlțâi.

— Oh-oh, făcu iar Trezorierul.

— Asta nu explică de ce totul prinde viață, zise șeful de promoție.

— Stați așa... stați așa, spuse Ridcully. Dacă oamenii ajung la capătul vieții lor și își părăsesc trupurile și tot restul, dar Moarte nu îi ia...

— Atunci înseamnă că fac coadă aici, zise decanul.

— Și nu au unde să se ducă.

— *Nu* doar oamenii, spuse șeful de promoție. Toate trebuie să pățească așa. Tot ce moare.

— Umplând lumea cu forță vitală, zise Ridcully.

Vrăjitorii vorbeau monoton, mințile tuturor alergând înaintea conversației către oroarea îndepărtată a concluziei.

— Stau fără nimic de făcut, spuse conferențiarul de la Rune

Moderne.

— Fantome.

— Activitate paranormală.

— Măiculiță!

— Totuși, stați un pic, zise Trezorierul care reușise să prindă evenimentele din urmă. De ce ar trebui să ne facem griji? Nu avem de ce să ne temem de morți, nu? Până la urmă, sunt doar oameni care sunt morți. Sunt oameni obișnuiți. Oameni ca noi.

Vrăjitorii se gândiră la asta. Se uitară unii la alții. Începură să urle, într-un glas.

Nimeni nu își mai aduse aminte de partea despre candidații potriviți.

Credința este una dintre cele mai puternice forțe organice din multivers. S-ar putea să nu fie în stare chiar să mute munții din loc. Dar poate crea pe cineva care e în stare.

Oamenii înțeleg exact pe dos. Ei cred că funcționează invers. Cred că secvența este mai întâi obiectul, apoi credința. De fapt, merge în celălalt sens.

Credința mustește pe firmament ca bucăți mari de lut care se rotesc pe o roată de olar. Așa au fost creați zeii, bunăoară. În mod clar trebuie să fi fost creați de credincioșii lor, deoarece un scurt curriculum vitae al vieților celor mai mulți dintre zei sugerează că originile lor n-ar putea fi divine. De obicei, fac exact lucrurile pe care le-ar face oamenii, dacă ar putea, mai ales când vine vorba de nimfe, ploi de aur și lovirea dușmanilor.

Credința creează alte lucruri.

L-a creat pe Moarte. Nu moartea, care este un simplu termen tehnic pentru o stare provocată de absența prelungită a vieții, ci pe Moarte, individualitatea. El a evoluat, de fapt, împreună cu viața. De îndată ce o ființă vie a fost chiar și nițel conștientă de conceptul de a deveni brusc o ființă nevie, a existat Moarte. A fost Moarte cu mult înainte ca oamenii să se gândească la el; ei doar au adăugat forma și toată chestia cu roba și coasa unei personalități care era deja bătrână de milioane de ani.

Iar acum, se dusese. Dar credința nu se oprește. Credința continuă să creadă. Și, de vreme ce punctul central al credinței se pierduse, noi puncte apăreau. Deocamdată mici, nu foarte puternice. Morțile personale ale fiecărei specii, care nu mai erau unite, ci specifice.

În pârâu, cu solzi negri, înota Moartea Efemeridelor. În păduri,

invizibil, doar o creatură a sunetului, plutea toc-toc-toc-ul Morții Copacilor.

Peste deșert, o carapace neagră și goală se mișca hotărâtă, la o jumătate de inchi de pământ... Moartea Țestoaselor.

Moartea Umanității nu fusese încă terminată. Oamenii pot crede niște lucruri foarte complexe.

E ca diferența dintre haine de gata și la comandă.

Sunetele metalice încetară să mai vină din alee.

Apoi se lăsă tăcerea. Acel fel de tăcere deosebit de îngrijorată a ceva ce nu mai face zgomot.

Și, în cele din urmă, se auzi un zdrăngănit foarte slab, dispărând în depărtare.

— Nu sta în ușă, amice. Nu bloca intrarea. Vino.

Windle Poons clipi în semiîntuneric.

Când ochii i se obișnuiră, își dădu seama că era un semicerc de scaune într-o cameră altfel cam goală și prăfuită. Toate erau ocupate.

În centru – cum s-ar zice, în focarul semicercului – era o măsuță la care stătuse cineva. Acesta se îndrepta acum spre el, cu mâna întinsă și un zâmbet larg pe față.

— Nu-mi spune, lasă-mă să ghicesc, zise acesta. Ești zombi, nu?

— Hm.

Windle Poons nu mai văzuse niciodată până atunci pe cineva cu o piele așa de palidă, atâta câtă avea. Sau purtând haine care arătau ca și cum ar fi fost spălate în lame de ras și miroseau de parcă cineva nu doar ar fi murit în ele, dar *încă* era în ele. Sau purtând o insignă cu Bucuros să Fiu Cenușiu.

— Nu știu, spuse el. Cred că da. Doar că m-au îngropat, vezi tu, și am găsit cartonașul ăsta... Îl ridică, asemenea unui scut.

— Firește că l-ai găsit. *Firește* că da, zise silueta.

„O să vrea să dăm mâna", se gândi Windle. „Dacă o fac, știu că o să ajung să am mai multe degete decât la început. Oh, mamă. Așa o să ajung și eu?"

— Și sunt mort, spuse el jalnic.

— Și sătul să fii împins de colo-colo, zise cel cu piele verzuie.

Windle îi scutură mâna cu foarte mare grijă.

— Ei, nu chiar săt...

— Sabot îmi zice. Reg Sabot.

— Poons. Windle Poons, spuse Windle. Ăăă...

— Da, întotdeauna e la fel, zise Reg Sabot cu amărăciune. După ce mori, oamenii nu mai vor să știe de tine, nu? Se poartă de parcă ai avea vreo boală îngrozitoare. Moartea se poate întâmpla oricui, așa-i?

— Tuturor, aș fi crezut eu, spuse Windle. Ăăă, eu...

— Da, știu cum e. Zi-i cuiva că ești mort, și se uită la tine ca la o stafie, continuă domnul Sabot.

Windle își dădu seama că a vorbi cu domnul Sabot semăna foarte mult cu a vorbi cu Arhicancelarul. Nu conta ce spuneai, pentru că nu asculta. Doar că în cazul lui Mustrum Ridcully, era din cauză că nu se obosea, pe când Reg Sabot furniza de fapt partea ta de conversație undeva în capul lui.

— Da, așa e, zise Windle, cedând.

— De fapt, tocmai terminam, spuse domnul Sabot. Să te prezint. Toată lumea, el e... Ezită.

— Poons. Windle Poons.

— Fratele Windle, zise domnul Sabot. Urați-i un călduros bun-venit de Nou Început!

Se auzi un cor rușinat de „saluturi". Un tânăr mare și cam păros de la capătul rândului prinse privirea lui Windle și își roti ochii galbeni într-un gest teatral de compasiune.

— El este fratele Arthur Winkings...

— *Conte Notfaroutoe,* spuse tăios un glas de femeie.

— Și sora Doreen... adică, firește, contesa Notfaroutoe...

— Încântată, desigur, zise vocea feminină când mica și bondoaca femeie de lângă mica și bondoaca formă a contelui întinse o mână încărcată de inele. Contele însuși îi oferi lui Windle un rânjet îngrijorat. Părea să poarte un frac croit pentru un bărbat cu câteva numere mai mare.

— Și fratele Schleppel...

Scaunul era gol. Dar o voce din bezna de sub el spuse: „'Seara".

— Și fratele Lupine.

Tânărul bărbat păros și musculos cu urechi ascuțite și canini lungi îi strânse mâna lui Windle din toată inima.

— Și sora Drull. Și fratele Gorper. Și fratele Ixiolit.

Windle scutură mai multe variațiuni pe tema mână.

Fratele Ixiolit îi înmână o bucățică de hârtie galbenă. Pe ea era scris un singur cuvânt: „OoooEeeeOoooEeeeOoooEEEee".

— Îmi pare rău că nu sunt mai mulți aici în seara asta, zise domnul Sabot. Fac tot ce îmi stă în puteri, dar mă tem că unii oameni chiar nu sunt pregătiți să facă efortul.

— Ăăă... oameni morți? spuse Windle încă uitându-se la bilețel.

— Apatie îi zic eu, rosti cu amărăciune domnul Sabot. Cum poate să progreseze mișcarea dacă oamenii stau cu mâinile în sân tot timpul?

Lupine începu să facă semne înnebunite de „nu-l stârni" în spatele capului domnului Sabot, dar Windle nu reuși să se oprească la timp.

— Ce mișcare? zise el.

— Drepturi Mortale, spuse domnul Sabot iute. Să îți dau unul dintre manifestele mele.

— Dar, desigur, ăăă, oamenii morți nu au drepturi? făcu Windle.

Cu coada ochiului, îl văzu pe Lupine punându-și mâinile peste față.

— Aici ai dreptate ceva mortal, zise Lupine fără să își miște un mușchi de pe față. Domnul Sabot se uită urât la el.

— Apatie, repetă el. Întotdeauna e la fel. Faci tot ce poți pentru oameni, și ei te ignoră. Știi că oamenii pot să zică orice vor despre tine *și* să îți ia proprietățile, doar pentru că ești mort? Și...

— Credeam că cei mai mulți oameni când mor, doar... știi... mor, spus*e W*indle.

— E doar lene, zise domnul Sabot. Nu vor să facă un efort.

Windle nu văzuse niciodată pe cineva arătând atât de descurajat. Reg Sabot părea să se fi făcut mai mic cu câțiva inchi.

— De când ești nemort, Vindle? spuse Doreen cu voioșie delicată.

— De foarte puțin timp, zise Windle ușurat de schimbarea tonului. Trebuie să spun că se dovedește a fi altfel decât mă așteptam.

— Te obișnuiești, rosti posomorât Arthur Winkings, alias contele Notfaroutoe. Așa stă treaba cu a fi nemort. E la fel de ușor ca a cădea de pe o stâncă. Toți suntem nemorți aici.

Lupine își drese glasul.

— În afară de Lupine, spuse Arthur.

— Sunt mai mult ceea ce s-ar numi nemort onorific, zise Lupine.

— El fiind un vârcolac, explică Arthur.

— M-am gândit că e vârcolac de îndată ce l-am văzut, spuse Windle dând din cap.

— La fiecare lună plină, zise Lupine. Regulat.

— Începi să urli și îți crește păr, spuse Windle.

Cu toții scuturară din cap.

— Hm, nu, zise Lupine. Mai degrabă *încetez* să urlu și îmi cade temporar o parte din păr. E al naibii de jenant.

— Dar credeam că de lună plină vârcolacul obișnuit...

— Problema lui Lupine, spuse Doreen, este că o abohhrrdează din cealaltă parte, fez du.

— Practic, sunt lup, zise Lupine. Ridicol, zău. La fiecare lună plină mă transform într-un om-lup. Restul timpului, sunt doar... lup.

— Mamă! făcu Windle. Trebuie să fie o problemă îngrozitoare.

— Pantalonii sunt partea cea mai urâtă, spuse Lupine.

— Ăăă... da?

— Oh, da. Vezi tu, e în regulă pentru vârcolacii umani. Ei doar își țin hainele pe ei. Adică, s-ar putea să se rupă nițel, dar cel puțin le au la îndemână, nu? Pe când eu, dacă văd luna plină, în clipa următoare merg și vorbesc și sunt în mare belea în baza faptului că sufăr o gravă deficiență în privința pantalonilor. Așa că trebuie să țin o pereche ascunsă pe undeva. Domnul Sabot...

— ... spune-mi Reg...

— ... mă lasă să țin o pereche unde lucrează el.

— Eu muncesc la morga de pe Strada Ulmilor, zise domnul Sabot. Nu mi-e rușine. Merită să salvezi un frate sau o soră.

— Scuze? făcu Windle. Să salvezi?

— Eu sunt cel care prinde cartonașul pe spatele capacului, spuse domnul Sabot. Nu se știe niciodată. Merită să încerci.

— Funcționează des? zise Windle.

Se uită prin încăpere. Tonul lui trebuie să fi sugerat că era o cameră destul de mare și care avea doar opt oameni în ea; nouă dacă socoteai și vocea de sub scaun, care probabil aparținea unei persoane.

Doreen și Arthur schimbară priviri între ei.

— A funcționatăn pentru Artor, spuse Doreen.

— Mă iertați, zise Windle. Nu pot să nu mă întreb... voi doi sunteți... hm... vampiri, din întâmplare?

— Așa-i, spuse Arthur. Mare păcat.

— Ha! Nu ar trebuirăn să forbești asdfel, zise Doreen de sus. Ar trebui să fii mântru de nobila ta descendență.

— Mântru? făcu Arthur.

— Ai fost mușcat de vreun liliac? spuse Windle iute, temându-se să nu fie cauza vreunei certe în familie.

— Nu, zise Arthur, de un avocat. Am primit o scrisoare, mă înțelegi? Cu o bulă elegantă de ceară și toate cele. Bla-bla, bla-bla... stră-stră-unchi... bla-bla, bla-bla... singura rudă în viață... bla-bla-bla, bla-bla... Permiteți să fim primii care să ne exprimăm din inimă... bla-bla. Acum eram Arthur Winkings, un om în plină ascensiune în domeniul vânzării cu ridicata de fructe și legume, apoi mă trezesc că

sunt Arthur, conte de Notfaroutoe, proprietar a cincizeci de acri de stâncă de pe care ar cădea și o capră, al unui castel pe care până și gândacii l-au părăsit și al unei invitații din partea burgermeisterului să dau o fugă prin sat într-o zi, să discutăm taxele neplătite pe ultimii trei sute de ani.

— Urăsc avocații, spuse glasul de sub scaun. Avea un ton spart, trist. Windle încercă să își mute picioarele niţel mai aproape de propriul scaun.

— Era un castelăn destul de bun, zise Doreen.

— Ba era o grămadă nenorocită de pietre obosite, spuse Arthur.

— Avea privelişti frumoase.

— Da, prin fiecare zid, zise Arthur, coborând o barieră pe această cale de discuţie. Ar fi trebuit să îmi dau seama chiar înainte să mergem să ne uităm la el. Aşa că am întors căruţa, da? M-am gândit, ei, sunt patru zile pierdute, chiar în mijlocul sezonului aglomerat. Nu mă mai gândesc la asta. Apoi, mă trezesc în întuneric, într-o cutie. În cele din urmă găsesc chibriturile, aprind unul și la șase degete de nasul meu e un cartonaș. Pe el scria...

— „Nu Trebuie să te Laşi Doborât", spuse domnul Sabot cu mândrie. Ăsta a fost una dintre primele.

— N-a vost fina mea, zise Doreen bățoasă. Ai zdat ţeapănăn drei dzile.

— L-a speriat pe preot, asta pot să-ţi spun, rosti Arthur.

— Ha! Preoţii! făcu domnul Sabot. Toţi sunt la fel. Întotdeauna îţi spun că o să trăieşti iar după moarte, dar încearcă să faci asta și să vezi ce fețe au!

— Nici preoţii nu-mi plac, zise glasul de sub scaun. Windle se întrebă dacă îl auzeau și ceilalţi.

— Nu o să uit expresia de pe fața reverendului Welegare când fugea, spuse Arthur posomorât. Mergeam la templul ăla de treizeci de ani. Eram respectat în comunitate. Acum, numai dacă mă *gândesc* să calc într-un lăcaș religios, mă doare tot piciorul.

— Dar, dar nu era nevoie să zică ce a zis când ai împins capacul, rosti Doreen. Și mai e și preot. N-ar trebui să știe astfel de cuvinte.

— Îmi plăcea la templul ăla, spuse Arthur melancolic. Aveam ceva de făcut miercurea.

Windle Poons își dădu seama că Doreen căpătase ca prin farmec capacitatea de a pronunța V-urile corect.

— Și dumneavoastră sunteți vampir, doamnă Win... vă rog să mă iertați... *contesă* Notfaroutoe? întrebă el politicos.

Contesa surâse.

— Mein cinsten, ja, zise ea.

— Prin căsătorie, spuse Arthur.

— Se poate? Credeam că trebuie să fii mușcat, spuse Windle.

Vocea de sub scaun chicoti obraznic.

— Nu văd de ce ar trebui să mă apuc să îmi muşc nevasta după treizeci de ani de căsnicie şi cu asta, basta, zise contele.

— Orice fomei ar trebui să împărtășească pasiunile soțului ei, spuse Doreen. Acest păstrează căsnicia interesandă.

— Cine vrea o căsnicie interesantă? N-am zis niciodată că vreau o căsnicie interesantă. Aici greșesc oamenii din ziua de azi, se așteaptă ca lucruri cum ar fi căsătoria să fie interesante. Și nu e o pasiune, oricum, gemu Arthur. Chestia asta cu vampireala nu e deloc așa cum e lăudată, să știi. Nu poți să ieși pe lumina zilei, nu poți să mănânci usturoi, nu poți să te bărbierești ca lumea...

— De ce nu poți să te... începu Windle.

— Nu poți să folosești *oglinda,* zise Arthur. Am crezut că partea cu transformarea în liliac ar putea fi interesantă, dar bufnițele de pe aici sunt *criminale.* Cât despre... știi tu... cu sângele... păi... Glasul îi pieri.

— Artor nu a vosd niciodatăn bun la făcut cunoștințăn cu oameni, spuse Doreen.

— Și partea cea mai rea este că trebuie să port hainele de seară tot timpul, zise Arthur. Îi aruncă o privire piezișă lui Doreen. Sunt sigur că nu e cu adevărat obligatoriu.

— Estăn foarte importantăn să păstrezi zdandardele, spuse Doreen.

Pe lângă accentul de vampir care ba apărea, ba dispărea, Doreen se hotărâse să se asorteze la costumul de seară al lui Arthur cu ceea ce ea considera potrivit pentru o femeie vampir: o rochie neagră cu corset, păr negru lung tăiat în V pe frunte și un machiaj foarte palid. Natura o crease mică și durdulie, cu păr creț și ten sănătos. Existau semne clare de conflict.

— Ar fi trebuit să rămân în coșciugul ăla, zise Arthur.

— Oh, nu, spuse domnul Sabot. Asta înseamnă să alegi calea simplă. Mișcarea are nevoie de oameni ca tine, Arthur. Trebuie să dăm un exemplu. Nu uita motto-ul nostru.

— Care motto este acela, Reg? zise Lupine plictisit. Avem atât de multe.

— „Nemort, da – neom, nu!“, spuse Reg.

— Vezi tu, el are intenții bune, zise Lupine după ce întâlnirea se

încheiase.

El și Windle mergeau prin răsăritul cenușiu. Soții Notfaroutoe plecaseră mai devreme, înainte ca lumina zilei să pună și mai multe probleme pe umerii lui Arthur, iar domnul Sabot se dusese, zicea el, să ia cuvântul la o întrunire.

— Se duce la cimitirul din spatele Templului Zeilor Mărunți și strigă, explică Lupine. El îi spune trezirea conștiinței, dar nu cred că urmărește ceva prea clar.

— Cine era sub scaun? zise Windle.

— Era Schleppel, spuse Lupine. Credem că e un baubau.

— Un baubau nemort?

— Nu vrea să spună.

— Nu l-ați văzut niciodată? Credeam că un baubau se ascunde sub lucruri și, hm, după lucruri și sare într-un fel la oameni.

— Cu ascunsul, se descurcă. Nu cred că îi place să sară de acolo, zise Lupine.

Windle se gândi la asta. Un baubau agorafob părea să întregească tabloul.

— Ca să vezi, spuse el nedeslușit.

— Nu mergem la club decât ca să îl facem fericit pe Reg, zise Lupine. Doreen spune că i-am frânge inima dacă n-am mai veni. Știi ce e cel mai rău?

— Continuă, rosti Windle.

— Uneori vine cu o chitară și ne pune să cântăm cântece ca *Străzile din Ankh-Morpork* și *We Shall Overcome*[15]. E îngrozitor.

— Nu știe să cânte, ha?

— Să cânte? Lasă cântatul. Ai văzut vreodată un zombi încercând să cânte la chitară? Cel mai jenant e să îl ajutăm să își găsească degetele după aceea. Lupine oftă. Apropo, sora Drull este moroi. Dacă îți oferă vreunul dintre pateurile ei cu carne, nu accepta.

Windle își aduse aminte de o bătrânică timidă, confuză, îmbrăcată într-o rochie cenușie fără formă.

— Oh, mamă, zise el. Adică le face din carne de om?

— Ce? Ah. Nu. Doar că nu prea știe să gătească.

— Oh.

— Iar fratele Ixiolit este probabil singura banshee din *lume* cu defect de vorbire, așa că în loc să stea pe acoperișuri și să țipe când oamenii sunt în pragul morții, le scrie un bilețel și îl strecoară pe sub ușă...

Windle își aminti o față lungă și tristă.

— Mi-a dat și mie unul.

— Încercăm să-l încurajăm, spuse Lupine. E foarte sfios.

Brațul lui țâșni și îl izbi pe Windle de un perete.

— Liniște!

— Ce?

Lupine ciuli urechile. Nările îi fremătau.

Făcându-i semn lui Windle să rămână unde era, vârcolacul pe dos se furișă în tăcere pe alee până când ajunse la locul unde se întâlnea cu alta și mai mică, și mai urâtă. Se opri o clipă, iar apoi băgă o mână păroasă după colț.

Se auzi un scâncet. Mâna lui Lupine reveni ținând un om care se zbătea. Mușchi uriași și păroși se mișcară sub cămașa sfâșiată a lui Lupine când bărbatul fu ridicat la înălțimea colților.

— Așteptai să ne ataci, nu-i așa? zise Lupine.

— Cine, eu...?

— Te-am mirosit, spuse Lupine plat.

— Eu nu...

Lupine oftă.

— Lupii nu fac așa ceva, să știi, zise el.

Omul se bălăngăni.

— Hei, se știe asta, făcu bărbatul.

— E doar luptă față în față, colț la colț, gheară la gheară, spuse Lupine. Nu întâlnești lupi care se furișează în spatele pietrelor gata să tâlhărească un bursuc aflat în trecere.

— Plec?

— Ți-ar plăcea să îți sfâșii beregata?

Bărbatul se uită fix în ochii galbeni. Își estimă șansele împotriva unui om de doi metri și ceva înălțime cu așa dinți.

— Am de ales? zise el.

— Prietenul meu, aici de față, spuse Lupine arătându-l pe Windle, e zombi...

— Păi, nu știu dacă sunt chiar *zombi,* cred că trebuie să mănânci un fel de pește și o rădăcină ca să fii zom...

— ... și știi ce fac zombii oamenilor, nu?

Bărbatul încercă să dea din cap, deși pumnul lui Lupine se afla chiar sub bărbia lui.

— Dghaa, reuși el.

— Deci, o să se uite bine la tine și dacă te mai vede vreodată...

— Stai așa, zic, murmură Windle.

— ... o să vină după tine. Nu, Windle?

— Ha? Oh, da. Așa-i. Ca o săgeată, făcu Windle nefericit. Acum fugi, bravo băiatu'. Bine?

— Bghhiine, zise eventualul tâlhar. Se gândea: Ghghce ochi! Cgha sfgredelul!

Lupine îi dădu drumul. Omul aterizâ pe pavaj, îi aruncă o ultimă privire îngrozită lui Windle și o luă la goană.

— Hm, ce *fac* zombii oamenilor? spuse Windle. Cred că ar fi bine să știu.

— Îi sfâșie în două ca pe o coală hârtie seacă, zise Lupine.

— Oh? Bun, spuse Windle.

Merseră în tăcere. Windle se gândea: „De ce eu? Sute de oameni mor în fiecare zi în acest oraș. Pun rămășag că ei nu au belele astea. Doar închid ochii și se trezesc fiind născuți ca altcineva sau într-un fel de rai ori, cred, poate un fel de iad. Sau merg și petrec cu zeii în sala lor, ceea ce nu a părut niciodată o idee minunată – zeii sunt în regulă în felul lor, dar nu soiul de persoane cu care un om decent ar vrea să stea la masă. Buddhiștii Yen cred că doar devii foarte bogat. Unele religii klatchiene spun că te duci într-o grădină minunată plină de femei tinere, ceea ce *mie* nu mi se pare foarte religios..."

Windle se trezi întrebându-se cum candidai pentru cetățenia klatchiană după moarte.

Și, în acel moment, pietrele pavajului îi veniră în întâmpinare.

De obicei, acesta este un mod poetic de a spune că cineva a căzut pleașcă pe jos. În acest caz, pietrele de pavaj chiar i-au venit în întâmpinare. Au țâșnit în sus, s-au învârtit o clipă în tăcere în aer deasupra aleii, iar apoi au căzut ca piatra.

Windle se holbă la ele. La fel și Lupine.

— Nu vezi prea des așa ceva, spuse vârcolacul pe dos după o vreme. Nu cred că am mai văzut pietre zburând.

— Sau căzând ca piatra, zise Windle.

Împinse una cu botul cizmei. Părea total fericită de rolul pe care i-l alesese gravitația.

— Tu ești vrăjitor...

— *Am fost* vrăjitor, spuse Windle.

— Ai fost vrăjitor. Ce a provocat asta?

— Cred că a fost, probabil, un fenomen inexplicabil, zise Windle. Sunt o grămadă peste tot, dintr-un motiv sau altul. Aș vrea să știu de ce.

Împunse iar piatra. Aceasta nu arătă nici o pornire să se miște.

— Ar trebui să plec, spuse Lupine.

— Cum e să fii vârcolac pe dos? zise Windle.

Lupine ridică din umeri.

— Singur, spuse el.

— Hmm?

— Nu îți găsești locul, vezi tu. Când sunt lup, îmi aduc aminte cum e să fii om și viceversa. Ca... adică... uneori... uneori, da, când sunt în formă de lup, fug pe dealuri... iarna, știi, când e lună nouă pe cer și o pojghiță pe zăpadă, iar dealurile par nesfârșite... și ceilalți lupi, bine, ei simt cum e, firește, *dar* nu știu ca mine. Să *simți* și să știi în același timp. Nimeni nu știe cum e. Nimeni din întreaga lume nu ar putea ști cum e. Asta e partea proastă. Să știi că nimeni...

Windle își dădu seama că se legăna pe marginea unei gropi a suferinței. Niciodată nu știuse ce să spună în astfel de momente.

Lupine se însenină.

— Că veni vorba... cum e să fii zombi?

— E în regulă. Nu e prea rău.

Lupine dădu din cap.

— Ne mai vedem, zise el și plecă.

Străzile se umpleau, pe măsură ce populația din Ankh-Morpork își începea schimbarea neoficială de tură între oamenii de noapte și oamenii de zi. Cu toții îl evitau pe Windle. Oamenii nu dau peste un zombi dacă au de ales.

Ajunse la porțile Universității, care erau acum deschise, și se duse în dormitorul lui.

Ar fi avut nevoie de bani, dacă trebuia să se mute. Economisise destul de mulți în decursul anilor. Oare lăsase un testament? Fusese destul de aiurit în ultimii zece ani și ceva. S-ar putea să fi făcut unul. Fusese destul de zăpăcit, încât să își lase toți banii lui înșuși? Spera că da. Practic, nu se cunoșteau cazuri în care cineva să își conteste propriul testament...

Ridică scândura podelei de la capul patului și scoase o pungă cu monede. Își aminti că economisise pentru bătrânețe.

Acolo era și jurnalul lui. Era un jurnal pe cinci ani, își aduse el aminte, așa că într-un sens tehnic, Windle irosise cam – făcu un calcul rapid – da, cam trei cincimi din banii lui.

Sau mai mult, dacă stăteai să te gândești. Până la urmă, nu erau multe lucruri pe pagini. Ani întregi, Windle nu făcuse nimic care să merite să fie scris sau, cel puțin, nimic pe care să îl țină minte până seara. Erau doar faze ale lunii, date de festivaluri religioase și, în unele locuri, o bombonică lipită de câte o pagină.

Mai era ceva sub podea. Pipăi în spațiul prăfuit și găsi două sfere netede. Le scoase și se zgâi la ele, zăpăcit. Le scutură și se uită la micii fulgi de nea. Citi scrisul, observând că nu era atât scris, cât o desenare a scrisului. Se întinse și culese al treilea obiect; era o rotiță din metal îndoită. Doar o mică rotiță din metal. Și, alături de ea, o sferă spartă.

Windle le privi fix.

Firește, în ultimii lui treizeci și ceva de ani fusese cam non-composmentis și poate că își purtase lenjeria scoasă de sub haine și salivase nițel, dar... colecționase suvenire? Și rotițe?

În spatele lui se auzi o tuse.

Windle scăpă obiectele înapoi în gaură și se uită în jur. Camera era goală, dar în spatele ușii deschise părea să fie o umbră.

— Alo? făcu el.

Un glas profund, tunător, dar timid rosti:

— 'S doar eu, domnu' Poons.

Fruntea lui Windle se încreți în efortul aducerii-aminte.

— Schleppel? zise ei.

— Așa-i.

— Baubau?

— Așa-i?

— În spatele ușii *mele?*

— Așa-i.

— De ce?

— E o ușă prietenoasă.

Windle merse la ușă și o închise cu blândețe. Nu era nimic în spatele ei, decât tencuială veche, deși i se păru că simți o pală de aer.

— Sunt sub pat, acum, domnu' Poons, zise vocea lui Schleppel de sub, da, de sub pat. Nu vă deranjează, nu?

— Păi, nu, cred că nu. Dar nu ar trebui să fii prin vreun dulap, pe undeva? Acolo se ascundea baubau când eram eu băiat.

— E greu de găsit un dulap bun, domnu' Poons.

Windle suspină.

— Bine. Subpatul e al tău. Simte-te ca acasă sau cum vrei.

— Aș prefera să mă ascund iar după ușă, domnu' Poons, dacă nu vă supărați.

— Oh, bine.

— Puteți să închideți ochii o clipă?

Supus, Windle închise ochii.

Simți iar o mișcare a aerului.

— Acum puteți să vă uitați, domnu' Poons.

Windle deschise ochii.

— Mamă, zise glasul lui Schleppel, aveți aici chiar și un cârlig de haine și toate cele.

Windle privi cum bilele din alamă de la capul patului se deșurbau singure.

O trepidație scutură podeaua.

— Ce se petrece, Schleppel? zise el.

— Se adună forța vitală, domnu' Poons.

— Adică știi?

— Oh, da. Hei, uau, aici în spate sunt o încuietoare și o clanță și un șild din alamă și de *toate*...

— Ce vrei să spui cu se adună forța vitală?

— ... și balamalele, chiar sunt bune ridicătoarele astea, niciodată n-am avut o ușă cu...

— Schleppel!

— Doar forță vitală, domnu' Poons. Știți. E un fel de forță pe care o găsești în lucrurile vii? Credeam că voi, vrăjitorii, știți totul despre chestiile astea.

Windle Poons deschise gura să spună ceva de genul „Firește că știm", înainte de a continua cu diplomație să afle despre ce naiba vorbea baubaul, dar apoi își aduse aminte că acum nu mai trebuia să se poarte așa. Așa ar fi făcut dacă era viu, dar în ciuda a ce susținea Reg Sabot, era destul de greu să fii mândru când erai mort. Un pic bățos, poate, dar nu mândru.

— N-am auzit de așa ceva, zise el. Pentru ce se adună?

— Nu știu, foarte nepotrivit pentru anotimpul ăsta. Acum ar fi trebuit să moară peste tot, spuse Schleppel.

Podeaua se zgâlțâi iar. Apoi scândura desprinsă care ascunsese mica comoară a lui Windle scârțâi și începu să înmugurească.

— Cum adică, pentru anotimpul ăsta? zise el.

— Ai parte de multă din asta primăvara, spuse glasul de după ușă. Împinge narcisele din pământ și chestii din astea.

— N-am auzit de așa ceva, zise Windle fascinat.

— Credeam că voi, vrăjitorii, știți totul despre toate.

Windle se uită la pălăria lui de vrăjitor. Înmormântarea și săpatul pe sub pământ nu fuseseră blânde cu ea, dar după mai mult de un secol de purtat, nici nu fusese vârful *haute couture*.

— Întotdeauna ai ceva de învățat, spuse el.

Era un alt răsărit. Cyril cocoșul se sui pe scândurica lui.

Cuvintele scrise cu cretă străluceau în lumina slabă.

Se concentră.

Inspiră adânc.

— Gucuricu!

Acum, că problema memoriei era rezolvată, mai trebuia să își facă griji doar pentru dislexie.

Sus, pe câmpurile înalte, vântul era puternic și soarele aproape și puternic. Bill Door păși înainte și înapoi prin iarba doborâtă de pe coasta dealului, ca o suveică peste o țesătură verde.

Se întreba dacă mai simțise vântul și lumina soarelui până atunci. Da, le simțise, trebuie să o fi făcut. Dar niciodată nu le *trăise* așa; felul în care vântul te împingea, felul în care soarele te încingea. Felul în care puteai simți Timpul trecând.

Purtându-te cu el.

Se auzi un ciocănit în ușa hambarului.

— DA?

— Vino jos, Bill Door.

El coborî în întuneric și deschise precaut ușa.

Domnișoara Flitworth proteja o lumânare cu o mână.

— Um, zise ea.

— MĂ SCUZAȚI?

— Poți să vii în casă, dacă vrei. În seara asta. Nu pe timpul nopții, firește. Adică, nu îmi place să te știu că stai singur cuc aici seara, când eu am un foc și tot ce trebuie.

Bill Door nu știa să citească expresiile fețelor. Era o abilitate de care nu avusese niciodată nevoie. Se uită fix la zâmbetul înghețat, îngrijorat și rugător al domnișoarei Flitworth ca un babuin care caută sens în Piatra Rosetta.

— MULȚUMESC, spuse el.

Ea plecă grăbită.

Când el ajunse în casă, ea nu era în bucătărie. Se luă după un foșnet și un frecat și intră într-un coridor îngust și printr-o ușă joasă. Domnișoara Flitworth stătea în patru labe în cămăruță, aprinzând agitată focul.

Ridică privirea, tulburată, când el ciocăni politicos în ușa deschisă.

— Nici nu merită să aprinzi un chibrit pentru o singură persoană, mormăi ea, pe post de scuză rușinată. Ia loc. O să fac niște ceai.

Bill Door se plie într-unul dintre scaunele înguste de lângă foc și se uită prin cameră.

Era o încăpere neobișnuită. Oricare ar fi fost funcțiile ei, a fi locuită nu se număra printre ele. În vreme ce bucătăria era un fel de spațiu exterior cu acoperiș și centrul activităților de la fermă, această cameră nu semăna decât cu un mausoleu.

Contrar credinței generale. Bill Door nu era prea familiarizat cu decorul funebru. De obicei, morțile nu au loc *în* morminte, cu excepția cazurilor rare și nefericite. În aer liber, pe fundul râurilor, pe la jumătatea rechinilor, în oricâte dormitoare, da – în morminte, nu.

Treaba lui era era să separe bobul de grâu al sufletului de neghina corpului muritor, iar aceasta se încheia, de regulă, cu mult înaintea oricărui ritual asociat cu, în esență, o formă reverențioasă de aruncare a gunoiului.

Dar această încăpere arăta ca mormintele acelor regi care voiau să ia totul cu ei.

Bill Door ședea cu palmele pe genunchi și se uita în jur.

Mai întâi, erau bibelourile. Mai multe ceainice decât ai fi crezut posibil. Câini din porțelan cu ochi ficși. Platouri ciudate. Diferite statuete și farfurii pictate cu mici mesaje vesele pe ele – „Un Cadou din Quirm“, „Viață lungă și Fericire” – acopereau fiecare suprafață plată într-o stare de democrație totală, astfel încât un vechi sfeșnic din argint, destul de valoros, stătea lângă un câine din porțelan în culori tari, cu un os în gură și o expresie de idioțenie criminală.

Tablourile acopereau pereții. Cele mai multe erau pictate în tonuri de noroi și înfățișau vite deprimate stând pe un teren mlăștinos în ceață.

De fapt, bibelourile aproape ascundeau mobila, dar asta nu era o pierdere. În afară de două scaune care gemeau sub greutatea huselor brodate adunate, restul mobilierului părea a nu avea nici o utilitate în afară de a susține bibelourile. Peste tot erau măsuțe. Podeaua era acoperită cu straturi de preșuri din cârpe. Cuiva îi plăcuse foarte mult să facă preșuri din cârpe. Și, peste toate și peste tot, pătrunzând în orice, era mirosul.

Mirosea a după-amiezi lungi, plictisitoare.

Pe un bufet îmbrăcat în pânză, erau două mici cufere din lemn cu unul mai mare între ele. „Acestea trebuie să fie faimoasele cutii pline de comori”, se gândi el.

Băgă de seamă ticăitul.

Pe perete era un ceas. Cineva avusese odată ceea ce trebuie să fi

crezut că era ideea glumeață de a face un ceas în formă de bufniță. Când pendulul se legăna, ochii se mișcau într-o parte și în alta în ceea ce persoanele flămânde de distracție își închipuiau probabil că era un mod umoristic. După o vreme, proprii ochi începeau să oscileze, din solidaritate.

Domnișoara Flitworth dădu buzna cu o tavă încărcată. Avu loc o agitație neclară în timp ce ea îndeplini ceremonia alchimică de a face ceai, a unge fursecurile cu unt, a aranja biscuiții, a atârna cleștele de zahăr de castron...

Se așeză. Apoi, de parcă ar fi fost în stare de repaus de douăzeci de minute, gânguri cu răsuflarea ușor tăiată:

— Ei... nu-i drăguț?

— DA, DOMNIȘOARĂ FLITWORTH.

— Nu am avut des ocazia să deschid salonul în ultima vreme.

— NU.

— Nu de când l-am pierdut pe tăticu'.

Pentru o clipă, Bill Door se întrebă dacă îl pierduse pe răposatul domn Flitworth în salon. Poate că o cotise greșit printre bibelouri. Apoi își aminti de felurile ciudate în care oamenii exprimau diferite lucruri.

— AH.

— Obișnuia să stea chiar în scaunul acela, citind almanahul.

Bill Door căută în memorie.

— UN BĂRBAT ÎNALT, se încumetă el. CU MUSTAȚĂ? ÎI LIPSEA BURICUL DEGETULUI MIC DE LA MÂNA STÂNGĂ?

Domnișoara Flitworth se holbă la el peste marginea ceștii.

— L-ai cunoscut? zise ea.

— CRED CĂ L-AM ÎNTÂLNIT O DATĂ.

— Nu a pomenit niciodată de tine, spuse domnișoara Flitworth cu șiretenie.

— NU CRED CĂ AR FI POMENIT DE MINE, zise Bill Door încetișor.

— Nu-i nimic, spuse domnișoara Flitworth. Știu cum stă treaba. Și tăticu' mai făcea un pic de contrabandă. Ei, asta nu e o fermă mare. Nu ai putea trăi de pe urma ei. Întotdeauna spunea că un om trebuie să facă tot ce poate. Bănuiesc că erai în domeniul lui de activitate. Te-am urmărit. Asta a fost treaba ta, bun.

Bill Door se gândi profund.

— TRANSPORTURI GENERALE, zise el.

— Da, cam așa sună. Ai familie, Bill?

— O FIICĂ.

— Ce drăguț.

— DIN PĂCATE, AM PIERDUT LEGĂTURA CU EA.

— Păcat, spuse domnișoara Flitworth și o făcu pe un ton sincer. Ne simțeam tare bine aici pe vremuri. Asta era când tânărul meu era în viață, firește.

— AVEȚI UN FIU? zise Bill, care pierdea șirul.

Ea îi aruncă o privire tăioasă.

— Te invit să te gândești bine la cuvântul „domnișoară", spuse ea. Noi luăm lucrurile astea în serios pe aici.

— ÎMI CER IERTARE.

— Nu, Rufus îl chema. Era contrabandist, ca tăticu'. Nu la fel de bun, totuși. Trebuie să recunosc. Era mai artist, așa. Știi, obișnuia să îmi dea tot felul de lucruri de prin părți străine. Bijuterii și altele ca astea. Și obișnuiam să mergem la dans. Avea gambe bune, mi-aduc aminte. Îmi place să văd picioare bune la un bărbat.

Se uită fix la foc o vreme.

— Vezi tu... într-o zi nu s-a mai întors. Chiar înainte să ne căsătorim. Tăticu' zicea că nu ar fi trebuit să încerce să traverseze munții atât de aproape de venirea iernii, dar eu știu că voia să o facă pentru a putea să-mi aducă un cadou cum se cuvine. Și voia să facă niște bani și să îl impresioneze pe tăticu', pentru că tăticu' era împotriva...

Luă vătraiul și împunse focul mai feroce decât ar fi meritat acesta.

— *Oricum,* unii oameni au spus că a fugit la Farferee sau Ankh-Morpork sau în altă parte, dar eu știu că nu ar fi făcut așa ceva.

Privirea pătrunzătoare pe care i-o aruncă lui Bill Door îl ţintui pe acesta de scaun.

— Tu ce crezi, Bill Door? zise ea tăios.

El se simţi destul de mândru pentru că observase întrebarea din interiorul întrebării.

— DOMNIŞOARĂ FLITWORTH, MUNŢII POT FI FOARTE ÎNŞELĂTORI IARNA.

Ea păru uşurată.

— Asta am zis şi eu întotdeauna, spuse ea. Şi ştii ceva, Bill Door? Ştii ce m-am gândit?

— NU, DOMNIŞOARĂ FLITWORTH.

— Era cu o zi înainte să ne căsătorim, cum am zis. Şi atunci unul dintre poneii lui de povară a venit singur înapoi şi apoi oamenii s-au dus şi au găsit avalanşa... şi ştii ce m-am gândit? M-am gândit, e ridicol. E stup*id*. Îng*r*ozitor, nu? Oh, m-am gândit la alte lucruri după aceea, firește, dar primul lucru a fost că lumea nu ar trebui să se poarte de parcă ar exista un fel de carte. Nu e un lucru îngrozitor la care să te gândeşti?

— EU NU AM AVUT ÎNCREDERE NICIODATĂ ÎN TEATRU, DOMNIŞOARĂ FLITWORTH.

Ea nu asculta cu adevărat.

— Şi m-am gândit, ce se aşteaptă viaţa să fac acum este să zac în rochia de mireasă ani întregi şi să o iau complet razna. Asta *vrea* să fac eu. Ha! Oh, da. Aşa că mi-am pus rochia în sacul de cârpe, ba am şi invitat pe toată lumea la micul dejun de nuntă, pentru că e un păcat să laşi mâncarea bună să se strice.

Atacă iar focul, apoi îi aruncă o altă privire de un megawatt.

— Cred că întotdeauna este important să vezi ce e cu adevărat real şi ce nu, aşa-i?

— DOMNIŞOARĂ FLITWORTH?

— Da?

— VĂ DERANJEAZĂ DACĂ OPRESC CEASUL?

Ea se uită la bufniţa cu ochi şovăielnici.

— Ce? Oh. De ce?

— MĂ TEM CĂ MĂ CALCĂ PE NERVI.

— Nu face mult zgomot, nu?

Bill Door ar fi vrut să spună că fiecare ticăit era ca loviturile unor bâte de fier în stâlpi din bronz.

— E DOAR CAM SUPĂRĂTOR, DOMNIŞOARĂ FLITWORTH.

— Bine, oprește-l dacă vrei. Bineînțeles. Îl întorc doar ca să am companie.

Bill Door se ridică recunoscător, păși ușurel prin pădurea de bibelouri și apucă pendulul în formă de con de pin. Bufnița din lemn se uită la el și ticăitul se opri, cel puțin pe tărâmul sunetelor obișnuite. El era conștient că, în altă parte, bătăile Timpului continuau, totuși. Cum puteau oamenii să suporte? Lăsau Timpul să le intre în case, de parcă le-ar fi fost un *prieten*.

Se așeză iar.

Domnișoara Flitworth începuse să croșeteze, cu ferocitate.

Focul foșni în vatră.

Bill Door se lăsă pe spate în scaun și se uită fix în tavan.

— Calul tău se simte bine?

— PARDON?

— Calul tău. Pare să se simtă bine pe pajiște, rosti domnișoara Flitworth.

— OH. DA.

— Aleargă de parcă n-ar mai fi văzut iarbă în viața lui.

— ÎI PLACE IARBA.

— Și ție îți plac animalele. Îmi dau seama.

Bill Door dădu aprobator din cap. Proviziile lui de discuții mărunte, niciodată foarte consistente, secaseră.

Stătu în tăcere următoarele două ore, strângând cu mâinile mânerele scaunului, până când domnișoara Flitworth anunță că urma să se ducă la culcare. Atunci el se întoarse în hambar și dormi.

Bill Door nu se așteptase să vină. Dar iat-o, o siluetă cenușie plutind în bezna hambarului.

Cumva pusese mâna pe clepsidra din aur.

Îi spuse:

Bill Door, s-a făcut o greșeală.

Sticla se sparse. Secunde aurii sclipiră în aer, pentru o clipă, apoi se așezară.

Îi spuse:

Întoarce-te. Ai treabă de făcut. *S-a făcut o greșeală.*

Silueta dispăru.

Bill Door dădu aprobator din cap. Firește că se făcuse o greșeală. Oricine putea să își dea seama că se făcuse o greșeală. Știuse tot timpul că se făcuse o greșeală.

Aruncă salopeta într-un colț și luă roba de întuneric absolut.

Ei, fusese o experiență. Și, trebuia să recunoască, una pe care nu voia să o retrăiască. Se simțea de parcă fusese îndepărtată o greutate uriașă.

Chiar așa era să fii viu? Senzația de beznă care te târăște înainte?

Cum puteau să trăiască cu așa ceva? Și totuși, o făceau, ba chiar păreau să găsească plăcere în asta, când, cu siguranță, singura reacție logică ar fi fost să dispere. Uimitor. Să simți că erai o ființă vie minusculă, prinsă între două stânci de întuneric. Cum puteau suporta să fie vii?

Evident, era ceva pentru care trebuia să te naști.

Moarte își înșeuă calul și porni călare peste câmpuri. Grâul se unduia departe sub el, ca marea. Domnișoara Flitworth avea să fie nevoită să găsească pe altcineva să o ajute să strângă recolta.

Era ciudat. Avea un sentiment. Regret? Asta era? Dar era sentimentul lui Bill Door, iar Bill Door era... mort. Nu trăise niciodată. Era iar vechiul lui eu, în siguranță unde nu existau sentimente și regrete.

Niciodată regrete.

Iar acum era în biroul lui și asta era ciudat, pentru că nu își putea aminti cum ajunsese acolo. Acum era în șa, apoi era în birou, cu clepsidrele, catastifele și instrumentele lui.

Și era mai mare decât își amintea. Pereții se ascundeau în marginea câmpului vizual.

Aici era mâna lui Bill Door. Firește că i s-ar fi părut mare lui Bill Door și probabil că mai rămăsese nițel din acesta. Ce trebuia să facă era să fie ocupat. Să se arunce în muncă.

Deja erau niște clepsidre pe masă. Nu își aducea aminte să le fi pus acolo, dar nu conta, important era să își continue treaba...

O ridică pe cea mai apropiată și citi numele.

— Curigucu!

Domnișoara Flitworth se ridică în capul oaselor în pat. La granița viselor auzise un alt zgomot, care trebuie să fi trezit cocoșul.

Bâjbâi cu un chibrit până când aprinse o lumânare, apoi pipăi sub pat până când degetele găsiră mânerul unui cuțit care fusese mult folosit de către răposatul domn Flitworth în timpul călătoriilor lui de afaceri peste munți.

Coborî iute scara scârțâitoare și ieși în răcoarea răsăritului.

Șovăi la ușa hambarului, apoi o deschise cât să intre înăuntru.

— Domnule Door?

Se auzi un foşnet în fân, apoi o tăcere atentă.

— DOMNIŞOARĂ FLITWORTH?

— Ai strigat? Sunt sigură că am auzit pe cineva strigându-mi numele.

Se auzi un alt foşnet şi capul lui Bill Door apăru peste marginea podului de fân.

— DOMNIŞOARĂ FLITWORTH?!

— Da. Pe cine aşteptai? Ai păţit ceva?

— HM. NU. NU, NU CRED.

— Sigur nu ai păţit nimic? L-ai trezit pe Cyril.

— NU. NU. A FOST DOAR UN... AM CREZUT CĂ... DA.

Ea stinse lumânarea. Era deja destul din lumina dinaintea zorilor pentru a putea vedea.

— Păi, dacă eşti sigur... acum dacă tot m-am trezit, aş putea pune terciul pe foc.

Bill Door rămase pe spate în fân până când simţi că putea avea încredere că îl ţineau picioarele, apoi coborî şi merse şovăielnic prin curte către casă.

Nu spuse nimic în timp ce ea îi turnă terci cu polonicul în castronul din faţa lui şi îl înecă în smântână. În cele din urmă, nu se mai putu abţine. Nu ştia cum să pună întrebările, dar chiar avea nevoie de răspunsuri.

— DOMNIŞOARĂ FLITWORTH?

— Da?

— CE ESTE... NOAPTEA... CÂND VEZI LUCRURI, DAR NU SUNT ADEVĂRATE?

Ea rămase pe loc, cu oala de terci într-o mână şi polonicul în cealaltă.

— Adică visele? zise ea.

— ASTA ÎNSEAMNĂ SĂ VISEZI?

— Nu visezi? Credeam că toată lumea visează.

— DESPRE LUCRURI CARE SE VOR ÎNTÂMPLA?

— Alea-s premoniţii, da. Nu am crezut niciodată în ele. Doar nu vrei să-mi spui că nu ştii ce sunt visele?

— NU. NU. FIREŞTE CĂ NU.

— Ce te frământă, Bill?

— BRUSC ŞTIU CĂ O SĂ MURIM.

Ea îl privi gânditoare.

— Păi, toată lumea moare, zise ea. Şi despre asta ai visat, nu? Toţi se simt aşa uneori. Eu nu mi-aş face griji în locul tău. Cel mai bine

este să îți faci de lucru și să fii vesel, asta spun eu.

— DAR NE VOM SFÂRȘI!

— Oh, nu știu despre asta, zise domnișoara Flitworth. Totul ține de ce viață ai dus, cred.

— SCUZE?

— Ești un om religios?

— ADICĂ CE ȚI E ÎNTÂMPLĂ DUPĂ CE MORI ESTE CE *CREZI* CĂ ȚI SE VA ÎNTÂMPLA?

— Ar fi frumos să fie așa, nu? zise ea cu voioșie.

— DAR, VEDEȚI, EU ȘTIU CE *CRED.* EU CRED... NIMIC.

— *Chiar* suntem posomorâți în dimineața asta, nu? spuse domnișoara Flitworth. Cel mai bun lucru pe care poți să îl faci acum este să îți termini terciul. Îți face bine. Se zice că întărește oasele.

Bill Door se uită la castron.

— SE POATE SĂ ÎMI MAI DAȚI?

Bill Door își petrecu dimineața tăind lemne. Era plăcut de monoton.

Să obosești. Asta era important. Sigur mai dormise înainte de noaptea trecută, dar trebuie să fi fost atât de obosit, încât nu visase. Și era hotărât să nu mai viseze iar. Toporul se ridica și cădea pe bușteni precum ceasul.

Nu! Nu precum ceasul.

Domnișoara Flitworth avea câteva oale pe plită când el intră.

— MIROASE BINE, comentă Bill Door.

Se întinse spre un capac tremurător de oală. Domnișoara Flitworth se roti pe călcâie.

— Nu-l atinge! Nu vrei din chestia aia! E pentru șobolani.

— ȘOBOLANII NU SE HRĂNESC SINGURI?

— Ba bine că nu. De aceea o să le dăm ceva în plus înainte de seceriș. Câteva cocoloașe din asta pe la găuri și... gata cu șobolanii.

Lui Bill Door îi luă ceva să pună lucrurile cap la cap, dar când acest lucru se întâmplă, fu ca împerecherea a doi megaliți.

— ASTA ESTE OTRAVĂ?

— Esență de spiclă amestecată cu terci de ovăz. Nu dă greș niciodată.

— ȘI MOR?

— Pe loc. Cad lemn cu picioarele în aer. Avem pâine și brânză, adăugă ea. Nu gătesc de două ori într-o zi și diseară avem carne de pui. Apropo de pui, de fapt... vino...

Luă un satâr din raft și ieși în curte. Cyril cocoșul o privi bănuitor din vârful grămezii de bălegar. Haremul lui de găini grase și cam bătrâioare, care scormoniseră până atunci în praf, alergă spre domnișoara Flitworth cu acea fugă a găinilor de oriunde, de parcă ar fi avut elasticul rupt de la chiloți. Ea se aplecă iute și prinse una.

Găina privi la Bill Door cu ochi proști, lucitori.

— Știi să jumulești o găină? întrebă domnișoara Flitworth.

Bill se uită și la ea, și la găină.

— DAR LE HRĂNIM, zise el deznădăjduit.

— Așa e. Și apoi ele ne hrănesc pe noi. Asta nu mai face ouă de luni întregi. Așa merg lucrurile în lumea găinilor. Domnul Flitworth obișnuia să le sucească gâtul, dar eu nu am reușit niciodată; satârul face mizerie și zburătăcesc nițel după aceea, dar tot moarte sunt și ele știu asta.

Bill Door se gândi la ce variante avea. Găina își ațintise un ochi sticlos asupra lui. Găinile sunt mult mai proaste decât oamenii și nu au filtrele mentale sofisticate care îi împiedică pe aceștia din urmă să vadă ce există cu adevărat. Știa unde era și cine se uita la ea.

El privi în viața ei mică și simplă și văzu ultimele câteva secunde scurgându-se.

Nu omorâse niciodată. Luase viață, însă doar când era terminată. Exista o diferență între hoție și furt prin a lua ce găsești.

— NU SATÂRUL, spuse el dezgustat. DAȚI-MI GĂINA.

Se întoarse o clipă cu spatele, apoi înmână domnișoarei Flitworth corpul inert.

— Bravo, zise ea și se întoarse în bucătărie.

Bill Door simți asupra lui privirea acuzatoare a lui Cyril.

Deschise pumnul. Un punctișor de lumină pluti din palma lui.

Suflă spre el, ușurel, și acesta dispăru.

După prânz, puseră otravă pentru șobolani. Se simți ca un criminal.

O grămadă de șoareci muriră.

În tunelurile de sub hambar – în cel mai adânc, săpat cu mult timp în urmă de rozătoare ancestrale demult uitate – ceva apăru în beznă.

Se părea că îi era greu să se hotărască ce formă urma să aibă.

Începu ca o bucată de brânză extrem de dubioasă. Asta nu păru să meargă.

Apoi încercă ceva ce semăna foarte mult cu un mic terrier flămând. Și acesta fu respins.

Pentru o clipă, fu o capcană cu fălci din oțel. În mod clar, asta era nepotrivit.

Se uită în jur în căutare de noi idei și, spre surprinderea ei, una sosi ușor, ca și cum n-ar fi parcurs nici o distanță. Nu atât o formă, cât amintirea unei forme.

O încercă și descoperi că, deși era total greșită pentru această muncă, într-un fel profund satisfăcător era singura formă pe care o putea avea.

Trecu la treabă.

În acea seară, bărbații trăgeau cu arcul pe pajiște. Bill Door își asigurase cu grijă o reputație locală de cel mai prost arcaș din întreaga istorie a tirului cu arcul; nimănui nu-i trecuse prin cap că oricine trage săgeți în pălăriile spectatorilor din spatele lui trebuie, în mod logic, să aibă mai multă măiestrie decât cea necesară pentru a le trimite într-o țintă destul de mare la doar cincizeci de pași depărtare.

Era uimitor cât de mulți prieteni puteai să-ți faci dacă erai prost la diferite lucruri, numai să fii destul de prost cât să fii amuzant.

Așa că i se permise să stea pe o bancă în fața hanului, cu bătrânii.

Alături, scântei se revărsau pe hornul fierăriei satului și se învârteau în lumina apusului. Din spatele ușilor închise se auzeau lovituri feroce de ciocan. Bill Door se întrebă de ce fierăria era întotdeauna închisă. Cei mai mulți fierari lucrau cu ușile deschise, astfel încât atelierul lor devenea o sală de adunare neoficială a satului. Acesta era zelos în munca lui...

— Salut, schielete.

El se roti.

Fetița cea mică a casei îl privea cu cea mai pătrunzătoare privire din câte văzuse el vreodată.

— Ești un schielete, nu? zise ea. Îmi dau seama, după oase.

— TE ÎNȘELI, FETIȚO.

— Ba ești. Oamenii se fac schieleți când mor. Nu ar trebui să meargă după aceea.

— HA. HA. HA. I-AUZI LA ASTA MICĂ.

— De ce umbli, ha?

Bill Door se uită la bătrâni. Păreau absorbiți de sport.

— SĂ-ȚI SPUN CEVA, zise el disperat, DACĂ PLECI, ÎȚI DAU JUMĂTATE DE BĂNUȚ.

— Am o mască de schielete pentru când mergem la colindat de Noaptea Prăjiturii de Suflet, spuse ea. E din hârtie. Ți se dau dulciuri.

Bill Door făcu greșeala pe care milioane de oameni o încercaseră cu cei mici în situații ușor asemănătoare. Recurse la logică.

— UITE, zise el, DACĂ ERAM ÎNTR-ADEVĂR UN SCHELET, MICUȚO, SUNT SIGUR CĂ ACEȘTI DOMNI BĂTRÂNI DE AICI AR FI AVUT CEVA DE SPUS.

Ea se uită la bătrânii din celălalt capăt al băncii.

— Oricum, sunt aproape schieleți, spuse ea. N-aș crede că mai vor să vadă unul.

El cedă.

— TREBUIE SĂ RECUNOSC CĂ AICI AI DREPTATE.

— De ce nu te faci bucățele?

— NU ȘTIU. NU MI S-A ÎNTÂMPLAT NICIODATĂ.

— Am văzut schieleți de păsări și de altele și cu toate se fac bucățele.

— POATE PENTRU CĂ ELE SUNT CEVA CE A FOST, IAR EU ĂSTA SUNT.

— Apoteca unde fac medicamente în Chambly are un schielete agățat de un cârlig cu o grămadă de sârme ca să țină oasele la un loc, zise fetița, cu aerul cuiva care împărtășește informații dobândite după o cercetare sârguincioasă.

— EU NU AM SÂRME.

— E vreo diferență între schieleții vii și cei morți?

— DA.

— Adică acolo e un schielete mort, nu?

— DA.

— Care a fost în cineva?

— DA.

— Ău. Bleah.

Copilul se uită o vreme absent la peisaj, apoi spuse:

— Am ciorapi noi.

— DA?

— Poți să te uiți, dacă vrei.

Un picior jegos se întinse spre inspecție.

— VAI. VAI. CA SĂ VEZI. CIORĂPEI NOI.

— Mămica mi i-a croșetat din oaie.

— CUM SĂ NU!

Orizontul fu iar cercetat.

— Știi, zise ea, știi... e vineri.

— DA.

— Am găsit o lingură.

Bill Door se trezi că aştepta nerăbdător. Nu era obişnuit cu oamenii a căror durată a atenţiei dura mai puţin de trei secunde.

— Lucrezi la domnişoara Flitworth?

— DA.

— Tăticu' meu zice că ţi-ai pus bine sacii-n căruţă.

Bill Door nu se putea gândi la un răspuns pentru asta, deoarece nu ştia ce însemna. Era una dintre acele multe afirmaţii seci pe care le făceau oamenii şi care erau doar un înveliş pentru ceva mai subtil, care adesea era transmis doar prin tonul vocii sau printr-o privire, dar copilul nu o făcea pe nici una dintre ele.

— Tăticu' zice că ea are cutii pline de comori.

— DA?

— Eu am doi bănuţi.

— MAMĂ.

— Sal!

Amândoi ridicară privirile când doamna Lifton apăru în pragul uşii.

— E ora de culcare. Nu-l mai deranja pe domnul Door.

— OH, VĂ ASIGUR CĂ NU...

— Acum spune noapte bună.

— Cum se culcă schieleţii? Nu pot închide ochii pentru că... Le auzi vocile înfundate, în han.

— Nu ai voie să-i spui aşa domnului Door doar pentru că... e... foarte... e foarte slab...

Glasul doamnei Lifton avea cunoscutele tonuri îngrijorate ale cuiva căruia nu-i vine să-şi creadă ochilor.

— Poate că a fost foarte bolnav.

— Aş zice că a fost cât se poate de bolnav.

Bill Door merse gânditor înapoi acasă.

În bucătăria fermei era o lumină, dar el merse drept în hambar, urcă pe scară în pod şi se întinse.

Putea opri visele, dar nu putea să scape de amintiri.

Se uită în gol în beznă.

După o vreme, deveni conştient de un zdupăit de picioare. Se întoarse.

Un şuvoi de fantome palide în formă de şobolan săreau pe grinda de deasupra capului lui, dispărând în timp ce fugeau, aşa că în curând nu mai rămase nimic decât sunetul fugii. Erau urmate de o... formă.

Avea cam şase inchi înălţime. Purta o robă neagră. Ţinea o coasă mică într-o labă scheletică. Un nas alb ca osul cu mustăţi cenuşii

fragile ieșea din gluga largă.

Bill Door întinse mâna și o ridică. Aceasta nu se împotrivi, ci stătu în palma lui și îl privi ca între profesioniști.

— ȘI TU EȘTI... zise Bill Door.

Moartea Șobolanilor dădu din cap.

— CHIȚ.

— ÎMI AMINTESC, spuse Bill Door, CÂND ERAI O PARTE DIN MINE.

Moartea Șobolanilor chițăi iar.

Bill Door căută în buzunarele salopetei. Pusese o parte din masa de prânz acolo. Ah, da.

— BĂNUIESC, zise el, CĂ AI PUTEA OMORÎ O BUCATĂ DE BRÂNZĂ?

Moartea Șobolanilor o luă grațios.

Bill Ușă își aminti că vizitase un bătrân odată – doar o dată – care își petrecuse aproape toată viața închis într-o celulă dintr-un turn pentru o infracțiune oarecare și care îmblânzise păsărelele să îi țină companie în timpul detenției lui pe viață. Se găinățau în așternutul lui și îi mâncau mâncarea, dar le suporta și zâmbea când le vedea venind și plecând în zbor prin fereastra înaltă cu gratii. Moarte se întrebase atunci de ce ar fi vrut cineva așa ceva.

— NU TE MAI REȚIN, spuse el. BĂNUIESC CĂ AI MULTE DE FĂCUT, ȘOBOLANI DE VĂZUT. ȘTIU CUM ESTE.

Și acum înțelese...

Puse silueta înapoi pe grindă și se întinse în fân.

— FĂ-MI O VIZITĂ CÂND MAI TRECI PE AICI.

Bill Door se uită iar fix în beznă.

Somn. Îl simțea dând târcoale. Somn, cu o grămadă de vise.

Stătu întins pe întuneric și se împotrivi.

Strigătele domnișoarei Flitworth îl făcură să sară în picioare și, spre ușurarea lui de moment, continuară.

Ușa hambarului se dădu de perete.

— Bill! Coboară iute!

Își puse picioarele pe scară.

— CE SE PETRECE, DOMNIȘOARĂ FLITWORTH?

— A luat foc ceva!

Fugiră prin curte și ieșiră pe drum. Cerul de deasupra satului era roșu.

— Haide!

— DAR NU E FOCUL NOSTRU.

— O să fie al tuturor! Se întinde ca nebunul pe acoperișurile de paie!

Ajunseră în scuza de piață a orașului. Hanul era deja bine cuprins de flăcări, acoperișul de paie arzând spre cer într-un milion de scântei împletite.

— Uite cum stă toată lumea degeaba, mârâi domnișoara Flitworth. Colo-i pompa, găleți sunt peste tot, de ce nu *gândesc* oamenii?

Ceva mai încolo avu loc o învălmășeală când doi dintre clienții lui încercară să îl oprească pe Lifton să fugă în clădire. El țipa la ei.

— Fata a rămas înăuntru, zise domnișoara Flitworth. Asta a spus?

— DA.

Flăcările acopereau toate ferestrele de la etaj.

— Trebuie să existe o cale, rosti domnișoara Flitworth. Poate găsim o scară...

— NU AR TREBUI.

— Ce? Trebuie să încercăm. Nu se poate să lăsăm oameni înăuntru!

— NU ÎNȚELEGEȚI, spuse Bill Door. A TE JUCA CU SOARTA UNUI INDIVID AR PUTEA DISTRUGE ÎNTREAGA LUME.

Domnișoara Flitworth îl privi de parcă ar fi fost nebun.

— Ce-i prostia asta?

— VREAU SĂ SPUN CĂ FIECĂRUIA ÎI VINE VREMEA SĂ MOARĂ.

Ea se uită în gol. Apoi își retrase mâna și îi dădu o palmă răsunătoare peste față.

El era mai dur decât se așteptase ea. Scânci și își suflă peste încheieturile degetelor.

— Pleci de la ferma mea în noaptea *asta*, domnule Bill Door, mârâi ea. Ai înțeles? Apoi se întoarse pe călcâie și fugi la pompă.

Unii dintre bărbați aduseseră cârlige lungi cu care să tragă paiele în flăcări de pe acoperiș. Domnișoara Flitworth organiză o echipă care să urce o scară la una dintre ferestrele dormitorului, dar, până când un om se lăsă convins să se suie pe ea la adăpostul aburind al unei pături ude, vârful scării deja mocnea.

Bill Door privi flăcările.

Vârî mâna în buzunar și scoase clepsidra din aur. Lumina focului strălucea roșiatic pe sticlă. O băgă la loc.

O bucată de acoperiș se prăbuși.

— CHIȚ.

Bill Door se uită în jos. O mică siluetă trecu printre picioarele lui și păși țanțoșă prin intrarea cuprinsă de pălălaie.

Cineva țipa ceva despre butoaie de coniac.

Bill Door băgă iar mâna în buzunar și scoase clepsidra. Șuieratul ei acoperea urletul flăcărilor. Viitorul se scurgea în trecut, dar el își dădu seama de faptul că lucrul prin care se scurgea tot timpul era *acum*.

O puse la loc cu grijă.

Moarte știa că a te juca cu soarta unui individ putea distruge întreaga lume. Știa asta. Această idee era inclusă în el.

Pentru Bill Door, își dădu el seama, era o mare porcărie.

— OH, LA NAIBA, zise el.

Și păși în foc.

— Hm. Eu sunt, Bibliotecarule, spuse Windle încercând să strige prin gaura cheii. Windle Poons.

Încercă să mai ciocănească.

— De ce nu răspunde?

— Nu știu, zise o voce din spatele lui.

— Schleppel?

— Da, domnu' Poons.

— De ce ești în spatele meu?

— Trebuie să fiu în spatele a ceva, domnu' Poons. Asta înseamnă să fii baubau.

— Bibliotecarule? spuse Windle, ciocănind iar.

— Uuuh.

— De ce nu îmi dai drumul înăuntru?

— Uuuh.

— Dar trebuie să caut ceva.

— Uuuh uuuh!

— Păi, da. Sunt. Ce legătură are?

— Uuuh!

— E... nu e drept!

— Ce zice, domnu' Poons?

— Nu mă lasă să intru pentru că sunt mort!

— Tipic. Despre asta vorbește tot timpul Reg Sabot, să știi.

— Nu mai există nimeni care să știe despre forța vitală?

— Mai e doamna Cake, cred. Dar e cam ciudată.

— Cine e doamna Cake? Abia apoi înțelese Windle ceea ce Schleppel tocmai zisese. Oricum, tu ești un baubau.

— N-ați auzit de doamna Cake?

— Nu.

— Nu cred că e interesată de magie... Oricum, domnu' Sabot spune că n-ar trebui să vorbim cu ea. Exploatează morții, așa zice.

— Cum?

— E mediu. Mă rog, mai mult mic.

— Zău? În regulă, să îi facem o vizită. Și... Schleppel?

— Da?

— E înfricoșător să te simt că stai în spatele meu tot timpul.

— Devin foarte agitat dacă nu sunt după ceva, domnu' Poons.

— Poți să te ascunzi după altceva?

— Ce propuneți, domnu' Poons?

Windle se gândi la asta.

— Da, s-ar putea să meargă, spuse el încetișor, dacă găsesc o șurubelniță.

Modo grădinarul stătea în genunchi și punea îngrășământ la dalii, când auzi un târșâit și un bocănit ritmice în spatele lui, precum cele făcute de cineva care încearcă să miște un obiect greu.

Întoarse capul.

— 'Seara, domnu' Poons. Tot mort, văd.

— 'Seara, Modo. Ai făcut locul ăsta să arate tare drăguț.

— Cineva mișcă o ușă în spatele dumneavoastră, domnu' Poons.

— Da, știu.

Ușa se strecură cu grijă pe potecă. Când trecu pe lângă Modo, se roti pieziș, ca și cum cel care o ducea ar fi încercat să rămână cât mai mult în spatele ei.

— E un fel de ușă de siguranță, zise Windle.

Se opri. Ceva era greșit. Nu era chiar sigur ce, dar dintr-odată în jur era o grămadă de greșeală, ca a auzi o notă nelalocul ei într-o orchestră. Inspectă priveliștea din fața lui.

— Ce-i aia în care pui buruienile? spuse el.

Modo aruncă o privire la chestia de lângă el.

— Bun, nu? făcu el. L-am găsit lângă grămezile de compost. Mi se stricase roaba, am ridicat privirea și...

— N-am mai văzut așa ceva, zise Windle. Cine ar vrea să facă un coș mare din sârmă? Și roțile nu par destul de mari.

— Dar se împinge bine de mâner, spuse Modo. Mă întreb de ce ar vrea cineva să îl arunce. De ce ar vrea cineva să arunce așa ceva, domnu' Poons?

Windle se holbă la cărucior. Nu putea scăpa de senzația că acesta

îl privea.

Se auzi spunând:

— Poate că a ajuns aici de unul singur.

— Așa e, domnu' Poons! Căuta un pic de liniște, cred! spuse Modo. Sunteți tare!

— Da, făcu Windle nefericit. Cam așa arată.

Ieși în oraș, conștient de târșâitul și bocănitul ușii din spatele lui.

Dacă cineva mi-ar fi spus cu o lună în urmă, se gândi el, că la câteva zile după ce am murit o să merg pe stradă urmat de un baubau rușinos care se ascunde după o ușă... ei, aș fi râs.

Nu, n-aș fi râs. Aș fi spus „ha?" și „ce?" și „vorbește mai tare!" și oricum nu aș fi înțeles.

Lângă el, cineva lătră.

Un câine îl privea. Era un câine foarte mare. De fapt, singurul motiv pentru care putea fi numit câine și nu lup era că toată lumea știe că nu întâlnești lupi în oraș.

Îi făcu cu ochiul. Windle se gândi: „N-a fost lună plină noaptea trecută".

— Lupine? se încumetă el.

Câinele dădu din cap.

— Poți să vorbești?

Câinele scutură din cap.

— Și ce faci acum?

Lupine ridică din umeri.

— Vrei să vii cu mine?

Urmă altă ridicare din umeri care aproape că enunță gândul: „De ce nu? Ce altceva am de făcut?"

„Dacă cineva mi-ar fi spus cu o lună în urmă, se gândi Windle, că la câteva zile după ce am murit o să merg pe stradă urmat de un baubau rușinos care se ascunde după o ușă și însoțit de un fel de versiune în negativ a unui vârcolac... ei, probabil că aș f*i râs*. După ce ar fi repetat de câteva ori, firește. Cu voce tare."

Moartea Șobolanilor îi adună pe ultimii săi clienți, mulți dintre care fuseseră în acoperișul din paie, și îi conduse prin flăcări spre orice loc era cel în care se duceau șobolanii buni.

Fu surprins să treacă pe lângă o siluetă arzând care își croia drum prin grămada incandescentă de grinzi prăbușite și scânduri fărâmicioase. Când urcă scările cuprinse de pălălaie, scoase ceva din rămășițele dezintegrate ale îmbrăcămintii și îl ținu cu grijă între dinți.

Moartea Șobolanilor nu aștepta să vadă ce se întâmplă după aceea. Deși era, în unele privințe, la fel de străveche ca primul protoșobolan, avea de asemenea vârsta de mai puțin de o zi și încă își căuta drumul ca Moarte și se poate să fi știut că pocnetul profund care făcea clădirea să se zguduie era sunetul coniacului care începea să fiarbă în butoaie.

Chestia cu fiertul coniacului este că nu fierbe prea mult.

Bila de foc aruncă bucățele de han la o jumătate de milă depărtare. Flăcări albe răbufniră prin găurile unde fuseseră ușile și ferestrele. Pereții explodară. Căpriori arzând vâjâiră prin aer. Unii se înfipseră în acoperișurile din apropiere, stârnind și mai multe incendii.

Nu mai rămăsese decât o strălucire care te făcea să lăcrimezi.

Iar apoi mici zone de umbră, în strălucire.

Se mișcară, fugiră unele spre altele și alcătuiră forma unei siluete înalte care înainta cu pași mari, ducând ceva în fața ei.

Trecu prin mulțimea pârlită și merse anevoie pe drumul rece și întunecat spre fermă. Oamenii își reveniră și o urmară, mișcându-se prin lumina apusului precum coada unei comete negre.

Bill Door urcă scările spre dormitorul domnișoarei Flitworth și puse copila pe pat.

— SPUNEA CĂ E UN FARMACIST UNDEVA ÎN APROPIERE.

Domnișoara Flitworth își croi drum prin mulțimea din capul scărilor.

— E unul în Chambly, zise ea. Dar e o vrăjitoare înspre Lancre.

— FĂRĂ VRĂJITOARE. FĂRĂ MAGIE. TRIMITEȚI DUPĂ EL. ȘI TOȚI CEILALȚI, PLECAȚI.

Nu era o propunere. Nu era nici măcar o comandă. Era doar o afirmație irefutabilă.

Domnișoara Flitworth flutură din brațele slabe către oameni.

— Haide, s-a terminat totul! Hușt! Sunteți toți în dormitorul meu! Haide, ieșiți!

— Cum a făcut? zise cineva din spatele mulțimii. Nimeni n-ar fi putut să iasă de acolo viu! Cu toții am văzut că a sărit în aer!

Bill Door se întoarse încet.

— NE-AM ASCUNS, spuse el, ÎN PIVNIȚĂ.

— Uite! Vezi? făcu domnișoara Flitworth. În pivniță. Normal.

— Dar hanul n-are... începu necredinciosul și se opri. Bill Door se uita amenințător la el.

— În pivniță, se corectă singur. Da. Bun. Deșteaptă treabă.

— Foarte *deșteaptă,* zise domnișoara Flitworth. Acum, plecați cu toții.

Ea o auzi gonindu-i pe scări și afară în noapte. Ușa se trânti. Nu o auzi când veni înapoi pe scări cu un castron cu apă rece și o cârpă. Domnișoara Flitworth putea să meargă și ușor, când poftea.

Intră și închise ușa în urma ei.

— Părinții o să vrea să o vadă, spuse ea. Mama ei e leșinată, iar Marele Henry de la moară l-a adormit cu un pumn pe tatăl ei când a încercat să fugă în flăcări, dar o să vină direct aici.

Se aplecă și trecu ușor cârpa peste fruntea fetiței.

— Unde era?

— SE ASCUNDEA ÎNTR-UN BUFET.

— De foc?

Bill Door ridică din umeri.

— Sunt uimită că ai reușit să găsești pe cineva în toată fierbințeala și în tot fumul ăla, zise ea.

— CRED CĂ PUTEȚI SĂ SPUNEȚI CĂ E UN DAR.

— Și n-are nici un semn.

Bill Door ignoră întrebarea din glasul ei.

— AȚI TRIMIS PE CINEVA DUPĂ FARMACIST?

— Da.

— NU TREBUIE SĂ IA NIMIC.

— Cum adică?

— STAȚI AICI CÂND VINE. NU TREBUIE SĂ IA NIMIC DIN ACEASTĂ CAMERĂ.

— Ce prostie. De ce ar lua ceva? Ce ar vrea să ia?

— ESTE FOARTE IMPORTANT. ȘI ACUM TREBUIE SĂ VĂ PĂRĂSESC.

— Unde te duci?

— ÎN HAMBAR. SUNT LUCRURI PE CARE TREBUIE SĂ LE FAC. S-AR PUTEA SĂ NU MAI FIE MULT TIMP.

Domnișoara Flitworth se uită la silueta micuță din pat. Nu se simțea deloc în largul ei și nu putea face altceva decât să calce apa.

— Parcă doarme, spuse ea deznădăjduită. Ce are?

Bill Door se opri în capul scărilor.

— TRĂIEȘTE PE TIMP ÎMPRUMUTAT.

În spatele hambarului era o forjă veche. Nu fusese folosită de ani întregi. Dar acum lumină roșie și galbenă se revărsa în curte, pulsând ca o inimă.

Și, ca o inimă, se auzea o bătaie surdă, regulată. Cu fiecare lovitură, lumina scânteia albastru.

Domnișoara Flitworth se strecură prin ușa deschisă. Dacă ar fi fost o persoană care să jure, ar fi putut jura că nu făcuse vreun zgomot care să poată fi auzit peste pârâitul focului și loviturile ciocanului, dar Bill Door se roti pe jumătate ghemuit, ținând o lamă curbă în fața lui.

— Eu sunt!

El se relaxa sau, cel puțin, trecu la un nivel diferit de încordare.

— Ce naiba faci?

El se uită la lama pe care o ținea în mâini de parcă ar fi fost prima dată când o vedea.

— M-AM GÂNDIT SĂ ASCUT COASA ACEASTA, DOMNIȘOARĂ FLITWORTH.

— La unu noaptea?

El se uită la lamă cu ochii goi.

— E LA FEL DE BOANTĂ ȘI NOAPTEA, DOMNIȘOARĂ FLITWORTH.

Apoi o trânti pe nicovală.

— ȘI NU POT SĂ O ASCUT DESTUL!

— Cred că te-a luat căldura, spuse ea și se întinse și îl prinse de braț. În plus, mie mi se pare destul de as... începu ea și se opri.

Degetele se mișcară pe osul care era brațul lui. Se retraseră o clipă, apoi se strânseră iar.

Bill Door se înfioră.

Domnișoara Flitworth nu șovăi mult. În șaptezeci și cinci de ani, avusese de a face cu războaie, foamete, nenumărate animale bolnave, vreo două epidemii și mii de mici tragedii zilnice. Un schelet deprimat nu se afla nici măcar în Topul zece Cele Mai Rele lucruri pe care le văzuse.

— Deci *tu* ești, spuse ea.

— DOMNIȘOARĂ FLITWORTH, EU...

— Întotdeauna am știut că o să vii într-o zi.

— CRED CĂ POATE...

— Știi, mi-am petrecut aproape toată viața așteptând un cavaler pe un armăsar alb. Domnișoara Flitworth zâmbi. M-am făcut de râs, ha?

Bill Door se așeză pe nicovală.

— A venit farmacistul, zise ea. A spus că nu poate face nimic. A spus că e bine. Doar că nu am putut s-o trezim. Și, știi, i-a luat o grămadă să îi deschidă mâna. O ținea închisă atât de strâns.

— AM SPUS CĂ NIMIC NU TREBUIE LUAT!

— E în regulă. E în regulă. Am lăsat-o s-o țină.

— BINE.

— Ce era?

— TIMPUL MEU.

— Pardon?

— TIMPUL MEU. TIMPUL VIEȚII MELE.

— Arată mai mult ca un cronometru de fiert ouă pentru ouă foarte scumpe.

Bill Door păru surprins.

— DA. ÎNTR-UN FEL. I-AM DAT CEVA DIN TIMPUL MEU.

— Cum se face că ai nevoie de timp?

— ORICE LUCRU VIU ARE NEVOIE DE TIMP. ȘI CÂND SE TERMINĂ, MOARE. CÂND SE VA TERMINA, EA VA MURI. ȘI EU VOI MURI, ÎN CÂTEVA ORE.

— Dar *tu* nu poți...

— POT. E GREU DE EXPLICAT.

— Mișcă-te.

— CE?

— Am zis să te miști. Vreau să stau jos.

Bill Door făcu loc pe nicovală. Domnișoara Flitworth se așeză.

— Deci o să mori, zise ea.

— DA.

— Și nu vrei.

— NU.

— De ce nu?

El o privi ca și cum ar fi fost nebună.

— PENTRU CĂ ATUNCI NU VA MAI FI NIMIC. PENTRU CĂ NU VOI MAI EXISTA.

— Asta se întâmplă și pentru oameni?

— NU CRED. PENTRU VOI E DIFERIT. PENTRU VOI E MAI BINE ORGANIZAT.

Amândoi șezură privind strălucirea cărbunilor care se stingeau în forjă.

— Și de ce lucrai la lama de coasă? spuse domnișoara Flitworth.

— AM CREZUT CĂ POATE M-AȘ PUTEA... ÎMPOTRIVI...

— A mers vreodată? Cu tine, adică.

— DE OBICEI, NU. UNEORI OAMENII MĂ PROVOACĂ LA UN JOC. PENTRU VIAȚA LOR, ȘTIȚI.

— Câștigă vreodată?

— NU. ANUL TRECUT CINEVA A AVUT TREI STRĂZI ȘI TOATE

UTILITĂȚILE.

— Ce? Ce fel de joc e ăsta?

— NU-MI AMINTESC. „POSESIUNE EXCLUSIVĂ", PARCĂ. EU AM FOST GHEATA.

— Stai așa, zise domnișoara Flitworth. Dacă tu ești tu, cine o să vină după tine?

— MOARTE. NOAPTEA TRECUTĂ *ASTA* A FOST BĂGATĂ PE SUB UȘĂ.

Moarte deschise mâna pentru a da la iveală o mică bucățică jegoasă de hârtie pe care domnișoara Flitworth putu citi, cu ceva greutate, cuvântul: „OooooEEEeeOOOoooEEeeeOOOoooEEeee".

— AM PRIMIT BILETUL PROST SCRIS AL UNEI BANSHEE.

Domnișoara Flitworth se uită la el cu capul plecat într-o parte.

— Dar... corectează-mă dacă greșesc, dar...

— *NOUL* MOARTE.

Bill Door ridică lama.

— VA FI ÎNGROZITOR.

Lama se suci în mâinile lui. Lumină albastră licări pe tăișul ei.

— EU VOI FI PRIMUL.

Domnișoara Flitworth se uită la lumină ca vrăjită.

— Cât de îngrozitor, exact?

— CÂT DE ÎNGROZITOR VĂ PUTEȚI ÎNCHIPUI?

— Oh.

— EXACT ATÂT DE ÎNGROZITOR.

Lama se înclină într-o parte și în alta.

— Și pentru copilă, spuse domnișoara Flitworth.

— DA.

— Nu cred că îți sunt datoare cu vreo favoare, domnule Door. Nu cred că cineva din întreaga lume îți datorează vreo favoare.

— S-AR PUTEA SĂ AVEȚI DREPTATE.

— Bagă de seamă, și viața are una sau două chestii pentru care să răspundă. Ce-i corect e corect.

— NU ȘTIU.

Domnișoara Flitworth îl privi iar lung, cântărindu-l.

— E o piatră de ascuțit destul de bună acolo în colț, zise ea.

— AM FOLOSIT-O.

— Și mai e o piatră de șlefuit în bufet.

— AM FOLOSIT-O ȘI PE ACEEA.

Ei i se păru că aude un sunet când lama se mișcă. Un fel de geamăt slab de aer încordat.

— Și tot nu e destul de ascuțită?

Bill Door oftă.

— S-AR PUTEA SĂ NU FIE NICIODATĂ DESTUL DE ASCUȚITĂ.

— Haide, omule. N-are rost să te dai bătut, spuse domnișoara Flitworth. Speranța, ha?

— CE E CU SPERANȚA HA?

— Moare ultima?

— DA?

— Cam așa.

Bill Door trecu un deget descărnat pe tăiș.

— SPERANȚA?

— Ți-a mai rămas altceva de încercat?

Bill clătină din cap. Încercase mai multe emoții, dar aceasta era nouă.

— PUTEȚI SĂ ÎMI ADUCEȚI O PILĂ FINĂ?

După o oră.

Domnișoara Flitworth căuta prin sacul cu cârpe.

— Ce urmează? spuse ea.

— CE AM AVUT PÂNĂ ACUM?

— Să vedem... iută, stambă, pânză de în... ce zici de satin? Uite o bucată.

Bill Door luă cârpa și șterse cu ea ușurel în lungul lamei. Domnișoara Flitworth ajunse la fundul sacului și scoase o bucată de pânză albă.

— DA?

— Mătase, spuse ea cu glas catifelat. Cea mai fină mătase albă. Adevărată. Niciodată purtată.

Se dădu în spate și se uită la ea.

După o vreme, el o luă cu delicatețe dintre degetele ei.

— MULȚUMESC.

— Deci, zise ea trezindu-se. Asta e, nu?

Când el întoarse lama, aceasta scoase un *vummmm.* Focul din forjă abia mai ardea acum, dar lama sclipi cu o lumină lucioasă.

— Ascuțită pe mătase, spuse domnișoara Flitworth. Cine-ar fi crezut?

— ȘI TOT TOCITĂ.

Bill Door se uită prin atelierul întunecat, iar apoi țâșni într-un colț.

— Ce ai găsit?

PÂNZĂ DE PĂIANJEN.

Se auzi un scâncet lung și subțire, ca al furnicilor torturate.

— E bună de ceva?

— TOT PREA TOCITĂ.

Îl urmări pe Bill Door ieșind din atelier și fugi după el. Acesta merse și apoi rămase drept în mijlocul curții, ținând lama coasei cu tăișul în adierea slabă a dimineții.

Zbârnâi.

— Cât de ascuțită poate să fie o lamă, în numele Cerului?

— POATE FI MAI ASCUȚITĂ DE ATÂT.

În cotețul găinilor, Cyril cocoșul se trezi și se uită cu ochi urduroși la literele înșelătoare desenate cu creta pe scândurică. Inspiră.

— Rigucucu!

Bill Door se uită spre orizontul dinspre Margine și apoi, gânditor, la delușorul din spatele casei.

Țâșni înainte, picioarele țăcănindu-i pe pământ.

Lumina proaspătă a zilei se revărsa peste lume. Lumina Lumii Disc este veche, înceată și grea; bubuia peste peisaj ca o șarjă de cavalerie. Din când în când, câte o vale o încetinea pentru o clipă și, ici și colo, un lanț muntos o stăvilea până când ea se revărsa peste vârf și cobora panta.

Trecu peste o mare, se ridică în talazuri pe plajă și acceleră peste câmpii, condusă de biciul soarelui.

Pe legendarul continent ascuns Xxxx, undeva lângă Margine, există o colonie dispărută de vrăjitori care poartă dopuri de plută la borurile pălăriilor țuguiate și care mănâncă doar creveți. Acolo, lumina este încă sălbatică și proaspătă când se rostogolește din spațiu, iar ei plutesc pe interfața bolborositoare dintre noapte și zi.

Dacă unul dintre ei ar fi fost purtat mii de mile în interiorul continentului la răsărit, ar putut vedea, în timp ce lumina tuna peste câmpiile înalte, o siluetă ascuțită care urca un deal scund în calea dimineții.

Ajunse în vârf cu o clipă înainte de sosirea luminii, luă o gură de aer, iar apoi se învârti și se lăsă pe vine, rânjind.

Ținea o lamă lungă în sus, cu brațele întinse.

Lumina lovi... se desfăcu... alunecă...

Nu că vrăjitorul ar fi dat mare atenție, pentru că ar fi fost prea ocupat să își facă griji pentru drumul de cinci mii de mile spre casă.

Domnișoara Flitworth gâfâia în timp ce noua zi se revărsa pe lângă

ea. Bill Door stătea absolut neclintit, doar lama mișcându-se între degetele lui în timp ce o înclina spre lumină.

În cele din urmă, păru satisfăcut.

Se întoarse și lovi experimental aerul cu ea.

Domnișoara Flitworth își puse mâinile în șolduri.

— Oh, *haide,* zise ea.

— Nimeni nu poate / ascuți / *ce-* / va / cu lumina / *zilei.*

Se opri.

El mișcă iar lama.

— Măi- / culi -/ ță.

În curte, Cyril își întinse gâtul golaș pentru încă o încercare. Bill Door rânji și roti lama spre sunet.

— Ru- / gu- / ri- / cu!

Apoi el coborî lama.

— *AȘA* E ASCUȚITĂ.

Rânjetul îi dispăru sau, cel puțin, dispăru atât cât reuși.

Domnișoara Flitworth se întoarse și îi urmări direcția privirii până când aceasta se intersectă cu o pâclă slabă peste lanurile de grâu.

Arăta ca o robă palid-cenușie, goală dar totuși păstrând cumva forma purtătorului ei, ca și cum o haină pusă pe sfoară la uscat s-ar fi umflat în adierea vântului.

Se undui o clipă, apoi dispăru.

— Am văzut-o, spuse domnișoara Flitworth.

— NU A FOST EA. AU FOST EI.

— Care ei?

— SUNT CA – Bill Door flutură nesigur din mână – SERVITORI. PAZNICI. CONTROLORI. INSPECTORI.

Domnișoara Flitworth miji ochii.

— Inspectori? Vrei să zic ca Foncirea? spuse ea.

— CRED CĂ DA...

Domnișoara Flitworth se lumină la față.

— De ce n-ai *zis?*

— SCUZE?

— Tata mă punea întotdeauna să promit că nu o să ajut niciodată Foncirea. Numai dacă se gândea la Foncire, spunea el, îi venea să se ducă să se întindă. Spunea că există moarte și taxe, dar că taxele sunt mai rele, pentru că cel puțin moartea nu vine în fiecare an. Trebuia să ieșim din încăpere când se pornea împotriva Foncirii. *Urâte* creaturi. Își bagă nasul peste tot întrebând ce-ai ascuns sub stiva de lemne și în

spatele panourilor secrete din beci și alte chestii care nu-s treaba nimănui.

Pufni.

Bill Door era impresionat. Domnișoara Flitworth chiar putea da cuvântului „funciar", care avea trei vocale, întreaga tărie a cuvântului „jeg".

— Ar fi trebuit să zici de la început că sunt pe urmele tale, spuse domnișoara Flitworth. Cei de la Foncire nu sunt îndrăgiți prin părțile astea, să știi. Pe vremea tatălui meu, oricui de la Foncire venea pe aici să scotocească de capul lui, îi legam greutăți de picioare și îl aruncam în iaz.

— DAR IAZUL ARE DOAR CÂTEVA DEGETE ADÂNCIME, DOMNIȘOARĂ FLITWORTH.

— Da, dar era distractiv să-i vezi cum descoperă. Ar fi trebuit să zici. Cu toții au crezut că ai legătură cu taxele.

— NU. NU CU TAXELE.

— Măi, măi, nu știam că există Foncire și Acolo Sus.

— DA. ÎNTR-UN FEL.

Ea se trase mai aproape.

— Când va veni?

— LA NOAPTE. NU ȘTIU EXACT. DOI OAMENI TRĂIESC PE ACEEAȘI CLEPSIDRĂ. ASTA FACE LUCRURILE NESIGURE.

— Nu știam că oamenii pot da altora o parte din viața lor.

— SE ÎNTÂMPLĂ TOT TIMPUL.

— Ești sigur că la noapte?

— DA.

— Și lama va funcționa, da?

— NU ȘTIU. E O ȘANSĂ DE UNU LA UN MILION.

— Oh. Păru să se gândească la ceva. Deci ai restul zilei libere, nu?

— DA?

— Atunci poți să te apuci să aduni recolta.

— CE?

— O să te țină ocupat. Îți ia gândul de la lucruri. În plus, îți dau șase bănuți pe săptămână. Și șase bănuți sunt șase bănuți.

Casa doamnei Cake era tot pe Strada Ulmilor. Windle ciocăni la ușă.

După o vreme, o voce înfundată strigă:

— E cineva acolo?

— Bate o dată pentru da, propuse Schleppel.

Windle deschise ușița pentru corespondență.

— Mă scuzați? Doamna Cake?

Ușa se deschise.

Doamna Cake nu era cum se așteptase Windle. Era mare, dar nu în sensul că era grasă. Era doar construită la o scară ceva mai mare decât cea normală; genul de persoană care trece prin viață nițel cocoșată și uitându-se iertător în jur în caz că, fără să vrea, se înalță amenințător. Și avea un păr superb. Îi încununa capul și se revărsa pe spate ca o mantie. De asemenea, avea urechi ușor ascuțite și dinți care, deși erau albi și destul de frumoși, reflectau lumina într-un mod tulburător. Windle rămase surprins de viteza cu care simțurile lui de zombi, mai puternice, ajunseră la o concluzie. Se uită în jos.

Lupine stătea în fund cu spatele drept, prea emoționat ca măcar să mai dea din coadă.

— Nu cred că tu ai *putea* fi doamna Cake, zise Windle.

— O căutați pe mama, spuse fata înaltă. Mamă! A venit un domn!

Un mormăit din depărtare deveni un mormăit din apropiere și apoi doamna Cake apăru pe după fiica ei ca o mică lună care iese din umbra planetei.

— Ce vrei? zise doamna Cake.

Windle făcu un pas în spate. Spre deosebire de fiica ei, doamna Cake era cam scundă și aproape perfect circulară. Și tot spre deosebire de fiica ei, a cărei poziție a corpului era destinată să o facă să pară mică, ea se înălța amenințător ceva de groază. Asta era în mare parte din cauza pălăriei, despre care el află mai târziu că o purta tot timpul, cu loialitatea unui vrăjitor. Era uriașă și neagră și avea chestii pe ea, ca aripi de pasăre, cireșe din ceară și ace de pălărie; Carmen Miranda ar fi putut purta acea pălărie la înmormântarea unui continent. Doamna Cake călătorea sub ea așa cum coșul călătorește sub un balon cu aer cald. Adesea oamenii se trezeau vorbind cu pălăria ei.

— Doamnă Cake? spuse Windle fascinat.

— Io-s aci jos, zise un glas plin de reproș.

Windle își coborî privirea.

— Io-s aceea, spuse doamna Cake.

— Vorbesc cu doamna Cake? zise Windle.

— Da, știu, spuse doamna Cake.

— Mă numesc Windle Poons.

— Știu și asta.

— Sunt vrăjitor, vedeți dumneavoastră...

— Bine, da' să te ștergi pe picioare.

— Pot intra?

Windle Poons se opri. Reluă ultimele câteva replici ale conversației în camera de control țăcănitoare a creierului său. Apoi zâmbi.

— Așa-i, zise doamna Cake.

— Sunteți cumva o prezicătoare înnăscută?

— Cam zece secunde de obicei, domnu' Poons.

Windle șovăi.

— Trebuie să pui întrebarea, spuse doamna Cake. Mă ia migrena dacă oamenii se apucă și din răutate nu pun întrebările după ce le-am prezis deja și am răspuns la ele.

— Cât de departe puteți vedea în viitor, doamnă Cake?

Ea dădu aprobator din cap.

— Bun, atuncea, zise ea, părând că se mai înmoaie și îl conduse prin coridor într-o cămăruță de primire. Și baubaul poate să intre, doar că trebuie să se ducă în beci. Nu-mi place să-mi umble tot felul de baubau prin casă.

— Mamă! sunt ani întregi de când n-am mai fost într-un beci ca lumea, spuse Schleppel.

— Are și păianjeni, zise doamna Cake.

— Uau!

— Și tu ai vrea o ceașcă de ceai, îi spuse doamna Cake lui Windle.

Altcineva s-ar fi putut să zică „Bănuiesc că vrei o ceașcă de ceai" sau „Vrei o ceașcă de ceai?". Dar aceasta era o afirmație.

— Da, vă rog, rosti Windle. Aș dori o ceașcă de ceai.

— N-ar trebui, zise doamna Cake. Chestia asta o să-ți putrezească dinții.

Windle se descurcă de această dată.

— Două cubulețe de zahăr, vă rog, spuse el.

— Nu mă plâng.

— Drăguț loc aveți aici, zise Windle, mintea gonindu-i.

Obiceiul doamnei Cake de a răspunde la întrebări în timp ce acestea încă ți se formau în cap afecta cea mai mare parte a creierului activ.

— Îi mort de zece ai, spuse ea.

— Hm, făcu Windle, dar întrebarea îi stătea deja în laringe. Sper că domnul Cake e sănătos?

— Nu-i nimic. Vorbesc cu el din când în când, zise doamna Cake.

— Îmi pare rău să aud asta, spuse Windle.

— Fie, dacă te face să te simți mai bine.

— Hm, doamnă Cake? Mi se pare cam amețitor. Puteți... să vă

opriți... precunoașterea...?

Ea dădu aprobator din cap.

— Scuze. Am obiceiul să o las pornită, zise ea, dacă suntem doare eu, Ludmilla și Un-Om-Găleată. E o stafie, adăugă ea. Știui că o să întrebi asta.

— Da, auzisem că mediumii au spirite care îi îndrumă din naștere, spuse Windle.

— Hm? Nu mă-ndrumă, i-un fel de strigoi bun la toate, spuse doamna Cake. Nu prea-mi place toată treaba cu trompete, cărți și table UU-ja, ia seamă. Și ere' că ectomplasma e dezgustătoare. Nu vreau s-o văd în casă. *Nu vreau.* Nu poți s-o scoți de pe covoare, să știi. Nici cu oțet.

— Ca să vezi, făcu Windle Poons.

— Sau bocetu'. Nu suport. Sau să te joci cu supranaturalul. Nu e natural – supranaturalul. Nu-l vreau.

— Hm, zise Windle cu grijă. Există unii care ar putea crede că a fi medium este nițel... știți... supranatural?

— Ce? *Ce?* Nu-i nimic supranatural la oamenii morți. O grămadă de prostii. Toți mor mai devreme sau mai târziu.

— Așa sper, doamnă Cake.

— Deci ce vrei, domnu' Poons? Nu premonesc, așa că trebuie să-mi spui.

— Vreau să știu ce se petrece, doamnă Cake.

Se auzi o bufnitură înfundată de sub tălpile lor și vocea fericită și înfundată a lui Schleppel.

— Oh, uau! Și șobolani!

— M-am dus și am încercată să vă spun vouă vrăjitorilor, zise doamna Cake înțepată. Și n-a ascultat nimenea. Știam că n-o s-o facă, da' trebea să-ncerc, altfel n-aș fi știut.

— Cu cine ați vorbit?

— Cu ăla mare cu haină roșie și o mustață de parcă încearcă să înghită un cotoi.

— Ah. Arhicancelarul, spuse Windle aprobator.

— Și era unul mare și gras. Merge ca rața.

— Așa-i, nu? Ăsta era decanul, zise Windle.

— M-au numit „draga lor femeie", spuse doamna Cake. Mi-au zis să-mi văd de treabă. Nu văd de ce să-i ajut pe vrăjitori, dac' ei îmi zic „draga lor femeie" când eu doar voiam să-i ajut.

— Mă tem că adesea vrăjitorii nu ascultă, zise Windle. Eu n-am ascultat o sută treizeci de ani.

— De ce?

— Ca să nu aud ce tâmpenii spuneam, cred. Ce se întâmplă, doamnă Cake? Mie puteți să îmi spuneți. S-ar putea să fiu vrăjitor, dar sunt unul mort.

— Păi...

— Schleppel mi-a zis că e din cauza forței vitale.

— Se adună, înțelegi?

— Asta ce *înseamnă?*

— E mai multă decât ar trebui. Ai – făcu un gest nedesluşit din mâini – când e ca lucrurile puse în balanță, dar nu la fel în ambele părți...

— Dezechilibru?

Doamna Cake, care arăta de parcă ar fi citit dintr-un scenariu îndepărtat, dădu aprobator din cap.

— Una din chestiile alea, da... vezi tu, uneori se întâmplă doar puțin şi ai parte de stafii, pentru că viața nu mai e în corp, dar nu a plecat... Şi ai mai puțină iama, pentru că se scurge cumva şi se întoarce primăvara... Şi unele lucruri o concentrează...

Modo grădinarul Universității îngâna un cântecel în timp ce împingea căruciorul ciudat în mica lui zonă personală dintre Bibliotecă şi clădirea Magiei de Înaltă Putere[16], cu o încărcătură de buruieni sortită compostului.

Deocamdată părea să fie multă agitație prin jur. Cu siguranță, era interesant să lucrezi cu toți vrăjitorii ăştia.

Munca în echipă, asta era. Ei aveau grijă de balanța cosmică, de armoniile universale şi de echilibrele dimensionale, iar el veghea ca trandafirii să nu facă păduchi.

Se auzi un clinchet metalic. Modo se uită peste vârful stivei de buruieni.

— Încă unul?

Un coş lucitor din sârmă de metal pus pe rotițe stătea pe potecă.

Poate că vrăjitorii i-l aduseseră? Primul era destul de folositor, deşi se conducea cam greu, rotițele păreau să vrea să meargă în direcții diferite. Probabil că trebuia să ai talent.

Ei, acesta avea să fie bun pentru cărat tăvile cu semințe. Împinse în lături al doilea cărucior şi auzi, în spatele lui, un sunet care dacă ar fi trebuit să fie scris şi dacă el ar fi ştiut să scrie, probabil că l-ar fi scris ca: glop.

Se întoarse, văzu cea mai mare dintre grămezile de compost

pulsând în întuneric și zise:

— Uite ce ți-am adus la gustare!

Iar apoi văzu că se mișca.

— Și în unele locuri... spuse doamna Cake.

— Dar de ce ar trebui să se adune? zise Windle.

— E ca o furtună cu tunete și fulgere, înțelegi? Știi cum ai senzația aia de pișcături înainte de o furtună? Asta se întâmplă acum.

— Da, dar de ce, doamnă Cake?

— Păi... Un-Om-Găleată spune că nimic nu moare.

— Ce?

— Ce prostie, nu? Spune că o grămadă de vieți se sfârșesc, dar nu pleacă. Doar rămân aici.

— Ce, ca fantomele?

— Nu doar fantome. Doar... e ca băltoacele. Când ai multe băltoace, e ca marea. Oricum, stafiile apar doar din chestii ca oamenii. Nu apar fantome din verze.

Windle Poons se lăsă pe spate în scaun. Avu viziunea unui larg bazin de viață, un lac alimentat de un milion de afluenți cu viață scurtă pe măsură ce lucrurile vii își atingeau sfârșitul existenței. Și forța vitală se scurgea pe măsură ce presiunea se acumula. Se scurgea pe oriunde reușea.

— Credeți că aș putea schimba o vorbă cu Un... începu el, dar apoi se opri.

Se ridică și merse clătinat spre marginea șemineului doamnei Cake.

— De când aveți asta, doamnă Cake? întrebă el ridicând un obiect din sticlă familiar.

— Aia? Am cumpărat-o ieri. Drăguță, nu?

Windle zgâlțâi globul. Era aproape identic cu cele de sub podeaua lui. Fulgii de nea se agitară și se așezară pe o machetă excelentă a Universității Nevăzute.

Îi amintea mult de ceva. Bine, clădirea îi amintea în mod clar de Universitate, dar forma întregului lucru, era o urmă de, îl făcea să se gândească la...

... micul dejun?

— De ce se întâmplă asta? spuse el, pe jumătate pentru sine. Chestiile astea afurisite apar peste tot.

Vrăjitorii alergau pe coridor.

— Cum se omoară stafiile?

— Eu de unde să știu? De obicei nu se pune problema!

— Le exorcizezi, cred.

— Ce? Sărituri de colo-colo, fugă pe loc, chestii din astea?

Decanul era pregătit pentru asta.

— Se scrie cu „O“, domnule Arhicancelar. Nu cred că se așteaptă cineva să le supui, hm, efortului fizic.

— N-aș crede, omule. Nu vrem să zboare pe aici o grămadă de stafii sănătoase.

Se auzi un țipăt care îți îngheța sângele în vine. Răsună printre coloanele și arcadele întunecate, apoi fu întrerupt dintr-odată.

Arhicancelarul se opri brusc. Vrăjitorii se bușiră de el.

— Parcă a fost un strigăt de îți îngheață sângele în vine, spuse el. După mine!

Fugi pe după colț.

Se auzi o izbitură metalică și multe înjurături.

Ceva mic, în dungi roșii și galbene, cu colți mici băloși și trei perechi de aripi zbură pe după colți și țâșni peste capul decanului scoțând un zgomot ca o drujbă în miniatură.

— Știe cineva ce a fost asta? zise Trezorierul pierit.

Chestia zbură pe deasupra vrăjitorilor, apoi dispăru în bezna acoperișului.

— Și aș prefera să nu *înjure* atât.

— Haide, spuse decanul. Să vedem ce a pățit.

— Trebuie? zise șeful de promoție.

Se uitară pe după colț. Arhicancelarul stătea în fund, frecându-și glezna.

— Ce idiot a lăsat asta aici? vru să știe el.

— Ce a lăsat? întrebă decanul.

— Prostia asta cu roți ca un coș de sârmă, spuse Arhicancelarul.

Lângă el, o creatură micuță ca un păianjen mov se materializă din aer și fugi către o crăpătură. Vrăjitorii nu o observară.

— Ce chestie cu roți ca un coș de sârmă? făcură vrăjitorii la unison.

Ridcully se uită de colo-colo.

— Aș fi putut să jur...

Se auzi alt țipăt.

Ridcully se ridică în picioare.

— Haide, oameni buni! zise el șchiopătând eroic înainte.

— De ce toată lumea fuge spre un țipăt care îți îngheață sângele în

vine? mormăi șeful de promoție. E contrar oricărei rațiuni.

Trecură la trap pe coridoare și ieșiră în curtea interioară.

O formă întunecată și rotunjită stătea pe vine în mijlocul străvechiului gazon. Aburi ieșeau din ea în mici fuioare scârboase.

— Ce e?

— Nu se poate să fie o grămadă de compost în mijlocul gazonului, nu?

— Modo o să fie foarte supărat.

Decanul se uită mai îndeaproape.

— Hm... mai ales pentru că, am impresia, alea care ies de sub ea sunt picioarele lui.

Grămada se roti spre vrăjitori și scoase un sunet, *glop, glop.*

Apoi se mișcă.

— Bun, atunci, spuse Ridcully frecându-și palmele plin de speranță, care dintre voi are la îndemână o vrajă pentru astea?

Vrăjitorii își pipăiră buzunarele, jenați.

— Atunci eu îi voi atrage atenția în timp ce Trezorierul și decanul îl târăsc pe Modo afară, zise Ridcully.

— Oh, bine, rosti decanul cu glas slab.

— Cum poți să atragi atenția unei grămezi de compost? spuse șeful de promoție. Nici nu cred că are așa ceva.

Ridcully își scoase pălăria și păși ușurel în față.

— Grămadă de gunoi! mugi el.

Șeful de promoție gemu și își puse mâna la ochi.

Ridcully flutură pălăria în fața grămezii.

— Deșeuri biodegradabile!

— Sărman gunoi verde? propuse conferențiarul de la Rune Moderne.

— Asta e, spuse Arhicancelarul. Încearcă să-l înfurii pe cârnat. (În spatele lui, o varietate ușor diferită de ființă ca o viespe înnebunită apăru din senin și plecă în zbor.)

Grămada sări la pălărie.

— Gunoi de grajd! zise Ridcully.

Decanul și Trezorierul se furișară înainte, apucară fiecare de câte un picior al grădinarului și traseră. Modo alunecă de sub grămadă.

— I-a mâncat hainele! spuse decanul.

— Dar el e întreg?

— Mai respiră încă, zise Trezorierul.

— Și, dacă are noroc, și-a pierdut simțul mirosului, spuse decanul.

Grămada mușcă pălăria Arhicancelarului. Se auzi un *glop.* Vârful

pălăriei dispăruse.

— Hei, mai era jumătate de sticlă acolo! tună Ridcully.

Șeful de promoție îl apucă de braț.

— Haide, domnule Arhicancelar!

Grămada se roti și sări spre Trezorier.

Vrăjitorii se dădură înapoi.

— Nu poate să fie inteligentă, nu? zise Trezorierul.

— Nu face decât să se miște încet și să mănânce lucruri, spuse decanul.

— Dă-i o pălărie țuguiată și ar putea fi un membru al facultății, zise Arhicancelarul.

Grămada veni după ei.

— Eu n-aș zice că se mișcă încet, spuse decanul.

Se uitară nerăbdători la Arhicancelar.

— Fugiți!

Oricât de trupești erau membrii facultății, prinseră o viteză bunicică pe coridoare, se luptară unii cu alții ca să treacă prin ușă, o trântiră în urma lor și se lipiră de ea. Foarte curând după aceea, se auzi un bufnet puternic și umed de partea cealaltă.

— Am scăpat de *asta,* zise Trezorierul.

Decanul se uită în jos.

— Cred că vine prin ușă, domnule Arhicancelar, spuse el cu o voce scăzută.

— Nu fi prost, omule, o ținem cu toții.

— Nu am vrut să zic prin, am vrut să zic... prin...

Arhicancelarul adulmecă.

— Ce arde?

— Cizmele tale, domnule Arhicancelar, spuse decanul.

Ridcully se uită în jos. O băltoacă galben-verzuie se întindea pe sub ușă. Lemnul se carboniza, dalele de piatră sfârâiau și tălpile din piele ale cizmelor lui aveau în mod clar probleme. Simțea cum cobora tot mai jos.

Se încurcă în șireturi, iar apoi sări în picioare pe o dală uscată.

— Domnule Trezorier!

— Da, domnule Arhicancelar?

— Dă-mi cizmele tale!

— Ce?

— La naiba, omule, îți ordon să-mi dai cizmele alea nenorocite!

De data aceasta, o creatură lungă cu patru perechi de aripi, câte două la fiecare capăt, și trei ochi apăru deasupra capului lui Ridcully și

îi căzu pe pălărie.

— Dar...

— Sunt Arhicancelarul tău!

— Da, dar...

— Cred că balamalele cedează, spuse conferenţiarul de la Rune Moderne.

Ridcully se uită cu disperare în jur.

— Ne regrupăm în Sala Mare, zise el. Ne... retragem strategic pe poziţii dinainte pregătite.

— Cine le-a pregătit? spuse decanul.

— Le pregătim noi când ajungem acolo, zise Arhicancelarul scrâşnind din dinţi. Domnule Trezorier! Cizmele tale! Acum!

Ajunseră la uşile duble ale Sălii Mari tocmai când cea din spatele lor pe jumătate se prăbuşi, pe jumătate se dizolvă. Uşile Sălii Mari erau mult mai solide. Barele şi zăvoarele fură trase în lăcaşurile lor.

— Luaţi toate mesele şi stivuiţi-le în faţa uşii, spuse iute Arhicancelarul.

— Dar trece prin lemn, zise decanul.

Se auzi un geamăt dinspre trupul mic al lui Modo, care fusese sprijinit de un scaun. Deschise ochii.

— Iute! spuse Arhicancelarul. Cum omori o grămadă de compost?

— Hm. Nu cred că se poate, domnu' Ridcully, să trăiţi, zise grădinarul.

— Dar focul? Probabil că mi-ar ieşi o mică minge de foc, spuse decanul.

— N-ar merge. E prea udă, zise Ridcully.

— E chiar afară! Mănâncă uşa. Mănâncă *uşa,* intonă conferenţiarul de la Rune Moderne.

Vrăjitorii se duseră şi mai mult în spate în lungul sălii.

— Sper că nu mănâncă prea mult lemn, zise Modo ameţit, radiind îngrijorare sinceră. Sunt date naibii, iertaţi-mi klatchiana, dacă bagi prea mult carbon în ele. Se încing prea mult.

— Ştii, Modo, e *exact* momentul potrivit pentru un curs despre dinamica fabricării compostului, spuse decanul.

Piticii nu cunosc sensul cuvântului „ironie".

— Păi, bine. Hm. Echilibrul corect de materiale, distribuite corespunzător în straturi conform...

— S-a dus uşa, zise conferenţiarul, mergând greoi înapoi la ceilalţi.

Movila de mobilă începu să înainteze.

Arhicancelarul se uită disperat prin sală, pierdut. Apoi ochii îi fură

atraşi de o sticlă mare, cunoscută, de pe un bufet.

— Carbon, spuse el. Ăsta e un fel de cărbune, nu?

— Eu de unde să ştiu? Nu sunt alchimist, pufni decanul.

Grămada de compost ieşi dintre sfărâmături. Aburii se revărsară din ea.

Arhicancelarul privi cu jind la sticla de sos Wow-Wow. Îi scoase dopul. Inspiră puternic.

— Bucătarii de aici nu sunt în stare să îl facă aşa cum trebuie, zise el. O să treacă săptămâni întregi până când o să mai primesc de acasă.

Aruncă sticla către grămada care înainta.

Dispăru în masa fierbinte.

— Urzicile înţepătoare sunt întotdeauna folositoare, spuse Modo din spatele lui. Au fier. Şi tătăneasa, ei, niciodată nu e destulă tătănească. Pentru minerale, să ştiţi. Eu întotdeauna am considerat că o cantitate mică de coada-şoricelului...

Vrăjitorii traseră cu ochiul peste marginea unei mese răsturnate.

Grămada se oprise.

— Mi se pare mie sau se face mai mare? întrebă şeful de promoţie.

— Şi pare mai fericită, spuse decanul.

— Miroase *oribil,* zise Trezorierul.

— Oh, bun. Şi era o sticlă aproape întreagă de sos, făcu Arhicancelarul. Abia dacă o deschisesem.

— Natura e un lucru minunat, dacă stai să te gândeşti, spuse şeful de promoţie. Nu trebuie să vă uitaţi aşa urât la mine, să ştiţi. Făceam şi eu o remarcă.

— Sunt clipe când... începu Ridcully, apoi grămada de compost explodă.

Nu a fost un bang sau un bum. A fost cea mai înfundată şi mai grasă erupţie din istoria flatulenţei fatale. O flacără roşu-închis, cu negru pe margini, se umflă până la tavan. Bucăţi din grămadă zburară prin sală şi se loviră pleoscăind de pereţi.

Vrăjitorii se uitară peste baricada lor, care acum era plină de frunze de ceai.

Un cotor de varză căzu uşurel în capul decanului.

Acesta se uită la un petic mic şi bolborosind de pe dalele de piatră.

Faţa i se desfăcu într-un rânjet.

— Uau! făcu el.

Ceilalţi vrăjitori se ridicară. Contracurentul de adrenalină îşi desăvârşea vraja seducătoare. Rânjeau şi ei şi începură să se lovească jucăuş unii pe alţii în umăr.

— Sta-ți-ar sosul iute-n gât! mugi Arhicancelarul.

— La gardul viu cu tine, gunoi fermentat!

— I-am rupt fundu' sau i-am rupt fundu'? bolborosi fericit decanul.

— Vrei să zici nu i-am rupt a doua oară, nu că i l-am rupt. Și nu sunt sigur că despre o grămadă de gunoi se poate spune că *are* un... începu șeful de promoție, dar valul de entuziasm curgea împotriva lui.

— Uite o grămadă de compost care nu o să se mai pună vreodată cu vrăjitorii, spuse decanul, care se lăsa luat de val. Suntem duri și răi și...

— Modo zice că mai sunt trei afară, rosti Trezorierul.

Amuțiră.

— Am putea să ne ducem să ne luăm toiegele, nu? spuse decanul.

Arhicancelarul împunse cu vârful cizmei o bucată de grămadă explodată.

— Chestii moarte care prind viață, murmură el. Asta nu-mi place. Ce mai urmează? Statui umblătoare?

Vrăjitorii se uitară la statuile Arhicancelarilor morți înșirate pe lângă pereții Sălii Mari și, într-adevăr, pe cele mai multe dintre coridoarele Universității. Universitatea exista de mii de ani și un Arhicancelar obișnuit rămânea în funcție cam unsprezece luni, așa că erau statui din belșug.

— Știi, chiar aș fi vrut să nu fi spus asta, zise conferențiarul de la Rune Moderne.

— Era doar un gând, spuse Ridcully. Haide, să aruncăm o privire celorlalte grămezi.

— Da! făcu decanul, cuprins acum de un machism sălbatic, nevrăjitoresc. Suntem răi! Da! Suntem răi?

Arhicancelarul ridică din sprâncene, apoi se întoarse către ceilalți vrăjitori.

— *Suntem* răi? zise el.

— Ăă. Mă simt *destul* de rău, afirmă conferențiarul.

— Eu sunt în mod clar foarte rău, cred, zise Trezorierul. Îmi pune capac că n-am cizme, adăugă el.

— Eu sunt rău dacă sunt și ceilalți, spuse șeful de promoție.

Arhicancelarul se întoarse iar cu fața la decan.

— Da, se pare că suntem toți răi.

— Yo! zise decanul.

— Yo ce? spuse Ridcully.

— Nu e yo ce, e doar yo, zise șeful de promoție din spatele lui. Este

un salut de stradă general și afirmă apartenența la un grup militar vesel, având tentă de ritual de stabilire a unei legături masculine.

— Ce? Ce? Ca „strașnic”? întrebă Ridcully.

— *Cred* că da, zise șeful de promoție fără tragere de inimă.

Ridcully era satisfăcut. Ankh-Morpork nu oferise niciodată posibilități prea bune pentru vânătoare. N-ar fi crezut că era posibil să se distreze așa de bine în propria universitate.

— Bun, spuse el. Să atacăm grămezile!

— Yo!

— Yo!

— Yo!

— Yoyo.

Ridcully oftă.

— Domnule Trezorier?

— Da, domnule Arhicancelar?

— *Încearcă* și tu să înțelegi, bine?

Norii se adunau peste munți. Bill Door păși înainte și înapoi pe primul ogor, folosind una dintre coasele obișnuite de la fermă; cea ascuțită fusese depozitată deocamdată în spatele hambarului, pentru a nu fi tocită de convecția aerului. Unii dintre țăranii arendași ai domnișoarei Flitworth veneau în urma lui, legând snopurile și stivuindu-le. Domnișoara Flitworth nu angaja niciodată mai mult de un om cu normă întreagă, află Bill Door; plătea alte ajutoare când avea nevoie, pentru a economisi bănuții.

— N-am mai văzut până acum om să secere grâul cu coasa, spuse unul dintre ei. Asta e treabă pentru seceră.

Se opriră pentru prânz, pe care îl mâncară lângă gard.

Bill Door nu dăduse niciodată mare atenție numelor și fețelor oamenilor, dincolo de ce era necesar pentru muncă. Grâul se întindea peste coasta dealului; era făcut din tulpini individuale și în ochii unei tulpini, o alta ar fi putut părea destul de impresionantă, cu o duzină de mici particularități distinctive și amuzante, care o deosebeau de celelalte tulpini. Dar pentru secerător, toate tulpinile sunt... tulpini.

Acum începea să vadă micile diferențe.

Iată-i pe William Spigot, Gabby Wheels și Duke Bottomley. Cu toții oameni bătrâni, din câte își putea da seama Bill Door, cu pielea tăbăcită. Existau bărbați și femei tinere în sat, dar la o anumită vârstă părea că treceau direct la a fi bătrâni, fără a parcurge vreo etapă intermediară. Iar apoi rămâneau bătrâni pentru multă vreme.

Domnișoara Flitworth spusese că pentru a putea face un cimitir prin părțile astea, fuseseră nevoiți să pocnească pe cineva în cap cu lopata.

William Spigot era cel care cânta în timp ce muncea, intrând în acel lung vaiet nazal care însemna că urma să se săvârșească un cântec popular. Gabby Wheels nu spunea niciodată nimic; acesta, zisese Spigot, era motivul pentru care fusese numit Gabby[17]. Bill Door nu reușise să înțeleagă logica acestui fapt, deși celorlalți li se părea evidentă. Iar Duke[18] Bottomley primise numele de la părinți cu idei înălțătoare, chiar dacă destul de simpliste, despre structura societății; pe frații lui îi chema Squire[19], Earl[20] și King[21].

Acum stăteau în șir la umbra gardului, amânând momentul în care trebuia să reia munca. Un gâlgâit se auzea din capătul rândului.

— Nu a fost o vară rea, zise Spigot, și am mai avut și noi vreme bună de seceriș.

— Ah... de la mână pân' la gură, spuse Duke. Noaptea trecută am văzut un păianjen care își torcea pânza invers. Ăsta-i semn sigur că o să fie o furtună mare.

— Nu înțeleg de unde știu păianjenii chestiile astea.

Gabby Wheels îi dădu lui Bill Door un urcior mare din lut. Ceva pleoscăi.

— CE ESTE?

— Suc de mere, spuse Spigot. Ceilalți râseră.

— AH, zise Bill Door. BĂUTURI DISTILATE PUTERNICE, DATE NOU-VENITULUI NECUNOSCĂTOR, OFERIND ASTFEL O DISTRACȚIE SIMPLĂ ATUNCI CÂND EL SE ÎMBATĂ FĂRĂ SĂ VREA.

— Mamă! făcu Spigot.

Bill Door trase o duşcă lungă.

— Și am văzut că rândunicile zboară jos, spuse Duke. Și potârnichile se îndreaptă spre pădure. Și sunt mulți melci. Și...

— Nu cred că vreunul dintre afurisiții ăștia știe ceva despre meteorologie, fu de părere Spigot. Cred că tu le spui lor. Eh, băieți? Vine o furtună mare, domnule Păianjen, așa că apucă-te să faci ceva folcloric.

Bill Door mai luă o gură.

— CUM ÎL CHEAMĂ PE FIERARUL DIN SAT?

Spigot dădu din cap.

— E Ned Simnel, lângă pajiște. Firește, e foarte ocupat acum, cu secerișul și toate cele.

— AM CEVA DE LUCRU PENTRU EL.

Bill Door se ridică și merse către poartă.

— Bill?

El se opri.

— DA?

— Poți să lași băutura aici, să știi.

Fierăria din sat era întunecată și înăbușitoare. Dar Bill Door avea o vedere foarte bună.

Ceva se mișca într-o grămadă complicată de metal. Se dovedi a fi jumătatea de jos a unui bărbat. Partea de sus a corpului era undeva în mașinărie, de unde se mai auzea câte un mormăit.

O mână țâșni afară când Bill Door se apropie.

— Bun. Dă-mi un Gripley de trei pe opt.

Bill se uită în jur. O grămadă de unelte erau împrăștiate prin tot atelierul.

— Haide, *haide,* zise o voce de undeva din interiorul mașinăriei.

Bill Door alese la întâmplare o bucată de metal cu o formă oarecare și o puse în palmă. Fu trasă înăuntru. Se auzi un zgomot metalic și un mormăit.

— Am spus un *Gripley.* Asta nu e... se auzi scrâșnetul unei bucăți de metal care ceda și... degetul *meu,* degetul *meu,* m-ai făcut... se auzi un zăngăit... aaagh. Ăsta a fost capul meu. Uite *ce* m-ai făcut să fac. Și arcul roții cu clichet a sărit iar de pe armătura pivotului, îți dai seama?

— NU. ÎMI PARE RĂU.

Urmă o pauză.

— Tu ești, tinere Egbert?

— NU. SUNT EU, BĂTRÂNUL BILL DOOR.

Se auzi o serie de bufnituri și de zbârnâituri în vreme ce jumătatea de sus a omului se extrase din mașinărie și se dovedi a fi unui tânăr cu păr negru și cârlionțat, o față neagră, cămașă neagră și șorț negru. Se șterse cu o cârpă pe față, lăsând o pată rozalie, și clipi pentru a-și îndepărta sudoarea din ochi.

— Cine ești?

— BUNUL ȘI BĂTRÂNUL BILL DOOR? LUCREZ PENTRU DOMNIȘOARA FLITWORTH?

— Oh, da. Omul din foc? Eroul zilei, din câte aud. Dă-o-ncoa.

Întinse o mână neagră. Bill Door se uită la ea fără expresie.

— ÎMI PARE RĂU. TOT NU ȘTIU CE E UN GRIPLEY DE TREI PE OPT.

— Adică mâna ta, domnule Door.

Bill Door șovăi, iar apoi își puse mâna în palma tânărului. Ochii mânjiți de ulei pe margini luciră o clipă, când creierul anulă simțul pipăitului, iar apoi fierarul surâse.

— Simnel îmi zice. Ce crezi, ha?

— E UN NUME BUN.

— Nu, adică mașina. Destul de ingenioasă, ha?

Bill Door o privi cu o politicoasă lipsă de înțelegere. Arăta, la prima vedere, ca o moară de vânt portabilă care fusese atacată de o insectă enormă și la a doua vedere, ca o cameră de tortură ambulantă pentru o Inchiziție care dorea să iasă nițel la plimbare și să se bucure de aerul proaspăt. Misterioase brațe articulate ieșeau în afară în diferite unghiuri. Mai erau curele și arcuri lungi. Toată chestia era cocoțată pe roți metalice cu țepi.

— Firește, nu o vezi în cel mai bun moment al ei când stă nemișcată, zise Simnel. E nevoie să o tragă un cal. Deocamdată, oricum. Am una sau două idei cam radicale în această privință, adăugă el visător.

— ESTE UN FEL DE DISPOZITIV?

Simnel păru nițel jignit.

— Prefer termenul mașină, spuse el. Va revoluționa metodele agricole și le va trage urlând și zbătându-se în Secolul Liliacului. Ai mei au forja asta de trei sute de ani, dar Ned Simnel nu are de gând să își petreacă restul vieții *lui* bătând bucăți de metal îndoit în copitele cailor, îți spun eu.

Bill îl privi fără expresie. Apoi se aplecă și se uită sub mașină. O duzină de coase erau prinse de o roată mare orizontală. Ingenioase sisteme de pârghii preluau forța de la roți, prin mai mulți scripeți, și o trimiteau la un ansamblu de brațe metalice ca o morișcă.

Începu să aibă o senzație îngrozitoare în privința lucrului din fața lui, dar totuși întrebă.

— Păi, inima ei e acest arbore cu came, spuse Simnel satisfăcut de interesul arătat. Energia vine prin scripetele de aici, iar camele mișcă brațurile de vălțuire – adică astea – și poarta de triere, care este pusă în funcțiune de mecanismul bielă-manivelă, coboară chiar când clapeta de prindere cade în lăcașul de *aici* și, firește, în același timp, cele două bile de bronz se învârt iar și iar și foile de aliniere poartă paiele în timp ce grâul cade cu ajutorul gravitației prin spirala cu renuri în buncăr. Simplu.

— ȘI GRIPLEY DE TREI PE OPT?

— Bine că mi-ai adus aminte.

Simnel căută printre gunoaiele de pe podea, luă un mic obiect zimțat și îl înșurubă într-o piesă ieșită în afară a mecanismului.

— O chestie foarte importantă. Oprește cama eliptică să alunece treptat în sus pe lagărul lonjeronului și să se agațe în falțul flanșei, cu rezultate dezastruoase, după cum fără îndoială îți poți închipui.

Simnel se dădu în spate și își șterse mâinile cu o cârpă, făcându-le ceva mai unsuroase.

— Îi spun Secerătoarea Combinată, zise el.

Bill Door se simțea foarte bătrân. De fapt, era foarte bătrân. Dar nu se simțise niciodată atât de bătrân. Undeva în umbra sufletului său, simțea că știa, fără ca fierarul să explice, ce ar fi trebuit să facă Secerătoarea Combinată.

— OH.

— O s-o probăm în după-amiaza asta pe ogorul mare al bătrânului Peedbury. Pare foarte promițătoare, trebuie să spun. Ceea ce vezi acum, domnule Door, este viitorul.

— DA.

Bill Door își trecu degetele peste cadrul ei.

— ȘI SECERIȘUL?

— Hmm? Ce-i cu el?

— CE PĂRERE VA AVEA? VA ȘTI?

Simnel se strâmbă.

— Să știe? Să știe? Habar n-am. Grâul e grâu.

— ȘI ȘASE BĂNUȚI SUNT ȘASE BĂNUȚI.

— Exact. Simnel șovăi. Ce doreai?

Silueta înaltă își trecu neconsolată degetul peste mecanismul unsuros.

— PARDON? OH. DA. AVEAM SĂ ÎȚI DAU SĂ FACI CEVA...

Ieși din atelier și se întoarse aproape imediat cu ceva înfășurat în mătase. Desfăcu pachetul cu grijă.

Făcuse o coadă nouă pentru lamă – nu una dreaptă, așa cum foloseau în munți, ci coada grea cu două curbe din câmpie.

— Vrei s-o bat? O tălpică nouă? Să-i înlocuiesc fierul?

Bill Door clătină din cap.

— VREAU SĂ O OMORI.

— S-o omor?

— DA. COMPLET. SĂ DISTRUGI FIECARE PĂRTICICĂ. ASTFEL ÎNCÂT SĂ FIE ABSOLUT MOARTĂ.

— Frumoasă coasă, zise Simnel. Mare păcat. I-ai păstrat bine tăișul...

— N-O ATINGE!

Simnel își băgă degetul în gură.

— Ciudat, spuse el. Aș fi putut să jur că n-am atins-o. Țineam mâna la câțiva inchi. Ei, e ascuțită, oricum.

O roti prin aer.

— Da. Des- / tul de ascu- / țită, aș zi- / ce.

Se opri, își vârî degetul în ureche și îl zgâlțâi nițel.

— Sigur știi ce vrei? zise el.

Bill Door își repetă cerința cu solemnitate.

Simnel ridică din umeri.

— Păi, cred că aș putea s-o topesc și să ard coada, spuse el.

— DA.

— Păi, bine. E coasa ta. Și în mare ai dreptate, firește. Asta e tehnologie veche acum. Redundantă.

— MĂ TEM CĂ S-AR PUTEA SĂ AI DREPTATE.

Simnel arătă cu un deget jegos spre Secerătoarea Combinată.

Bill Door știa că era făcută doar din metal și pânză și că, prin urmare, nu putea sta la pândă. Dar *stătea* la pândă. Mai mult, o făcea cu o înfumurare metalică, înfiorătoare.

— Ai putea s-o faci pe domnișoara Flitworth să cumpere una din asta, domnule Door. Ar fi perfectă pentru o fermă cu un singur angajat ca a ei. Te și văd acolo sus, în adierea vântului, curelele clăncănind și brațele de stropire oscilând...

— NU.

— Haide. Își permite. Se zice că are cutii pline de comori din vremurile de demult.

— NU!

— Ăă... Simnel șovăi. Ultimul „Nu“ conținea o amenințare mai sigură decât pârâitul gheții subțiri pe un râu adânc. Spunea că a insista ar fi putut fi cel mai prostesc lucru din câte ar fi putut face Simnel.

— Sunt sigur că știi tu mai bine, mormăi el.

— DA.

— Atunci, face, oh, să zicem un gologan pentru coasă, bolborosi Simnel. Îmi pare rău, dar o să folosesc mult cărbune, vezi tu, și piticii tot cresc prețul...

— POFTIM. TREBUIE SĂ FIE GATA PÂNĂ LA NOAPTE.

Simnel nu comentă. A comenta ar fi însemnat ca Bill Door să rămână în atelier și devenea cam nerăbdător ca asta să nu se întâmple.

— Bine, bine.

— AI ÎNȚELES?

— Da. Da.

— LA REVEDERE, spuse solemn Bill Door și plecă.

Simnel închise ușile după el și se sprijini de ele. Pfiu. Drăguț om, firește, toată lumea vorbea despre el, doar că după câteva minute în prezența lui aveai o senzație înțepătoare că îți trece cineva pe mormânt, iar acesta nici nu fusese săpat încă.

Se plimbă pe podeaua unsuroasă, umplu ceainicul și îl vârî într-un colț al forjei. Culese o cheie de piuliță pentru a face câteva reglaje finale la Secerătoarea Combinată și zări coasa sprijinită de perete.

Merse pe vârfuri la ea și își dădu seama că mersul pe vârfuri era o prostie uimitoare. Nu era vie. Nu auzea. Doar *arăta* ascuțită.

Ridică cheia și se simți vinovat. Dar domnul Door spusese... ei, domnul Door spusese ceva foarte ciudat, folosind cuvinte nepotrivite pentru a vorbi de o simplă unealtă. Dar nu putea să se lege de asta.

Simnel lovi tare cu cheia.

Nu întâmpină nici o rezistență. Ar fi putut din nou jura, că acea cheie se tăiase în două, ca și cum ar fi fost făcută din pâine, la câțiva inchi de lamă.

Se întrebă dacă ceva putea fi atât de ascuțit, încât să înceapă să posede nu doar o lamă tăioasă, ci însăși esența ascuțimii, un câmp de ascuțime absolută care se întindea dincolo de ultimii atomi de metal.

— Fir- / ar- /a naibii!

Iar apoi își aminti că asta era o gândire proastă și superstițioasă pentru un om care știa cum să taie un Gripley de trei pe opt. Știai la ce să te aștepți de la un sistem de transmisie. Mergeau sau nu. Cu siguranță nu îți ofereau mistere.

Se uită mândru la Secerătoarea Combinată. Firește, aveai nevoie de un cal să o tragi. Asta strica nițel lucrurile. Caii aparțineau zilei de Ieri. Mâine aparținea Secerătorii Combinate și urmașilor ei, care aveau să facă lumea mai curată și mai bună. Trebuia doar să scoată calul din ecuație. Încercase mecanisme, dar nu erau destul de puternice. Poate dacă încerca să învârtă un...

În spatele lui, ceainicul dădu în clocot și stinse focul.

Simnel își croi drum prin aburi. Asta era problema, de fiecare dată. Cum încerca cineva să gândească nițel rațional, cum apărea ceva fără rost care să îi abată atenția.

Doamna Cake trase draperiile.

— Cine este exact Un-Om-Găleată? zise Windle.

Ea aprinse două lumânări şi luă loc.

— A aparţinut unui trib păgân din Howandaland, spuse ea scurt.

— Foarte ciudat nume, Un-Om-Găleată, zise Windle.

— Nu-i numele lui întreg, spuse misterios doamna Cake. Acum, tre' să ne ţinem de mâini. Se uită gânditor la el. Ne mai trebuie cineva.

— L-aş putea chema pe Schleppel, zise Windle.

— Nu vreau nici un baubau sub masă să mi se uite sub fuste, spuse doamna Cake. Ludmilla! strigă ea.

După o clipă sau două, perdeaua din mărgele care dădea în bucătărie se trase într-o parte şi tânăra care îi deschisese uşa lui Windle intră.

— Da, mamă?

— Stai jos, fetiţă. Mai avem nevoie de cineva pentru spiritism.

— Da, mamă.

Fata îi surâse lui Windle.

— Ea e Ludmilla, zise scurt doamna Cake.

— Încântat, desigur, spuse Windle.

Ludmilla îi oferi zâmbetul vesel şi cristalin creat de oamenii care învăţaseră de mult să nu îşi arate sentimentele.

— Ne-am cunoscut deja, zise Windle.

Trebuie să fi trecut cel puţin o zi de când a fost lună plină, se gândi el. Toate semnele aproape au dispărut. Aproape. Măi, măi, măi...

— E ruşinea mea, spuse doamna Cake.

— Mamă, te rog să continui, zise Ludmilla, fără supărare.

— Uniţi-vă mâinile, spuse doamna Cake.

Stăteau în semiîntuneric. Apoi Windle simţi că doamna Cake îşi trase mâna.

— Uitai de pahar, zise ea.

— Doamnă Cake, credeam că nu vă plac tablele ouija şi astfel de... începu Windle.

Se auzi un gâlgâit dinspre bufet. Doamna Cake puse un pahar plin pe faţa de masă şi se aşeză iar.

— Nu-mi plac, spuse ea.

Tăcerea se lăsă iar. Windle îşi drese glasul neliniştit.

În cele din urmă, doamna Cake zise:

— Bine, Un-Om-Găleată, ştiu că eşti acolo.

Paharul se mişcă. Lichidul arămiu dinăuntru se legănă uşurel.

O voce fără trup rosti tremurat:

salutări, faţă palidă, de pe fericitele terenuri de vânătoare...

— Termină cu asta, spuse doamna Cake. Toată lumea știe că te-a călcat o căruță pe Strada Melasei de beat ce erai, Un-Om-Găleată.

nu-i vina mea, nu-i vina mea. E vina mea că stră-străbunicul meu s-a mutat aici? drept ar fi fost să fiu făcut bucăți de o puma sau de un mamut uriaș sau altceva, mi-a fo' refuzat dreptul din moarte.

— Domnu' Poons aici de față vrea să îți pună o întrebare, Un-Om-Găleată, zise doamna Cake.

e fericită aici și te așteaptă să i te alături, spuse Un-OmGăleată.

— Cine? făcu Windle.

Asta păru să-l zăpăcească pe Un-Om-Găleată. Era o replică prin care, în general, satisfăcea fără mai multe explicații.

cine ai vrea? întrebă el precaut, *pot să iau băutura acum?*

— Nu încă, Un-Om-Găleată, zise doamna Cake.

păi, îmi trebuie, e al naibii de aglomerat aici.

— Ce? spuse Windle iute. Cu fantome, adică?

's cu sutele, zise glasul lui Un-Om-Găleată.

Windle era dezamăgit.

— Doar sute? spuse el. Nu pare prea mult.

— Nu mulți oameni devin stafii, zise doamna Cake. Pentru a fi stafie, trebuie să ai, cum ar fi, treburi serioase neterminate sau o răzbunare groaznică de îndeplinit sau un scop cosmic în care ești doar un pion.

sau o sete de mori, spuse Un-Om-Găleată.

— I-auzi la el, zise doamna Cake.

voiam să stau în lumea spir'telor sau măcar a berii ori a vinului, hngh. Hngh. Hngh.

— Și ce se întâmplă cu forța vitală dacă lucrurile nu mai trăiesc? întrebă Windle. Asta provoacă toate aceste probleme?

— Spune-i omului, zise doamna Cake când Un-Om-Găleată păru să se împotrivească să răspundă.

despre ce probleme vorbești?

— Lucruri care se deșurubează. Haine care aleargă de unele singure. Totul pare mai viu. Chestii din astea.

asta? asta-i nimic, vezi tu, forța vitală se scurge pe unde poate, nu trebuie să îți faci probleme pentru asta.

Windle puse mâna pe pahar.

— Dar este ceva pentru care ar trebui să îmi fac griji, nu? zise el sec. Are legătură cu micile suvenire din sticlă.

n-aș vrea să spun.

— Te rog să-i spui.

Era glasul Ludmillei – profund, dar, cumva, atractiv. Lupine o urmărea cu atenție. Windle zâmbi. Acesta era unul dintre avantajele de a fi mort. Observai lucruri pe care cei vii le ignorau.

Vocea lui Un-Om-Găleată era ascuțită și țâfnoasă.

ce-o să facă dacă-i zic, ha? aș putea intra într-o grămadă de belele pentru așa ceva.

— Păi, poți să-mi spui dacă ghicesc?

mddaa. Poate.

— Nu trebuie să zici nimic, spuse doamna Cake. Doar bați de două ori pentru da și o dată pentru nu, ca pe vremuri.

oh, bine.

— Haide, domnule Poons, zise Ludmilla. Avea acel fel de voce pe care Windle ar fi vrut s-o mângâie.

Își drese glasul.

— Cred, începu el, adică, eu cred că sunt un fel de ouă, m-am gândit... de ce micul dejun? Și apoi m-am gândit...

Cioc.

— Oh. Bine, poate că a fost o idee cam prostească...

scuze, era o dată pentru da sau de două ori?

— De două ori! se răsti mediumul.

CIOC. CIOC.

— Ah, suspină Windle. Și din ele iese ceva cu roți?

de două ori pentru da, așa-i?

— Da!

CIOC. CIOC.

— Mă *gândeam* eu. Mă *gândeam* eu! Am găsit sub podea unul care a încercat să iasă din ou unde nu era loc! cârâi Windle.

Apoi se încruntă.

— Dar ce iese din ou?

Mustrum Ridcully intră grăbit în biroul lui și își luă bagheta de vrăjitor din suportul de deasupra șemineului. Își linse degetul și atinse ușurel vârful baghetei. Avu loc o mică scânteie de octarin și mirosi a cositor unsuros.

Se îndreptă înapoi spre ușă.

Apoi se întoarse încet, căci creierul lui tocmai avusese timp să analizeze conținutul dezordonat al biroului și observase ciudățenia.

— Ce mama naibii caută ăsta aici? zise el.

Îl împunse cu vârful baghetei. Acesta scoase un clinchet și rulă nițel mai încolo.

Semăna niţel, dar nu foarte mult, cu chestia pe care slujnicele o împingeau peste tot încărcată cu mopuri, aşternuturi curate şi ce-or mai fi avut ele acolo. Ridcully îşi făcu o notă mentală să vorbească cu îngrijitoarea. Apoi uită de asta.

— Ale naibii chestii din sârmă cu roţi ajung peste tot, mormăi el.

La cuvântul „naibii“, ceva ca o muscă albastră mare cu dantură cât a unei pisici apăru cu o plesnitură în aer, bătu nebuneşte din aripi în timp ce privea în jur, iar apoi zbură după Arhicancelarul neatent.

Cuvintele vrăjitorilor au putere. Şi înjurăturile au putere. Şi, cu toată forţa vitală care practic se cristaliza din senin, puterea trebuia să îşi găsească guri de scurgere pe oriunde putea.

oraşe, zise Un-Om-Găleată. *Cred că sunt ouă de oraş.*

Vrăjitorii bătrâni se adunară din nou în Sala Mare. Chiar şi şeful de promoţie simţea ceva entuziasm. Se considera o dovadă de proaste maniere să foloseşti magia împotriva colegilor vrăjitori, iar folosirea ei împotriva civililor era nesportivă. Te simţeai bine să ai parte din când în când de câte un fulger cinstit.

Arhicancelarul îi măsură din priviri.

— Domnule decan, de ce ai dungi pe faţă? întrebă el.

— Camuflaj, domnule Arhicancelar.

— Camuflaj, ha?

— Yo, domnule Arhicancelar.

— Oh, bine. Dacă te simţi bine în pielea ta, asta contează.

Se furişară către peticul de pământ care fusese micul teritoriu al lui Modo. Cel puţin, cei mai mulţi dintre ei se furişară. Decanul înaintă într-o serie de salturi cu învârtire, lipindu-se din când în când de perete şi spunând „Hop! Hop! Hop!“ încetişor.

Se pleoşti complet când se dovedi că celelalte grămezi erau tot unde le clădise Modo. Grădinarul, care se ţinuse după ei şi de două ori fusese aproape strivit de către decan, îşi făcu de lucru pe lângă ele o vreme.

— Se ascund, doar, spuse decanul. Eu zic să le aruncăm în aer pe afurisitele...

— Nici nu sunt calde încă, rosti Modo. Aia trebuie să fi fost cea mai veche.

— Adică n-avem cu ce să ne luptăm? întrebă Arhicancelarul.

Pământul se zgâlţâi sub ei. Iar apoi se auzi un zăngănit slab, dinspre coridoare.

Ridcully se încruntă.

— Cineva iar împinge chestiile alea ca niște coșuri din sârmă cu roți, spuse el. Era unul în biroul meu.

— Hm, făcu șeful de promoție. Era unul la mine în *dormitor*. Am deschis șifonierul și era acolo.

— În șifonier? De ce l-ai pus acolo? zise Ridcully.

— Nu l-am pus *eu*. Ți-am spus. Probabil că au fost studenții. E felul lor de umor. Odată, unul dintre ei mi-a pus o perie de păr în pat.

— Eu m-am împiedicat de unul mai devreme, spuse Arhicancelarul, și când m-am uitat după el, cineva îl luase.

Zăngănitul se apropie.

— Bine, domnule așa-zis Isteț Tinerel-Băiețel, zise Ridcully, lovind o dată sau de două ori cu bagheta în palmă într-un fel amenințător.

Vrăjitorii se lipiră cu spatele de perete.

Fantomaticul împingător de cărucioare aproape ajunsese la ei.

Ridcully mârâi și sări din ascunzătoare.

— Aha, tânărul meu... *Fir-ar al naibii să fie!*

— Nu mă lua-n râs, spuse doamna Cake. Orașele nu-s vii. Știu că oamenii zic că sunt, dar vorbesc *serios*.

Windle Poons roti unul dintre globurile de sticlă în palmă.

— Trebuie să facă mii din astea, zise el. Dar nu vor supraviețui toate, firește. Altfel am fi până la gât în orașe, nu?

— Vrei să spui că din globurile astea mici ies locuri uriașe? zise Ludmilla.

nu direct, mai întâi e faza mobilă.

— Ceva cu roți, spuse Windle.

așa-i. Văd că știi deja.

— Cred că știam, zise Windle Poons, dar nu înțelegeam. Și ce se întâmplă după faza mobilă?

nu știu.

Windle se ridică.

— Atunci, e vremea să aflăm, spuse el.

Se uită la Ludmilla și la Lupine. „Ah. Da. Și de ce nu? Dacă poți ajuta pe cineva în trecerea ta, se gândi Windle, atunci viața, sau ce-o fi, nu ți-a fost în van."

Se cocârjă și lăsă un mic cârâit să îi pătrundă în glas.

— Dar sunt cam nesigur pe picioare în ultima vreme, rosti el tremurător. Mi-ați face o mare favoare dacă ar putea să mă însoțească cineva. M-ați putea duce nu mai departe de Universitate, tânără

domniță?

— Ludmilla nu iese prea des zilele astea din cauza sănătății... începu iute doamna Cake.

— Nu-i nimic, zise Ludmilla. Mamă, știi că a trecut o zi întreagă de la luna pli...

— Ludmilla!

— Păi, a trecut.

— Nu e sigur pentru o tânără să meargă pe străzi în zilele noastre, spuse doamna Cake.

— Dar minunatul câine al domnului Poons o să sperie chiar și cel mai periculos bandit, zise Ludmilla.

Ca la un semnal, Lupine lătră îndatoritor și cerși. Doamna Cake îl privi cu un ochi critic.

— Cu siguranță e un animal foarte obedient, spuse ea fără tragere de inimă.

— Ne-am înțeles, atunci, zise Ludmilla. Mă duc să îmi iau șalul.

Lupine se rostogoli. Windle îl împunse cu piciorul.

— Stai cuminte, spuse el.

Se auzi o tuse cu subînțeles dinspre Un-Om-Găleată.

— Bine, bine, făcu doamna Cake.

Luă o legătură de chibrituri din dulap, aprinse neatentă unul cu unghia și îl lăsă să cadă în paharul cu whisky. Arse cu o flacără albastră și, undeva în lumea spiritelor, spectrul unui pahar de tărie dură de ajuns.

Când Windle Poons părăsi casa, i se păru că aude o voce fantomatică cântând.

Căruciorul se opri. Se suci într-o parte și în alta, ca și cum i-ar fi cercetat pe vrăjitori. Apoi făcu iute o întoarcere din trei mișcări și se depărtă rulând cu mare viteză.

— Puneți mâna pe el! urlă Arhicancelarul.

Ținti cu bagheta și eliberă o bilă de foc care transformă o mică porțiune din pietrele de pavaj în ceva galben și cu bule. Căruciorul în viteză se zgâlțâi puternic, dar continuă să meargă, cu o roată zdrăngănind și scârțâind.

— E din Dimensiunile Donjonale! zise decanul. Arde-l pe coș!

Arhicancelarul îi puse o mână pe umăr pentru a-l liniști.

— Nu fi prost. Lucrurile donjonale au mai multe tentacule și alte chestii. Nu par *fabricate*.

Se întoarseră la sunetul altui cărucior. Acesta zăngăni nepăsător pe

un coridor lateral, se opri când îi văzu sau îi percepu în altfel pe vrăjitori și interpretă foarte credibil un cărucior care tocmai fusese lăsat acolo de cineva.

Trezorierul se furișă spre el.

— N-are rost să arăți așa, spuse el. Știm că poți să te miști.

— Te *văzurăm* cu toții, zise decanul.

Căruciorul își păstră atitudinea rezervată.

— Nu se poate să gândească, spuse conferențiarul de la Rune Moderne. Nu are loc pentru creier.

— Cine zice că gândește? făcu Arhicancelarul. Nu face decât să se miște. Cine are nevoie de creier pentru asta? *Crevețiii* se mișcă.

Își trecu degetul peste împletitura de fier.

— De fapt, crevețiii sunt destul de inteli... începu șeful de promoție.

— Taci, spuse Ridcully. Hmm. *Este* fabricat, totuși?

— Este sârmă, zise șeful de promoție. Sârma e ceva ce trebuie să fabrici. Și mai sunt roțile. Mai nimic natural nu are roți.

— Doar că de aproape, pare...

— ... un singur lucru, spuse conferențiarul de la Rune Moderne, care îngenunchease anevoie pentru a-l cerceta mai bine. Ca o singură unitate. Făcută într-o singură bucată. Ca o mașinărie care a fost crescută. Dar e ridicol!

— Poate. Nu e un soi de cuc în Vârfu Berbecelui care construiește ceasuri în care să își pună cuibul? zise Trezorierul.

— Da, dar e doar un ritual de împerechere, spuse conferențiarul de la Rune Moderne dându-și aere. În plus, nu măsoară bine timpul.

Căruciorul sări spre o deschizătură între vrăjitori și ar fi reușit, doar că deschizătura era ocupată de Trezorier care scoase un țipăt și se aruncă în coș. Căruciorul nu se opri, ci înaintă zdrăngănind spre porți.

Decanul ridică bagheta. Arhicancelarul îl apucă.

— Ai putea să-l lovești pe Trezorier, zise el.

— Doar o biluță de foc?

— E tentant, dar nu. Haide. După el.

— Yo!

— Dacă vrei tu.

Vrăjitorii porniră greoi în urmărire. În spatele lor, încă neobservat, un întreg roi de înjurături ale Arhicancelarului zburau și bâzâiau. Și Windle Poons conducea o mică delegație spre Bibliotecă.

Bibliotecarul Universității Nevăzute mergea grăbit în patru labe pe podea când ușa se zgudui sub un ciocănit tunător.

— Știu că ești acolo, se auzi glasul lui Windle Poons. Trebuie să ne dai drumul. E de o importanță *vitală*.

— Uuuk.

— Nu vrei să deschizi ușile?

— Uuuk!

— Atunci nu îmi dai de ales...

Străvechi blocuri de zidărie se mișcară încetișor în lături. Mortarul se fărâmiță. Apoi o bucată de perete căzu înăuntru, dezvăluindu-l pe Windle Poons stând într-o gaură în forma lui Windle Poons. Tuși din cauza prafului.

— Nu-mi place să fac asta, zise el. Nu pot să n-am sentimentul că dă apă la moară prejudecăților populare.

Bibliotecarul îi ateriză în cârcă. Spre surprinderea urangutanului, aceasta nu însemnă mare lucru. De obicei, un urangutan de trei sute de livre are un efect vizibil asupra vitezei de înaintare a unei persoane, dar Windle îl purta ca pe un guler.

— Cred că ne trebuie Istoria Antică, spuse el. Mă întreb, poți să încetezi să încerci să îmi smulgi capul?

Bibliotecarul se uită înnebunit în jur. Era un procedeu care de obicei nu dădea greș.

Apoi nările îi fremătară.

Bibliotecarul nu fusese întotdeauna o primată. O bibliotecă magică este un loc de muncă periculos, iar el fusese transformat în urangutan în urma unei explozii magice. Fusese un om destul de inofensiv, deși până acum atât de mulți oameni se împăcaseră cu noua lui formă, încât puțini își mai aminteau acest lucru. Dar odată cu schimbarea venise și cheia unui întreg bagaj de simțuri și de amintiri ale rasei. Și una dintre cele mai profunde, mai importante și mai bine incrustate până în oase dintre ele avea de a face cu formele. Data de la nașterea înțelepciunii. În mintea simiană în curs de evoluție, formele cu bot, dinți și patru picioare se încadrau, în mod clar, la Vești Proaste.

Un lup foarte mare pătrunsese prin gaura din zid, urmat de o tânără atractivă. Intrarea de semnal a Bibliotecarului era temporar arsă.

— De asemenea, zise Windle, este foarte posibil să fiu în stare să îți înnod brațele în jurul tău.

— Iiik!

— Nu e un lup obișnuit. Ar fi bine să crezi.

— Uuuk?

Windle coborî glasul.

— Iar ea s-ar putea să nu fie, teoretic, femeie, adăugă el.

Bibliotecarul se uită la Ludmilla. Nările îi fremătară iar.

Se încruntă.

— *Uuuk?*

— Bine, s-ar putea să nu mă fi exprimat ca lumea. Dă drumul, bravo, băiatu'.

Bibliotecarul își desfăcu strânsoarea cu mare atenție și se lăsă să cadă pe podea, păstrându-l pe Windle între el și Lupine.

Windle își scutură bucățelele de mortar de pe rămășițele robei.

— Trebuie să aflăm, spuse el, despre viețile orașelor. Precis, trebuie să știu...

Se auzi un zăngănit slab.

Un coș din sârmă rulă nepăsător în jurul teancului mare al celui mai apropiat raft de bibliotecă. Era plin de cărți. Se opri de îndată ce își dădu seama că fusese văzut și reuși să arate ca și cum nu s-ar fi mișcat vreodată.

— Etapa mobilă, suspină Windle Poons.

Coșul din sârmă încercă să se dea nițel în spate fără să pară ce se mișcă. Lupine mârâi.

— Despre asta vorbea Un-Om-Găleată? zise Ludmilla.

Căruciorul dispăru. Bibliotecarul mormăi și se duse după el.

— Oh, da. Ceva care să fie util, spuse Windle, dintr-odată aproape nefiresc de vesel. Așa ar funcționa. Mai întâi, ceva pe care să vrei să-l păstrezi și să îl pui undeva. Mii de exemplare nu ar avea condițiile potrivite, dar nu ar conta, pentru că *ar fi* cu miile. Iar apoi, următoarea fază ar fi ceva folositor și care ar ajunge oriunde și nimeni nu s-ar gândi că a ajuns acolo de unul singur. Dar totul se întâmplă la momentul nepotrivit!

— Dar cum poate un oraș să fie viu? Doar e făcut din lucruri moarte! zise Ludmilla.

— Așa sunt și oamenii. Crede-mă. Eu *știu.* Dar ai dreptate, cred. Asta nu ar trebui să se întâmple. E de la toată forța asta vitală în plus. E... înclină balanța. Transformă ceva care nu este cu adevărat real într-o realitate. Și se întâmplă prea devreme și prea repede...

Bibliotecarul țipă. Căruciorul țâșni dintr-un alt șir de rafturi de cărți, cu roțile învârtindu-se nebunește, îndreptându-se către gaura din perete, cu urangutanul agățat înverșunat cu o mână de el și

fluturând în urma lui ca un steag foarte gras.

Lupul sări.

— Lupine! strigă Windle.

Dar încă din zilele în care primul om al cavernelor rostogolise un buștean de pe un deal, canidele au avut o profundă dorință de rasă să urmărească orice are roți. Lupine mușca deja căruciorul.

Fălcile i se închiseră pe o roată. Se auzi un urlet, un țipăt scos de Bibliotecar și primată, lup și coș de sârmă se făcură grămadă în zid.

— Oh, sărmanul! Uită-te la el!

Ludmilla veni în grabă și îngenunche lângă lupul lovit.

— I-a trecut chiar peste labe, uite!

— Și probabil că și-a pierdut câțiva dinți, spuse Windle.

Îl ajută pe Bibliotecar să se ridice. În ochii primatei era o strălucire roșie. Încercase să îi fure cărțile. Probabil că asta era cea mai bună dovadă pentru orice vrăjitor că aceste cărucioare erau lipsite de creier.

Se aplecă și desfăcu roțile căruciorului.

— Ole, făcu Windle.

— Uuuk?

— Nu. Nu „cu lapte", zise Windle.

Lupine își pusese capul în poala Ludmillei. Își pierduse un dinte, iar blana îi era în neorânduială. Deschise un ochi și îl fixă pe Windle cu o privire galbenă conspirativă, în timp ce era mângâiat pe urechi. „Uite un câine norocos, se gândi Windle, care o să își forțeze norocul și o să ridice o labă și o să scâncească."

— Bun, spuse Windle. Acum, Bibliotecarule... erai pe punctul de a ne ajuta, cred.

— Sărman cățel viteaz, zise Ludmilla.

Lupine ridică jalnic o labă și scânci.

Împovărat de țipetele scoase de Trezorier, celălalt coș din sârmă nu putea atinge viteza tovarășului său care plecase. De asemenea, i se desprinse o roată. Se înclină îndrăzneț într-o parte și în alta și aproape se răsturnă când țâșni pe poartă, derapând.

— Îl văd clar! Îl văd clar! strigă decanul.

— Nu! Ai putea să-l nimerești pe Trezorier! urlă Ridcully. Ai putea strica proprietatea Universității!

Dar decanul nu putea auzi peste mugetul testosteronului, cu care nu era obișnuit. O bilă de foc verde și fierbinte lovi căruciorul înclinat. Aerul se umplu cu roți care zburau.

Ridcully inspiră adânc.

— Idiot...! țipă el.

Cuvântul pe care îl rosti era necunoscut acelor vrăjitori care nu aveau creșterea lui solidă de la țară și care nu știau nimic despre punctele mai subtile ale creșterii animalelor. Dar apăru în existență la câțiva inchi de fața lui; era gras, rotund, negru și lucios, cu sprâncene oribile. Îi adresă un zgomot insectoid urât și zbură pentru a se alătura micului roi de blesteme.

— Ce naiba a fost asta?

Un lucru mai mic apăru lângă urechea lui.

Ridcully își înhăță pălăria.

— 'tu-i! – roiul se mări cu unul – m-a mușcat ceva!

O escadrilă de fir-ar-uri nou-născute goni curajoasă spre libertate. El lovi spre ele fără efect.

— Dispăreți, ne... începu el.

— Nu spune! zise șeful de promoție. Taci!

Oamenii nu îi spunea niciodată Arhicancelarului să tacă. Tăcutul era ceva ce se întâmpla altora. Tăcu din cauza șocului.

— Adică, de fiecare dată când înjuri, prind viață, spuse iute șeful de promoție. Mici chestii îngrozitoare cu aripi care apar din senin.

— Fir-ar al naibii să fie! zise Arhicancelarul.

Pop. Pop.

Trezorierul se târî amețit dintre rămășițele încâlcite ale căruciorului. Își găsi pălăria ascuțită, o scutură de praf, o încercă, se încruntă și scoase din ea o roată. Colegii lui nu păreau să-i dea prea mare atenție.

Îl auzi pe Arhicancelar spunând:

— Dar întotdeauna am făcut așa! Nu-i nimic rău la o înjurătură bună, păstrează sângele în mișcare. Ai grijă, domnule decan, unul dintre căr...

— Nu poți să zici altceva? strigă șeful de promoție peste bâzâitul și vaietul roiului.

— Cum ar fi?

— Cum ar fi... oh... cum ar fi... praștia și focul.

— *Praștia și focul?*

— Da, sau poate pușcă.

— Pușcă? Vrei să zic *pușcă?*

Trezorierul se târî spre grup. Cearta pe detalii mărunte în vremuri de restriște dimensională era o trăsătură cunoscută a vrăjitorilor.

— Doamna Whitlow, îngrijitoarea, întotdeauna zice „Pălăria mea!“ când scapă ceva pe jos, propuse el.

Arhicancelarul se întoarse la el.

— O fi spunând ea pălăria mea, mârâi el, dar ce vrea să zică e p...

Vrăjitorii se feriră. Ridcully reuși să se oprească.

— Oh, fir-ar praștia și focul, spuse el nefericit.

Înjurăturile se așezară prietenoase pe pălăria lui.

— Te plac, zise decanul.

— Da, ești tăticul lor, spuse conferențiarul de la Rune Moderne.

Ridcully se uită urât.

— Do... băieți, puteți înceta să mai râdeți de Arhicancelarul vostru și ați face al... și ar fi tare bine dacă ați afla ce se petrece, zise el.

Vrăjitorii se uitară răbdători în aer. Nu apăru nimic.

— Te descurci bine, spuse conferențiarul de la Rune Moderne. Ține-o tot așa.

— Fir-ar fir-ar fir-ar făcu Arhicancelarul. Pălăria mea pălăria mea pălăria mea. Bla bla bla. Scutură din cap. Nu e bine, nu mă calmează deloc.

— A curățat aerul, oricum, zise Trezorierul.

Abia acum îi observară prezența.

Se uitară la rămășițele căruciorului.

— Lucruri care aleargă de colo-colo, spuse Ridcully. Lucruri care prind viață.

Ridicară privirile la auzul unui scârțâit cunoscut. Încă două coșuri cu roți zăngăneau în piața din fața porților. Unul era plin cu fructe. Celălalt era pe jumătate plin cu fructe, pe jumătate cu un copil mic care țipa.

Vrăjitorii se uitară cu gurile căscate. Un șuvoi de oameni alerga după cărucioare. Nițel mai în fața lor, cu coatele împungând aerul, o femeie disperată și hotărâtă trecu pe lângă porțile Universității.

Arhicancelarul îl înșfăcă pe un bărbat solid care venea greoi și vitejește în urma mulțimii.

— Ce s-a întâmplat?

— Tocmai încărcăm niște piersici în chestia aia ca un coș, când s-a ridicat și a fugit de mine!

— Și copilul?

— Habar n-am. Femeia avea unul dintre coșuri și a cumpărat niște piersici de la mine, iar apoi...

Se întoarseră cu toții. Un coș ieși zăngănind dintr-o alee, îi văzu, se întoarse brusc și țâșni prin piațetă.

— Dar de ce? zise Ridcully.

— Sunt atât de folositoare să pui ceva în ele, nu? spuse omul.

Trebuia să iau piersicile. Știi cum se bat.

— Și toate se duc în aceeași direcție, zise conferențiarul de la Rune Moderne. A mai băgat cineva de seamă asta?

— După ele! strigă decanul.

Ceilalți vrăjitori, prea uluiți ca să se mai contrazică, îl urmară greoi.

— Nu... începu Ridcully, dar își dădu seama că nu avea rost. Și că pierdea inițiativa. Formulă cu grijă cel mai delicat strigăt de luptă din istoria cenzurii. Fir-ar ele de râs să fie, pălăria mea! țipă el și fugi după decan.

Bill Door lucră din greu toată după-amiaza lungă, la capătul unui șir de snopi și stoguri.

Până când se auzi un strigăt și bărbații fugiră la gard.

Ogorul cel mare al lui Iago Peedbury era chiar în partea cealaltă. Ajutoarele lui de la fermă împingeau Secerătoarea Combinată pe poartă.

Bill se alătură celorlalți care se uitau peste gard. Se vedea silueta lui Simnel în depărtare, dând ordine. Un cal speriat fu băgat între oiști. Fierarul înnegrit se cățără pe micuța capră de metal din mijlocul mașinăriei și luă hățurile.

Calul păși înainte. Brațele de stropire se desfăcură. Pânzele începură să se rotească și probabil că spirala cu renuri se învârtea, dar asta nu conta pentru că ceva făcu „clanc“ și totul se opri.

Din mulțimea de la gard se auziră strigăte de „Acum dă-te jos și vezi ce-ai făcut!”, „Am avut și noi una, dar i-a căzut capacul!”, „Încă doi bănuți, și se duce și măgarul!” și alte vechi remarci istețe.

Simnel coborî, purtă o conversație în șoaptă cu Peedbury și oamenii lui, iar apoi dispăru pentru o clipă în interiorul mașinăriei.

— N-o să zboare!

— Mâine se ieftinește vita!

De data aceasta, Secerătoarea Combinată se deplasă puțin înainte ca pânzele să se desfacă și să se încurce.

Deja bărbații mai bătrâni de la gard se cocoșau de râs.

— Fiare vechi cumpăr, șase bănuți căruța!

— Adu-o pe cealaltă, asta-i stricată!

Simnel coborî iar. Fluierături din depărtare pluteau spre el în timp ce dezlegă pânza și o înlocui cu una nouă; le ignoră.

Fără să își ia privirea de la scena de pe câmpul opus, Bill Door scoase o piatră de ascuțit din buzunar și începu să își ascută coasa,

încet și hotărât.

În afară de clinchetul îndepărtat al uneltelor fierarului, *fășt-fâșt*-ul pietrei pe metal era singurul sunet care se auzea în aerul greu.

Simnel se urcă la loc în Secerătoare și îi făcu semn din cap celui care conducea calul.

— Iar începem!

— Ți-a mai rămas ceva?

— Bagă-ți-o undeva...

Strigătele se stinseră.

Șase perechi de ochi urmăriră cum Secerătoarea Combinată înaintă pe ogor, se holbară în timp ce fu întoarsă la capul lui, priviră cum veni înapoi.

Trecu țăcănind pe lângă ei, mișcând biela-manivelă și oscilând.

La capătul câmpului se întoarse frumos.

Trecu iar huruind pe lângă ei.

După o vreme, unul dintre spectatori spuse încruntat:

— N-o să prindă niciodată, ascultați la mine.

— Așa-i. Cine o să vrea așa o jucărie? zise altul.

— Sigur, și e doar un ceas mare. Nu poate să facă altceva decât să meargă înainte și înapoi pe câmp...

— ... foarte repede...

— ... tăind grâul așa și scoțând boabele...

— A făcut deja trei șiruri.

— 'tu-i!

— Nici nu se vede cum se mișcă piesele. Ce părere ai de asta, Bill? Bill?

Se uitară în spatele lor.

El era la jumătatea celui de al doilea șir, dar prindea viteză.

Domnișoara Flitworth crăpă niţel ușa.

— Da? zise ea bănuitor.

— E Bill Door, domnișoară Flitworth. L-am adus acasă.

Ea deschise mai mult ușa.

— Ce a pățit?

Cei doi bărbați intrară într-o parte, încercând să sprijine o siluetă mai înaltă cu mai bine de doisprezece inchi decât ei. Aceasta își înălță capul și miji ochii împăienjeniți la domnișoara Flitworth.

— Nu știu ce l-a apucat, spuse Duke Bottomley.

— E căpiat cu munca, zise William Spigot. Vă scoateți fiecare bănuț pe care i-l dați, domnișoară Flitworth.

— Atunci ar fi prima dată prin părțile astea, spuse ea acru.

— În sus și în jos pe câmp, ca nebunul, încercând să bată mașinăria aia a lui Ned Simnel. A fost nevoie de patru oameni să facă snopii. Și aproape a întrecut-o.

— Puneți-l pe sofa.

— I-am zis că făcea prea mult pe soarele ăla... Duke își întinse gâtul să se uite în bucătărie, în caz că pietrele prețioase și comoara atârnau din sertarele bufetului.

Domnișoara Flitworth îl împiedică să vadă.

— Sunt sigură că așa ați făcut. Mulțumesc. Acum cred că vreți să vă duceți la casele voastre.

— Dacă mai putem face ceva...

— Știu unde locuiești. Și nu ai mai plătit chiria de cinci ani. La revedere, domnule Spigot.

Ea îi conduse la ușă și le-o închise în nas. Apoi se întoarse.

— Ce naiba ai făcut, domnule așa-zis Bill Door?

— SUNT OBOSIT ȘI NU ÎMI TRECE.

Bill Door își prinse capul în mâini.

— ȘI SPIGOT MI-A DAT O UMORISTICĂ BĂUTURĂ FERMENTATĂ DE SUC DE MERE DIN CAUZA CĂLDURII ȘI ACUM MI-E RĂU.

— Nu mă miră. O face în pădure. Merele nu sunt nici jumătate din ea.

— NU M-AM MAI SIMȚIT NICIODATĂ RĂU. SAU OBOSIT.

— Face parte din a fi viu.

— CUM SUPORTĂ OAMENII?

— Păi, sucul de mere fermentat poate fi de ajutor.

Bill Door ședea și se uita posomorât în podea.

— DAR AM TERMINAT OGORUL, spuse el cu o urmă de triumf. TOTUL E STIVUIT ÎN STOGURI SAU POATE INVERS.

Își prinse iar capul în mâini.

— AAUU.

Domnișoara Flitworth dispăru în spălătorie. Se auzi scârțâitul unei pompe. Se întoarse cu o cârpă umedă și cu un pahar cu apă.

— E O ȘOPÂRLĂ ÎNĂUNTRU!

— Asta arată că e proaspătă, zise domnișoara Flitworth[22], pescuind amfibianul din pahar și eliberându-l pe pietre, de unde fugi într-o crăpătură.

Bill Door încercă să se ridice în picioare.

— ACUM APROAPE CĂ ȘTIU DE CE ÎȘI DORESC UNII SĂ

MOARĂ, spuse el. AM AUZIT DE DURERE ȘI DE SUFERINȚĂ, DAR PÂNĂ ACUM NU ÎNȚELESESEM PE DEPLIN CE ÎNSEMNAU.

Domnișoara Flitworth se uită pe fereastra prăfuită. Norii care se strânseseră toată după-amiaza se înălțau peste dealuri, cenușii, cu o tentă amenințătoare de galben. Căldura apăsa ca o menghină.

— Vine o furtună mare.

— O SĂ ÎMI STRICE RECOLTA?

— Nu, o să se usuce după aceea.

— CE FACE FETIȚA?

Bill Door desfăcu palma. Domnișoara Flitworth ridică sprâncenele. Clepsidra din aur era acolo, partea de sus fiind aproape goală. Dar pâlpâia între vizibil și invizibil.

— Cum de o ai? E sus! O ținea ca... se bâlbâi... așa cum ține cineva ceva foarte strâns.

— ÎNCĂ ESTE. DAR ESTE ȘI AICI. SAU ORIUNDE. ESTE DOAR O METAFORĂ, PÂNĂ LA URMĂ.

— Ce ține ea în mână pare destul de real.

— DOAR PENTRU CĂ CEVA ESTE O METAFORĂ NU ÎNSEAMNĂ CĂ NU POATE FI REAL.

Domnișoara Flitworth își dădu seama că era un mic ecou în vocea lui, ca și cum cuvintele ar fi fost rostite de doi oameni aproape, dar nu chiar, în același timp.

— Cât mai ai?

— CÂTEVA ORE.

— Și coasa?

— I-AM DAT FIERARULUI INSTRUCȚIUNI CLARE.

Ea se încruntă.

— Nu zic că tânărul Simnel ar fi un băiat rău, dar ești sigur că o s-o facă? Ceri mult de la un om ca el ca să distrugă așa ceva.

— NU AM AVUT DE ALES. MICA FORJĂ DE AICI NU ESTE DESTUL DE BUNĂ.

— E o coasă al naibii de ascuțită.

— MĂ TEM CĂ S-AR PUTEA SĂ NU FIE DESTUL DE ASCUȚITĂ.

— Și nimeni nu a mai încercat asta pe *tine?*

— EXISTĂ O VORBĂ: DOAR N-O IEI PE LUMEA CEALALTĂ?

— Da.

— CÂȚI OAMENI AU CREZUT-O CU ADEVĂRAT?

— Îmi aduc aminte că am citit odată, zise domnișoara Flitworth, despre niște regi păgâni de pe undeva din deșert care construiesc piramide uriașe și pun în ele tot felul de chestii. Chiar și bărci. Chiar și

fete îmbrăcate în pantaloni transparenți și două capace de cratiță. Nu poți să spui că asta e corect.

— NICIODATĂ NU AM FOST PREA SIGUR DESPRE CE E CORECT, zise Bill Door. NU SUNT SIGUR CĂ EXISTĂ AȘA CEVA CUM AR FI CORECT. SAU GREȘIT. DOAR LOCURI ÎN CARE STAI.

— Nu, ce-i corect e corect, spuse domnișoara Flitworth. Am fost crescută să recunosc diferența.

— DE UN CONTRABANDISTOR.

— Un ce?

— CINEVA CARE TRANSPORTĂ MARFĂ DE CONTRABANDĂ.

— Nu-i nimic rău la contrabandă!

— EU DOAR ARĂT CĂ UNII OAMENI CRED ALTFEL.

— Nu se pun!

— DAR...

Fulgerul lovi, undeva pe deal. Tunetul zgudui casa, câteva cărămizi din coș căzură zăngănind în șemineu. Apoi ferestrele se zgâlțâiră la o lovitură puternică.

Bill Door traversă camera și deschise ușa.

Grindina cât oul de găină sări de pe prag în bucătărie.

— OH. TEATRU.

— Oh, la naiba!

Domnișoara Flitworth trecu pe sub brațul lui.

— Și de unde vine vântul ăsta?

— DIN CER? zise Bill Door surprins de agitația bruscă.

— Haide! Se întoarse val-vârtej în bucătărie și cotrobăi pe dulap după o lampă cu lumânare și niște chibrituri.

— DAR AȚI SPUS CĂ O SĂ SE USUCE.

— Pe o furtună normală, da. Dar cu așa ceva? O să o distrugă! O s-o găsim împrăștiată pe tot dealul dimineață!

Aprinse iute lumânarea și fugi înapoi.

Bill Door se uită la furtună. Paiele zburau, purtate de vijelie.

— DISTRUSĂ? RECOLTA MEA? Își îndreptă umerii. LA NAIBA CU *ASTA*.

Grindina duruia pe acoperișul fierăriei.

Ned Simnel apăsă foalele forjei până când miezul cărbunilor ajunse alb cu o urmă foarte slabă de galben.

Fusese o zi bună. Secerătoarea Combinată funcționase mai bine decât îndrăznise el să spere; bătrânul Peedbury insistase să o păstreze ca să mai facă un ogor mâine, așa că fusese lăsată afară acoperită cu o

prelată bine legată. Mâine avea să îi învețe pe unii dintre bărbați să o folosească și va începe să lucreze la un nou model îmbunătățit. Succesul era asigurat. În mod clar, viitorul i se așternea în față.

Mai era și problema coasei. Se duse la peretele unde era atârnată. Un mic mister. Iată cel mai bun instrument de acest fel din câte văzuse. Nici măcar nu puteai să o tocești. Ascuțimea ei se întindea mult dincolo de tăișul propriu-zis. Și totuși, trebuia să o distrugă. Ce logică avea asta? Ned Simnel credea cu tărie în logică, de un anumit fel specializat.

Poate că Bill Door voia doar să scape de ea și asta era de înțeles, pentru că până și acum, când atârna destul de inofensiv de perete, părea să radieze ascuțime. În jurul lamei era o aură slabă de culoare violet, provocată de curentul din încăpere care împingea molecule de aer ghinioniste spre moarte.

Ned Simnel o ridică foarte grijuliu.

Ciudat tip, Bill Door. Spusese că voia să fie sigur că era complet moartă. De parcă ai putea omorî un *lucru*.

Totuși, cum putea fi distrusă? Oh, coada avea să ardă și metalul să se calcineze și, dacă lucra destul de mult, în cele din urmă nu avea să mai rămână decât o grămăjoară de praf și cenușă. Probabil că asta voia clientul.

Pe de altă parte, *probabil* că o puteai distruge doar scoțând lama de pe coadă... Până la urmă, nu ar mai fi fost o coasă dacă făceai asta. Ar fi fost doar, ei... piese. Cu siguranță, puteai face o coasă din ele, dar pesemne că ai fi putut face asta și cu praful și cenușa dacă știai cum.

Ned Simnel era destul de mulțumit de raționamentul lui. Și, până la urmă, Bill Door nu ceruse dovada că acest lucru fusese, hm, omorât.

Ținti cu grijă, iar apoi folosi coasa pentru a tăia capătul nicovalei. Straniu.

Ascuțime totală.

Se dădu bătut. Nu era drept. Nu puteai cere unuia ca el să distrugă așa ceva. Era o operă de artă.

Era mai mult de atât. Era o operă de artă.

Se duse la o stivă de lemne din încăpere și azvârli coasa în spatele ei. Se auzi un chițăit scurt, înțepat.

Oricum, avea să fie în regulă. Dimineață, o să-i înapoieze lui Bill gologanul.

Moartea Șobolanilor se materializă în spatele stivei din fierărie și merse greoi la trista grămăjoară de blană care fusese un șobolan ce

stătuse în calea coasei.

Fantoma lui stătea lângă ea, părând înfricoșată. Nu păru foarte încântată să îl vadă.

— Chiț? Chiț?

— CHIȚ, explică Moartea Șobolanilor.

— *Chiț?*

— CHIȚ, confirmă Moartea Șobolanilor.

[Curățat mustăți] [dat din nas]?

Moartea Șobolanilor clătină din cap.

— CHIȚ.

Șobolanul se pleoști. Moartea Șobolanilor îi puse pe umăr o labă descărnată, dar nu în întregime nemiloasă.

— CHIȚ.

Șobolanul dădu aprobator din cap cu tristețe. Dusese o viață bună în fierărie. Ned aproape că nu făcea curățenie și era probabil campion mondial la lăsat din neatenție sandviciuri neterminate. Ridică din umeri și păși după silueta în robă. Nu că ar fi avut de ales.

Oamenii se revărsau pe străzi. Cei mai mulți dintre ei alergau după cărucioare. Cele mai multe dintre cărucioare erau pline cu orice lucruri consideraseră oamenii că era util să ducă un cărucior – lemne de foc, copii, cumpărături.

Și nu se mai fereau, ci se mișcau cu toate, orbește, în aceeași direcție.

Puteai opri un cărucior răsturnându-l, când roțile i se învârteau nebunește și fără rost. Vrăjitorii văzură mai multe persoane entuziasmate care încercau să le spargă, dar cărucioarele erau practic indestructibile – se îndoiau, dar nu se rupeau și chiar dacă li se desprindea o roată, făceau o încercare temerară de a continua să meargă.

— Uită-te la ăla, spuse Arhicancelarul. Are rufele mele în el! Rufele mele! Fir-ar praștia și focul!

Își croi drum prin mulțime și înfipse bagheta în roțile căruciorului, răsturnându-l.

— Nu putem să tragem în nimic cu toți civilii ăștia în jur, se plânse decanul.

— Sunt sute de cărucioare! zise conferențiarul de la Rune Moderne. Sunt ca verminele![23] Lasă-mă, tu... tu... coșule!

Lovi un cărucior nepoftit cu bagheta.

Valul de coșuri cu roți se scurgea din oraș. Oamenii care se

împotriveau se dădeau treptat în lături sau cădeau sub roţile zăngănitoare. Doar vrăjitorii stăteau în şuvoiul puternic, strigând unii la alţii şi atacând roiul argintiu cu toiegele lor. Nu că magia nu ar fi funcţionat. Funcţiona destul de bine. Un fulger bun putea transforma un cărucior într-o mie de mici puzzle-uri complicate. Dar la ce bun? O clipă mai târziu, alte două aveau să ruleze peste fratele lor lovit.

În jurul decanului, cărucioarele se spărgeau în picături de metal.

— Chiar şi-a intrat în mână, nu? zise şeful de promoţie în timp ce el şi Trezorierul răsturnau încă un cărucior pe spate.

— Ce e sigur e că spune mult Yo, rosti Trezorierul.

Decanul însuşi nu ştia când fusese mai fericit. De şaizeci de ani se supunea tuturor regulilor autoimpuse ale vrăjitorimii şi, dintr-odată, se simţea minunat. Nu îşi dăduse niciodată seama că ceea ce îşi dorea cu adevărat, în adâncul sufletului, era să facă lucrurile să plesnească.

Focul sărea din vârful baghetei lui. Mânere, bucăţele de sârmă şi roţi care se roteau jalnic picau zdrăngănind în jurul lui. Şi ceea ce făcea ca totul să fie şi mai bine era că ţintele nu se sfârşeau. Un al doilea val de cărucioare, înghesuite într-un spaţiu mai mic, încerca să înainteze peste cele care încă ţineau contactul cu pământul. Nu mergea, dar ele tot încercau. Şi încercau cu disperare, pentru că un al treilea val deja îşi croia drum peste ele sfărâmând şi lovind. Doar că nu puteai folosi cuvântul „a încerca". Acesta sugera un fel de efort conştient, o posibilitate să existe şi o stare de „a nu încerca". Ceva din mişcarea lor neîncetată, felul în care se izbeau unele de altele în mareea lor arăta că aceste coşuri din sârmă aveau la fel de multe de spus despre această situaţie pe cât are apa despre a curge în vale.

— Yo! strigă decanul.

Magia pură lovi încâlceala scrâşnitoare de metal. Plouă cu roţi.

— Ia de-aici taumaturgie fierbinte, f... începu decanul.

— Nu înjura! Nu înjura! urlă Ridcully acoperind zgomotul. Încercă să gonească o Tâmpenie Nenorocită care zbura în jurul pălăriei lui. N-ai de unde să ştii în ce se transformă!

— Frate! ţipă decanul.

— N-are rost. La fel de bine am putea încerca să ţinem piept mării, spuse şeful de promoţie. Votez să ne întoarcem la Universitate şi să luăm nişte vrăji cu adevărat *tari*.

— Bună idee, zise Ridcully. Se uită la zidul de sârmă răsucită care înainta. Ştii cum? spuse el.

— Yo! Pezevenghilor! făcu decanul.

Ţinti iar cu bagheta. Scoase un sunet slab şi trist care, dacă ar fi

trebuit să fie așternut pe hârtie, nu s-ar fi putut scrie decât *pffft*. O scânteie firavă căzu din vârful lui pe pietrele pavajului.

Windle Poons închise cu zgomot încă o carte. Bibliotecarul tresări.

— Nimic! Vulcani, maree, mânia zeilor, vrăjitori care își bagă nasul... nu vreau să știu cum au fost ucis*e alt*e orașe, vreau să știu cum au sfârșit...

Bibliotecarul puse o altă stivă de cărți pe masa de lectură. Încă un plus la a fi mort, descoperea Windle, era abilitatea la limbi străine. Putea înțelege *sensul* cuvintelor fără a cunoaște semnificația lor adevărată. Până la urmă, a fi mort nu era ca și cum ai fi adormit. Era ca și cum te-ai fi trezit.

Se uită în Bibliotecă înspre locul în care lui Lupine îi era bandajată laba.

— Bibliotecarule? spuse el încetișor.

— Uuuk?

— Tu ai schimbat speciile la vremea ta... ce ai face dacă, de dragul discuției, ai găsi doi oameni care... ei, să zicem că ar fi un lup care când e lună plină se transformă în om-lup și o femeie care când e lună plină se transformă în femeie-lup... Știi, abordând aceeași formă, dar din direcții opuse? Și s-ar întâlni. Ce le-ai spune? I-ai lăsa să se descurce singuri?

— Uuuk, zise Bibliotecarul pe loc.

— Este tentant.

— Uuuk.

— Doamnei Cake nu i-ar plăcea, totuși.

— Iuk uuuk.

— Ai dreptate. Ai fi putut să o spui mai puțin nepoliticos, dar ai dreptate. Fiecare trebuie să se descurce singur.

Oftă și întoarse pagina. Făcu ochii mari.

— Orașul Khan Li, rosti el. Ai mai auzit de el? Ce carte-i asta? *Ceaslovul Crede sau Nu al lui Stripfettle*. Zice aici... „mici căruțe... nimeni nu știa de unde veneau... de mare folos, au fost angajați oameni să le adune și să le mâne în oraș... dintr-odată, ca într-o năvală a animalelor... oamenii le-au urmat și, iată, era un nou oraș în afara zidurilor, un oraș făcut parcă din prăvălii, în care căruțele au fugit...“ Întoarse pagina. Pare să spună...

Tot nu înțeleg bine, își zise el. Un-Om-Găleată crede că este vorba de înmulțirea orașelor. Dar asta nu pare corect.

Un oraș este viu. Să zicem că ai fi un uriaș încet, ca un Pin

Numărător, și te-ai uita la un oraș? Ai vedea cum cresc clădirile, ai vedea cum sunt respinși atacatorii, ai vedea cum se sting focurile. Ai vedea că orașul este viu, dar nu ai vedea oamenii, pentru că s-ar mișca prea repede. Viața unui oraș, lucrul care îl alimentează, nu este o forță misterioasă. Viața unui oraș sunt oamenii.

Întoarse paginile absent, fără să se uite cu adevărat...

Deci avem orașele – creaturi mari, sedentare, care se dezvoltă dintr-un loc și aproape că nu se mișcă timp de mii de ani. Se înmulțesc trimițând oameni să colonizeze noi tărâmuri. Ele doar stau pe loc. Sunt vii, însă doar în același fel în care o meduză este vie. Sau o legumă destul de inteligentă. Până la urmă, noi îi spunem lui Ankh-Morpork Marele Wahooni...

Și unde ai ființe vii mari și încete, ai lucruri mici și rapide care le mănâncă...

Windle Poons simți cum celulele creierului i se aprinseră. Conexiunile să făcură. Gândul se revărsă pe noi canale. Gândise vreodată ca lumea când era în viață? Se îndoia. Avusese doar o grămadă de reacții complicate legate de o grămadă de terminații nervoase, de la meditația searbădă despre următoarea masă până la amintiri la întâmplare, care îi distrăgeau atenția și se interpuneau între el și gândirea adevărată.

Ar crește în interiorul orașului, unde este cald și la adăpost. Iar apoi, ar ieși, în afara orașului și ar construi... ceva, nu un oraș adevărat, unul fals... care atrage oamenii, viața, din gazdă...

Cuvântul pe care îl căutăm aici este *prădător.*

Decanul se holbă neîncrezător la bagheta sa. O scutură și ținti iar.

De data aceasta, sunetul s-ar fi scris *pfut*.

Ridică privirea. Un val curbat de cărucioare, înalt până la acoperiș, stătea gata să cadă peste el.

— Oh... *fir-ar,* zise el și își acoperi capul cu mâinile.

Cineva îl apucă de spatele robei și îl trase deoparte când cărucioarele se prăbușiră.

— Haide, spuse Ridcully. Dacă fugim, putem să rămânem în fața lor.

— Am rămas fără magie! Am rămas fără magie! gemu decanul.

— O să rămâi fără mai multe, dacă nu te grăbești, zise Arhicancelarul.

Încercând să nu se despartă, lovindu-se unii de alții, vrăjitorii se împleticiră în fața cărucioarelor. Acestea se revărsau în șuvoaie din

oraș, ieșind pe câmpuri.

— Știți de ce îmi aduce aminte asta? întrebă Ridcully în timp ce își croiau drum înainte.

— Spune-ne, te rog, mormăi șeful de promoție.

— Migrația somonilor, zise Arhicancelarul.

— Ce?

— Nu în Ankh, desigur, spuse Ridcully. Nu cred că vreun somon ar putea înota în amonte în râul *nostru*...

— Doar dacă ar merge, zise șeful de promoție.

— ... dar i-am văzut câtă frunză câtă iarbă în unele râuri, spuse Ridcully. Zbătându-se să ajungă în față. Tot râul, doar o masă de argint.

— Bine, bine, făcu șeful de promoție. De ce fac asta?

— Păăi... are legătură cu înmulțirea.

— Dezgustător. Și când te gândești că noi *trebuie* să bem apă, zise șeful de promoție.

— Bun, acum suntem în câmp deschis, aici le luăm prin învăluire, spuse Ridcully. Căutăm un spațiu liber și...

— Nu prea cred, zise conferențiarul de la Rune Moderne.

Din toate părțile înainta un zid de cărucioare scrâșnind, zbătându-se.

— Vin *după* noi! Vin *după* noi! se văicări Trezorierul. Decanul îi înhăță bagheta.

— Hei, e al meu!

Decanul îl împinse în lături și aruncă în aer roțile unui cărucior aflat în frunte.

— E bagheta mea!

Vrăjitorii stăteau spate în spate într-un cerc de metal tot mai strâns.

— Nu sunt în regulă pentru orașul ăsta, spuse conferențiarul.

— Știu ce vrei să zici, rosti Ridcully. Străini.

— Bănuiesc că nu are nimeni o vrajă de zbor la el astăzi? întrebă șeful de promoție.

Decanul ținti iar și topi un coș.

— Să știi că folosești bagheta mea.

— Taci, domnule Trezorier, spuse Arhicancelarul. Și, domnule decan, nu ajungi nicăieri dacă îi iei unul câte unul. Bine, băieți? Vrem să le provocăm cât mai multe pagube la toate. Nu uitați – exploziile sălbatice necontrolate...

Cărucioarele avansară.

— AU. AU.

Domnișoara Flitworth se împleticea prin întunericul ud și răpăitor. Grindina se sfărâma sub tălpi. Tunetul bubuia pe cer.

— Pișcă, nu? zise ea.

— RĂSUNĂ.

Bill Door prinse un snop care era suflat de vânt și îl stivui cu celelalte. Domnișoara Flitworth trecu în fugă pe lângă el, cocoșată sub o încărcătură de grâu[24]. Cei doi lucrau neîncetat, străbătând în zigzag ogorul aflat în colții furtunii pentru a recupera recolta înainte ca vântul și grindina să o fure. Fulgerele pâlpâiau pe cer. Nu era o furtună normală. Era război.

— Din clipă în clipă o să înceapă să toarne cu găleata, țipă domnișoara Flitworth pentru a acoperi zgomotul. Nu o să reușim să o ducem la hambar! Du-te și adu o prelată sau altceva! O să fie de ajuns pentru noaptea asta!

Bill Door dădu din cap și fugi prin bezna nimicitoare către clădirile fermei. Fulgerele loveau atât de mult pe ogoare, încât chiar și aerul sfârâia, iar un halo dansa pe vârful gardului.

Și acolo era Moarte.

Îl văzu profilându-se în fața lui, o siluetă scheletică ghemuită, gata să sară, cu roba fluturându-i și clămpănindu-i în spate.

Încordarea îl cuprinse, încercând să-l forțeze să fugă și, în același timp, oprindu-l în loc. Îi invadă mintea și îngheță acolo, blocând toate gândurile în afară de cea mai ascunsă și mai mică voce care spunea, destul de calm „DECI *ASTA* E GROAZA”.

Apoi Moarte dispăru când strălucirea fulgerului se stinse, reapăru când un un nou arc lovi pe dealul alăturat.

Apoi vocea lăuntrică, tăcută adăugă: „DAR DE CE NU SE MIȘCĂ“?

Bill Door se lăsă să înainteze ușurel. Nu primi nici o reacție de la chestia cocoșată.

Atunci își dădu seama că lucrul aflat de cealaltă parte a gardului era o îmbinare de coaste, femururi și vertebre doar dintr-un anumit punct de vedere, iar dacă îl priveai ușor diferit, era doar un adunătură de brațe de stropire și de pârghii de transmisie care fusese acoperită cu o prelată care acum era suflată de vânt.

Secerătoarea Combinată era în fața lui.

Bill Door rânji oribil. În minte îi veniră gânduri care nu îl caracterizau. Păși înainte.

Zidul de cărucioare îi înconjura pe vrăjitori.

Ultima explozie provocată de un toiag topi o gaură, care fu imediat umplută de și mai multe cărucioare.

Ridcully se întoarse către tovarășii lui vrăjitori. Erau roșii la față, aveau robele sfâșiate și câteva focuri trase cu prea mult entuziasm avuseseră ca rezultat bărbi pârlite și pălării arse.

— Nu mai are nimeni nici o vrajă la el? spuse Arhicancelarul.

Se gândiră agitați.

— Cred că pot să îmi aduc eu aminte una, zise șovăielnic Trezorierul.

— Haide, omule. Într-un moment ca ăsta orice merită încercat.

Trezorierul întinse o mână. Închise ochii. Mormăi încetișor câteva silabe.

Avu loc o pâlpâire scurtă de octarin și...

— Oh, făcu Arhicancelarul. Și asta-i tot?

— „Surprinzătorul buchet al lui Eringyas", spuse Trezorierul cu ochi scânteietori și tresărind. Nu știu de ce, dar întotdeauna am putut să-l fac. Cred că e un dar.

Ridcully se uită la uriașul buchet de flori strâns acum în pumnul Trezorierului.

— Dar, mă încumet să observ, nu pe deplin folositor în acest moment, adăugă el.

Trezorierul se uită la pereții care se apropiau și zâmbetul i se șterse de pe față.

— Cred că nu, spuse el.

— Mai are cineva vreo idee? zise Ridcully.

Nu primi nici un răspuns.

— Drăguți trandafiri, totuși, spuse decanul.

— Ai fost rapid, zise domnișoara Flitworth când Bill Door ajunse la stiva de paie târând o prelată după el.

— DA, NU-I AȘA, mormăi el evaziv, în timp ce ea îl ajuta să tragă prelata peste stivă și să o priponească cu pietre. Vântul o umfla și încerca să i-o smulgă din mâini; la fel de bine ar fi putut încerca să răstoarne un munte.

Ploaia bătea peste câmpuri, printre fuioarele de ceață în care luceau energii electrice albastre.

— N-am mai pomenit așa noapte, spuse domnișoara Flitworth.

Se auzi o altă pârâitură de tunet. O perdea de trăsnete pâlpâi la orizont.

Domnișoara Flitworth se prinse de brațul lui Bill Door.

— Nu e... o siluetă pe deal? zise ea. Parcă am văzut o... formă.

— NU, E DOAR O NĂSCOCIRE MECANICĂ.

Fulgeră iar.

— Călare pe cal? se miră domnișoara Flitworth.

Un al treilea trăsnet sfâșie cerul. Și de data aceasta nu mai exista îndoială. În vârful celui mai apropiat deal era o siluetă călare. Cu glugă. Ținând o coasă cu la fel de multă mândrie ca pe o lance.

— *POZEAZĂ*. Bill Door se întoarse către domnișoara Flitworth. *POZEAZĂ*. EU NU AM FĂCUT NICIODATĂ AȘA CEVA. DE CE SĂ FACI AȘA CEVA? CĂRUI SCOP ÎI SERVEȘTE?

Deschise palma. Clepsidra din aur apăru.

— Cât mai ai?

— POATE O ORĂ. POATE CÂTEVA MINUTE.

— Haide, atunci!

Bill Door rămase pe loc, uitându-se la clepsidră.

— Haide, am spus!

— NU O SĂ MEARGĂ. AM GREȘIT CÂND AM CREZUT CĂ AR PUTEA FI POSIBIL. EXISTĂ LUCRURI DE CARE NU POȚI SCĂPA. NU POȚI TRĂI VEȘNIC.

— De ce nu?

Bill Door păru șocat.

— CUM ADICĂ?

— De ce nu poți trăi veșnic?

— NU ȘTIU. ÎNȚELEPCIUNE COSMICĂ?

— Ce știe înțelepciunea cosmică? Deci, vii?

Silueta de pe deal nu se mișcase.

Ploaia transformase praful într-un noroi fin. Alunecară pe pantă, traversară iute curtea și intrară în casă.

— AR FI TREBUIT SĂ MĂ PREGĂTESC MAI MULT. AVEAM PLANURI...

— Dar a fost secerișul.

— DA.

— Avem cum să baricadăm ușile sau să facem altceva?

— ȘTIȚI CE SPUNEȚI?

— Păi, gândește-te la ceva! N-a mers niciodată nimic împotriva ta?

— NU, zise Bill Door cu o urmă de mândrie.

Domnișoara Flitworth se uită pe fereastră, iar apoi se lipi teatral de perete lângă ea.

— El a dispărut!

— CHESTIA, spuse Bill Door. ÎNCĂ NU E UN EL.

— *Chestia* a dispărut. Ar putea fi oriunde.

— POATE SĂ TREACĂ PRIN PERETE.

Ea țâșni înainte, apoi se uită urât la el.

— FOARTE BINE. ADUCEȚI COPILUL. CRED CĂ AR TREBUI SĂ PLECĂM DE AICI. Îi veni o idee. Se înseninã nițel. MAI AVEM CEVA VREME. CÂT ESTE ORA?

— Nu știu. Tu oprești ceasurile tot timpul.

— DAR NU ESTE ÎNCĂ MIEZUL NOPȚII?

— N-aș crede că e mai mult de unsprezece și un sfert.

— ATUNCI AVEM TREI SFERTURI DE ORĂ.

— Cum de poți fi sigur?

— DIN CAUZA TEATRULUI, DOMNIȘOARĂ FLITWORTH. FELUL DE MOARTE CARE POZEAZĂ CU CERUL ÎN SPATE ȘI STĂ SĂ O LUMINEZE FULGERELE, spuse Bill Door dezaprobator, NU APARE LA UNSPREZECE ȘI DOUĂZECI ȘI CINCI, DACĂ POATE APĂREA LA MIEZUL NOPȚII.

Ea dădu din cap în semn de aprobare, albă la față și fugi la etaj. După un minut sau două se întoarse, cu Sal înfășurată într-o pătură.

— Încă doarme adânc, zise ea.

— NU ESTE SOMN.

Ploaia se oprise, dar furtuna încă se plimba pe dealuri. Aerul sfârâia, încă era o căldură de cuptor.

Bill Door o îndrumă pe lângă cotețul găinilor, unde Cyril și haremul lui bătrâior se ghemuiau în beznă, cu toții încercând să ocupe aceeași câțiva inchi de stinghie.

În jurul coșului fermei plutea o strălucire verde-pal.

— Îi spunem Focul Mamei Carey, spuse domnișoara Flitworth. E un semn.

— UN SEMN DE CE?

— Ce? Oh, nu mă întreba. Doar un semn, cred. Simbolistică simplă. Unde mergem?

— ÎN ORAȘ.

— Să fii lângă coasă?

— DA.

Dispăru în hambar. După o vreme, se întoarse conducându-l pe Binky, înșeuat și înhămat. Se sui pe el, apoi se aplecă și le trase pe ea și pe fata adormită pe cal în fața lui.

— DACĂ GREȘESC, adăugă el, ACEST CAL VĂ VA DUCE ORIUNDE DORIȚI.

— N-o să vreau nicăieri decât acasă!

— ORIUNDE.

Binky porni la trap când intrară pe drumul spre oraș. Vântul smulgea frunzele din copaci și le rostogolea pe lângă ei și pe drum. Din când în când, câte un fulger mai șuiera pe cer.

Domnișoara Flitworth se uită la dealul din spatele fermei.

— Bill...

— ȘTIU.

— ... iar e acolo...

— ȘTIU.

— De ce nu ne urmărește?

— SUNTEM ÎN SIGURANȚĂ PÂNĂ CÂND SE TERMINĂ NISIPUL.

— Și când se termină nisipul mori?

— NU. CÂND SE TERMINĂ NISIPUL *AR TREBUI* SĂ MOR. VOI FI ÎN SPAȚIUL DINTRE VIAȚĂ ȘI VIAȚA DE APOI.

— Bill, mi s-a părut că acea chestie era călare... am crezut că era un cal adevărat, doar foarte slab, dar...

— ESTE UN ARMĂSAR SCHELETIC. IMPRESIONANT, DAR DE NEUTILIZAT. AM AVUT ODATĂ UNUL, DAR ÎI CĂDEA CAPUL.

— Un pic ca a umbla după potcoave de cai morți, aș zice.

— HA. HA. FOARTE AMUZANT, DOMNIȘOARĂ FLITWORTH.

— Cred că în astfel de momente poți să nu îmi mai spui domnișoara Flitworth. Zise domnișoara Flitworth.

— RENATA?

Ea păru surprinsă.

— De unde îmi știi numele? Oh. Probabil că l-ai văzut scris, nu?

— GRAVAT.

— Pe una dintre clepsidre?

— DA.

— Cu tot nisipul ăla care curge înăuntru?

— DA.

— Toată lumea are una?

— DA.

— Deci știi cât mai am...

— *DA*.

— Trebuie să fie tare ciudat să știi... chestiile pe care le știi tu...

— NU MĂ ÎNTREBA.

— Nu e corect să știi. Dacă am ști când o să murim, oamenii ar duce vieți mai bune.

— DACĂ OAMENII AR ȘTI CÂND URMEAZĂ SĂ MOARĂ, CRED

CĂ PROBABIL NU AR MAI TRĂI DELOC.

— Oh, foarte gnomic. Și ce știi tu despre asta, Bill Door?

— TOTUL.

Binky merse la trap pe una dintre puținele străzi ale orașului și intră pe pavajul pieței. Nu mai era nimeni acolo. În orașe ca Ankh-Morpork, miezul nopții era doar seara târziu, pentru că nu exista deloc o noapte obștească, doar seri care se transformau în dimineți. Dar aici oamenii își duceau viețile după chestii ca apusurile de soare și cântece ale cocoșilor prost pronunțate. Miezul nopții însemna ceea ce îi spunea numele.

Chiar și cu furtuna furișându-se pe dealuri, piața era cufundată în liniște. Ticăitul ceasului din turn, nebăgat în seamă la amiază, părea acum să răsune din clădiri.

Când se apropiară, ceva zbârnâi în adâncul rotițelor din măruntaiele lui. Limba minutarului se mișcă scoțând un clăncănit și se opri legănându-se la 9. O ușiță se deschise pe cadranul ceasului și două mici figurine mecanice ieșiră huruind cu mare importanță și bătură într-un mic clopot cu mare efort vizibil.

— *Ding-ding-ding.*

Figurinele se aliniară și se întoarseră clătinându-se în ceas.

— Sunt acolo de când eram mică. Stră-stră-străbunicul domnului Simnel le-a făcut, zise domnișoara Flitworth. Întotdeauna m-am întrebat ce fac între bătăi, știi. M-am gândit că au o căsuță înăuntru sau așa ceva.

— NU CRED. SUNT DOAR LUCRURI. NU SUNT VII.

— Hmm. Păi, sunt acolo de sute de ani. Poate că viața e ceva ce se dobândește?

— DA.

Așteptară în tăcere, în afară de câte o bufnitură atunci când minutarul înainta în noapte.

— A... a fost drăguț să te am în preajmă, Bill Door.

El nu răspunse.

— Să mă ajuți cu secerișul și restul.

— A FOST... INTERESANT.

— A fost greșit din partea mea să te întârzii, doar pentru o grămadă de grâu.

— NU. RECOLTA ESTE IMPORTANTĂ.

Bill Door desfăcu palma. Clepsidra apăru.

— Tot nu înțeleg cum faci.

— NU E GREU.

Șuieratul nisipului crescu până când umplu piața.

— Ai vreun ultim mesaj?

— DA. NU VREAU SĂ PLEC.

— Bun. Succint, oricum.

Bill Door fu uimit să descopere că ea încerca să îl țină de mână.

Deasupra lui, limbile miezului nopții se uniră. Din ceas se auzi un zbârnâit. Ușa se deschise. Automatele ieșiră. Se opriră țăcănind de fiecare parte a clopotului pentru oră, se închinară una în fața alteia și își ridicară ciocanele.

Dong.

Și atunci se auzi un tropot de cal.

Domnișoara Flitworth descoperi că marginea câmpului ei vizual se umplea cu pete violete și albastre, ca pâlpâiri de imagine consecutivă lipsite de imaginea după care să vină.

Dacă își mișca iute capul și se uita cu coada ochiului, vedea micile forme drapate în cenușiu care pluteau pe lângă ziduri.

„Cei de la Foncire, se gândi ea. Au venit să se asigure că se întâmplă."

— Bill? spuse ea.

El închise palma peste clepsidra din aur.

— ACUM ÎNCEPE.

Zgomotul copitelor deveni mai puternic și răsună între clădirile din spatele lor.

— ȚINE MINTE CĂ VOI NU SUNTEȚI ÎN PERICOL.

Bill Door păși în spate în întuneric.

Apoi reapăru doar o clipă.

— PROBABIL, adăugă el și se retrase în beznă.

Domnișoara Flitworth se așeză pe treptele ceasului, ținând corpul fetiței pe genunchi.

— Bill? se încumetă ea.

O siluetă călare intră în piață.

Era, într-adevăr, pe un cal scheletic. Flăcări albastre pârâiau peste oasele creaturii în timp ce ea înainta la trap; domnișoara Flitworth se trezi întrebându-se dacă era un schelet adevărat, animat în vreun fel, ceva ce fusese odată într-un cal, sau o *creatură* scheletică în persoană. Era un curs de gândire ridicol, dar era mai bine decât să mediteze la realitatea oribilă care se apropia.

Oare îl peria sau doar îl lustruia bine?

Călărețul descălecă. Era mult mai înalt decât fusese Bill Door, dar negrul robei îi ascundea orice detaliu. Ținea ceva ce nu era exact o

coasă, ci ce ar fi putut avea o coasă printre strămoșii ei, în același fel în care chiar și cel mai deștept instrument chirurgical are un băț pe undeva prin trecutul lui. Era la mare distanță de orice unealtă care atinsese vreodată un pai.

Se apropie cu pași mari de domnișoara Flitworth, ținând coasa pe umăr și se opri.

Unde este El?

— Nu știu despre ce vorbești, zise domnișoara Flitworth. Și dacă aș fi în locul tău, tinere, eu mi-aș hrăni calul.

Silueta păru să întâmpine greutăți în digerarea acestei informații, dar în cele din urmă păru să ajungă la o concluzie. Dădu jos coasa și se uită la copil.

Îl voi găsi, spuse ea. *Dar mai întâi...*

Se încordă.

O voce din spatele ei zise:

— LASĂ COASA ȘI ÎNTOARCE-TE ÎNCET...

„Ceva din interiorul orașului, se gândi Windle. Orașele cresc pline de oameni, dar sunt pline și de comerț și magazine și religii și...

Asta e o prostie, își zise el. Sunt doar *lucruri.* Nu sunt vii."

Poate că viața este ceva ce se dobândește.

Paraziți și prădători, dar nu precum cei care afectează animalele și legumele. Erau un fel de formă de viață metaforică, mare și înceată, hrănindu-se cu orașe. Dar incubează în orașe, ca acele – ce sunt alea? – acele chestii de viespi nou-născute și lipicioase. Își amintea acum, așa cum își putea aminti orice, că citise, student fiind, despre creaturi care își depuneau ouăle în alte creaturi. Luni întregi după aceea refuzase omleta și caviarul, pentru orice eventualitate.

Iar ouăle ar fi... arătat ca orașul, într-un fel, astfel încât cetățenii să le ia acasă. Ca ouăle de cuc.

Mă întreb câte orașe au murit în trecut? Încercuite de paraziți, ca un atol de corali înconjurat de stele-de-mare. Se goliseră, pierduseră orice spirit ar fi avut.

Se ridică în picioare.

— Unde s-au dus cu toții, Bibliotecarule?

— Uuuk uuuk.

— Cum le stă în fire. Și eu aș fi făcut asta. Aș fi dat năvală fără să mă gândesc. Zeii fie alături de ei și să-i ajute, dacă se pot desprinde destul din eternele lor ciondăneli de familie.

Iar apoi se gândi: ei, și acum? M-am gândit, și ce o să fac?

Să dau năvală, firește. Dar încet.

Centrul grămezii de cărucioare nu se mai vedea. Ceva se întâmpla. O strălucire albastru-pal plutea peste uriașa piramidă din metal răsucit și, din când în când, aveau loc explozii de lumină în adâncul mormanului. Cărucioarele se izbeau de el ca asteroizii care se adună în jurul miezului unei noi plante, dar puținii sosiți făceau altceva. Se îndreptau spre tunelele care se deschiseseră în interiorul structurii și dispăreau în centrul ei sclipitor.

Apoi avu loc o mișcare în vârful muntelui și ceva își croi drum în sus prin metalul rupt. Era o țeapă lucitoare, susținând un glob de vreo doi metri în diametru. Nu făcu mai nimic vreme de un minut sau două, apoi, când adierea vântului îl uscă, se desfăcu și se sfărâmă.

Obiecte albe se revărsară din el, fură prinse de vânt și împrăștiate peste Ankh-Morpork și mulțimea care privea.

Unul dintre ele coborî ușurel în zigzag și ateriză la picioarele lui Windle Poons când acesta ieșea legănându-se din Bibliotecă.

Era încă umed și scria ceva pe el. Cel puțin, o încercare de scris. Arăta ca ciudata inscripție organică de pe globurile cu fulgi de zăpadă – cuvinte create de ceva ce nu se simțea deloc în largul lui cu cuvintele:

vânzare! vânzare!! vânzare!!!
Începe mâine!!!

Windle ajunse la poarta Universității. Oamenii se revărsau pe lângă el.

Windle își cunoștea concetățenii. S-ar fi dus să se uite la orice. Puneau botul la orice era scris pe hârtie și era urmat de mai mult de un semn de exclamare.

Simți că cineva se uita la el și se întoarse. Un cărucior îl urmărea dintr-o alee; se dădu în spate și plecă șuierând.

— Ce se întâmplă, domnule Poons? spuse Ludmilla.

Era ceva ireal în expresiile trecătorilor. Purtau o expresie de nerăbdare de neclintit.

Nu trebuia să fii vrăjitor ca să știi că ceva nu era în regulă. Iar simțurile lui Windle țiuiau ca un dinam.

Lupine sări după o bucată de hârtie plutitoare și i-o aduse.

reduceri uimitoare!!!!!

Windle clătină cu tristețe din cap. Cinci semne de exclamare, marca sigură a unei minți bolnave.

Iar apoi auzi muzica.

Lupine se lăsă pe picioarele din spate și urlă.

În pivnița de sub casa doamnei Cake, baubaul Schleppel se opri la jumătatea celui de al treilea șobolan și ascultă.

Apoi își termină masa și se întinse după ușa lui.

Contele Arthur Winkings Notfaroutoe lucra la criptă.

Din punctul lui de vedere, ar fi putut trăi sau retrăi ori netrăi sau orice o fi fost ce trebuia el să facă, fără criptă. Dar trebuia să ai o criptă. Doreen fusese foarte clară în privința criptei. „Dădea locului un *ton",* spunea ea. Trebuia să ai o criptă *și* un cavou, altfel restul societății vampirilor te-ar fi luat din vârful dinților.

Nu-ți spunea nimeni despre aceste lucruri atunci când începeai cu vampireala. Nu îți spuneau să îți construiești cripta din niște blocuri ieftine de la angroul de materiale de construcții al lui Chalky Trolul. Nu era ceva ce se întâmpla celor mai mulți vampiri, se gândea Arthur. Nu vampirilor *adevărați.* Adevăratului conte Jugular, de exemplu. Nu, un mahăr ca el ar fi pus pe cineva să o facă. Când sătenii ar fi venit să ardă locul, nu l-ai fi prins pe conte însuși fugind spre poartă să coboare podul. Oh, nu. El ar fi spus doar „Igor – după cum era foarte posibil – Igor, rezolveerăn asta, iuten".

Ha. Păi, puseseră un anunț în magazinul de slujbe al domnului Keeble de luni întregi. Casă, trei mese pe zi și cocoașă inclusă dacă era nevoie. Nici măcar o întrebare. Și oamenii spuneau că șomajul era prea mare. Te făcea să pălești.

Ridică altă bucată de lemn și o măsură, strâmbându-se când desfăcu ruleta.

Pe Arthur îl durea spatele de la săpatul șanțului de apărare. Și ăsta era alt lucru despre care nu trebuia să își facă griji vampirul șic. Șanțul venea cu postul, cum ar fi. Și făcea un ocol întreg, pentru că alți vampiri nu aveau strada în față și pe bătrâna doamnă Pivey care să se plângă într-o parte și în cealaltă și o familie de troli cu care Doreen nu vorbea și, prin urmare, nu sfârșeau cu un șanț de fortificații care trecea doar prin curtea din spate. Arthur tot cădea în el.

Și mai era și mușcatul gâturilor tinerelor femei sau, mai degrabă, nu era. Arthur era întotdeauna gata să înțeleagă punctul de vedere al celuilalt, dar era sigur că tinerele femei își aveau locul undeva în

vampireală, indiferent ce zicea Doreen. În dezabieuri diafane. Arthur nu știa prea bine ce era un dezabieu diafan, dar citise despre ele și simțea foarte tare că i-ar fi plăcut să vadă unul înainte să moară... sau ce-o fi...

Și ceilalți vampiri nu-și găseau nevestele vorbind dintr-odată cu F în loc de V. Motivul fiind că vampirul nativ vorbea așa oricum.

Arthur oftă.

Asta nu era viață sau jumătate de viață sau viață de după sau orice o fi fost, să fii un negustor de fructe și legume cu ridicata din partea de jos a păturii mijlocii, cu o condiție socială de pătura de sus.

Și atunci muzica intră prin gaura pe care o spărsese în zid ca să pună fereastra cu zăbrele.

— Au, zise el și își prinse falca în palmă. Doreen?

Reg Sabot bătu în podiumul său portabil.

— ... și, permiteți-mi să spun, nu vom sta întinși pe spate și nu vom lăsa iarba să ne crească peste capete, urlă el. Deci care sunt cele șapte puncte ale planului tău pentru Oportunități Egale cu cei vii, vă aud strigând?

Vântul suflă ierburile uscate din cimitir. Singura creatură care se părea că îi dădea vreo atenție lui Reg era un corb singuratic.

Reg Sabot ridică din umeri și coborî vocea.

— Ați putea măcar să vă dați nițel silința, zise el lumii de apoi în general. Uite la mine cum îmi tocesc degetele până la os – își întinse palmele pentru a demonstra – și aud vreo vorbă de mulțumire?

Se opri, pentru orice eventualitate.

Corbul, care era unul dintre cei grași, foarte mari, care infestau acoperișurile Universității, își lăsă capul într-o parte și îl privi gânditor pe Reg Sabot.

— Știți, spuse Reg, uneori îmi vine să mă dau bătut.

Corbul își drese glasul.

Reg Sabot se întoarse iute.

— Dacă scoți un cuvânt, zise el, un singur *cuvânt* nenorocit...

Iar apoi auzi muzica.

Ludmilla riscă să își ia palmele de pe urechi.

— E oribil! Ce este asta, domnule Poons?

Windle încerca să își tragă rămășițele pălăriei peste urechi.

— Nu știu, spuse el. Ar *putea* fi muzică. Dacă n-ai mai fi auzit muzică înainte.

Nu existau note. Erau zgomote înșirate unul după altul, care s-ar fi putut dori să fie note, puse la un loc așa cum cineva ar desena o hartă a unei țări pe care nu a văzut-o niciodată.

Hnip. Inip. Huiomp.

— Vine din afara orașului, spuse Ludmilla. Unde toți oamenii... se... duc... Nu se poate să le placă, nu?

— Nu îmi dau seama de ce ar face-o, zise Windle.

— Doar că... vă mai amintiți de problema cu șobolanii de anul trecut? Bărbatul acela care spunea că are un flaut care cânta muzică pe care doar șobolanii o puteau auzi?

— Da, dar asta nu era adevărat, era o păcăleală, era doar Uimitorul Maurice și Rozătoarele lui Educate...

— Dar presupunând că ar fi *putut* fi adevărat?

Windle clătină din cap.

— Muzică pentru a atrage oameni? Asta voiai să spui? Dar nu poate fi adevărat. Nu ne atrage pe *noi.* Ba din contră, te asigur.

— Da, dar nu sunteți om... exact, zise Ludmilla. Și... Se opri și se făcu roșie la față.

Windle o bătu ușurel pe umăr.

— Bună idee. Bună idee, fu tot ce găsi el de spus.

— Știți, nu-i așa? zise ea, fără să ridice privirea.

— Da. Nu cred că e ceva de care să te rușinezi, dacă asta te ajută.

— Mama spune că ar fi îngrozitor dacă ar afla cineva vreodată!

— Asta probabil că depinde de cine află, zise Windle uitându-se la Lupine.

— De ce mă fixează câinele dumneavoastră așa cu privirea? spuse Ludmilla.

— Este foarte inteligent, zise Windle.

Windle scotoci în buzunar, vărsă doi pumni de pământ și își dezgropă jurnalul. Douăzeci de zile până la următoarea lună plină. Totuși, ar fi meritat așteptarea.

Rămășițele de metal ale grămezii începură să se prăbușească. Cărucioarele zbârnâiau în jurul ei și o droaie de cetățeni din Ankh-Morpork stătea într-un cerc mare, încercând să se uite înăuntru. Muzica nemuzicală se auzea peste tot.

— Uite-l pe domnul Dibbler, spuse Ludmilla în timp ce își croiau drum printre oamenii care nu se opuneau.

— Ce vinde de data asta?

— Nu cred că încearcă să vândă nimic, domnule Poons.

— Așa de rău e? Atunci probabil că suntem în mare belea.

Lumină albastră strălucea în afară printr-una dintre găurile din stivă. Bucăți de cărucior stricat cădeau cu clinchet pe pământ, ca niște frunze de metal.

Windle se aplecă bățos și ridică o pălărie țuguiată. Era jerpelită și fusese călcată de multe cărucioare, dar putea fi încă recunoscută ca fiind ceva ce, pe drept, ar fi trebuit să se afle pe capul cuiva.

— Sunt vrăjitori acolo înăuntru, zise el.

Lumină argintie sclipea pe metal. Se mișca precum uleiul. Windle se întinse și o scânteie mare sări și se scurse în degetele lui.

— Hmm, spuse el. Mai are și mult potențial...

Apoi auzi strigătul vampirilor.

— Cuu-ii, domnu' Poons!

Se întoarse. Familia Notfaroutoe se abătea asupra lui.

— Am fi v... adică, Am fi venităn mai devreme, doar că...

— ... Nu mi-am găsit afurisitul de buton pentru guler, mormăi Arthur, părând înfierbântat și enervat.

Purta un joben pliant care era bun în privința pliabilității, dar avea lipsuri regretabile în privința calității de joben, așa că Arthur părea să privească lumea de sub o armonică.

— Oh, salut, făcu Windle.

Era ceva îngrozitor de fascinant la dedicația pentru vampireala exactă a soților Winkings.

— Unt cine estăn tânăran tomniță̆n? spuse Doreen zâmbindu-i Ludmillei.

— Pardon? făcu Windle.

— Was?

— Doreen... vreau să zic cont*esa a* întrebat cine este ea, traduse Arthur, plictisit.

— *Eu* am înțeles ce am spus, sări Doreen, pe tonul mai normal al cuiva născut și crescut în Ankh-Morpork, nu în vreo fortăreață transilvăneană. Sincer, dacă m-aș lua după tine, nu am mai avea deloc standarde...

— Mă numesc Ludmilla, zise Ludmilla.

— Încântată, spuse grațios contesa Notfaroutoe, întinzând o mână care ar fi fost subțire și palidă, dacă nu ar fi fost rozalie și butucănoasă. Întotdeauna e plăcutăn să cunoști sânge proaspăt. Dacă ai vreodată poftă de un biscuite pentru câini când ești la plimbare, uja rioastrăn esten întotdeauna deschisăn.

Ludmilla se întoarse spre Windle Poons.

— Nu mi-e scris în frunte, nu? zise ea.

— Sunt un fel deosebit de oameni, explică Windle cu blândețe.

— Așa aș crede, zise Ludmilla calm. Nu cunosc pe nimeni care să poarte o mantie de seară tot timpul.

— Trebuie să ai mantie, spuse contele Arthur. Pentru aripi, vezi tu. Ca...

Își desfăcu mantia teatral. Se auzi un sunet scurt, de implozie, și un liliac mic și gras apăru în aer. Se uită în jos, scoase un chițăit furios și căzu în picaj la sol. Doreen îl apucă de picioare și îl scutură de praf.

— Pe mine mă deranjează că trebuie să dorm cu fereastra deschisă toată noaptea, zise ea fără legătură. Aș vrea să înceteze cu muzica asta! Mă ia durerea de cap.

Se auzi alt *huuumpf.* Arthur reapăru cu picioarele în sus și ateriză în cap.

— Este distanța față de pământ, mă-nțelegi, spuse Doreen. E ca un fel de a-și lua avânt. Dacă nu are un start de cel puțin un etaj, nu reușește să prindă destulă viteză.

— Nu pot să prind destulă viteză, zise Arthur ridicându-se în picioare.

— Mă scuzați, spuse Windle, muzica nu vă afectează?

— Mă face să scrâșnesc din dinți, asta face, zise Arthur. Ceea ce nu este un lucru bun pentru un vampir, probabil că nu trebuie să-ți mai explic.

— Domnul Poons crede că le face oamenilor ceva, spuse Ludmilla.

— Îi face pe toți să scrâșnească din dinți? zise Arthur.

Windle se uită la mulțime. Nimeni nu îi băga în seamă pe cei din clubul Un Nou Început.

— Parcă așteaptă ceva, spuse Doreen. Așteaptăn, adică.

— E înspăimântător, zise Ludmilla.

— Nu-i nimic dacă e înspăimântător, spuse Doreen. *Noi* suntem înspăimântători.

— Domnul Poons vrea să intre în grămadă, zise Ludmilla.

— Bună idee. Să-i facă să oprească muzica asta afurisită, spuse Arthur.

— Dar ați putea fi omorât! zise Ludmilla.

Windle își plesni palmele și le frecă gânditor.

— Ah, spuse el, aici suntem cu un pas înainte.

Păși în strălucire.

Nu mai văzuse niciodată o lumină atât de puternică. Părea să fie emanată de peste tot, vânând fiecare urmă și eradicând-o fără milă.

Era mult mai puternică decât lumina zilei, fără a semăna deloc cu ea – avea o margine albastră care tăia vederea ca un cuțit.

— Sunteți bine, conte? zise el.

— Da, da, făcu Arthur.

Lupine mârâi.

Ludmilla trase de o încâlceală de metal.

— E ceva sub asta, să știți. Parcă ar fi... marmură. Marmură portocalie. Își trecu mâna peste ea. Dar e caldă. Marmura nu ar trebui să fie caldă, nu?

— Nu se poate să fie marmură. Nu se poate să fie în toată lumea atâta marmură... marmuren, spuse Doreen. Am încercatără să facem rost de marmură pentru cavou, gustă sunetul cuvântului și dădu din cap pentru sine, kafou, da. Piticii ăia ar trebui împușcați, la ce prețuri cer. E o rușine.

— Nu cred că piticii au construit asta, zise Windle. Îngenunche și se lăsă într-o parte pentru a cerceta podeaua.

— Nici eu n-aș crede, ai naibii leneși. Au vrut aproape șaptezeci de dolari ca să ne facă cavoul. Nu-i așa, Arthur?

— Aproape șaptezeci de dolari, spuse Arthur.

— Nu cred că a construit-o cineva, zise Windle încetișor.

„Crăpături. Ar trebui să fie crăpături, se gândi el. Margini și altele, unde se îmbină lespezile. Nu ar trebui să fie o singură bucată. Și nițel lipicioasă."

— Așa că Arthur a făcut-o singur.

— Am făcut-o singur.

Ah. Iată o margine. Ei, nu chiar o margine. Marmura devenea mai clară, ca o fereastră, dând într-un alt spațiu puternic luminat. Erau lucruri acolo, neclare și părând topite, dar nu era nici o cale de a ajunge la ele.

Trăncăneala soților Winkings se scurse peste el când se furișă înainte.

— ... mai mult cavouaș, zău. Dar a făcut și o temniță, chiar dacă trebuie să ieși pe sală ca să închizi ușa ca lumea...

„Aristocrația însemna tot felul de lucruri, se gândi Windle. Pentru unii era a *nu* fi vampir. Pentru alții însemna un set asortat de lilieci în zbor, făcut din ipsos, agățat pe perete."

Își trecu degetele peste substanța clară. Lumea aici era numai dreptunghiuri. Erau colțuri, iar coridorul era căptușit pe ambele părți cu panouri transparente. Și non-muzica se auzea tot timpul.

Nu *se putea* să fie vie, nu? Viața era... mai rotundă.

— Ce crezi, Lupine? spuse el.

Lupine lătră.

— Hmm. Nu-i de mare ajutor.

Ludmilla îngenunche și puse mâna pe umărul lui Windle.

— Cum adică, nu a construit-o nimeni? zise ea.

Windle se scărpină în cap.

— Nu sunt sigur... dar cred că poate a fost... secretată.

— Secretată? Din ce? De *cine?*

Ridicară privirea. Un cărucior ieși zdrăngănind din gura unui coridor lateral și intră derapând pe altul din capătul opus al holului.

— *El e?* întrebă Ludmilla.

— N-aș crede. Cred că ele sunt mai mult ca niște servitori. Ca furnicile. Albine într-un stup, poate.

— Care-i mierea?

— Nu sunt sigur. Dar nu e gata încă. Nu cred că lucrurile s-au terminat. Nimeni nu atinge *nimic*.

Păși înainte. Coridorul se deschidea într-o zonă largă, luminoasă, cu un acoperiș în formă de cupolă. Scări duceau în sus și în jos la diferite etaje și acolo era o fântână și un crâng de plante în ghivece care arătau prea sănătoase ca să fie reale.

— Nu e drăguț? zise Doreen.

— Te gândești că ar trebui să fie oameni, spuse Ludmilla. O grămadă de oameni.

— Ar trebui să fie cel puțin vrăjitorii, mormăi Windle Poons. Șase vrăjitori nu dispar pur și simplu.

Cei cinci se apropiară. Prin coridoarele de mărimea celui pe care tocmai veniseră ar fi încăput doi elefanți unul lângă altul.

— Credeți că ar fi o idee bună să ne întoarcem afară? zise Doreen.

— La ce ne-ar folosi? spuse Windle.

— Păi, am ieși de aici.

Windle se întoarse, numărând. Cinci coridoare radiau echidistant din zona acoperită de cupolă.

— Și probabil la fel este și deasupra și dedesubt, rosti el cu voce tare.

— Este foarte curat aici, zise Doreen neliniștită. Nu e curat, Arthur?

— Este foarte curat.

— Ce s-aude? spuse Ludmilla.

— Ce se aude?

— Un zgomot. Ca și cum cineva ar suge ceva.

Arthur se uită în jur cu oarecare interes.

— Nu e de la mine.

— E de la scări, zise Windle.

— Nu fi fraier, domnule Poons. Scările nu sug.

Windle se uită în jos.

— Astea da.

Erau negre, ca un râu în pantă. Pe măsură ce substanța întunecată se scurgea de sub podea, se cocoșa în ceva ce semăna cu treptele, care urcau panta până când dispăreau iar sub podea, undeva deasupra. Când ieșeau, treptele făceau un zgomot ritmic și slab, șlup-șlup, de parcă cineva ar fi investigat o carie dentară deosebit de supărătoare.

— Știți, spuse Ludmilla, cred că ăsta e cel mai neplăcut lucru din câte am văzut?

— Am văzut și mai și, zise Windle. Dar e destul de rău. Mergem în sus sau în jos?

— Vreți să *stăm* pe ele?

— Nu. Dar vrăjitorii nu sunt la acest nivel și e ori asta, ori alunecatul pe balustradă. V-ați uitat cu atenție la balustradă?

Se uitară la balustradă.

— Cred, spuse Doreen neliniștită, că *în jos* ni se potrivește mai bine.

Coborâră în tăcere. Arthur căzu în locul în care scările călătoare erau supte în podea.

— Am avut senzația oribilă că o să mă tragă dedesubt, zise el cerându-și iertare, iar apoi se uită în jur.

— E mare, trase el concluzia. Spațios. Aș putea face minuni aici cu niște tapet care imită piatra.

Ludmilla se duse la cel mai apropiat perete.

— Știți, spuse ea, e mai multă sticlă decât am văzut vreodată, dar aceste părți clare seamănă nițel cu magazinele. Are sens? Un magazin mare plin de magazine?

— Și nu e copt încă, zise Windle.

— Scuze?

— Mă gândeam cu voce tare. Poți să vezi ce mărfuri au? Ludmilla își puse mâna streașină la ochi.

— Parcă ar fi doar multă culoare și sclipici.

— Anunță-mă dacă vezi vreun vrăjitor.

Cineva țipă.

— Sau dacă auzi unul, de exemplu, adăugă Windle.

Lupine o luă la fugă pe un coridor. Windle se legănă iute după el.

Cineva stătea pe spate, încercând cu disperare să gonească două cărucioare. Erau mai mari decât cele pe care le văzuse Windle până atunci, cu un luciu auriu.

— Hei! țipă el.

Se opriră din încercarea de a împunge silueta culcată la pământ și se întoarseră din trei mișcări spre el.

— Oh, făcu Windle în timp ce cărucioarele prindeau viteză.

Primul se feri de fălcile lui Lupine și îl pocni pe Windle drept în genunchi, răsturnându-l. Când al doilea trecu peste el, se întinse înnebunit, apucă la întâmplare metalul și trase tare. O roată se desprinse și căruciorul derapă în perete.

Se ridică la timp pentru a-l vedea pe Arthur atârnând înverșunat de mânerul celuilalt cărucior în timp ce amândoi se învârteau vâjâind într-un vals centrifugal nebunesc.

— Dă-i drumul! Dă-i drumul! țipă Doreen.

— Nu pot! Nu pot!

— Ei, fă *ceva!*

Se auzi un pocnet de aer împins cu putere. Dintr-odată, căruciorul nu se mai lupta cu greutatea unui comerciant de fructe și legume cu ridicata de vârstă mijlocie, ci doar cu cea a unui mic liliac îngrozit. Țâșni într-un stâlp, ricoșă din el, lovi un perete și ateriză pe spate, cu roțile învârtindu-se.

— Roțile! strigă Ludmilla. Scoateți-i roțile!

— O fac eu, zise Windle. Voi ajutați-l pe Reg.

— Ăla de jos e *Reg?* spuse Doreen.

Windle arătă cu degetul spre peretele opus. Cuvintele „Mai rece ca nic“ se încheiau cu o dâră disperată de vopsea.

— Dă-i un perete și o cutie cu vopsea, și nu mai știe pe ce lume e, zise Doreen.

— A avut o singură alternativă, spuse Windle aruncând roțile căruciorului pe podea. Lupine, stai de pază în caz că mai apare vreunul.

Roțile fuseseră ascuțite, ca patinele de gheață. În mod clar se simțea zdrențuit pe la picioare. Deci, cum stătea treaba cu vindecarea?

Reg Sabot era ajutat să se ridice în capul oaselor.

— Ce s-a întâmplat? spuse el. Nu mai intra nimeni și am coborât aici să văd de unde venea muzica și apoi au apărut *roțile* astea...

Contele Arthur reveni la forma lui aproximativ umană, se uită în jur cu mândrie, își dădu seama că nu îl lua nimeni în seamă și se

pleoşti.

— Păreau mult mai dure decât celelalte, zise Ludmilla. Mai mari, mai rele şi acoperite cu margini ascuţite.

— Soldaţi, spuse Windle. Am văzut muncitorii. Şi acum, soldaţii. Ca la furnici.

— Am avut o fermă de furnici când eram mic, zise Arthur, care lovise podeaua destul de puternic şi acum avea probleme cu natura realităţii.

— Stai aşa, spuse Ludmilla. Ştiu despre furnici. Avem furnici în curtea din spate. Dacă ai muncitori şi soldaţi, atunci trebuie să ai şi o...

— Ştiu, ştiu, zise Windle.

— ... bagă de seamă, îi spune ferm*ă, dar* eu nu le-am văzut niciodată să cultive nimic...

Ludmilla se sprijini de perete.

— Trebuie să fie pe aproape pe undeva.

— Cred că da, zise Windle.

— Cum credeţi că arată?

— ... ce trebuie să faci este să iei două bucăţi de sticlă şi nişte furnici...

— Nu ştiu. De unde să ştiu eu? Dar vrăjitorii trebuie să fie undeva lângă ea.

— Nu înţeleg de ce îţi faci problemen pentru ei, spuse Doreen. Te-au îngropatără de viu doar pentru că erai mort.

Windle ridică privirea la auzul roţilor. Douăsprezece coşuri războinice apărură pe după colţ şi se aşezară în formaţie.

— Au crezut că fac ce era cel mai bine, zise Windle. Aşa fac oamenii deseori. E uimitor ce chestii par o idee bună pe moment.

Noul Moarte îşi îndreptă umerii.

Sau?

— AH.

— HM.

Bill Door făcu un pas în spate, se întoarse şi o luă la goană.

Nu însemna decât că, după cum era în minunata poziţie de a şti, amâna inevitabilul. Dar nu asta însemna a fi viu?

Nimeni nu fugise niciodată de el după ce murise. Mulţi încercaseră *înainte* de a fi morţi, adesea cu mare ingeniozitate. Dar reacţia normală a unui spirit, aruncat brusc dintr-o lume în alta, era de a rămâne pe loc plin de speranţă. De ce să fugă, până la urmă? Nu că ai

fi ştiut către ce alergi.

Fantoma Bill Door ştia încotro fugea.

Fierăria lui Ned Simnel era închisă pe timpul nopţii, deşi asta nu reprezenta o problemă. Nici viu, nici mort, spiritul lui Bill Door se aruncă prin perete.

Focul era o sclipire abia vizibilă, liniştindu-se în forjă. Fierăria era plină de întuneric cald.

Ceea ce nu conţinea era fantoma unei coase.

Bill Door se uită disperat în jur.

— CHIŢ?

O siluetă mică, în robă neagră stătea pe o grindă deasupra lui. Îi făcea gesturi agitate spre colţ.

Văzu o coadă întunecată ieşind de după stiva de lemne. Încercă să o apuce cu degete care erau acum la fel de consistente ca o umbră.

— A SPUS CĂ O S-O DISTRUGĂ!

Moartea Şobolanilor ridică din umeri compătimitor.

Noul Moarte păşi prin zid, ţinând coasa în ambele mâini.

Se apropie de Bill Door.

Se auzi un foşnet. Robele cenuşii se revărsară în fierărie.

Bill Door rânji îngrozit.

Noul Moarte se opri, pozând teatral în strălucirea forjei.

Lovi.

Aproape se dezechilibră.

Nu trebuie să te fereşti!

Bill Door se aruncă iar prin perete şi traversă în fugă piaţa, cu craniul plecat, fără ca tălpile spectrale să facă vreun zgomot pe pietrele pavajului. Ajunse la micul grup de lângă ceas.

— PE CAL! HAIDE!

— Ce se întâmplă? Ce se *întâmplă?*

— N-A MERS!

Domnişoara Flitworth îl privi panicată, dar puse fetiţa inconştientă pe spatele lui Binky şi se sui după ea. Apoi Bill Door îşi coborî cu putere palma pe crupa calului. Măcar acolo avu loc un contact – Binky exista în toate lumile.

— DII!

Nu se uită în jur, ci ţâşni pe drumul spre fermă.

O armă!

Un lucru pe care să-l poată apuca!

Singura armă în lumea nemorţilor era în mâinile noului Moarte.

În timp ce Bill Door fugea, auzi un ţăcănit slab, mai ascuţit. Se uită

în jos. Moartea Șobolanilor ținea pasul cu el.

Scoase un chițăit încurajator.

Intră alunecând pe poarta fermei și se lipi la perete.

Se auzea duruitul îndepărtat la furtunii. În afară de asta, liniște.

Se relaxă nițel, apoi se furișă cu grijă pe lângă perete către spatele casei.

Zări ceva metalic. Sprijinită de zid acolo unde oamenii din sat o lăsaseră când îl aduseseră înapoi, era coasa lui; nu cea pe care o pregătise cu grijă, ci cea pe care o folosise pentru seceriș. Cu tot tăișul prost pe care îl dobândise doar cu ajutorul pietrei de ascuțit și a mângâierii tulpinilor, era o formă cunoscută și el încercă să o apuce. Mâna îi trecu prin ea.

Cu cât mai departe fugi, cu atât mai aproape ajungi.

Noul Moarte ieși agale din umbră.

Ar trebui să știi asta, adăugă el.

Bill Door își îndreptă umerii.

Ne va face plăcere.

— PLĂCERE?

Noul Moarte înaintă. Bill Door se dădu înapoi.

Da. Luarea unui Moarte este la fel ca a obține sfârșitul a miliarde de vieți inferioare.

— VIEȚI INFERIOARE? NU E UN JOC!

Noul Moarte ezită.

Ce e un joc?

Bill Door simți o mică sclipire de speranță.

— ȚI-AȘ PUTEA ARĂTA...

Capătul cozii coasei îl nimeri în bărbie și îl aruncă de perete, unde alunecă pe pământ.

Observăm un truc. Nu ascultăm. Cosașul nu ascultă recolta.

Bill Door încercă să se ridice.

Coada coasei îl lovi iar.

Nu vom repeta greșelile.

Bill Door își ridică privirea.

Noul Moarte ținea clepsidra de aur; jumătatea de sus era goală. În jurul celor doi, peisajul se schimbă, se înroși, începu să capete înfățișarea ireală a realității văzute din partea cealaltă...

Nu mai ai Timp, Bill Door.

Noul Moarte își ridică gluga.

Nu era nici o față acolo. Nu era nici măcar un craniu. Fumul se încolăcea fără formă între robă și o coroană din aur.

Bill Door se ridică în coate.

— O *CORONĂ?* Glasul îi tremura de mânie. NU AM PURTAT NICIODATĂ O COROANĂ!

Niciodată nu ai vrut să domnești.

Moarte roti coasa în spate.

Și atunci vechiul Moarte și noul Moarte își dădură seama că șuieratul timpului care trecea nu se oprise, de fapt.

Noul Moarte șovăi și scoase clepsidra din aur.

O scutură.

Bill Door se uită la fața goală de sub coroană. Exista o expresie de zăpăceală acolo, chiar și fără trăsături care să o poarte; expresia plutea singură în aer.

Văzu coroana întorcându-se.

Domnișoara Flitworth stătea cu mâinile desfăcute la o distanță de un picior și cu ochii închiși. Între palmele ei, în aerul din fața ei, plutea conturul slab al unei clepsidre, nisipul din ea scurgându-se torențial.

Cei doi Moarte abia putură deslușI, pe sticlă, numele scris mărunt: Renata Flitworth.

Expresia lipsită de trăsături faciale a noului Moarte deveni una de zăpăceală totală. Se întoarse către Door.

Pentru TINE?

Dar Bill Door deja se ridica și se desfăcea ca mânia regilor. Întinse mâinile în spate, mugind, trăind pe timp de împrumut și strânse palmele în jurul coasei de seceriș.

Moarte încoronat se aștepta și își ridică propria armă, însă era foarte posibil să nu existe nimic în lume care să poată opri lama tocită atunci când aceasta mârâi prin aer, furia și răzbunarea dându-i un tăiș dincolo de orice definiție a ascuțimii. Trecu prin metal fără să încetinească.

— FĂRĂ COROANĂ, zise Bill Door uitându-se drept în fum. FĂRĂ COROANĂ. DOAR RECOLTA.

Roba se înfășură în jurul lamei. Se auzi un vaiet subțire, ridicându-se dincolo de pragul auzului. O coloană neagră, ca un negativ al fulgerului, țâșni din pământ și dispăru în nori.

Moarte așteptă o clipă, apoi împunse ușurel roba cu piciorul. Coroana, nițel îndoită, se rostogoli din ea, parcurgând o mică distanță înainte de a se evapora.

— OH, zise el nepăsător. TEATRU.

Merse la domnișoara Flitworth și îi uni palmele cu blândețe.

Imaginea clepsidrei dispăru. Pâcla violet-albastră abia vizibilă pieri pe măsură ce realitatea solidă se scurse înapoi.

În oraș, ceasul termină de bătut miezul nopții.

Bătrâna tremura. Moarte pocni din degete în fața ochilor ei.

— DOMNIȘOARĂ FLITWORTH? RENATA?

— Nu... nu am știut ce să fac și ai zis că nu e greu și...

Moarte intră în hambar. Când ieși, purta roba lui neagră.

Ea încă stătea acolo.

— Nu am știut ce să fac, repetă ea, probabil nu pentru el. Ce s-a întâmplat? S-a terminat?

Moarte se uită în jur. Formele cenușii se revărsau în curte.

— PROBABIL NU, spuse el.

Mai multe cărucioare apărură în spatele șirului de soldați. Arătau ca micii muncitori argintii cu câte o lucire aurie palidă a unui luptător din loc în loc.

— Ar trebuirăn să ne retragem la scări, zise Doreen.

— Cred că acolo vor să ne ducem, spuse Windle.

— Mie-mi convine. Oricum, n-aș crede că roțilen alea se pot descurcarăn cu treptele, nu?

— Și nu puteți chiar să luptați până la moarte, zise Ludmilla.

Lupine stătea aproape de ea, cu ochii galbeni ațintiți asupra roților care înaintau.

— Ceva noroc ne-ar prinde bine, spuse Windle.

Ajunseră la scările mișcătoare. El ridică privirea.

Cărucioarele se strângeau ciorchine în capul scării care mergea în sus, dar drumul spre nivelul de dedesubt părea liber.

— Poate că reușim să găsim altă cale în sus? zise Ludmilla plină de speranță.

Își târâră picioarele pe scara mișcătoare. În urma lor, cărucioarele se mișcară pentru a le bloca întoarcerea.

Vrăjitorii erau la etajul de dedesubt. Stăteau atât de nemișcați printre plantele în ghivece și fântâni, că prima dată Windle trecu pe lângă ei, presupunând că erau un fel de statuie sau o piesă de mobilier ezoteric.

Arhicancelarul avea un nas roșu fals și ținea niște baloane. Lângă el. Trezorierul jongla cu mingiuțe colorate, însă ca o mașinărie, cu ochii holbându-i-se în gol.

Șeful de promoție stătea ceva mai într-o parte, purtând un sandvici publicitar. Scrisul de pe cele două pancarte nu era încă pe

deplin copt, dar Windle și-ar fi pus viața de după în joc că, în cele din urmă, avea să spună ceva ca VÂNZARE!!!!

Ceilalți vrăjitori erau adunați la un loc ca niște păpuși ale căror mecanisme nu fuseseră întoarse. Fiecare avea o insignă mare și dreptunghiulară pe robă. Familiarul scris care părea organic creștea într-un cuvânt care arăta ca:

pază

deși de ce o făcea era un mister total. Cu siguranță, vrăjitorii nu păreau în stare să se păzească prea bine.

Windle pocni din degete în fața ochilor șterși ai decanului. Nu primi nici o reacție.

— Nu e mort, spuse Reg.

— Doar se odihnește, zise Windle. Oprit.

Reg îi dădu un brânci decanului. Vrăjitorul se poticni înainte, iar apoi se opri clătinându-se precar.

— Ei, n-o să-i scoatem niciodată, spuse Arthur. Nu așa. Nu poți să-i trezești?

— Arde-le o pană sub nas, propuse Doreen.

— Nu cred că ar merge, zise Windle.

Își baza afirmația pe faptul că Reg Sabot era foarte aproape sub nasurile lor și orice persoană ale cărei dotări nazale nu reușeau să îl înregistreze pe domnul Sabot cu siguranță nu ar fi reacționat la o biată pană arzând. Sau la o mare greutate aruncată de la o mare înălțime, dacă se ajungea la asta.

— Domnule Poons, spuse Ludmilla.

— Cunoșteam un golem exact ca el, zise Reg Sabot. Fix ca el. Un tip uriaș, făcut din lut. În mare, asta înseamnă un golem obișnuit. Nu trebuie decât să scrii un cuvânt sfânt special pe ei ca să-i pornești.

— Ce, ca „pază”?

— S-ar putea.

Windle se uită cu atenție la decan.

— Nu, spuse el în cele din urmă, nimeni nu are *atât* de mult lut. Privi în jurul lor. Trebuie să descoperim de unde vine muzica asta afurisită.

— Adică unde sunt ascunși muzicanții?

— Nu cred că există muzicanți.

— Trebuie să ai muzicanți, frate, zise Reg. De aia se cheamă muzică.

— Mai întâi, asta nu seamănă cu nici o muzică din câte am auzit, iar în al doilea rând, întotdeauna am crezut că trebuie să ai lămpi cu gaz sau lumânări ca să faci lumină și aici nu există așa ceva, dar totuși lumina strălucește peste tot, spuse Windle.

— Domnule Poons? zise Ludmilla împungându-l cu degetul.

— Da?

— Iar vin cărucioarele.

Blocau toate cele cinci coridoare care plecau din spațiul central.

— Nu sunt scări în jos, spuse Windle.

— Poate că e – *ea e* – într-una dintre părticelele sticloase, zise Ludmilla. În magazine?

— Nu cred. Nu par terminate. Oricum, mi se pare greșit...

Lupine mârâi. Țepii sclipeau pe cărucioarele din frunte, dar nu se grăbeau să atace.

— Trebuie să fi văzut ce le-am făcut celorlalte, spuse Arthur.

— Da. Dar cum ar fi putut? Asta a fost sus, zise Windle.

— Păi, poate au vorbit între ele.

— Cum să poată vorbi? Cum să poată gândi? Nu se poate să existe vreun creier într-o grămadă de sârmă, spuse Ludmilla.

— Furnicile și albinele nu gândesc, dacă-i vorba pe așa, zise Windle. Sunt doar controlate...

Se uită în sus.

Ei se uitară în sus.

— Vine de undeva din tavan, spuse el. Trebuie să o găsim chiar acum!

— Sunt doar panouri de lumină, zise Ludmilla.

— Altceva! Caută ceva din care ar putea veni!

— Vine de *peste tot!*

— Orice aveți de gând să faceți, spuse Doreen, ridicând o plantă în ghiveci și ținând-o ca pe o bâtă, sper să o faceți iute.

— Ce-i chestia aia rotundă și neagră de acolo? zise Arthur.

— Unde?

— Acolo. Arthur arătă.

— În regulă, Reg și cu mine o să te ridicăm, haide...

— Eu? Dar nu suport înălțimile!

— Parcă puteai să te transformi în liliac?

— Dar, dar unul foarte neliniștit!

— Nu te mai plânge. Bun... un picior aici, acum mâna aici, *acum* pune-ți piciorul pe umărul lui Reg...

— Și nu trece prin el, spuse Reg.

— Nu-mi place asta! gemu Arthur în timp ce îl ridicau.

Doreen încetă să se mai uite amenințător la cărucioarele care se furișau.

— Artor! Nobles oblij!

— Ce? Ăsta-i vreun fel de cod între vampiri? șopti Reg.

— Înseamnă ceva în genul „un conte trebuie fie conte până la capăt", explică Windle.

— Conte! strigă Arthur, legănându-se periculos. Niciodată n-ar fi trebuit să îl ascult pe avocatul ăla! Ar fi trebuit să știu că nimic bun nu vine într-un plic maro lung. Și oricum nu ajung la prostia aia!

— Nu poți să sari? făcu Windle.

— Nu poți s-o lași moartă?

— Nu.

— Și nu sar!

— Zboară, atunci. Transformă-te în liliac și zboară.

— Nu pot să prind viteză!

— Ai putea să-l arunci, spuse Ludmilla. Știi, ca pe un avion de hârtie.

— La naiba! Sunt conte!

— Tocmai ai spus că nu vrei să fii, zise Windle cu blândețe.

— Pe *pământ,* nu vreau să fiu, dar când se ajunge să fiu azvârlit ca un frisbee...

— Arthur! Fă ce zice domnul Poons!

— Nu văd de ce...

— Arthur!

Arthur ca liliac era surprinzător de greu. Windle îl ținu de urechi ca pe o minge de bowling cu formă greșită și încercă să țintească.

— Nu uita – sunt o specie pe cale de dispariție! chițăi contele când Windle își duse brațul în spate.

Fu o aruncare precisă. Arthur bătu din aripi spre discul din tavan și îl apucă în gheare.

— Poți să-l miști?

— Nu!

— Atunci, ține-te bine și transformă-te înapoi.

— Nu!

— Te prindem noi.

— Nu!

— Arthur! țipă Doreen, împungând cu bâta ei improvizată un cărucior care înainta.

— Oh, bine.

Apăru pentru o clipă imaginea lui Arthur Winkings ținându-se disperat de tavan, iar apoi căzu pe Windle și pe Reg, cu discul strâns la piept.

Muzica se opri brusc. Tuburi roz se revărsară din gaura devastată de deasupra lor și se înfășurară pe Arthur, făcându-l să arate ca o porție foarte ieftină de spaghete cu chifteluțe. Fântânile părură să funcționeze invers o clipă, iar apoi secară.

Cărucioarele se opriră. Cele din spate se loviră de cele din față și se auzi un cor de zăngănituri jalnice.

Tuburile încă se scurgeau din gaură. Windle ridică o bucățică. Era de un roz neplăcut și lipicioasă.

— Ce crezi că este? întrebă Ludmilla.

— Cred, zise Windle, că am face bine să ieșim de aici acum.

Podeaua se cutremură. Aburi țâșniră din fântână.

— Dacă nu mai repede, adăugă Windle.

Se auzi un geamăt dinspre Arhicancelar. Decanul se prăbuși în față. Ceilalți rămaseră drepți, însă cu greu.

— Își revin, spuse Ludmilla. Dar nu cred că o să ajungă la scări.

— Cred că nimeni nu ar trebui nici măcar să se gândească să ajungă la scări, zise Windle. Uită-te la ele.

Scările mișcătoare nu mai erau așa. Treptele negre sclipeau în lumina fără umbre.

— Înțeleg ce vrei să spui, rosti Ludmilla. Mai degrabă aș încerca să merg pe nisipuri mișcătoare.

— Probabil că ar fi mai sigur, spuse Windle.

— Poate că există o rampă? Trebuie să existe un drum pe care să meargă cărucioarele.

— Bună idee.

Ludmilla se uită la cărucioare. Se roteau fără țintă.

— Cred că s-ar putea să am una și mai bună... zise ea și apucă un mâner aflat în trecere.

Căruciorul se împotrivi o clipă, iar apoi, lipsindu-i orice instrucțiuni contrare, se opri docil.

— Cei care pot să meargă vor merge, iar cei care nu pot să meargă vor fi împinși. Haide, tataie.

Aceasta era pentru Trezorier, care fu convins să se prăbușească peste marginea căruciorului. Spuse „yo“ slab și închise iar ochii.

Decanul fu aruncat peste el[25].

— Și acum, încotro? zise Doreen.

Două dale din podea se bombară în sus. Vapori cenușii groși

începură să se reverse.

— Trebuie să fie undeva la căpătui culoarului, spuse Ludmilla. Haide.

Arthur se uită în jos la ceața care se încolăcea în jurul picioarelor lui.

— Mă întreb cum se face asta? zise el. Este uimitor de greu să obții ceva care face asta. Am încercat, știi, să ne facem cripta mai... Mai criptică, însă doar afumă casa și dă foc la draperii...

— *Haide,* Arthur. *Plecăm.*

— Nu crezi că am făcut prea multe stricăciuni, nu? Poate ar trebui să lăsăm un bilet...

— Da, aș putea eu să scriu ceva pe perete dacă vrei, zise Reg.

Ridică de mâner un cărucior lucrător care se zbătea și, cu ceva satisfacție, îl izbi de un stâlp până când îi săriră roțile.

Windle urmări Clubul Un Nou Început îndreptându-se către cel mai apropiat coridor, împingând un sortiment ieftin de vrăjitorime.

— Măi, măi, măi, făcu el. Cât de simplu. Doar atât a trebuit să facem. Aproape nimic dramatic.

Începu să înainteze și se opri.

Tuburile roz își croiau drum prin podea și deja se încolăciseră strâns în jurul picioarelor lui.

Mai multe dale țâșniră în aer. Scările se sparseră, dezvăluind întunecatul, striatul și, mai presus de orice, *viul* țesut care le alimentase. Pereții pulsară și se prăbușiră înăuntru, marmura crăpându-se pentru a da la iveală movul și rozul de dedesubt.

Firește, gândi o micuță parte calmă din mintea lui Windle, nimic din acestea nu este *cu adevărat* realitate. Clădirile nu sunt *cu adevărat* vii. E doar o metaforă, însă în această clipă metaforele sunt ca o lumânare în fabrica de artificii.

Acestea fiind spuse, ce fel de creatură *este* regina? Ca o regină a albinelor, doar că este și stupul totodată. Ca un carabăț, care își construiește, dacă nu mă înșel, o carapace din bucățele de piatră și altele pentru a se camufla. Sau ca un nautil, care adună pe carapacea lui pe măsură ce devine mai mare. Și, foarte mult, judecând după felul în care se sfâșie podeaua, ca o stea-de-mare foarte furioasă.

Mă întreb cum s-ar apăra orașele de un astfel de lucru? De obicei, creaturile își dezvoltă un soi de mijloc de apărare împotriva prădătorilor. Otrăvuri, spini și țepi și alte chestii.

Aici și acum, probabil că asta sunt eu. Bătrânul și țeposul Windle Poons.

Cel puțin pot încerca să am grijă ca ceilalți să iasă întregi. Ia să îmi fac prezența simțită...

Se aplecă, apucă două mâini de tuburi pulsând și trase.

Țipătul de mânie al reginei se auzi până la Universitate.

Norii de furtună goneau către deal. Se adunară într-o grămadă înaltă, foarte rapid. Fulgerele pâlpâiră, undeva în miezul ei.

— E PREA MULTĂ VIAȚĂ ÎN JUR, zise Moarte. NU CĂ M-AȘ PLÂNGE. UNDE E FETIȚA?

— Am pus-o în pat. Doarme acum. Somn obișnuit.

Fulgerul lovi pe deal, ca trăsnetul. Fu urmat de un zăngănit, un scrâșnet, undeva la jumătatea distanței.

Moarte oftă.

— AH. MAI MULT TEATRU.

Merse în spatele hambarului, pentru a avea o privelişte bună asupra ogoarelor întunecate. Domnișoara Flitworth îl urmă îndeaproape, folosindu-l ca pe un scut împotriva a orice grozăvii ar fi fost acolo.

O sclipire albastră pârâi în spatele unui gard îndepărtat. Se mișca.

— Ce este?

— A FOST SECERĂTOAREA COMBINATĂ.

— A *fost?* Ce e acum?

Moarte aruncă o privire la spectatorii îngrămădiți.

— UNUL CARE NU ȘTIE SĂ PIARDĂ.

Secerătoarea țâșni peste câmpurile ude, cu brațele de pânză învârtindu-se, pârghiile mișcându-se într-un nimb albastru electric. Oiștile pentru cal se legănau nefolositoare în aer.

— Cum de merge fără cal? Ieri avea un cal!

— NU ARE NEVOIE DE UNUL.

Se uită în jur la spectatorii cenușii. Acum erau șiruri întregi.

— Binky e tot în curte. Hai!

— NU.

Secerătoarea Combinată acceleră către ei. Șip-șip-ul lamelor ei deveni un țipăt.

— E furioasă pentru că i-ai furat prelata?

— I-AM FURAT MAI MULT DE ATÂT.

Moarte rânji la privitori. Își luă coasa, o răsuci în mâini și apoi, când se asigură că privirea lor era ațintită asupra ei, o lăsă să cadă la pământ.

Apoi își puse mâinile în sân.

— Ce crezi că faci?

— TEATRU.

Secerătoarea ajunse la poarta de intrare în curte și trecu prin ea într-un nor de rumeguș.

— Ești sigur că nu o să pățim nimic?

Moarte dădu aprobator din cap.

— Bun. E în regulă atunci.

Roțile Secerătorii erau o pată de mișcare.

— PROBABIL.

Și atunci...

... ceva din mașinărie făcu clanc.

Apoi Secerătoarea încă mai înaintă, dar pe bucăți. Scântei țâșneau din osiile ei. Câțiva pivoți și niște brațe reușiră să rămână la un loc, zvâcnind nebunește în timp ce se învârteau depărtându-se de harababura care se rostogolea încetinind. Cercul de lame se desprinse, trecu prin mașinărie și zbură pe ogoare.

Se auzi un zăngănit, un clănțănit, iar apoi ultimul *boing* izolat, care este echivalentul sonor al faimoasei perechi de ghete fumegând.

Iar apoi se lăsă tăcerea.

Moarte se aplecă liniștit și ridică un pivot complicat care se învârtea către picioarele lui. Fusese îndoit în unghi drept.

Domnișoara Flitworth se uită pe după el.

— Ce s-a întâmplat?

— CAMA ELIPTICĂ, AM IMPRESIA, A ALUNECAT TREPTAT ÎN SUS PE LAGĂRUL LONJERONULUI ȘI S-A AGĂȚAT ÎN FALȚUL FLANȘEI, CU REZULTATE DEZASTRUOASE.

Moarte se uită sfidător la privitorii cenușii. Unul câte unul, începură să dispară.

Luă coasa.

— ȘI ACUM, TREBUIE SĂ PLEC, spuse el.

Domnișoara Flitworth păru îngrozită.

— Ce? Chiar așa?

— DA. EXACT AȘA. AM MULTE DE FĂCUT.

— Și nu o să te mai văd? Adică...

— OH. DA. CURÂND. Căută cuvintele potrivite și renunță. PROMIT.

Moarte își ridică roba și băgă mâna în buzunarul salopetei lui Bill Door, pe care încă o mai purta pe dedesubt.

— CÂND DOMNUL SIMNEL VINE SĂ STRÂNGĂ BUCĂȚILE DIMINEAȚĂ, PROBABIL CĂ VA CĂUTA ASTA, zise el și lăsă să cadă

în palma ei ceva mic și teșit.

— Ce este?

— UN GRIPLEY DE TREI PE OPT.

Moarte se duse la calul lui, iar apoi își aminti ceva.

— ȘI ÎMI DATOREAZĂ UN GOLOGAN.

Ridcully deschise un ochi. Oamenii se înghesuiau în jurul lui. Erau lumini și agitație. O grămadă de oameni vorbeau în același timp.

Se părea că ședea într-un cărucior foarte incomod și niște insecte ciudate bâzâiau în jurul lui.

Îl auzea pe decan plângându-se, mai erau gemete care nu puteau veni decât de la Trezorier și vocea unei tinere. Oamenii erau îngrijiți, dar nimeni nu îi acorda *lui* nici o atenție. Ei, dacă se dădeau îngrijiri, al naibii să fie dacă nu avea să primească și el.

Tuși cu putere.

— Ai putea încerca, zise el lumii crude în general, să îmi strecori niște coniac printre buze.

O apariție apăru deasupra lui ținând o lamă deasupra capului. Era o față numărul 22 într-o piele de mărimea 33.

— Uuuk? spuse ea pe un ton îngrijorat.

— Oh, tu erai, zise Ridcully. Încercă să se ridice iute în capul oaselor, în caz că Bibliotecarul ar fi încercat sărutul vieții.

Amintiri neclare îi rătăceau prin minte. Își putea aminti un zid de metal zăngănitor, iar apoi roz și după aceea... muzică. Muzică neîncetată, creată să transforme creierul viu în brânză topită.

Se întoarse. În spatele lui era o construcție, înconjurată de o liotă de oameni. Era scundă și se agăța de pământ într-un fel animalic ciudat, ca și cum ar fi fost posibil să ridici o aripă a clădirii și să auzi pop-pop-pop-ul ventuzelor care se desprindeau. Lumina se revărsa din ea și aburi ieșeau încolăcindu-se pe ușile ei.

— S-a trezit Ridcully!

Mai multe fețe apărură. Ridcully se gândi „Nu e Noaptea Prăjiturii de Suflet, așa că nu poartă măști. Oh, la naiba."

În spatele lor, îl auzi pe decan spunând:

— Eu votez să facem Reorganizatorul Seismic al lui Herpetty și să îl aruncăm pe ușă. Și gata cu problemele.

— Nu! Suntem prea aproape de zidurile orașului! Trebuie doar să lăsăm Punctul de Atracție al lui Quondum în locul potrivit...

— Sau poate Surpriza Incendiară a lui Sumpjumper? acesta era glasul Trezorierului. S-o ardem, e cel mai bun mod...

— Da? Da? Și ce știi *tu* despre tactica militară? *Tu* nici nu ești în stare să zici „yo“ ca lumea!

Ridcully se apucă de marginile căruciorului.

— Poate să îmi spună cineva, zise el, ce... ce praștia și focul se întâmplă?

Ludmilla își croi drum printre membrii Clubului Un Nou Început.

— Trebuie să îi opriți, domnule Arhicancelar! spuse ea. Vorbesc despre distrugerea magazinului mare!

Și mai multe amintiri urâte se așternură în mintea lui Ridcully.

— Bună idee, zise el.

— Dar domnul Poons e încă înăuntru!

Ridcully încercă să își concentreze privirea asupra clădirii strălucitoare.

— Ce, *mortul* Windle Poons?

— Arthur a zburat înăuntru când ne-am dat seama că nu era cu noi și a zis că Windle se lupta cu ceva ce ieșea din pereți! Am văzut o grămadă de cărucioare, dar nu le păsa de noi! Ne-a lăsat să ieșim!

— Ce, mortul Windle *Poons?*

— Da!

— Dar e mort, spuse Ridcully. Nu? *Zicea* că era.

— Ha! făcu cineva care avea mult mai puțină piele decât ar fi fost pe placul lui Ridcully. Tipic. Ăsta-i vitalism gol-goluț, asta e. Pun rămășag că ar salva pe cineva dacă s-ar întâmpla să fie *viu*.

— Dar voia... nu era dornic să... el... se încumetă Ridcully.

Multe dintre acestea îl depășeau, dar pentru oamenii ca Ridcully asta nu conta pentru mult timp. Ridcully avea o minte simplă. Asta nu înseamnă prost. Însemna doar că nu se putea gândi cum se cuvine la lucruri decât dacă îndepărta toate părțile complicate de pe margini.

Se concentră asupra singurului lucru principal. Cineva care era, teoretic, vrăjitor avea probleme. Asta putea înțelege. Îi atingea o coardă. Toată afacerea cu mort-sau-viu mai putea aștepta.

Totuși, mai era un punct minor care îl rodea.

— ... Arthur... a zburat?...

— Salut.

Ridcully întoarse capul. Clipi rar.

— Frumoși dinți ai, zise el.

— Mulțumesc, spuse Arthur Winkings.

— Sunt toți ai tăi, nu?

— Oh, da.

— Uimitor. Firește, cred că îi perii regulat.

— Da?

— Igienic. Asta e important.

— Deci ce o să *facem?* zise Ludmilla.

— Păi, o să mergem și o să îl scoatem de acolo, spuse Ridcully. Simțea o nevoie stranie să o mângâie pe cap. Luăm niște magie și îl scoatem. Da. Domnule Decan!

— Yo!

— Intrăm acolo și îl scoatem pe Windle.

— Yo!

— *Ce?* făcu șeful de promoție. Cred că ți-ai ieșit din minți!

Ridcully încercă să pară cât mai demn posibil, dată fiind situația lui.

— Nu uita că sunt Arhicancelarul tău, se răsti el.

— Atunci cred că ți-ai iești din minți, domnule Arhicancelar! zise șeful de promoție. Coborî glasul. Oricum, e nemort. Nu văd cum poți salva nemorții. E un fel de contradicție în termeni.

— O dihotomie, propuse Trezorierul.

— Oh, nu cred că e vorba de chirurgie.

— Totuși, nu l-am îngropat? spuse conferențiarul de la Rune Moderne.

— Și acum îl dezgropăm iar, zise Arhicancelarul. Probabil că e un miracol al existenței.

— Ca murăturile, spuse fericit Trezorierul.

Chiar și cei din Clubul Un Nou Început priviră cu ochi goi.

— Se face așa ceva în unele părți din Howandaland, zise Trezorierul. Fac niște borcane mari, mari cu murături speciale și apoi le îngroapă în pământ luni întregi ca să fermenteze și obțin niște minunate și picante...

— Spune-mi, îi șopti Ludmilla lui Ridcully, așa se poartă de obicei vrăjitorii?

— Șeful de promoție este un exemplu nemaipomenit, zise Ridcully. Are aceeași înțelegere profundă a realității ca o figurină din carton. Își frecă palmele una de alta. Bun, băieți. Voluntari?

— Yo! Hop! făcu decanul care acum era într-o lume complet diferită.

— Mi-aș neglija datoria, dacă nu aș ajuta un frate, spuse Reg Sabot.

— Uuuk.

— Tu? Nu putem să te luăm pe *tine,* zise decanul uitându-se urât la Bibliotecar. Nu știi nimic despre lupta de gherilă.

— Uuuk! spuse Bibliotecarul și făcu un gest surprinzător de clar pentru a arăta că, pe de altă parte, ceea ce el nu știa despre lupta de urangutani ar fi putut fi scris în foarte micile rămășițe bătucite ale, de exemplu, decanului.

— Patru ar trebui să fim de ajuns, zise Arhicancelarul.

— Eu nu l-am auzit niciodată să spună „Yo“, mormăi decanul.

Își dădu jos pălăria, ceva ce un vrăjitor nu face de obicei, decât dacă are de gând să scoată ceva din ea, și i-o înmână Trezorierului. Apoi își rupse o fâșie subțire din tivul robei, o ridică teatral în ambele mâini și și-o legă în jurul frunții.

— E parte din etos, zise el, ca răspuns la întrebările lor pătrunzător de nerostite. Asta fac războinicii de pe Continentul Contragreutate înainte să meargă la luptă. Și trebuie să strigi... Încercă să își amintească o lectură de demult... Hm, bonsai. Da. Bonsai!

— *Eu* credeam că asta înseamnă să tai bucățele din copaci ca să îi faci mici, spuse șeful de promoție.

Decanul șovăi. Nici el nu era prea sigur, dacă tot veni vorba. Dar un bun vrăjitor nu lasă niciodată nesiguranța să îi stea în cale.

— Nu, sigur trebuie să fie bonsai, zise el. Se mai gândi nițel, apoi se lumină. În baza faptului că face parte din bushido. Ca... niște copaci mici. Bush-i-do. Da[26]. E logic, dacă te gândești.

— Dar nu poți să strigi „bonsai!“ *aici*, spuse conferențiarul de la Rune Moderne. Noi avem un fundal cultural total diferit. Ar fi inutil. Nimeni nu o să știe ce vrei să zici.

— Mă mai gândesc la asta, rosti decanul.

Observă că Ludmilla stătea cu gura căscată.

— Astea sunt discuții de vrăjitori, zise el.

— Așa e, cum să nu, spuse Ludmilla. N-aș fi crezut niciodată.

Arhicancelarul ieșise din cărucior și îl împingea experimental înainte și înapoi. De obicei, dura destul de mult ca o idee nouă să se instaleze pe deplin în mintea lui Ridcully, dar el simțea instinctiv că existau tot felul de utilizări pentru un coș din sârmă cu patru roți.

— Mergem sau stăm toată noaptea să ne scărpinăm în cap? zise el.

— Yo! sări decanul.

— Yo! spuse Reg Sabot.

— Uuuk!

— Ăsta a fost un yo? făcu decanul bănuitor.

— Uuuk.

— Păăi... bine, atunci.

Moarte ședea pe un vârf de munte. Nu era deosebit de înalt sau sterp ori sinistru. Vrăjitoarele nu țineau sabaturi dezbrăcate pe el; vrăjitoarelor de pe Lumea Disc, în general, nu le plăcea să își dea jos mai multe haine decât era absolut necesar pentru treaba de care se ocupau. Nici spiritele nu îl bântuiau. Și nici un bărbat mic și dezbrăcat nu stătea pe pisc împărțind înțelepciune, căci primul lucru pe care îl descoperă un om cu adevărat înțelept este că a sta pe vârfuri de munte îți provoacă nu doar hemoroizi, ci hemoroizi *degerați.*

Din când în când, oamenii urcau pe munte și adăugau o piatră sau două la movila din vârf, măcar pentru a dovedi că nu există nici un lucru al naibii de prostesc pe care oamenii să nu îl facă.

Moarte ședea pe movilă și trecea o piatră pe lama coasei lui cu gesturi lungi, căutate.

Avu loc o mișcare a aerului. Trei servitori cenușii apărură în existență.

Unul spuse:

Crezi că ai câștigat?

Unul spuse:

Crezi că ai triumfat?

Moarte răsuci piatra în mână, pentru a găsi o suprafață proaspătă, și o coborî încetișor în lungul lamei.

Unul spuse:

Îl vom informa pe Azrael.

Unul spuse:

Până la urmă, ești doar un *mic* Moarte.

Moarte ridică lama în lumina lunii, întorcând-o într-o parte și în alta, observând jocul razelor pe micile fire de metal de pe tăișul ei.

Apoi se ridică, dintr-o mișcare rapidă. Servitorii se dădură iute în spate.

El se întinse cu viteza unui șarpe și înșfăcă o robă, trăgându-i gluga goală la același nivel cu orbitele lui.

— ȘTII DE CE PRIZONIERUL DIN TURN URMĂREȘTE ZBORUL PĂSĂRILOR? zise el.

Spuse:

Ia-ți mâinile de pe mine... hopa...

O flacără albastră pâlpâi pentru o clipă.

Moarte lăsă mâna în jos și se uită la ceilalți doi.

Unul spuse:

Nu s-a terminat.

Dispărură.

Moarte își scutură un funigel de cenușă de pe robă, iar apoi își înfipse picioarele depărtate pe vârful muntelui. Înălță coasa deasupra capului cu ambele mâini și chemă toate Morțile mai mici care se ridicaseră în lipsa lui.

După o vreme, urcară muntele într-un val negru și palid.

Se reuniră ca mercurul întunecat.

Dură mult timp, apoi se opri.

Moarte coborî coasa și se cercetă. Da, toate erau acolo. Încă o dată, era *acel* Moarte, conținând toate morțile din lume. În afară de...

Pentru o clipă, șovăi. Era o minusculă zonă de gol undeva, un fragment din sufletul lui, ceva de negăsit...

Nu era prea sigur ce era.

Ridică din umeri. Neîndoielnic, va afla. Între timp, erau multe de făcut.

Plecă pe cal.

În depărtare, în bârlogul lui de sub hambar, Moartea Șobolanilor își slăbi strânsoarea hotărâtă pe o bârnă.

Windle Poons sări cu putere pe un tentacul care ieșea șerpuind de sub plăci și înaintă legănându-se prin aburi. O lespede de marmură se prăbuși, împroșcându-l cu fragmente. Apoi el lovi sălbatic cu piciorul în perete.

Foarte probabil ca acum să nu mai fie cale de ieșire, își dădu el seama și chiar dacă ar fi fost, nu o putea găsi. Oricum, era deja *înăuntrul* lucrului. Își dărâma singur zidurile în efortul de a-i veni de hac. Cel puțin, putea să-i provoace o indigestie urâtă.

Se îndreptă spre un orificiu care fusese odată intrarea pe un culoar larg și plonjă stângaci prin el chiar înainte de a se închide brusc. Foc argintiu pârâia pe ziduri. Aici era atât de multă viață, încât lucrul nu o putea ține în frâu.

Încă mai erau câteva cărucioare, fugeau nebunește pe podeaua care se cutremura, la fel de pierdute ca și Windle.

Porni pe un alt posibil coridor, deși cele mai multe dintre culoarele pe care mersese în ultimii o sută și treizeci de ani nu pulsaseră și nu șiroiseră atât de mult.

Un alt tentacul țâșni prin perete și îi puse piedică.

Firește, nu îl putea omorî. Dar îl putea lăsa fără corp. Ca pe bătrânul Un-Om-Găleată. O soartă mai rea decât moartea, probabil.

Se ridică. Tavanul sări pe el, țintuindu-l iar la podea.

Numără încetișor și fugi înainte. Aburii îl loviră.

Alunecă iar și își aruncă mâinile înainte.

Simțea că pierde controlul. Erau prea multe lucruri pe care să le coordoneze. Lasă splina, doar a ține în funcțiune inima și plămânii era un efort prea mare...

— *Tufiș ornamental!*

— Ce pălăria mea vrei să spui?

— Tufiș ornamental! Te-ai prins? Yo!

— Uuuk!

Windle se uită prin ochii înceţoșați.

Ah. Evident, pierdea și controlul creierului.

Un cărucior ieși într-o parte din abur cu siluete neclare ținându-se de marginile lui. Un braț păros și unul care abia mai era un braț se întinseră, îl ridicară pe sus și îl aruncară în coș. Patru rotițe derapară pe podea, căruciorul se lovi de un perete, apoi se îndreptă și se depărtă zdrăngănind.

Windle era doar slab conștient de voci.

— Dă-i drumul, domnule decan. Știu că de abia așteptai. Acesta era Arhicancelarul.

— Yo!

— Îl omori de tot? Nu cred că vrem să ajungă la Clubul Un Nou Început. Nu cred că ni s-ar alătura. Acesta era Reg Sabot.

— Uuuk! Acesta era Bibliotecarul.

— Stai liniștit, Windle. Decanul o să facă ceva militar, se pare, zise Ridcully.

— Yo! Hop!

— Oh, măiculiță!

Windle văzu mâna decanului plutind pe lângă el cu ceva strălucitor în ea.

— Ce ai de gând să folosești? întrebă Ridcully în timp ce căruciorul gonea prin abur. Reorganizatorul Seismic, Punctul de Atracție sau Surpriza Incendiară?

— Yo, făcu decanul cu satisfacție.

— Ce, toate trei odată?

— Yo!

— E cam exagerat, nu? Și, apropo, dacă mai spui „yo“ o singură dată, domnule decan, eu personal o să pun să fii aruncat din Universitate, urmărit până ia capătul lumii de cei mai buni demoni pe care îi poate invoca taumaturgia, sfâșiat în bucățele extrem de mici, tocat, transformat într-un amestec în stil biftec tartar și vărsat în castronul unui câine.

— Y... Decanul zări privirea lui Ridcully. Iată. Iată? Oh, haide, domnule Arhicancelar. Ce rost are să stăpânești balanța cosmică și să cunoști secretele sorții dacă nu poți să arunci ceva în aer? Te rog? Deja le-am pregătit. Știi cum se deranjează inventarul dacă nu le folosești după ce le-ai pregătit...

Căruciorul zbârnâi pe o pantă tremurătoare și coti pe două roți.

— Oh, bine, zise Ridcully. Dacă înseamnă atât de mult pentru tine.

— Y... scuze.

Decanul începu să mormăie imperativ pentru sine, apoi țipă.

— Am orbit!

— Bandajul de bonsai ți-a alunecat pe ochi, domnule decan.

Windle gemu.

— Cum te simți, frate Poons? trăsăturile devastate ale lui Reg Sabot blocară privirea lui Windle.

— Oh, știi tu, spuse Windle. Se poate și mai bine, se poate și mai rău.

Căruciorul ricoșă dintr-un perete și țâșni în altă direcție.

— Cum e cu vrăjile alea, domnule decan? zise Ridcully scrâșnind din dinți. Îmi este tare greu să controlez chestia asta.

Decanul mai mormăi câteva cuvinte, iar apoi flutură teatral din mâini. O flacără de octarin țâșni din buricele degetelor lui și se scurse undeva în cețuri.

— Iii-ha! croncăni el.

— Domnule decan?

— Da, domnule Arhicancelar?

— Comentariul pe care l-am făcut recent despre cuvântul cu Y...

— Da? Da?

— Cu siguranță poți să incluzi și Iii-ha.

Decanul își lăsă capul să cadă în piept.

— Oh. Da, domnule Arhicancelar.

— Și de ce nu a făcut totul bum?

— I-am pus o mică întârziere, domnule Arhicancelar. M-am gândit că poate ar trebui să ieșim de aici înainte să se întâmple lucrurile.

— Bine gândit, omule.

— Curând te scoatem de aici, Windle, spuse Reg Sabot. Nu ne lăsăm oamenii aici. Nu e...

Și atunci podeaua erupse în fața lor.

Iar apoi, în spatele lor.

Chestia care se înălță din plăcile sfărâmate fie era lipsită de formă, fie avea multe forme deodată. Se răsuci mânioasă, pocnind din tuburi spre ei.

Căruciorul se opri răsucindu-se.

— Mai ai ceva magie, domnule decan?

— Hm... nu, domnule Arhicancelar.

— Și vrăjile despre care tocmai ai spus că vor porni...?

— În orice clipă, domnule Arhicancelar.

— Deci... orice se va întâmpla... ni se va întâmpla nouă?

— *Da,* domnule Arhicancelar.

Ridcully îl bătu ușurel pe cap pe Windle.

— Scuze despre asta, spuse el.

Windle se întoarse într-o parte pentru a se uita pe coridor.

Era ceva în spatele reginei. Arăta ca o ușă de dormitor absolut normală, înaintând într-o serie de mici pași, ca și cum cineva o împingea grijuliu în fața lui.

— Ce e asta? zise Reg.

Windle se întinse cât de mult putu.

— Schleppel!

— Oh, *haide*, spuse Reg.

— Este Schleppel! strigă Windle. *Schleppel!* Noi suntem! Poți să ne ajuți?

Ușa se opri. Apoi fu aruncată în lături.

Schleppel se deșira la întreaga lui înălțime.

— Salut, domnu' Poons. Salut, Reg, zise el.

Se holbară la forma pătroasă care aproape umplea coridorul.

— Hm, Schleppel... hm... ai putea să ne eliberezi drumul? bâigui Windle.

— Nici o problemă, domnu' Poons. Orice pentru un prieten.

O mână de mărimea unei roabe pluti prin abur și se înfipse în baricadă, rupând-o cu incredibilă ușurință.

— Hei, ia uite la mine! spuse Schleppel. Aveați dreptate. Un baubau are nevoie de o ușă așa cum are un pește nevoie de bicicletă! Spune acum și spune tare, sunt...

— Și acum poți să te dai din drum, te rog?

— Sigur. Sigur. Uau! Schleppel lovi iar regina.

Căruciorul țâșni înainte.

— Și ai face bine să vii cu noi! strigă Windle, când Schleppel dispăru în ceață.

— Nu, n-ar trebui, zise Arhicancelarul în timp ce goneau. Credemă. Ce a *fost* asta?

— E un baubau, spuse Windle.

— Parcă îi găseai doar în dulapuri și alte chestii? strigă Ridcully.

— El a ieșit din dulap, zise Reg Sabot cu mândrie. Și s-a găsit pe sine însuși.

— Doar cât să putem *noi* să-l pierdem.

— Nu se poate să-l părăsim...

— Putem! Putem! se răsti Ridcully.

În spatele lor se auzi un sunet ca o erupție de gaze de mlaștină. Lumină verde se revărsă pe lângă ei.

— Vrăjile încep să se declanșeze! strigă decanul. *Mișcă!* Căruciorul

ieşi zbârnâind prin intrare şi zbură în răcoarea nopţii, cu roţile huruind.

— Yo! urlă Ridcully, când mulţimea se împrăştie în faţa lor.

— Asta înseamnă că şi *eu* pot să spun yo? zise decanul.

— Bine. Doar o dată. Fiecare poate să spună doar o dată.

— Yo!

— Yo! repetă Reg Sabot.

— Uuuk!

— Yo! spuse Windle.

— Yo! spuse Schleppel.

(Undeva, în beznă, unde mulţimea era mai subţire, silueta slăbănoagă a domnului Ixiolit, ultima banshee rămasă în viaţă pe lume, se furişă până la clădirea tremurătoare şi strecură sfios un bilet pe sub uşă.

Spunea („OOOOeeeOOOeeeOOOeee").

Căruciorul se târî, oprindu-se definitiv. Nimeni nu se întoarse. Reg spuse rar:

— Eşti în spatele nostru, nu?

— Aşa-i, domnu' Sabot, zise Schleppel fericit.

— Ar trebui să ne îngrijorăm când e în faţa noastră? spuse Ridcully. Sau e mai rău pentru că ştim că stă în spatele nostru?

— Ha! Gata cu dulapurile şi pivniţele pentru *acest* baubau, zise Schleppel.

— Păcat, pentru că avem nişte pivniţe foarte mari la Universitate, spuse iute Windle Poons.

Schleppel tăcu o vreme. Apoi zise pe un ton curios:

— Cât de mari?

— Uriaşe.

— Da? Cu şobolani?

— Şobolanii nu sunt nici jumătate din ce e acolo. Mai există şi demoni scăpaţi şi tot felul de alte chestii acolo. Infestate, aşa sunt.

— Ce faci? Şuieră Ridcully. E vorba despre pivniţele *noastre!*

— Ai prefera să fie sub patul tău, nu? murmură Windle. Sau să meargă în spatele tău?

Ridcully dădu scurt din cap.

— Uau, da, şobolanii ăia chiar scapă de sub control acolo, spuse el cu glas tare. Unii dintre ei... oh, au cam douăzeci de inchi lungime, nu ţi se pare, domnule decan?

— Treizeci, zise decanul. Cel puţin.

— Şi graşi, completă Windle.

Schleppel se gândi ceva la acestea.

— Păi, bine, zise el fără tragere de inimă. Poate că o să dau o raită pe acolo să mă uit la ei.

Magazinul mare făcu explozie și implozie în același timp, ceva ce este aproape imposibil de realizat fără un buget uriaș pentru efecte speciale sau fără trei vrăji care lucrează toate una împotriva alteia. Dădea impresia unui nor întins care se extindea, dar în același timp se depărta atât de rapid, încât efectul general era al unui punct care se micșora. Zidurile se îndoiră și fură trase în interior. Solul se rupse din câmpurile distruse și se răsuci într-un vârtej. Avu loc o explozie violentă de non-muzică, dar se stinse aproape instantaneu.

Iar apoi nimic, doar un câmp mocirlos.

Și, căzând din cerul dimineții ca zăpada, mii de fulgi albi. Plutiră în tăcere prin aer și aterizară ușurel pe mulțime.

— Nu se înmulțește, nu? spuse Reg Sabot.

Windle prinse unul dintre fulgi. Era un dreptunghi simplu, neregulat și pătat. Era aproape posibil, cu ceva imaginație, să deslușești cuvintele:

lichidare de stoc es vinde tot!

— Nu, zise Windle. Probabil că nu.

Se lăsă pe spate și zâmbi. Niciodată nu era prea târziu să duci o viață bună.

Și când nimeni nu se uita, ultimul cărucior rămas pe Lumea Disc se depărtă zdrăngănind trist în uitarea nopții, singur și pierdut{27}.

— Gurigucu!

Domnișoara Flitworth ședea în bucătărie.

Afară, auzea zăngăneala descurajată făcută de Ned Simnel și de ucenicul său care strângeau rămășițele încurcate ale Secerătorii Combinate. O mână de alți oameni ajutau teoretic, dar în realitate profitau de ocazie pentru a-și vârî nasul pe acolo. Ea le pregătise o tavă cu cești de ceai și le-o dăduse. Acum ședea cu bărbia în palme, uitându-se în gol.

Se auzi un ciocănit în ușa deschisă. Spigot își vârî fața roșcovană în cameră.

— Mă scuzați, domnișoară Flitworth...

— Hmm?

— Mă scuzați, domnișoară Flitworth, un schelet de cal se plimbă

prin hambar! Mănâncă fân!

— Cum?

— Și tot fânul cade prin el!

— Zău? Păi, păstrează-l. Cel puțin va fi ieftin de hrănit. Spigot rămase o vreme, sucindu-și pălăria în mâini.

— Vă simțiți bine, domnișoară Flitworth?

— Te simți bine, domnule Poons?

Windle se uita în gol.

— Windle? zise Reg Sabot.

— Hmm?

— Arhicancelarul tocmai a întrebat dacă vrei ceva de băut.

— Ar dori un pahar cu apă distilată, spuse doamna Cake.

— Ce, doar apă? făcu Ridcully.

— Asta vrea, zise doamna Cake.

— Aș dori un pahar cu apă distilată, te rog, spuse Windle.

Doamna Cake se uită cu înfumurare. Cel puțin atât cât era vizibil din ea se uita cu înfumurare, ceea ce însemna partea dintre pălărie și poșetă, care era un fel de pereche a pălăriei și atât de mare, încât atunci când stătea cu ea în poală, trebuia să se întindă ca să o țină de mânere. Când auzise că fiica ei fusese invitată la Universitate, venise și ea. Doamna Cake presupunea întotdeauna că o invitație pentru Ludmilla era o invitație și pentru mama acesteia. Mame ca ea există peste tot și, se pare, nu se poate face nimic în această privință.

Membrii Clubului Un Nou Început erau întreținuți de vrăjitori și încercau să pară că le făcea plăcere. Era una dintre acele situații dificile, cu tăceri lungi, câte o tuse și oameni care spun lucruri izolate ca „Vai, ce drăguț".

— Ai părut nițel pierdut pentru o clipă, Windle, zise Ridcully.

— Sunt doar cam obosit, domnule Arhicancelar.

— Credeam că zombi nu dorm.

— Eu tot sunt obosit, spuse Windle.

— Sigur nu vrei să mai încercăm o dată cu înmormântarea și tot restul? De data asta am putea s-o facem cum se cuvine.

— Mulțumesc, dar nu. Pur și simplu, nu sunt făcut pentru viața de nemort, cred. Windle se uită la Reg Sabot. Îmi pare rău. Nu știu cum reușești. Zâmbi pe post de scuză.

— Ai toate drepturile să fii viu sau mort, tu alegi, zise Reg cu severitate.

— Un-Om-Găleată spune că oamenii mor din nou cum se cuvine,

rosti doamna Cake. Așa că probabil ai putea obține o audiență.

Windle se uită în jur.

— A scos câinele la plimbare, spuse doamna Cake.

— Unde e Ludmilla? întrebă el.

Windle zâmbi stângaci. Premonițiile doamnei Cake puteau fi foarte obositoare.

— Ar fi frumos să știu că are cineva grijă de Lupine după ce... mă duc, zise el. Mă întreb, puteți să îl luați dumneavoastră?

— Păăi... făcu doamna Cake cu nesiguranță.

— Dar el e... începu Reg Sabot, apoi văzu expresia lui Windle.

— Trebuie să recunosc că ar fi o ușurare să am un câine pe lângă casă, spuse doamna Cake. Tot timpul îmi fac griji pentru Ludmilla. Sunt o grămadă de oameni ciudați prin preajmă.

— Dar fiica dumnea... începu iar Reg.

— Taci, Reg, zise Doreen.

— Ne-am înțeles, atunci, spuse Windle. Și aveți niște pantaloni?

— Ce?

— Niște pantaloni prin casă?

— Păi, cred că am unii care i-au aparținut răposatului domn Cake, dar de ce...

— Scuze, zise Windle. Mă gândeam la altceva. Nici nu știu ce spun în mare parte a timpului.

— Ah, spuse Reg vesel. *Înțeleg.* Vrei să zici este că atunci când el...

Doreen îi dădu un ghiont dureros.

— Oh, făcu Reg. Scuze. Nu mă luați în seamă. Aș fi în stare să îmi pierd și capul dacă nu ar fi cusut.

Windle se lăsă pe spate și închise ochii. Auzea câte o frântură de conversație. Îl auzea pe Arthur Winkings întrebându-l pe Arhicancelar cine făcuse decorațiunile și de unde își lua Universitatea legumele. Îl auzi pe Trezorier plângându-se despre prețul exterminării tuturor înjurăturilor, care supraviețuiseră cumva schimbărilor recente și se instalaseră în bezna acoperișului. Putea chiar, dacă își încorda auzul perfect, să audă chiuiturile lui Schleppel din pivnițele îndepărtate.

Nu aveau nevoie de el. În fine. Lumea nu avea nevoie de Windle Poons.

Se ridică în tăcere și se îndreptă legănându-se spre ușă.

— Eu ies, zise el. S-ar putea să lipsesc ceva vreme.

Ridcully îi făcu neatent un semn din cap și se concentră asupra a ce avea Arthur de spus despre cum Marea Sală ar fi putut fi complet

transformată cu ceva tapet care imită pinul.

Windle închise ușa după el și se sprijini de zidul rece și gros.

Oh, da. Mai era ceva.

— Ești acolo, Un-Om-Găleată? spuse el încetișor.

de unde ai știut?

— De obicei ești prin preajmă.

heh heh, mari belele ai mai făcut acolo! știi ce o să se întâmple la următoarea lună plină?

— Da, știu. Și cred că și ei știu.

dar el o să devină un om-lup.

— Da. Și ea o să devină o femeie-lup.

bine, dar ce fel de relație pot avea doi oameni o săptămână din patru?

— Poate că e cel puțin o șansă la fericire la fel de bună pe cât are majoritatea oamenilor. Viața nu e perfectă, Un-Om-Găleată.

mie-mi spui?

— Acum, pot să îți pun o întrebare personală? zise Windle. Adică *trebuie* să știu...

huh.

— Până la urmă, planul astral e iar al tău.

oh, bine.

— De ce ți se spune Un...

asta-i tot? credeam că te prinzi singur de asta, un om așa isteț ca tine. În tribul meu suntem numiți tradițional după primul lucru pe care îl vede mama când se uită din wigwam după naștere, este prescurtarea de la Un-Om-Turnând-o-Găleată-de-Apă-peste-Doi-Câini.

— Cam nefericit, spuse Windle.

nu e prea rău, zise Un-Om-Găleată. *Pentru fratele meu geamăn ar trebui să îți pară rău. S-a uitat afară cu zece secunde înaintea de venirea mea pentru a-i da lui numele.*

Windle Poons se gândi la asta.

— Nu-mi spune, lasă-mă să ghicesc, zise el. Doi-Câini-Încăierați?

Doi-Câini-Încăierați? Doi-Câini Încăierați? făcu Un-Om-Găleată. *Uau, și-ar fi dat brațul drept să îl cheme Doi-Câini*-Încăierați.

Abia mai târziu povestea lui Windle se sfârși cu adevărat, dacă „poveste" înseamnă tot ce făcuse, provocase și pusese în mișcare. În satul din Vârfu Berbecului unde se dansează adevăratul dans Morris, de exemplu, se crede că nimeni nu este mort definitiv până când undele pe care le-a provocat în viață se sting – până când ceasul pe

care el l-a întors se oprește, până când vinul pe care ea l-a făcut termină de fermentat, până când recolta pe care a semănat-o este culeasă. Durata vieții cuiva, se spune, este doar miezul adevăratei lui existențe.

În vreme ce mergea prin orașul învăluit în ceață spre o întâlnire pe care o așteptase de la naștere, Windle simțea că putea prezice acel sfârșit final.

Urma să fie în câteva săptămâni, când luna avea să fie iar plină. Un fel de codicil sau de adendă la viața lui Windle Poons – născut în anul Triunghiului Semnificativ din Secolul Trei Păduchi (întotdeauna preferase vechiul calendar cu numele lui străvechi față de toată numerotarea asta modernă pe care o făceau astăzi) și mort în anul șarpelui Plăsmuit din Secolul Liliacului, mai mult sau mai puțin.

Urma să fie două siluete gonind peste ținuturile mlăștinoase înalte la lumina lunii. Nu pe deplin lupi, nu pe deplin oameni. Cu ceva noroc, ar fi avut ce era mai bun din ambele luni. Nu doar simțea... Știa.

Întotdeauna e cel mai bine să ai ambele lumi.

Moarte ședea pe scaunul din biroul lui întunecat, cu mâinile împreunate în față.

Din când în când, se mai rotea cu scaunul într-o parte și în alta.

Albert îi aduse o ceașcă de ceai și ieși cu o lipsă de zgomot diplomatică.

Pe biroul lui Moarte rămăsese o singură clepsidră. El o privea fix.

Rotit, rotit. Rotit, rotit.

Pe holul de lângă cameră, marele ceas ticăia în continuare, omorând timpul.

Moarte bătu darabana cu degetele lui scheletice pe blatul din lemn zgâriat al mesei de lucru. În fața lui, încărcate de semne de carte improvizate erau viețile unora dintre cei mai mari amanți{28} ai Lumii Disc. Experiențele lor cam repetitive nu fuseseră de nici un ajutor.

Se ridică, merse cu pași mari la o fereastră și își privi domeniul întunecat, încleștând și descleștând pumnii ținuți la spate.

Apoi înhăță clepsidra și ieși din încăpere.

Binky aștepta în duhoarea caldă din grajd. Moarte îl înșeuă iute și îl scoase în curte, iar apoi călări prin noapte, către îndepărtatul giuvaier strălucitor al Lumii Disc.

Coborî în tăcere în curtea fermei, la apus.

Pluti printr-un perete.

Ajunse la baza scării.

Ridică clepsidra și urmări scurgerea Timpului.

Iar apoi se opri. Era ceva ce trebuia să știe. Bill Door fusese curios despre multe lucruri, iar el își amintea totul despre ce însemna a fi Bill Door. Se putea uita la emoții expuse ca fluturii capturați, prinși cu ace de gămălie pe o placă de plută, sub un geam.

Bill Door era mort sau, cel puțin, își încetase scurta existență. Dar – cum era? – viața cuiva era doar miezul adevăratei lui existențe? Bill Door se dusese, dar lăsase ecouri. Amintirii lui Bill Door i se datora ceva.

Moarte se întrebase de ce puneau oamenii flori pe morminte. Pentru el nu avea nici un rost. Morții se duseseră dincolo de mirosul trandafirilor, până la urmă. Dar acum... nu că i se părea că ar fi înțeles, dar cel puțin simțea că exista ceva capabil de înțelegere.

În bezna mărginită de draperii a salonului domnișoarei Flitworth, o formă și mai neagră se mișcă prin întuneric, îndreptându-se către cele trei cufere de pe bufet.

Moarte îl deschise pe unul dintre cele mai mici. Era plin cu monede de aur. Arătau neatinse. Încercă celălalt cufăr mic. Și acesta era plin cu aur.

Se așteptase la ceva mai mult de la domnișoara Flitworth, deși probabil nici măcar Bill Door nu ar fi știut ce.

Încercă și cufărul mare.

Acolo era un strat de hârtie hârtie satinată. Sub ea, o chestie mătăsoasă albă, un fel de văl, acum îngălbenit și sfărâmicios din cauza vechimii. Îl privi fără să înțeleagă și îl puse deoparte. Mai erau niște pantofi albi. Cam nepotriviți pentru munca la fermă, i se păru lui. Nu-i de mirare că fuseseră ținuți împachetați.

Era și mai multă hârtie; un teanc de scrisori legate împreună. Le puse peste văl. Nu aveai niciodată nimic de câștigat din urmărirea a ce își spuneau oamenii unii altora – limbajul era acolo doar pentru a le ascunde gândurile.

Și iată, chiar la fund, o cutiuță. O scoase și o răsuci în mână. Apoi desfăcu micul zăvor și deschise capacul.

Mecanismul zbârnâi.

Melodia nu era grozavă. Moarte auzise toată muzica ce fusese scrisă vreodată și aproape toată era mai bună decât această melodie. Avea o calitate sprințară, un micuț ritm undoi-trei.

În cutiuța muzicală, peste rotițele care se învârteau cu hărnicie, doi dansatori din lemn se zbăteau într-o parodie de vals.

Moarte îi urmări până când mecanismul se opri. Apoi citi inscripția.

Fusese un cadou.

Lângă el, clepsidra își scurgea grăunțele de nisip în jumătatea de jos. O ignoră.

Când mecanismul se opri, îl întoarse iar. Două siluete, rotindu-se prin timp. Și când muzica se oprea, nu trebuia decât să întorci cheița.

Când se opri iar, el rămase în tăcere și în beznă și luă o hotărâre.

Mai rămăseseră doar câteva secunde. Secundele însemnaseră mult pentru Bill Door, pentru ce el avusese o cantitate limitată. Nu însemnau absolut nimic pentru Moarte, care nu avusese niciodată nici una.

Ieși din casa adormită, se sui în șa și plecă.

Drumul dură o clipă care i-ar fi luat simplei lumini trei sute de milioane de ani, dar Moarte călătorește în acel spațiu în care Timpul nu are nici un înțeles. Lumina crede că ea călătorește mai repede decât orice, dar se înșală. Indiferent cât de repede călătorește lumina, ea descoperă că întunericul ajunge întotdeauna primul și o așteaptă.

Avea însoțitori în drumul lui – galaxii, stele, panglici de materie lucitoare, scurgându-se și, în cele din urmă, învârtejindu-se către ținta îndepărtată.

Moarte pe calul său palid se mișca prin beznă ca o bulă de aer într-un râu.

Și orice râu se varsă undeva.

Și apoi, dedesubt, o câmpie. Distanța era aici la fel de lipsită de sens ca și timpul, dar exista o senzație de gigantism. Câmpia ar fi putut să fie la o milă distanță sau la un milion de mile; era marcată de lungi văi sau pârâiașe care se scurgeau în părți de ambele laturi pe măsură ce el se apropia.

Și aterizâ.

Descălecă și rămase în picioare tăcut. Apoi se lăsă într-un genunchi.

Schimbă perspectiva. Terenul brăzdat se desface în distanțe imense, se curbează la margini, devine un buric de deget.

Azrael își ridică degetul către o față care umplea cerul, luminată de sclipirea slabă a galaxiilor pe moarte.

Există un milion de Morți, dar cu toate sunt aspecte ale unui singur Moarte: Azrael, Marele Atractor, Moartea Universurilor, începutul și sfârșitul timpului.

Cea mai mare parte din univers e alcătuită din materie neagră și

doar Azrael știe cine e ea.

Ochi atât de mari, încât o supernova ar fi fost o simplă idee de scânteiere pe iris se întoarseră încet și se concentrară asupra siluetei minuscule de pe imensele câmpii în cercuri concentrice ale buricelor degetelor lui. Lângă Azrael, marele Ceas plutea în centrul întregii țesături de dimensiuni și ticăia înainte. Stelele sclipeau în ochii lui Azrael.

Moartea Lumii Disc se ridică în picioare.

— DOAMNE, CER...

Trei dintre servitorii uitării se strecurară în existență lângă el.

Unul spuse:

Nu asculta. Este acuzat de intervenție.

Unul spuse:

Și de morticid.

Unul spuse:

Și de mândrie. Și de a trăi cu intenția de a supraviețui.

Unul spuse:

Și de a se alătura haosului împotriva ordinii bune.

Azrael ridică o sprânceană.

Servitorii se depărtară plutind de Moarte, în așteptare.

— DOAMNE, ȘTIM CĂ NU EXISTĂ ORDINE BUNĂ ÎN AFARĂ DE CEA PE CARE O CREĂM...

Expresia lui Azrael nu se schimbă.

— NU EXISTĂ SPERANȚĂ ÎN AFARĂ DE NOI. NU EXISTĂ ÎNDURARE ÎN AFARĂ DE NOI. NU EXISTĂ DREPTATE. DOAR NOI EXISTĂM.

Fața tristă și întunecată umplu cerul.

TOATE LUCRURILE CARE EXISTĂ SUNT ALE NOASTRE. DAR TREBUIE SĂ NE PESE. CĂCI, DACĂ NU NE PASĂ, NOI NU EXISTĂM. DACĂ NOI NU EXISTĂM, ATUNCI NU EXISTĂ NIMIC, DECÂT UITARE OARBĂ.

ȘI CHIAR UITAREA TREBUIE SĂ SE SFÂRȘEASCĂ ODATĂ. DOAMNE, ÎMI POȚI ACORDA DOAR UN PIC DE TIMP? PENTRU BUNUL ECHILIBRU AL LUCRURILOR. PENTRU A PUTEA ÎNAPOIA CE A FOST DAT. DE DRAGUL PRIZONIERILOR ȘI AL ZBORULUI PĂSĂRILOR.

Moarte făcu un pas în spate.

Era imposibil să citești expresia de pe trăsăturile lui Azrael.

Moarte aruncă o privire în lături, la servitori.

— DOAMNE, LA CE POATE SPERA RECOLTA, DACĂ NU LA

GRIJA COSAȘULUI?

Așteptă.

— DOAMNE? zise Moarte.

În timpul care îi luă să răspundă, câteva galaxii se desfășurară, se învârtiră în jurul lui Azrael ca panglici de hârtie, se izbiră și dispărură.

Apoi Azrael răspunse:

— **DA.**

Și un alt deget se întinse prin beznă către Ceas.

Se auziră țipete de mânie slabe, apoi țipete de înțelegere și apoi se văzură scurt trei flăcărui albastre.

Toate celelalte ceasuri, chiar și ceasul fără limbi al lui Moarte, erau reflecții ale Ceasului. Exact reflecții ale ceasului; ele spuneau universului ce era timpul, dar Ceasul spunea Timpului ce era timpul. Era cel mai important arc, din care tot timpul izvora.

Și construcția lui era aceasta: ca limba mare să descrie un singur cerc.

Cea de a doua limbă zbârnâia pe un drum circular căruia până și luminii i-ar fi luat zile întregi să îl parcurgă, urmărită tot timpul de minute, ore, zile, luni, ani, secole și epoci. Dar limba universului descria un singur cerc.

Cel puțin, până când cineva întorcea mecanismul.

Și Moarte se întoarse acasă cu o mână de Timp.

Clopoțelul unui magazin sună.

Druto Pole, florar, se uită peste un aranjament de *floribunda doamnă Shover*. Cineva stătea printre vazele de flori. Arăta ușor neclar; de fapt, chiar și după aceea, Druto nu fu niciodată sigur cine venise în magazinul lui și cum îi sunaseră cu adevărat vorbele.

Alunecă înainte, frecându-și palmele.

— Cu ce vă pot fi de aju...

— FLORI.

Druto șovăi doar o clipă.

— Și, hm, destinația acestor...

— O DOAMNĂ.

— Și aveți vreo prefe...

— CRINI.

— Ah? Și sunteți sigur că sunt crinii...?

— ÎMI PLAC CRINII.

— Hm... doar că sunt cam sumbri crinii...

— ÎMI PLACE SUMB...

Silueta ezită.

— CE RECOMANDAȚI?

Druto intră ușurel în viteza potrivită.

— Trandafirii sunt întotdeauna foarte bine primiți, zise el. Sau orhideele. În zilele noastre, mulți domni îmi spun că doamnele consideră o singură orhidee mai acceptabilă decât un buchet de trandafiri...

— DAȚI-MI O GRĂMADĂ.

— Să fie orhidee sau trandafiri?

— AMBELE.

Degetele lui Druto se alipiră sinuos, ca țiparii în untură.

— Și mă întreb dacă ați putea fi interesat de aceste minunate aranjamente de *Nervousa Gloriosa*...

— O GRĂMADĂ.

— Și dacă bugetul Domniei Voastre permite, pot sugera un singur exemplar din această extrem de rară...

— DA.

— Și poate...

— DA. TOTUL. CU FUNDĂ.

Când clopoțelul magazinului sună la ieșirea clientului, Druto se uită la monedele pe care le ținea în palmă. Multe dintre ele erau corodate, toate erau ciudate și una sau două erau aurii.

— Hm, făcu el. Este de ajuns...

Începu să audă un răpăit molatic.

În jurul lui, în tot magazinul, petalele cădeau ca ploaia.

— ȘI ACESTEA?

— Acesta este sortimentul nostru De Luxe, spuse doamna din magazinul de ciocolată.

Era un stabiliment de o clasă atât de înaltă, încât vindea nu dulciuri, ci cofeturi – adesea în forma unor lucruri răsucite, ambalate individual în auriu, care făceau într-un cont în bancă găuri chiar mai mari decât în dinți.

Clientul înalt și întunecat ridică o cutie care avea cam zece inchi pătrați. Pe un capac precum o pernă din satin, avea imaginea a două pisicuțe fără speranță de sașii ițindu-se dintr-o gheată.

— PENTRU CE ESTE CĂPTUȘITĂ ACEASTĂ CUTIE? ESTE PENTRU A STA PE EA? SE POATE SĂ AIBĂ AROMĂ DE PISICĂ? adăugă el, tonul lui căpătând o amenințare clară sau, mai degrabă, mai multă amenințare decât avea deja.

— Ăă, nu. Acesta este Sortimentul nostru Suprem.

Clientul o aruncă în lături.

— NU.

Vânzătoarea se uită într-o parte și în alta, iar apoi trase un sertar de sub tejghea, coborându-și în același timp glasul până la o șoaptă conspirativă.

— Firește, zise ea, pentru acea ocazie *foarte specială*...

Era o cutie cam mică. De asemenea, era complet neagră, în afară de numele conținutului scris cu litere mici și albe; pisicile, chiar și cu funde roz, nu ar fi avut voie nici la o milă de o asemenea cutie. Pentru a livra o cutie de bomboane ca aceasta, străini în negru sar din telescaune și coboară în rapel pe clădiri.

Străinul în negru se uită la scris.

„PLĂCERI ÎNTUNECATE", spuse el. ÎMI *PLACE*.

— Pentru acele momente intime, zise doamna.

Clientul păru să se gândească la relevanța acestor cuvinte.

— DA. PARE POTRIVITĂ.

Vânzătoarea surâse.

— Să o împachetez, deci?

— DA. CU O FUNDĂ.

— Și mai doriți ceva, domnule?

Clientul păru să se panicheze.

— ALTCEVA? AR TREBUI SĂ MAI FIE CEVA? MAI ESTE CEVA? CE AR TREBUI FĂCUT?

— Mă scuzați, domnule?

— UN CADOU PENTRU O DOAMNĂ.

Vânzătoarea rămase un pic uluită de această schimbare bruscă a cursului conversației. Înotă către un clișeu sigur.

— Păi, se spune, nu-i așa, că diamantele sunt cel mai bun prieten al unei fete? zise ea cu voioșie.

— DIAMANTE? OH. DIAMANTE. AȘA STĂ TREABA?

Scânteiau ca bucățele de stele pe un cer din catifea neagră.

— Aceasta, spuse neguțătorul, este o piatră excelentă, nu credeți? Observați focul, excepționala...

— CÂT DE PRIETENOASĂ ESTE?

Neguțătorul șovăi. Știa despre carate, despre luciul diamantului, despre „ape", despre „marcă" și „foc", dar nu i se mai ceruse să judece diamantele în termeni de amabilitate generală.

— Destul de bine-dispusă? îndrăzni el.

— NU.

Degetele negustătorului prinseră o altă aşchie de lumină îngheţată.

— Acum, acesta, zise el, încrederea scurgându-se înapoi în glasul lui, este din faimoasă mină Shortshanks. Pot să vă atrag atenţia la aleasa...

Simţi privirea pătrunzătoare sfredelindu-l până în ceafă.

— Dar, trebuie să recunosc, nu este cunoscut pentru afabilitatea lui, rosti el jalnic.

Clientul întunecat se uită dezaprobator prin magazin. În semiîntuneric, în spatele barelor rezistente la troli, diamantele străluceau ca ochii unui dragon din fundul peşterii.

— VREUNUL DINTRE ACESTEA ESTE PRIETENOS? spuse el.

— Domnule, cred că pot spune, fără teama de a mă contrazice, că nu ne-am bazat niciodată politica de achiziţii pe amabilitatea pietrelor în discuţie, zise negustătorul.

Era incomod de conştient că lucrurile erau greşite şi că undeva în străfundurile minţii lui ştia ce era greşit la ele şi că, într-un fel, creierul nu îl lăsa să facă legătura finală. Şi asta îl călca pe nervi.

— CARE ESTE CEL MAI MARE DIAMANT DIN LUME?

— Cel mai mare? E simplu. Este Lacrima lui Offler, se află în cel mai ascuns sanctuar al Nestematului şi Îngrozitorului Templu Pierdut al lui Offler Zeul Crocodil din adâncul Howandalandei şi cântăreşte opt sute şi cincizeci de carate. Şi, domnule, pentru a răspunde la următoarea dumneavoastră întrebare, eu personal m-aş culca cu el.

Unul dintre lucrurile drăguţe la a fi preot în Nestematul şi Îngrozitorului Templu Pierdut al lui Offler Zeul Corocodil era că ajungeai devreme acasă în cele mai multe după-amiezi. Aceasta era din cauză că era pierdut. Cei mai mulţi credincioşi nu ajungeau niciodată aici. Aceştia erau cei norocoşi.

În mod tradiţional, doar doi oameni intrau în cel mai ascuns sanctuar. Aceştia erau Marele Preot şi celălalt preot care nu era Mare. Erau acolo de ani întregi şi făceau cu rândul cine să fie cel mare. Era o slujbă nesolicitantă, având în vedere că cei mai promiţători credincioşi erau traşi în ţeapă, zdrobiţi, otrăviţi sau făcuţi felii de capcane chiar înainte de a ajunge până la cutiuţa şi desenul vesel al unui termometru[29] de la intrarea în sacristie.

Jucau Bagă-l-la-apă-pe-Dom'Ceapă pe altarul înalt, chiar sub umbra statuii bătute în pietre preţioase a lui Offler însuşi, când auziră scârţâitul îndepărtat al uşii principale.

Marele Preot nu ridică privirea.

— Hopa, făcu el. Deci încă unul pentru bila mare.

Se auzi un bufnet și un uruit scrâșnit. Și apoi bubuitura finală.

— Deci, zise Marele Preot. Care era miza?

— Două pietricele, spuse preotul mic.

— Bun. Marele Preot se uită la cărțile lui. În regulă, să îți vedem cele două pie...

Se auzi sunetul slab al pașilor.

— Tipul cu biciul a ajuns până la țepii mari și ascuțiți săptămâna trecută, zise preotul mic.

Se auzi un sunet ca apa trasă într-o toaletă foarte veche și uscată. Pașii se opriră.

Marele Preot zâmbi pentru sine.

— Bun, spuse el. Să îți vedem cele două pietricele și cresc cu încă două.

Micul preot își puse cărțile jos.

— Două Cepe, zise el.

Marele Preot se uită în jos bănuitor.

Micul preot consultă o bucățică de hârtie.

— Asta face trei sute de mii nouă sute și șaizeci și patru de pietricele pe care mi le datorezi, spuse el.

Se auzi sunetul pașilor.

Preoții schimbară priviri.

— N-am mai avut de ceva vreme pe cineva pentru aleea cu săgeți otrăvite, zise Marele Preot.

— Pe cinci că trece de ea, spuse Marele Preot.

— S-a făcut.

Se auzi răpăitul slab al vârfurilor de metal pe piatră.

— Păcat că îți iau pietricelele.

Se auziră iar pași.

— Bine, dar tot mai e – un scârțâit, un pleoscăit – bazinul cu crocodili.

Se auziră pași.

— Nimeni nu a trecut *vreodată* de înspăimântătorul gardian al porților...

Preoții se uitară îngroziți unii la alții.

— Hei, spuse cel care nu era Mare. Doar nu crezi că ar putea fi...

— Aici? Oh, *haide*. Suntem în mijlocul unei afurisite de *jungle*. Marele Preot încercă să zâmbească. Nu are cum să fie...

Pașii se apropiară.

Preoții se prinseră în brațe înspăimântați.

— *Doamna Cake!*

Ușile explodară spre interior. Un vânt întunecat intră în cameră, stingând lumânările și împrăștiind cărțile ca pe o ninsoare în picățele.

Preoții auziră clinchetul unui diamant foarte mare ridicat din locașul său.

— MULȚUMESC.

După o vreme, când nimic altceva nu mai părea să se întâmple, preotul care nu era Mare reuși să găsească un amnar și, după câteva încercări eșuate, aprinse o lumânare.

Cei doi preoți se uitară în sus prin umbrele agitate ale statuii, unde acum se deschidea o gaură care ar fi trebuit să conțină un diamant foarte mare.

După o vreme, Marele Preot suspină și zise:

— Păi, s-o luăm așa: în afară de noi, cine o să știe?

— Da. Nimeni nu s-a gândit așa. Hei, mâine pot să fiu eu Mare Preot?

— Nu e rândul tău până joi.

— Oh, haide.

Marele Preot ridică din umeri și își scoase pălăria de Mare Preot.

— Chestia asta e foarte deprimantă, spuse el, aruncând o privire la statuia devastată. Unii oamenii pur și simplu nu știu să se poarte într-un lăcaș religios.

Moarte traversă lumea în viteză, aterizând încă o dată în curtea fermei. Soarele era la orizont când bătu la ușa bucătăriei.

Domnișoara Flitworth o deschise, ștergându-și mâinile pe șorț. Se strâmbă miop la vizitator, iar apoi făcu un pas înapoi.

— Bill Door? Mai să-mi sară inima din piept...

— V-AM ADUS NIȘTE FLORI.

Ea se holbă la tulpinile uscate, moarte.

— ȘI UN SORTIMENT DE CIOCOLATĂ, DE FELUL CARE LE PLACE DOAMNELOR.

Ea se holbă la cutia neagră.

— DE ASEMENEA, IATĂ UN DIAMANT CU CARE SĂ VĂ ÎMPRIETENIȚI.

Reflecta ultimele raze ale soarelui care apunea.

În cele din urmă, domnișoarei Flitworth îi reveni glasul.

— Bill Door, la ce te gândești?

— AM VENIT SĂ VĂ IAU DEPARTE DE TOATE ACESTEA.

— Da? Unde?

Moarte nu se gândise atât de departe.

— UNDE AȚI DORI?

— Nu am de gând să merg în altă parte în seara asta decât la dans, zise domnișoara Flitworth cu fermitate.

Moarte nu planificase nici asta.

— CE ESTE ACEST DANS?

— Dansul culesului. Știi? E o tradiție. Când se termină de strâns recolta. E un fel de sărbătoare și ca o mulțumire.

— MULȚUMIRE CUI?

— Nu știu. Nimănui în particular, cred. Doar mulțumire generală, bănuiesc.

— AM PLĂNUIT SĂ VĂ ARĂT MINUNĂȚII. ORAȘE FRUMOASE. ORICE DORIȚI.

— Orice?

— DA.

— Atunci mergem la dans, Bill Door. Merg în fiecare an. Se bazează pe mine. Știi cum e.

— DA, DOMNIȘOARĂ FLITWORTH.

Se întinse și o luă de mână.

— Ce, adică acum? zise ea. Nu sunt gata...

— UITE.

Ea se uită în jos la ce purta dintr-odată.

— Asta nu-i rochia mea. E plină de sclipici.

Moarte oftă. Marii amanți din istorie nu o întâlniseră pe domnișoara Flitworth. Casanunder și-ar fi predat scara mobilă.

— SUNT DIAMANTE. O RĂSCUMPĂRARE DEMNĂ DE UN REGE, ÎN DIAMANTE.

— Care rege?

— ORICE REGE.

— Uuu.

***

Binky mergea cu ușurință pe drumul spre oraș. După lungimea infinitului, un simplu drum prăfuit era o ușurare.

Stând într-o parte în spatele lui Moarte, domnișoara Flitworth cerceta conținutul foșnitor al cutiei cu Plăceri Întunecate.

— Uite, spuse ea, cineva a luat toate trufele cu rom. Se auzi alt pârâit de hârtie. *Și* din stratul de la fund. Nu-mi place asta, oamenii încep stratul de la fund înainte ca acela de deasupra să se fi terminat de tot. Și îmi dau seama că tu ai făcut-o pentru că e o mică legendă în

capac și, pe drept, ar trebui să fie trufe cu rom. Bill Door?

— ÎMI CER IERTARE, DOMNIȘOARĂ FLITWORTH.

— Diamantul mare e cam greu. Drăguț, totuși, adăugă ea fără plăcere. De unde l-ai luat?

— DE LA OAMENI CARE CREDEAU CĂ ESTE LACRIMA UNUI ZEU.

— Și este?

— NU. ZEII NU PLÂNG. ESTE CARBON OBIȘNUIT CARE A FOST SUPUS CĂLDURII ȘI PRESIUNII MARI. ATÂTA TOT.

— În fiecare bucată de cărbune e un diamant care așteaptă să iasă, nu?

— DA, DOMNIȘOARĂ FLITWORTH.

O vreme nu se auzi nici un sunet, în afară de tropotul copitelor lui Binky. Apoi domnișoara Flitworth zise cu șiretenie:

— Nu știu ce se întâmplă, să știi. Am văzut cât de mult nisip era. Așa că tu te-ai gândit „Nu e o băbătie rea, o fac să se simtă bine câteva ore și apoi, când nu se așteaptă, vine vremea pentru vechea cup-de-gras“, am dreptate?

Moarte nu spuse nimic.

— Am dreptate, nu?

— NU POT SĂ VĂ ASCUND NIMIC, DOMNIȘOARĂ FLITWORTH.

— Hm. Cred că ar trebui să mă simt flatată. Da? Bănuiesc că ai o grămadă de solicitări.

— MAI MULTE DECÂT VĂ PUTEȚI ÎNCHIPUI, DOMNIȘOARĂ FLITWORTH.

— În aceste condiții, atunci, ai putea începe să îmi spui iar Renata.

Pe pajiștea de dincolo de câmpul pentru tras cu arcul era un foc mare. Moarte vedea siluete mișcându-se în fața lui. Câte un scârțâit chinuit sugera că cineva acorda o scripcă.

— Întotdeauna vin la dansul culesului, zise domnișoara Flitworth degajat. Nu ca să dansez, firește. De obicei am grijă de mâncare și așa mai departe.

— DE CE?

— Păi, cineva trebuie să aibă grijă de mâncare.

— ADICĂ DE CE NU DANSEZI?

— Pentru că sunt bătrână, de aia.

— EȘTI CÂT DE BĂTRÂN TE SIMȚI.

— Ha! Da? Zău? Ăsta-i felul de *prostie* pe care îl spun oamenii tot timpul. Întotdeauna spun „Vai, arăți bine“. Spun ei: „Găina bătrână

face ciorba bună“. „Boii bătrâni fac brazda dreaptă.” Chestii din astea. E o prostie. Ca și cum a fi bătrân ar fi ceva de care ar trebui să te bucuri! Ca și cum dacă ești mai filosof în privința asta, câștigi *puncte!* Capul meu știe să gândească tinerește, dar genunchii nu sunt prea buni la asta. Sau spatele. Sau dinții. Încearcă să le spui genunchilor mei că sunt cât de bătrâni cred ei că sunt și vezi ce ai tu de câștigat. Sau ei.

— AR PUTEA MERITA O ÎNCERCARE.

Mai multe siluete se mișcară în lumina focului. Moarte vedea stâlpi dungați legați cu steguleţe.

— De obicei băieții aduc aici două uși de hambar și le bat în cuie împreună ca să aibă un ring pe cinste, observă domnișoara Flitworth. Apoi toată lumea se poate alătura.

— DANSURI POPULARE? făcu Moarte îngrijorat.

— Nu. Avem și noi *ceva* mândrie, să știi.

— SCUZE.

— Hei, e Bill Door, nu? spuse o siluetă ieșind din semiîntuneric.

— Bătrânul Bill!

— Hei, Bill!

Moarte se uită la un cerc de fețe sincere.

— SALUT, PRIETENI.

— Am auzit că ai plecat, zise Duke Bottomley.

Se uită la domnișoara Flitworth în timp ce Moarte o ajuta să coboare de pe cal. Vocea îi tremură nițel când încercă să analizeze situația.

— Arătați foarte... scânteietoare... în seara asta, domnișoară Flitworth, încheie el galant.

Aerul mirosea a iarbă umedă și caldă. O orchestră de amatori încă se instala sub un cort.

Erau mese așezate pe capre de lemn acoperite cu acel fel de mâncare asociată de obicei cu termenul „ospăț” – plăcinte cu carne de porc precum niște fortificații militare lăcuite, cazane cu demonicele cepe murate, cartofi copți în coajă scăldându-se într-un ocean de colesterol pe bază de unt topit. Unii dintre bătrânii locului se instalaseră deja pe băncile oferite și mestecau mâncarea cu stoicism, chiar dacă fără dinți, cu aerul oamenilor hotărâți să stea acolo toată noaptea, dacă trebuie.

— Ce drăguț să vezi oameni bătrâni care se simt bine! zise domnișoara Flitworth. Moarte se uită la cei care mâncau. Cei mai mulți dintre ei erau mai tineri decât domnișoara Flitworth.

Se auzi un chicotit de undeva din bezna parfumată de dincolo de lumina focului.

— Și tinerii, adăugă domnișoara Flitworth sec. Aveam o vorbă despre această perioadă a anului. Să vedem... ceva ca „Grâul fie copt, nucile fie maronii, jupoanele sus... ceva". Suspină. Ce mai zboară timpul, eh?

— DA.

— Știi, Bill Door, poate că ai avut dreptate despre puterea gândirii pozitive. Mă simt mult mai bine în seara asta.

Domnișoara Flitworth se uită gânditoare la ringul de dans.

— Eram mare dansatoare când eram fetișcană. Dansam până apunea Luna. Dansam până răsărea Soarele.

Se întinse, scoase legăturile care îi țineau părul într-un coc strâns și îl scutură într-o cascadă de alb.

— Bănuiesc că *tu* dansezi, Bill Door?

— SUNT FAIMOS PENTRU ASTA, DOMNIȘOARĂ FLITWORTH.

Sub cortul formației, scripcarul principal făcu semn semenilor lui muzicanți, își vârî scripca sub bărbie și lovi cu piciorul în scânduri...

— Hun! Hdoi! Hun hdoi trei patru...

Închipuiește-ți un peisaj, cu lumina portocalie a unei semiluni plutind peste el. Și, dedesubt, un cerc de lumină de foc în noapte.

Erau vechile preferate – cadrilurile, reelurile, învârtitele, măsuri întortocheate care, dacă dansatorii ar fi ținut lumini în mâini, ar fi trasat complexități topologice dincolo de posibilitățile fizicii obișnuite și felul de dansuri care îi fac pe oamenii perfect sănătoși la cap să strige chestii ca „Do-si-do!" și „Iiiha!" fără să se simtă puternic rușinați suficient de mult timp.

După ce victimele fură îndepărtate, supraviețuitorii trecură la polcă, mazurcă, foxtrot, foxterrier și alte rase de păsări și jivine, iar apoi la acele dansuri în care oamenii formează un tunel și alți oameni dansează prin el, care, apropo, se bazează în general pe amintiri din popor ale execuțiilor, și la alte dansuri în care oamenii formează un cerc, care se bazează în general pe amintiri din popor ale molimelor.

Prin toate acestea, două siluete se învârteau de parcă era sfârșitul lumii.

Scripcarul-șef își dădu seama că, atunci când se opri să își tragă răsuflarea, o siluetă învârtitoare ieși dansând ca o furtună din înghesuială și un glas rosti lângă urechea lui:

— VEI CONTINUA, PE CINSTEA MEA.

Când osteni pentru a doua oară, un diamant mare cât pumnul ateriză pe scândurile din fața lui. O siluetă mai mică ieși unduindu-se dintre dansatori și zise:

— Băieți, dacă nu continuați să cântați, William Spigot, eu în persoană o să am grijă ca viața voastră să devină complet scârboasă.

Și se întoarse în grămada de trupuri.

Scripcarul se uită la diamant. Ar fi putut răscumpăra orice cinci regi ar fi ales lumea. Îl împinse iute cu piciorul în spatele lui.

— Ai prins putere în cot, ha? spuse toboșarul rânjind.

— Taci din gură și cântă!

Își dădea seama că în vârfurile degetelor îi apăreau melodii pe care creierul lui nu le cunoscuse niciodată. Și toboșarul și flautistul simțeau asta. Muzica se scurgea de undeva. Ei nu o cântau. Ea îi cânta pe ei.

— ESTE VREMEA CA UN NOU DANS SĂ ÎNCEAPĂ.

— Duurrump-da-dum-dum, îngână scripcarul, sudoarea curgându-i pe bărbie în timp ce el era prins într-o altă melodie.

Dansatorii se rotiră șovăielnic, nesiguri de pași. Dar o pereche se mișcă hotărâtă printre ei, ghemuită ca un prădător, cu brațele unite în fața ei ca bompresul unui galion ucigaș. La capătul ringului se întoarseră într-un vârtej de membre care păru se sfideze anatomia normală și își începu avansarea țeapănă înapoi prin mulțime.

— Cum se numește ăsta?

— TANGO.

— Poți să ajungi la închisoare pentru el?

— NU CRED.

— Uimitor.

— Muzica se schimbă.

— Îl știu pe ăsta! Este dansul luptei de tauri din Quirm! Oh-le!

— CU LAPTE?

O rafală rapidă de pocnete seci începu dintr-odată să țină pasul cu muzica.

— Cine cântă la castaniete?

Moarte rânji.

— CASTANIETE? NU ÎMI TREBUIE... CASTANIETE.

Și atunci se făcu acum.

Luna era o fantomă a ei înseși la un capăt al orizontului. La celălalt, era deja strălucirea îndepărtată a zilei care înainta.

Părăsiră ringul de dans.

Orice propulsase formația în orele nopții se scurgea încetișor. Se

uitară unii la alţii. Spigot scripcarul aruncă o privire în jos la diamant. Încă era acolo.

Toboşarul îşi masă încheieturile palmelor, încercând să le readucă la viaţă.

Spigot se holbă neajutorat la dansatorii epuizaţi.

— Păi, atunci... zise el şi ridică scripca încă o dată.

Domnişoara Flitworth şi însoţitorul ei ascultau din ceţurile care se furişau pe câmp în lumina răsăritului.

Moarte recunoscu ritmul încet şi insistent. Îl făcea să se gândească la siluete din lemn, învârtindu-se prin Timp până când arcul se desfăşura.

— PE ASTA NU O ŞTIU.

— Este ultimul vals.

— BĂNUIESC CĂ NU EXISTĂ AŞA CEVA.

— Ştii, spuse domnişoara Flitworth, m-am întrebat toată seara cum o să se întâmple. Cum o să o faci. Adică, oamenii trebuie să moară de *ceva,* nu? Mă gândeam că poate va fi de epuizare, dar nu m-am simţit niciodată mai bine. A fost cel mai frumos din viaţa mea şi nici măcar nu mi s-a tăiat răsuflarea. De fapt, a fost un adevărat tonic, Bill Door. Şi eu...

Se opri.

— *Nu* respir, nu. Nu era o întrebare. Ridică o mână în faţa gurii şi pufăi pe ea.

— NU.

— *Înţeleg.* Nu m-am simţit aşa de bine în toată viaţa mea... ha! Deci... când...?

— ŞTII CÂND AI SPUS CĂ VEDEREA MEA MAI CĂ TE-A FĂCUT SĂ ÎŢI SARĂ INIMA DIN PIEPT?

— Da?

— TE-A CAM FĂCUT SĂ ÎŢI STEA.

Domnişoara Flitworth nu părea să îl audă. Îşi tot întorcea palma pe o parte şi pe alta, ca şi cum n-ar mai fi văzut-o până atunci.

— Văd că ai făcut ceva schimbări, Bill Door.

— NU. VIAŢA ESTE CEA CARE FACE MULTE SCHIMBĂRI.

— Vreau să zic că par mai tânără.

— ASTA-I CEEA CE AM VRUT SĂ SPUN ŞI EU.

El pocni din degete. Lângă gard, Binky se opri din păscut şi veni la trap.

— Ştii, zise domnişoara Flitworth, m-am gândit adesea... adesea

m-am gândit că fiecare are, știi, vârsta lui fire*ască. Vezi* copii de zece ani care se poartă de parcă ar avea treizeci. Unii oameni se nasc la vârsta a doua, chiar. Ar fi drăguț să cred că am avut... se uită la ea, oh, să spunem optsprezece... toată viața. Pe dinăuntru.

Moarte nu spuse nimic. O ajută să se suie pe cal.

— Când am văzut ce le face viața oamenilor, știi, tu nu pari așa de rău, rosti ea neliniștită.

Moarte scoase un țăcănit din dinți. Binky merse înainte.

— Nu ai întâlnit niciodată Viața, nu?

— POT SPUNE CU TOATĂ SINCERITATEA CĂ NU AM ÎNTÂLNIT-O.

— Probabil că e o chestie pârâitoare mare și albă. Ca o furtună electrică în pantaloni, spuse domnișoara Flitworth.

— NU CRED.

Binky se înălță pe cerul dimineții.

— Oricum... moarte tuturor tiranilor, zise domnișoara Flitworth.

— DA.

— Unde mergem?

Binky galopa, dar peisajul nu se mișca.

— Bun cal ai, spuse domnișoara Flitworth cu glasul tremurând.

— DA.

— Dar ce *face?*

— PRINDE VITEZĂ.

— Dar nu mergem *nicăieri...*

Dispărură.

Reapărură.

Peisajul era acum zăpadă și gheață verde pe munți zimțați. Aceștia nu erau munți vechi, tociți de timp și vreme și plini de pante line, pentru schi. Aveau râpe ascunse și crevase nemiloase. Un singur yodel nelalocul lui ar fi atras nu ecoul vesel al unui păstor de capre singuratic, ci cincizeci de tone de zăpadă livrată expres.

Calul aterizează pe un troian de zăpadă care nu ar fi trebuit, pe drept, să îi poată susține.

Moarte descălecă și o ajută pe domnișoara Flitworth să coboare.

Merseră prin zăpadă către o potecă de noroi înghețat care îmbrățișa coasta muntelui.

— De ce suntem aici? spuse spiritul domnișoarei Flitworth.

— NU MEDITEZ LA PROBLEME COSMICE.

— Adică aici pe acest munte. Aici pe această geografie, zise domnișoara Flitworth răbdătoare.

— ACEASTA NU ESTE GEOGRAFIE.

— Dar ce e, atunci?

— ISTORIE.

Urmară o curbă a potecii. Era un ponei acolo, mâncând un tufiș, cu o boccea în spate. Poteca se termina într-un perete de zăpadă suspect de curată.

Moarte scoase o clepsidră din ascunzișurile robei lui.

— ACUM, spuse el și păși în zăpadă.

Ea îl privi o clipă, întrebându-se dacă ar fi putut și ea să facă la fel. Soliditatea era un obicei de care scăpai îngrozitor de greu.

Și apoi nu mai trebui să o facă.

Cineva ieși.

Moarte aranjă căpăstrul lui Binky și se sui în șa. Se opri o clipă pentru a se uita la cele două siluete de lângă avalanșă. Se stinseseră până aproape de în vizibilitate, glasurile lor nu erau mai mult decât aer texturat.

— Nu a spus decât „ORIUNDE MERGEȚI, MERGEȚI ÎMPREUNĂ". Am zis unde? El a spus că nu știe. Ce s-a întâmplat?

— Rufus... o să îți vină tare greu să crezi asta, dragul meu...

— Și cine era omul mascat?

Amândoi se uitară în jur.

Nu era nimeni acolo.

În satul din Vârfu Berbecului, unde oamenii înțeleg ce înseamnă dansul Morris, îl dansează doar o dată, la răsărit, în prima zi de primăvară. Nu îl dansează după aceea, toată vara. Până la urmă, ce sens ar avea? Ce rost ar avea?

Dar, într-o anumită zi când nopțile devin mai lungi, dansatorii pleacă mai devreme de la muncă și iau, din poduri și dulapuri, *celălalt* costum, cel negru, și *ceilalți* clopoței. Și merg pe drumuri separate într-o vale printre copaci desfrunziți. Nu vorbesc. Nu e muzică. Este foarte greu să îți imaginezi de ce fel ar putea fi.

Clopoțeii nu sună. Sunt făcuți din octiron, un metal magic. Dar nu sunt, exact, clopoței tăcuți. Tăcerea este doar absența sunetului. Ei scot opusul sunetului, un fel de tăcere puternic texturată.

Și în după-amiaza rece, în timp ce lumina se scurge de pe cer, printre frunzele înghețate și în aerul umed, ei dansează *celălalt* Morris. Din cauza echilibrului lucrurilor.

Trebuie să le dansezi pe amândouă, se spune. Altfel nu îl poți dansa pe nici unul.

Windle Poons rătăcea pe Podul de Alamă. În Ankh-Morpork, era acel moment al zilei în care oamenii de noapte se duc la culcare, iar oamenii de zi se trezesc. Mai rar, nu erau prea mulți de nici un fel prin preajmă.

Windle se simțise împins să fie aici, în acest loc, în această noapte, acum. Nu era exact sentimentul pe care îl avusese când știuse că avea să moară. Era mai mult sentimentul pe care o rotiță dințată îl are într-un ceas – lucrurile se învârt, arcul se desfășoară și aici trebuie să fii tu...

Se opri și se sprijini pe balustradă. Apa neagră sau, cel puțin, noroiul foarte diluat lovea stâlpii din piatră. Exista o veche legendă... Cum era, deci? Dacă aruncai o monedă în Ankh de pe Podul de Alamă sigur aveai să te întorci? Sau era că dacă doar vomai *în* Ankh? Probabil prima. Cei mai mulți dintre cetățeni, dacă aruncau o monedă în râu, cu siguranță s-ar fi întors fie și numai pentru a o căuta.

O siluetă ieși din ceață. El se încordă.

— 'Neața, domnu' Poons.

Windle se relaxă.

— Oh. Sergentul Colon? Credeam că ești în altă parte.

— Doar eu, Domnia Ta, zise străjerul cu veselie. Apar ca măgarul din ceață.

— Văd că podul a trecut prin încă o noapte fără să fie furat, sergent. Bravo.

— Niciodată nu poți fi destul de precaut, întotdeauna am zis.

— Sunt sigur că cetățenii pot să doarmă în siguranță unii în paturile altora știind că nimeni nu poate să dispară peste noapte cu un pod de cinci mii de tone, spuse Windle.

Spre deosebire de Modo piticul, sergentul Colon cunoștea sensul cuvântului „ironie". Credea că înseamnă „ceva cam ca fierul"{30}. Îi rânji respectuos lui Windle.

— Trebuie să gândești iute ca să rămâi cu un pas înaintea infractorului internațional din zilele noastre, domnu' Poons, zise el.

— Bravo. Hm. N-ai, hm, văzut pe altcineva pe aici, nu?

— Tăcere mormântală, în noaptea asta, spuse sergentul. Își dădu seama și adăugă: Fără supărare.

— Oh.

— Atunci, eu îmi văd de drum, zise sergentul.

— Bine. Bine.

— Vă simțiți bine, domnu' Poons?

— Bine. Bine.

— Nu aveți de gând să vă aruncați iar în râu?

— Nu.

— Sigur?

— Da.

— Oh. Bun. Noapte bună, atunci. Șovăi. Data viitoare o să îmi uit și capul, spuse el. Un tip de acolo m-a rugat să vă dau asta. Întinse un plic jegos.

Windle se uită prin cețuri.

— Ce tip?

— Tipul ăl... ah, a plecat. Un tip înalt. Arăta cam ciudat.

Windle despături bucata de hârtie pe care era scris: „OooooEeeeOooEeeeOOOeee".

— Ah! făcu el.

— Vești proaste? întrebă sergentul.

— Depinde, zise Windle, de unde te uiți.

— Oh. Bun. În regulă. Păăi... noapte bună, atunci.

— Noapte bună.

Sergentul Colon ezită o clipă, apoi ridică din umeri și plecă.

În timp ce se depărta, umbra din spatele lui se mișcă și rânji.

— WINDLE POONS?

Windle nu se întoarse.

— Da?

Cu coada ochiului, Windle văzu două brațe descărnate care se sprijineau de parapet. Se auzi sunetul slab al unei siluete care încearcă să se așeze confortabil, apoi o tăcere liniștită.

— Ah, spuse Windle. Bănuiesc că ai vrea să mergem?

— NU-I GRABĂ.

— Credeam că ești tot timpul foarte punctual.

— ÎN ACESTE CIRCUMSTANȚE, CÂTEVA MINUTE ÎN PLUS NU VOR ÎNSEMNA MARE LUCRU.

Windle dădu aprobator din cap. Stătură unul lângă altul în tăcere, în timp ce în jurul lor se auzea vuietul înfundat al orașului.

— Știi, zise Windle, a fost o viață de după minunată. Unde ai fost?

— AM FOST OCUPAT.

Windle nu asculta cu adevărat.

— Am cunoscut oameni despre care nu am știut niciodată că existau. Am făcut tot felul de lucruri. Chiar am ajuns să știu cine *este* Windle Poons.

— DECI CINE E EL?

— Windle Poons.

— POT SĂ ÎNȚELEG DE CE A FOST UN ȘOC.

— Păi, da.

— ATÂȚIA ANI ȘI NICI N-AI BĂNUIT.

Windle Poons știa exact ce însemna ironia și putea identifica și sarcasmul.

— Nu-ți pasă ție, mormăi el.

— POATE.

Windle se uită iar la râu.

— A fost minunat, spuse el. După atâta timp. E important să fie nevoie de tine.

— DA. DAR DE CE?

Windle păru surprins.

— Nu știu. De unde să știu eu? Pentru că suntem cu toții băgați în asta, cred. Pentru că nu ne lăsăm oamenii în urmă. Pentru că ești mort de mult. Pentru că orice este mai bine decât a fi singur. Pentru că oamenii sunt umani.

— ȘI ȘASE BĂNUȚI SUNT ȘASE BĂNUȚI. DAR GRÂNELE NU SUNT DOAR GRÂNE.

— Nu sunt?

— NU.

Windle se sprijini la loc pe parapet. Piatra podului încă era caldă de la dogoarea zilei.

Spre surpriza lui, Moarte se sprijini și el la loc.

— PENTRU CĂ VĂ AVEȚI DOAR PE VOI, zise Moarte.

— Ce? Oh. Da. Și asta. E un univers mare și rece.

— AI FI UIMIT.

— O viață nu e de ajuns.

— OH, NU ȘTIU.

— Hmm?

— WINDLE POONS?

— Da.

— ACEASTA A *FOST* VIAȚA TA.

Și, cu mare ușurare, optimism general și cu un sentiment că, una peste alta, totul ar fi putut să iasă mult mai rău, Windle Poons muri.

Undeva în noapte, Reg Sabot se uită într-o parte și în alta, scoase iute din haină o pensulă și o cutie mică de vopsea și pictă pe un zid aflat la îndemână: „În Fiecare Persoană Vie este o Persoană Moartă care Așteaptă să Iasă..."

Și apoi se termină totul. Sfârșit.

Moarte stătea la fereastra biroului său întunecat, uitându-se în grădină. Nimic nu se mișca pe acel domeniu neclintit. Crini negri înfloreau lângă heleșteul cu păstrăvi, unde mici schelete de gnom din ipsos pescuiau. În depărtare se vedeau munți.

Era propria lui lume. Nu apărea pe nici o hartă.

Dar acum, cumva, îi lipsea ceva.

Moarte alese o coasă din suportul din sala uriașă. Merse cu pași mari prin livada neagră, unde Albert era ocupat cu stupii și continuă până când urcă pe o moviliță de la marginea grădinii. Dincolo, spre munți, se afla pământ neformat – avea rezistență, avea un fel de existență, dar nu se găsise nici un motiv să fie dezvoltat mai departe.

Până acum, totuși.

Albert veni în spatele lui, câteva albine negre încă bâzâindu-i în jurul capului.

— Ce faceți, stăpâne? spuse el.

— ÎMI AMINTESC.

— Ah?

— ÎMI AMINTESC CÂND TOATE ACESTEA ERAU STELE.

Ce era? Ah, da...

Pocni din degete. Apărură ogoare, urmând curbele blânde ale pământului.

— Auriu, zise Albert. Drăguț. Întotdeauna am crezut că ne-ar prinde bine ceva mai multă culoare pe aici.

Moarte scutură din cap. Încă nu era bine. Apoi înțelese de ce. Clepsidrele, marea cameră plină cu vuietul vieților care dispăreau, era eficient și necesar; aveai nevoie de așa ceva pentru buna ordine. Dar...

Pocni din nou din degete și o adiere se stârni. Ogoarele se mișcară, val după val, desfășurându-se pe pante.

— ALBERT?

— Da, stăpâne?

— NU AI NIMIC DE FĂCUT? VREO TREBUȘOARĂ?

— Nu cred, spuse Albert.

— NU AICI ESTE CEEA CE VREAU SĂ ZIC.

— Ah. Adică vreți să rămâneți singur, spuse Albert.

— ÎNTOTDEAUNA SUNT SINGUR. DAR ÎN ACEST MOMENT VREAU SĂ FIU SINGUR DE UNUL SINGUR.

— Bun. Eu o să mă duc și, uh, o să fac niște trebușoare prin casă, atunci, zise Albert.

— AȘA SĂ FACI.

Moarte rămase singur, privind grâul dansând în bătaia vântului. Firește, era doar o metaforă. Oamenii erau mai mult decât grâne. Se învârteau prin minuscule vieți aglomerate, conduși practic de un mecanism, umplându-și zilele de la un capăt la altul cu purul efort de a trăi. Și toate viețile aveau exact aceeași lungime. Chiar și cele foarte lungi și cele foarte scurte. Din punctul de vedere al eternității, oricum.

Undeva, mica voce a lui Bill Door spuse: „Din punctul de vedere al proprietarului, cele mai lungi sunt cele mai bune".

— CHIȚ.

Moarte privi în jos.

O siluetă mică stătea lângă picioarele lui.

Se aplecă și o ridică, ținând-o în fața unei orbite cercetătoare.

— ȘTIAM CĂ AM UITAT PE CINEVA.

Moartea Șobolanilor dădu din cap aprobator.

— CHIȚ?

Moarte clătină din cap.

— NU, NU TE POT LĂSA SĂ RĂMÂI, zise el. NU ESTE CA ȘI CUM AȘ AVEA EU O FRANCIZĂ SAU ALTCEVA.

— CHIȚ?

— TU EȘTI SINGURUL RĂMAS?

Moartea Șobolanilor deschise o mică palmă scheletică. Minuscula Moarte a Puricilor se ridică, părând jenată, dar plină de speranță.

— NU. ACEASTA *NU* VA FI. SUNT DE NEÎNDUPLECAT. SUNT MOARTE... SINGUR.

Se uită la Moartea Șobolanilor.

Își aduse aminte de Azrael în tumul lui de singurătate.

SINGUR...

Moartea Șobolanilor se uită la el.

— CHIȚ?

Închipuiește-ți o siluetă întunecată înaltă, înconjurată de holde de grâu...

— NU, NU POȚI CĂLĂRI O PISICĂ. CINE A MAI AUZIT DE MOARTEA ȘOBOLANILOR CĂLARE PE O PISICĂ? MOARTEA ȘOBOLANILOR AR CĂLĂRI UN FEL DE CÂINE.

Închipuiește-ți mai multe câmpuri, o uriașă rețea de ogoare întinsă până la orizont, unduindu-se ușurel în valuri...

— NU MĂ ÎNTREBA PE *MINE,* NU ȘTIU. UN FEL DE TERRIER, POATE.

... ogoare de grâu, vii, șoptind în adierea vântului...

— BINE, ȘI MOARTEA PURICILOR POATE SĂ ÎL CĂLĂREASCĂ ȘI EA. AȘA OMORI DOI IEPURI CU O LOVITURĂ.

... așteptând mecanismul anotimpurilor.

METAFORIC.

Și la finalul tuturor poveștilor, Azrael, care știa secretul, se gândi: „ÎMI AMINTESC CÂND TOATE ACESTEA VOR FI DIN NOU“.

{1} În acest caz, trei locuri mai bune. Porțile din față cu numerele 31, 7 și 34 de pe strada Ulmilor, Ankh-Morpork.

{2} Cel puțin, până în ziua în care, pe neașteptate, iau un cuțit pentru tăiat hârtie și își croiesc drum cu el prin Departamentul Financiar și în istoria medicinei legale.

{3} Postul de șef de promoție era unul neobișnuit, ca și numele în sine. În unele centre de educație, șeful de promoție este un învățat de frunte; în altele, este doar cineva care are grijă de cai. Șeful de promoție de la Universitatea Nevăzută era un învățat care *semăna* cu un cal, înglobând astfel frumușel ambele definiții*.
* În limba engleză, „wrangler“ este un student care a obținut cea mai mare notă la cursul de matematici de la Cambridge, dar înseamnă și îngrijitor de cai. (n. tr.)

{4} În limba engleză, *stake* (,,par“) și *steak* („friptură”) se pronunță la fel. (n.tr.)

{5} Este adevărat că nemorții nu pot traversa ape curgătoare. Totuși, fluviul natural tulbure, Ankh, deja plin de noroiul câmpiilor, nu se califică neapărat, după ce a trecut prin oraș (pop. 1 000 000), pentru termenul „curgător“ sau, de fapt, „apă“.

{6} Deși neobișnuite, pe Lumea Disc, există într-adevăr chestii ca antiinfracțiunile, în conformitate cu legea fundamentală potrivit căreia orice din multivers are un opus. Sunt, evident, rare. Doar a da cuiva ceva nu este opusul furtului; pentru a fi o anti-infracțiune, trebuie să fie făcută în asemenea mod, încât să provoace *ofensă și/sau umilință victimei.* Astfel există intrare prin efracție și decorare, proferare-cu-sfială (ca în majoritatea cererilor de pensionare) și șantaj alb (ca în a amenința un mafiot, de exemplu, că le dezvălui dușmanilor donațiile lui de caritate secrete). Antiinfracțiunile nu au prins deloc. (n.a.)

{7} Adică, oriunde afară din Umbre (n.a.)

{8} Ploile de pești, de exemplu, erau atât de obișnuite în micul sătuc înconjurat de pământ al îmbrăcătorilor de Pin, încât acesta avea o industrie prosperă de afumat, conservat și făcut file de hering. Iar în regiunile muntoase din Syrrit, multe oi lăsate pe câmp toată noaptea erau găsite dimineața *cu fața în partea cealaltă,* fără intervenția vizibilă a vreunui agent uman. (n.a.)

{9} Cer (n. tr.)

{10} Ușă (n tr.)

{11} Cineva care cu siguranță va pune sare și probabil piper pe orice fel de mâncare îi este adus, *orice ar fi și indiferent de cât de mult are deja și indiferent de ce gust are.* Psihiatrii comportamentaliști angajați de restaurantele fast-food din tot universul au economisit miliarde de oricare ar fi moneda locală observând fenomenul autocondimentării și sfătuindu-i pe angajatorii lor să nu mai pună deloc condimente. Asta chiar e adevărat. (n.a.)

{12} Multe cântece au fost scrise despre metropola agitată, cel mai faimos fiind, desigur: „Ankh-Morpork! Ankh-Morpork! Atât de bun că i-au zis Ankh-Morpork!“, dar altele includeau „Du-mă din bătrânul Ankh-Morpork“, „Mă tem că mă întorc în Ankh-Morpork“ și vechiul preferat, „Maladia Ankh-Morpork“. (n.a.)

[13] Acesta ar fi spus, de exemplu, că în scurt timp urma să ai parte de un scaun dureros.

[14] Doamna Cake știa că existau unele religii care aveau preotese. Ce credea doamna Cake despre hirotonisirea femeilor nu poate fi tipărit. Religiile cu preotese din Ankh-Morpork atrăgeau, de obicei, o mulțime numeroasă de preoți de alte confesiuni, în haine obișnuite, care căutau câteva ore de răgaz undeva unde să nu o întâlnească pe doamna Cake. (n.a.)

[15] Un cântec care, în diferite limbi, este comun pe fiecare lume din multivers. Este întotdeauna cântat de aceeași oameni, cum ar fi aceia care, când vor crește mari vor fi cei cărora următoarea generație le va cânta *We Shall Overcome.* (n.a.)

[16] Singura clădire din campus care avea mai puțin de o sută de ani vechime. Vrăjitorii bătrâni nu se oboseau niciodată prea mult cu ce făceau înăuntru vrăjitorii mai tineri, mai slabi și mai ochelariști, tratând cererile lor neîncetate de fonduri pentru acceleratoare de particule taumice și ecranare la radiații așa cum ai trata rugămințile pentru mai mulți bani de buzunar și ascultând cu amuzament cum povesteau ei pe nerăsuflate despre căutarea particulelor elementare ale magiei. într-o bună zi, acest lucru s-ar putea dovedi o mare eroare din partea vrăjitorilor bătrâni, mai ales dacă într-adevăr îi lăsau pe mai tinerii vrăjitori să construiască afurisenia aia pe care tot voiau să o facă în curtea de *squash.*
Vrăjitorii bătrâni știu că scopul potrivit al magiei este să formeze o piramidă socială în vârful căreia se află vrăjitorii, mâncând mese bogate, dar, de fapt, clădirea MIP a ajutat la a oferi una dintre cele mai rare mâncăruri din univers – antipastele. Pastele obișnuite se prepară cu câteva ore înainte de a fi mâncate. Antipastele se fac cu câteva ore *după* masă, existând, prin urmare, *invers în timp* și dacă sunt gătite corect, ar trebui să sosească pe papilele gustative exact în același moment, creând astfel o adevărată explozie a gustului. Costă cinci mii de dolari furculița sau ceva mai mult dacă incluzi costul curățării sosului de tomate de pe pereți după aceea. (n.a.)

[17] *To gab* înseamnă în limba engleză „a pălăvrăgi”. (n.tr.)

[18] „Duce” (n.tr.)

[19]17 „Moșier” (n.tr.)

[20] „Conte” (n.tr.)

[21] „Rege” (n.tr.)

[22] De sute de ani, oamenii cred că șopârlele într-o fântână înseamnă că apa e proaspătă și bună de băut și, *în tot acest timp,* nu și-au pus întrebarea dacă șopârlele ies de acolo ca să se ducă la toaletă. (n.a.)

[23] Verminele sunt mici rozătoare în alb și negru care se găsesc în Munții Vârfu Berbecului. Sunt strămoșii lemingului, care, după cum este bine cunoscut, se aruncă de pe stânci și se înnează în lacuri în mod regulat. Și verminele făceau asta. Ideea este, totuși, că animalele moarte nu se înmulțesc și în decursul mileniilor tot mai multe vermine erau urmașii acelora care când se confruntaseră cu o margine de stâncă chițăiseră echivalentul lui Ducă-se învârtindu-se. Acum verminele coboară stâncile în rapel și construiesc mici bărci pentru a traversa lacurile. Când graba lor le conduce pe malul mării, se așază pe jos evitând să se privească în ochi o vreme, iar apoi pleacă devreme pentru a nu prinde aglomerația în drumul spre casă. (n.a.)

{24} Abilitatea bătrânelor slăbuțe de a căra greutăți uriașe este fenomenală. Studiile au demonstrat că o o furnică poate duce de o sută de ori mai mult decât greutatea ei, dar nu se cunoaște limita puterii de ridicare a obișnuitei și micuței bunici spaniole de la țară în vârstă de optzeci de ani. (n.a.)

{25} Este tradițional, când sunt încărcate cărucioarele din sârmă, să pui cele mai fragile obiecte la fund. (n.a.)

{26} În limba engleză. „*bush-i-do*" înseamnă „tufiș-eu-fac". (n.tr.)

{27} Se crede în general, pe acele lumi unde forma de viață mall s-a înmulțit, că oamenii iau coșurile din sârmă și le părăsesc în locuri stranii și izolate, astfel încât grupuri de tineri bărbați trebuie să fie angajați pentru a le aduna și a le aduce înapoi. Acesta este exact opusul adevărului. în realitate, bărbații sunt vânători, urmărindu-și pe coclauri prada zăngănitoare, prinzând-o în capcane, înfrângându-i spiritul, îmblânzind-o și mânând-o la o viață de sclavie. Posibil. (n.a)

{28} Cel mai entuziast dintre aceștia era micul, dar insistentul și incredibilul de plin de succes, Casanunder Piticul, un nume pomenit cu respect și venerație de fiecare dată când proprietarii de scări mobile se întâlnesc. (n.a.)

{29} Fondul de Reparație a Acoperișului Nestematului Templu Pierdut! Mai trebuie doar 6 ooo de galbeni! Vă rugăm, dați cu generozitate!! Mulțumim!!!

{30} În limba engleză, *iron* înseamnă „fier", iar *irony,* „ironie". (n.tr.)